બિખરે મોતી

જિલ્દે પંજુમ (૫)

بکھرے موتی

جلدِ پنجم

• પ્રકાશક •

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો..છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

બિખરે મોતી

જિલ્દે પંજુમ (૫)

بکھرے موتی جلدِ پنجم

❈ ઈન્તિખાબ વ તરતીબ ❈

હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી

❈ સઆદતમંદ ફરઝંદ ❈

મુબલ્લિગે આ'ઝમ હઝરત મૌ. મુહમ્મદ ઉમર સા. પાલનપુરી

❈ લિપ્યાંતર ❈

(મૌલવી) સુલેમાન મજાદરી

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ. પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

અપની બાત

આજકે ઝમાનેમેં ઈન્સાન જહાં ખાને-પીને ઔર લિબાસ વગૈરહમેં મુખ્તલિફ કિસમકી ચીઝોંકા મિઝાજ રખતા હૈ, વહાં દીની મઆમલાતમેં ભી મુખ્તલિફ કિસમકે વાકેઆત, મુફીદ ઔર નાયાબ બાતેં સુનનેકા શૌક રખતા હૈ. મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સા. પાલનપુરીકી કઈ સાલકે કિતાબોંકે મુતાલઆકે દૌરાન નઝરસે ગુઝરી હુઈ મુખ્તલિફ મઝામીનકી મુફીદ ઔર અનમોલ બાતેં અ'ાની કાપીમેં મહેફૂઝ ફરમાકર આપને "બિખરે મોતી" કે નામસે પેશ કિયા હૈ, જિસમેં ઉમ્મતકે દીની મઆમલાતમેં મુખ્તલિફ મિઝાજ રખનેવાલે લોગોંકે લિયે મુફીદ મા'લૂમાત હાસિલ કરનેકા કીમતી ઝખીરા મૌજૂદ હૈ.

ઈસ દુનિયામેં જહાં ઈન્સાનોંકે મિઝાજ જુદા જુદા હૈં ઈસી તરહ ઝબાનેં ભી જુદા જુદા હૈં. લિહાઝા ગુજરાતી ઝબાન જાનનેવાલોંકી દીની પ્યાસ બુઝાનેકે લિયે હમને ગુજરાતી લીપીમેં "બિખરે મોતી જિલ્દે પંજુમ" (તસ્હીહકે સાથ) શાએઅ કિયા હૈ જો આપકે હાથોંમેં હૈ.

ઔર અબ અન્કરીબ બિખરે મોતી જિલ્દ નંબર છ (૬) અગર ખુદા તઆલાકી તૌફીક ઔર આપકી તલબ ઔર દુઆએં શામિલે હાલ રહીં તો બહોત જલ્દ ઈન્શા અલ્લાહ મંઝરે આમ પર આ જાએગી. જિસમેં મુખ્તલિફ કિસમકી અનમોલ ઔર મુફીદ મા'લૂમાત હાસિલ હોંગી. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈસસે ઝિયાદાસે ઝિયાદા ફાઈદા ઉઠાનેકી તૌફીક અતા ફરમાવે. આમીન!

મૌ. સુલેમાન મજાદરી
નુરાની કુતુબખાના છાપી.

બિખરે મોતી - જિલ્દે પંજુમ

ફેહરિસ્ત

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન | સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

તકરીઝ

મુફસ્સિરે કુરઆન, મુહદ્દિસે કબીર, ફકીહુન નફસ હઝરત મૌલાના મુફતી સઈદ અહમદ સાહબ પાલનપુરી દામત બરકાતુહુમ, ઉસ્તાઝે હદીસ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ ઔર શારેહ હુજ્જતુલ્લાહુલ બાલિગા

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન, વલ આકિબતુ લિલ્ મુત્તકીન, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા સય્યિદિલ્ મુર્સલીન, વ અલા આલિહી વ સહ્બિહી અજ્મઈન, અમ્મા બા'દ :

"બિખરે મોતી" મેં જનાબ મુકર્રમ મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરીને ગુલ્હાએ રંગ રંગ ચુનકર હસીન ગુલદસ્તા તૈયાર કિયા હૈ. યે કિતાબ મૌલાના સાહબકા કશ્કોલ હૈ જિસમેં આપને કીમતી મોતી ઈખઠ્ઠાં કિયે હૈં. યે એક હસીન દસ્તરખ્વાન હૈ જિસ પર કિસમ કિસમકે લઝીઝ ખાને ચુને ગયે હૈં. ઈસ કિતાબમેં જહાં તફસીરી ફવાઈદ ઔર નુકાત હૈં, હદીસી નસાએહ વ ઈરશાદાત ભી હૈં. દઅવતી ઔર તબ્લીગી ચાશની લિયે હુએ સહાબા ઔર બાદકે અકાબિરકે વાકિઆત ભી હૈં જિનસે દિલ જલ્દ અસર પઝીર હોતા હૈ. નીઝ ઐસી દુઆએં ભી કિતાબમેં શામિલ કી ગઈ હૈં જો મુખ્તલિફ અમલિયાતકા રંગ લિયે હુએ હૈં. ઈસ તરહ કિતાબ બહોત દિલચસ્પ બન ગઈ હૈ.

નીઝ મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમીન સાહબ પાલનપુરી ઉસ્તાઝે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકી નઝરે સાનીને ઉસકી એ'તિબારિયત્મેં ઈઝાફા કિયા હૈ, ગોયા કિતાબમેં ચાર ચાંદ લગાએ હૈં. ઈસ લિયે ઉમ્મીદ હૈ કે કિતાબ લોગોંકે લિયે બે હદ મુફીદ સાબિત હોગી. અલ્લાહ તઆલા કબૂલ ફરમાએં ઔર મુસન્નિફકે લિયે ઝખીરએ આખિરત બનાએં ઔર ઉમ્મતકો ઈસસે ફૈઝયાબ ફરમાએં. વસ્સલામ.

સઈદ્ અહમદ અફલ્લાહ અન્હુ પાલનપુરી
ખાદિમે દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ
૧૬/ સફર ૧૪૨૬/ હિજરી

તઆરૂફ વ તબ્સિરહ

અઝ : હઝરત મૌલાના શમ્સુલ હક સાહબ નદવી

મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી, દઅવત વ તબ્લીગકે નામવર ખતીબ વ વાઈઝ મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી (જિન્હોંને અપની પૂરી ઉમર દઅવત વ તબ્લીગકે લિયે વક્ફ ફરમા દી થી, જો હઝરત જી મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ સાહબ (રહ.) કે ખાસ તરબિયત યાફતા થે, ઔર હઝરત જીકી વફાતકે બાદ તો બડે ઈજતિમાઆતકો ઉમૂમન મૌલાના હી ખિતાબ ફરમાતે થે, મૌલાનાકી તકરીર બડી મુઅસ્સિર ઔર લોગોંકો સમઝમેં આનેવાલી હોતી થી, દુઆ ભી લંબી ફરમાતે થે, મૌલાના યૂનુસ સાહબ ઉનહીં) કે ફરઝંદ (બેટે) હૈં ઔર મૌલાનાકી વફાતકે બાદ અપને વક્તકા બડા હિસ્સા મરકઝ નિઝામુદ્દીનમેં ગુઝારતે હૈં, મૌલાનાકો મુફક્કિરે ઈસ્લામ હઝરત મૌલાના સૈયદ અબુલ હસન અલી નદવી (રહ.) સે બૈઅત વ ખિલાફતકા શર્ફ ભી હાસિલ હૈ જિસકી વજહસે હઝરતકી તસ્નીફાતકા (કિતાબોંકા) ભી ઝૌક વ શૌકકે સાથ મુતાલઆ ફરમાતે હૈં, બડે ઈજતિમાઆતમેં શિરકતકા પૂરા એહતિમામ રેહતા હૈ. જિસ વક્ત યે સતરેં લિખ્ખી જા રહી હૈં, દો અહમ ઈજતિમાઆતમેં શિરકતકે બાદ ઉસ વક્ત યાની ૯/ ઝિલ હજ્જહકો ઈશ્ક વ સરમસ્તીકે આલમમેં અરફાતમેં હોંગે. અલ્લાહ તઆલા હજ્જે મબરૂર નસીબ ફરમાએ. યે એક દૂર ઉફતાદાકી દુઆ હૈ. **રબ્બના તકબ્બલ મિન્ના, ઈન્નક અન્તસ્સમીઉલ અલીમ.**

મૌલાના અપની તકારીરમેં અહાદીસ શરીફા ઔર તકારીર ઔર બુઝુર્ગોંકે તઝકિરોંમેં મઝકૂર મુઅસ્સિર વાકિઆત વ હિકાયાત ઔર નસાએહ વ હિકમકો બયાન કરતે ઔર સામિઈનકે દિલોંકો ગરમાતે ઔર દીની ગૈરત વ હમિય્યતકો જગાતે હૈં. મૌલાના અરસાસે ઐસે મુઅસ્સિર વાકિઆત તા'લીમાત ઔર બા'ઝ ઝરૂરી મસાઈલ ઔર ફતાવાકી બયાઝ (કાપી) ભી

તૈયાર કરતે જાતે હૈં, જો વાકઈ બિખરે મોતિયોંકા બડા ખૂબસૂરત વ દિલકશ હાર હૈ, જો પળ્હનેવાલેકે દિલકો ખીંચતા હૈ ઔર રૂહકો બાલીદગી અતા કરતા હૈ, ખુસૂસન રમઝાનુલ મુબારકમેં મૌલાના મૌસૂફકા તરાવીહકે બાદ મુંબઈમેં દો જગહ વઅઝ ઔર તફસીરે કુરઆન પાક કરનેકા મા'મૂલ હૈ, જિસકા સિલસિલા ૧૨ બજે રાત તક જારી રેહતા હૈ ઔર ખતમ ગ્લોગીર આવાઝમેં લંબી દુઆ પર હોતા હૈ, લોગોંને દૂર દૂર કનેક્શન લે રખ્ખે હૈં જિસસે ઘરોંમેં ઔરતેં ભી શૌકકે સાથ મૌલાનાકે મુઅસ્સિર વઅઝકો સુનતી હૈં, ઉન તકરીરોં ઔર બયાનમેં મૌલાના ઈનહીં બિખરે મોતિયોંકો મૌકા વ મુનાસિબતસે ઝીનતે બયાન વ તકરીર બનાતે જાતે હૈં, જો અબ કિતાબી શકલમેં આ ગયે હૈં, ઈન બિખરે મોતિયોંકા મુતાલઆ બડા મુફીદ ઔર દિલકો ગરમાનેવાલા હૈ, ઝબાન વ બયાન આસાન હૈ, અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ હૈ કે ઈસસે ઝિયાદાસે ઝિયાદા ફાઈદા પહોંચાએ.

(તામીરે હયાત, ૨૫/જાન્યુઆરી ૨૦૦૫, સફા ૨૬)

તકરીઝ

હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમીન સાહબ પાલનપુરી દામત બરકાતુહુમ, ઉસ્તાઝે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ વહ્દહૂ, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા મન્ લા નબિય્ય બઅ્દહૂ, અમ્મા બઅ્દ :

મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી, હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી (રહ.) કે બડે સાહબઝાદા હૈં, મૌસૂફને સન ૧૩૯૩/ હિજરી મુતાબિક સન ૧૯૭૩ ઈસવીમેં મઝાહિરે ઉલૂમ સહારનપુરસે ઉલૂમે મુતદાવિલાસે ફરાગત હાસિલ કી હૈ, તાલિબે ઈલ્મીકે ઝમાનાસે આપકા મહેબૂબ મશગલા અસ્લાફ વ અકાબિરકી કિતાબોંકા મુતાલઆ ઔર પસંદીદા બાતોંકો કાપીમેં મહેફૂઝ કરના હૈ.

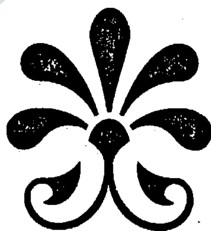
ઉલૂમે મુતદાવિલાસે ફરાગતકે બાદ એક લંબે અરસા તક વાલિદે મોહતરમકે ઝેરે સાયા દઅવત વ તબ્લીગકે કામમેં શબો રોઝ (રાત-દિન) લગે રહે, ઔર વાલિદે મોહતરમકે ઔસાફ વ કમાલાતકો જઝબ કરતે રહે, જિન હઝરાતને હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી (રહ.) કે બયાનાત સુને હૈં ઔર ઉનકો કરીબસે દેખા હૈ, વો ઈસ બાતક ખુલે દિલસે ગવાહી દેંગે કે મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ અખ્લાક વ આદાત ઔર ઔસાફ વ કમાલાતમેં ઉમરે સાની હૈં.

દઅવત વ તબ્લીગકે કામસે મૌલાના જો દિલચસ્પી રખતે હૈં વો સૂરજસે ઝિયાદહ રોશન હૈ, ઔર રમઝાનુલ મુબારકમેં તરાવીહકે બાદ મુંબઈમેં મૌસૂફકે જો બયાનાત હોતે હૈં ઉનસે આપકી ઉલૂમે કુરઆનકે સાથ મુનાસિબત ઝાહિર હૈ. હઝારોં આદમી અપને ઘરોંમેં કનેક્શન સિર્ફ મૌલાનાકે બયાનાત સુનનેકે લિયે રખતે હૈં. ઈસી તરહ મરદોંકે સાથ મસ્તૂરાત (ઔરતેં) ભી આપકે બયાનોંસે ખૂબ ફાઈદા ઉઠાતી હૈં.

દૂસરી તરફ મૌલાના સાહબ ઉન પસંદીદા બાતોંકો જો આપ તાલિબે ઈલ્મીકે ઝમાનાસે અબ તક મુન્તખબ વ મહેફૂઝ ફરમા રહે હૈં "બિખરે મોતી" કે નામસે શાએઅ ફરમાકર પૂરી ઉમ્મતે મુસ્લિમાકો ફાઈદા પહોંચા રહે હૈં, બિલાશુબહ યે કિતાબ ઈસ્મે બામુસમ્મા હૈ, જો ખૂશ કિસ્મત ઈસકો દેખતા હૈ ખતમ કિયે બગૈર દમ નહીં લેતા. યે કિતાબ સહાબએ કિરામ, અઈમ્મએ ઈઝામ ઔર બુઝુર્ગાને દીનકે ઈબરત આમેઝ વાકિઆત, પરેશાન હાલ લોગોંકે લિયે મુજર્રબ, વઝાઈફ ઔર નબવી નુસ્ખોં, તબ્લીગી ઔર ઈસ્લાહી બયાનોં ઔર ઉમદા નસીહતોંકા હસીન ગુલદસ્તા હૈ.

ઈસ કિતાબકે ચાર (૪) હિસ્સે શાએઅ હો ચુકે હૈં. અબ પાંચવાં હિસ્સા પેહલી બાર શાએઅ હો રહા હૈ, અગલે હિસ્સોંકી તરહ ઈસ હિસ્સામેં ભી મૌલાનાને ઈબરત આમેઝ વાકિઆત, નિહાયત મુફીદ મઝામીન ઔર કાર આમદ (કામકી) બાતેં જમા કર દી હૈં, અલ્લાહ તઆલા ઈસ કિતાબકો ઉમ્મતકે લિયે રુશ્દ ઔર હિદાયતકા ઝરીઆ બનાએ ઔર મૌસૂફકો અજરે અઝીમ અતા ફરમાએ. આમીન યા રબ્બલ આલમીન.

મુહમ્મદ અમીન પાલનપુરી
ખાદિમે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ
૧૦/ મુહર્રમુલ હરામ સન ૧૪૨૭/ હિજરી

લમ્હોંને ખતા કી થી સદિયોંને સઝા પાઈ

(એક આશિકકા ખત ઔર ઉસકા જવાબ)

પાક દામનીકી લઝ્ઝત ગુનાહકી લઝ્ઝતસે ઝિયાદા હૈ

ખત :

મેરી.................

ખત તો ઉનહેં લિખ્ખા જાતા હૈ જો કિસી મંઝિલ પે હો. તુમકો ખતકી ક્યા ઝરૂરત તુમ તો મેરે દિલમેં હો. જાને ક્યા હવાઓંને લિખ દિયા દરખ્તોં પર સારે પત્તે લગતે હૈં મુઝકો તુમહારે ખત જૈસે. તુમહારા તસવ્વુર હી કાફી હૈ, તુમહારી જુદાઈમેં.

તુમહારે સાથ ફિલ્મોંમેં બહોત કામ કિયા. તુમહારી હર ફિલ્મી અદાએં હર વક્ત મેરે સાથ રેહતી હૈં. અબ તો સબ અદાએં મુઝે બિલકુલ અસલી મહેસૂસ હોતી હૈં ઔર કિસી કરવટ ચૈન નહીં આ રહા હૈ. તુમહારે બગૈર ઝિંદગી બે માઅનાસી લગતી હૈ. કિસી કામમેં જી નહીં લગતા હૈ. તુમહારી હર અદા હર ચીઝ મુઝે અપની જાનસે પ્યારી લગતી હૈ.

આગેકા અહવાલ ખતમેં લિખના મુમકિન નહીં. અગર તુમને મેરા સાથ ન દિયા તો મૈં વા'દા કરતા હૂં કે તુમહારે પ્યારકે ખતકો જેબમેં રખકર ખૂદકુશી (આપઘાત) કર લૂંગા ઔર તુમહારા નામ સારી દુનિયાકે અખબારોંમેં આએગા, જિસસે તુમહારી બદનામી હોગી. મેરી મૌત ઔર તુમહારી બદનામીસે બચનેકા એક હી રાસ્તા હૈ "હમ દોનોંકા મિલાપ."

ફક્ત :...............

જવાબે ખત

ઈન્સાન બા'ઝ ઔકાત ઐસી ગલતિયાં કર બૈઠતા હૈ જો પૂરી ઝિંદગીકે લિયે સોહાને રૂહ (નાગવાર) બન જાતી હૈં. ઉન ગલતિયોંમેંસે એક ગલતી યે હૈ કે ઔરત કિસી નામહરમ મર્દસે અપને ઝાતી મઆમલાત પર બાતેં કરની શુરૂ કર દે. ઉસકી ઈબ્તિદા કિતને હી ખુલૂસ પર મબની ક્યૂં ન હો ઉસકી ઈન્તિહા હમેશા બુરી હોતી હૈ. બા'ઝ લડકિયાં અપને માં બાપસે બાતેં કરનેમેં દુશ્વારી મહેસૂસ કરતી હૈં ન હી કોઈ ઐસી બહેન હોતી હૈ જો રાઝદાર બન સકે. લિહાઝા વો અપને કિસી કઝનસે યા સહેલીકે ભાઈસે યા મોહલ્લાકે લડકેસે યા ક્લાસ ફેલોસે બાત કર બૈઠતી હૈ. મર્દ બડી ફરાખદિલીસે ઉસકી બાત સુનતે હૈં ઉસકી મદદ કરતે હૈં મગર સાથ હી સાથ ઉસ લડકીમેં દિલચસ્પી લેના ભી શુરૂ કર દેતે હૈં. શુરૂમેં દોનોં ફરીકૈનકો ઈસ બાતચીતમેં કોઈ કબાહત (બુરાઈ) નઝર નહીં આતી લેકિન વક્તકે સાથ સાથ દોનોંમેં નાજાઈઝ તઅલ્લુકાતકી સૂરત બન જાતી હૈ. આજકલકે નૌજવાન લડકે ભોલી ભાલી લડકિયોંકો જાલમેં ફંસાને ઔર ઉનકો દાના ડાલનેમેં મહારત હાસિલ કર ચુકે હૈં. ઉમૂમન લડકિયાં નાતજુર્બાકાર હોતી હૈં જબકે લડકે મુહબ્બતકી પેંગેં (મેલ જોલ) બઢાનેકા તજુર્બા હાસિલ કર ચુકે હોતે હૈં. લિહાઝા વો હર નઈ લડકીકકો ઐસી હિકમતે અમલીસેં કરીબ કરતે હૈં કે અકલ દંગ રેહ જાતી હૈ. અગર લડકી ઉનહેં દીની ઝહનકી નઝર આતી હૈ તો ઉસસે નેકી ઔર નમાઝકી બાતેં કરની શુરૂ કર દેતે હૈં. ઉસ લડકીસે કેહતે હૈં કે તુમહારી વજહસે મેરે દિલમેં નેક બનનેકા શૌક પૈદા હો ગયા હૈ. અગર લડકીકી તબીઅતમેં હમદર્દી નઝર આતી હૈ તો ઉસકે સામને અપની વાલિદાકી સખ્તી ઔર તુર્શરૂઈ (બદમિઝાજી) યા અપની બીવીકી તલ્ખ કલામીકા (નાપસંદ બાતોંકા) ઐસા મંઝર પેશ કરતે હૈં કે લડકીકો ઈસ પર તરસ આ જાતા હૈ, વો સોચતી હૈ કે અગર મૈં ઈસસે બાત નહીં કરૂંગી તો યે લડકા કહીં ખૂદકુશી (આપઘાત) ન કર લે. અગર લડકી ગરીબ નઝર આતી હૈ તો ઉસકો નોકરી દિલવાને યા અપને પાંવ પર ખડા હોનેકા મશ્વરા દેતે હૈં, અગર લડકી નાઝ નખરેવાલી ઔર ચંચલ નઝર આતી હૈ તો ઉસકી જૂતી ઔર કપડોંકી તા'રીફોંકે પુલ

બાંધ દેતે હૈં. કલર મેચિંગકી તા'રીફ કરકે ઉસકો કરીબ કર લેતે હૈં. જો લડકી દિખનેમેં આમસી શકલ વ સૂરત રખતી હો ઉસકો કેહતે હૈં કે તુમહારે ચેહરે પર સાદગીકા નૂર નઝર આતા હૈ, જો લડકી ઉમરમેં બડી હો જાએ ઉસકો કેહતે હૈં કે તુમહારે ચેહરે પર બડી મા'સૂમિયત હૈ, જો લડકી બેવકૂફ નઝર આએ ઉસકી અકલમંદીકી ખૂબ તા'રીફેં કરતે હૈં. જો લડકી મોટી (તગડી) હો ઉસે કેહતે હૈં કે આપકી સિહ્હતમંદીકા રાઝ ક્યા હૈ? હમેં ભી બતાએં કે આપ કૌનસે વિટામિન ઈસ્તેમાલ કરતી હૈં? અગર કુછ ઔર સમઝમેં ન આએ તો કેહતે હૈં કે મેરે દિલમેં આપકા બડા એહતિરામ હૈ આપકી શરાફત મુઝે અચ્છી લગી હૈ. ગર્ઝ કોઈ ન કોઈ ઐસી બાત કરતે હૈં જો ઉસ લડકીકી દુખતી રગ હોતી હૈ કે વો લડકી મહેસૂસ કરે કે મુઝે ભી કોઈ ચાહનેવાલા હૈ. સાથ હી યે ભી યકીન દહાની કરવાતે હૈં કે મૈં આમ લડકોંકી તરહ નહીં હૂં મૈં તો કિસીસે બાત હી નહીં કરતા, પતા નહીં ક્યૂં મેરે દિલમેં આપકા બડા મકામ હૈ. જબ લડકી બાતચીત કરને લગ જાતી હૈ તો ફિર આહિસ્તા આહિસ્તા ઉસે શીશેમેં ઉતારતે હૈં. ઉસકી તારીખે પૈદાઈશ લિખકર રખતે હૈં તાકે ઉસે મુબારકબાદી દી જા સકે. ખતકે ઝરીઆ રાબતા હો તો ઐસે ઐસે અશ્આર લિખતે હૈં કે પળ્હનેવાલા દિલ થામકે રેહ જાએ, કભી કેહતે હૈં કે આપ મુઝે ખાના ખાતે વક્ત યાદ આઈ, મુઝે સોતે વક્ત યાદ આઈ, આપ મુઝે નમાઝ પળ્હતે વક્ત યાદ આઈ, અગર લડકીમેં શરાફત નઝર આએ તો કેહતે હૈં કે આપને મુઝે સીધે રાસ્તે પર ડાલા હૈ મૈં તો ગંદગીકે દલદલમેં ફંસ રહા થા. અગર લડકી નમાઝી હો તો કેહતે હૈં કે મેરે લિયે દુઆ કરના મુઝે તુમહારી દુઆઓંકી કબૂલિયત પર બડા યકીન હૈ. અગર લડકીમેં કોઈ બીમારી નઝર આએ તો ઉસકે ઈલાજ દવાદારૂકી બાતેં કરતે હૈં.

મકસદ યે હોતા હૈ કે કોઈ ઐસી બાત કી જાએ જો લડકીકો અચ્છી લગે ઔર વો ભી કોઈ બાત કરે તો ફિર બાતસે બાત બળ્હે. જબ મહેસૂસ કરતે હૈં કે લડકીને બેઝિઝક બાત કરના શુરૂ કર દી હૈ તો બાતચીતકે દૌરાન કભી કભાર કેહતે હૈં કે આપ મુઝે બતાએં કે આપ મુઝે ક્યૂં અચ્છી લગતી હૈં?

જબ દેખતે હૈં કે ઉસને મુસ્કુરાકર દેખા તો કેહતે હૈં પ્લીઝ આપ મુઝે યાદ ન આયા કરેં, મેરી નિય્યત સાફ હૈ ઐસા ન હો કે મુઝે આપકો ભુલાના મુશ્કિલ હો જાએ. કભી કભી બાતચીતકે દૌરાન કેહતે હૈં, હૈરાનગીકી બાત હૈ કે મેરી ઔર આપકી પસંદ ઔર નાપસંદ બહોત મિલતી હૈ. કભી કભી યે કેહતે હૈં કે આપ બહોત અકલમંદ હૈં. આપને ફલાં મશ્વરા બડા હી અચ્છા દિયા. કભી સાફ લફઝોંમેં કેહ દેતે હૈં કે મૈં આપકો અપનાના ચાહતા હૂં, મેરા મકસદ બુરા નહીં હૈ. ઈન તમામ હથકંડોંકા મકસદ યે હોતા હૈ કે લડકી હમસે બાતચીત કરે, હંસી મઝાક કરે ઔર અપની ઝાતી ઝિંદગીકી બાતેં ખોલના શુરૂ કરે. જબ લડકીને અપની ઝાતી બાતેં શુરૂ કીં તો વો સમઝ લેતે હૈં કે યે પરિંદા અબ જાલમેં ફંસ જાએગા.

દૂસરે મરહલેમેં ઉસ લડકીકો યકીન દહાની કરવાતે હૈં કે મેરી નિય્યત બુરી નહીં હૈ. મગર મુઝે આપસે મુહબ્બત હો ગઈ હૈ. ઝબાનસે કેહતે હૈં કે I Love You મગર દિલમેં કેહતે હૈં I Need You (મુઝે આપકી ઝરૂરત હૈ).

જબ દેખતે હૈં કે એક કદમ ઔર આગે બઢાયા જા સકતા હૈ તો ઉસ લડકીકો અપને ફરઝી ઔર ઝૂઠે ઈશ્કકી દાસ્તાન સુનાતે હૈં. અગર વો ગૌરસે સુન લે તો ઉસે અપને ખ્વાબ સુનાતે હૈં કે આજ રાત મૈંને ખ્વાબમેં એક લડકીસે યે કિયા વો કિયા. અગર ઉસ પર ભી અચ્છા રવય્યા ઝાહિર કરે તો ઉસસે ફિલ્મોં, ડ્રામોં ઔર ગાનોંકે બારેમેં બાતચીત કરના શુરૂ કર દેતે હૈં. પૂછતે હૈં તુમ્હેં કૌનસા ગાના પસંદ હૈ મુઝે તો યે પસંદ હૈ, તુમ્હેં કૌનસી ફિલ્મ પસંદ હૈ મુઝે તો યે પસંદ હૈ. ગર્ઝ જબ ઈસ કિસમકી નામુનાસિબ બાતેં ખુલે આમ હોને લગેં તો સમઝતે હૈં કે અબ કામિયાબીકે ઈમકાન રોશન હૈં.

તીસરે મરહલેમેં ઉસ લડકીસે કેહતે હૈં કે મેરા દિલ ચાહતા હૈ કે આપકે પાસ બૈઠકર આમને સામને જી ભરકે બાતેં કરૂં, મેરે લિયે કુછ વક્ત ઔર મૌકા નિકાલો, કભી કેહતે હૈં મેરા જી ચાહતા હૈ કે સમંદરકા કિનારા હો ઔર હમ દોનોં બાતેં કરતે કરતે દૂર ચલે જાએં. ગરમીકે મોસમમેં કેહતે

હૈં કે મેરા જી ચાહતા હૈ કે ઠંડી સડક હો ઔર હમ દોનોં નંગે પાંવ ઉસ પર ચલતે ચલતે થક જાએં તો ઈસી પર સો જાએં ચાહે કોઈ હમારે ઉપરસે ટ્રક હી ગુઝાર દે. સરદીકે મોસમમેં કેહતે હૈં મેરા જી ચાહતા હૈ કે હમ એક ચારપાઈ પર બૈઠે બાતેં કરતે રહેં ઔર હમારે હાથ પાંવ કમ્બલમેં લપટે હોં. અગર લડકી ઐસી બાતચીતકો ખૂશી ખૂશી સુન લે તો સમઝતે હૈં કે મંઝિલ કરીબ હૈ.

ચોથે મરહલેમેં ઉસ લડકીસે તન્હાઈમેં મુલાકાતકી ખ્વાહિશ ઝાહિર કરતે હૈં ઔર થોડી બાતચીતકે બાદ કેહતે હૈં કે થોડી દેર ગલે મિલ લો, એક મરતબા આંખોંકા બોસા લેને દો, આઈન્દા મૈં કભી ઐસા નહીં કરૂંગા. અગર ઈજાઝત મિલ ગઈ તો હર મુલાકાતમેં ખુલતે ખુલતે બિલ આખિર ઝિનાકે મુરતકિબ હો જાતે હૈં. ઈસ લિયે બંદાકી રાય હૈ કે અલ્લાહકે અહકામાત પૂરા કીજિયે ઔર ઈસ્તિખારા મશ્વરા કરકે કદમ ઉઠાએ.

અલ્લાહકી રઝાકા તાલિબ મુહમ્મદ યૂનુસ

સબસે પેહલે નમાઝે ફજર હઝરત આદમ (અલૈ.) ને અદા કી

હમ જો ફજરકી નમાઝ અદા કરતે હૈં ઔર ઉસમેં દો રકાતેં ફર્ઝ પઢતે હૈં ઉસકી હિકમત યે હૈ કે ફજરકી નમાઝ સબસે પેહલે હઝરત આદમ (અલૈ.)ને અદા ફરમાઈ, જિસ વક્ત અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો દુનિયામેં ઉતારા, ઉસ વક્ત દુનિયામેં રાત છાઈ હુઈ થી, હઝરત આદમ (અલૈ.) જન્નતકી રોશનીસે નિકલકર દુનિયાકી ઈસ તારીક ઔર અંધેરી રાતમેં દુનિયામેં તશરીફ લાએ, ઉસ વક્ત હાથકો હાથ સુઝાઈ નહીં દેતા થા. હઝરત આદમ (અલૈ.) કો બડી તશ્વીશ ઔર પરેશાની લાહિક હુઈ કે યે દુનિયા ઈતની તારીક (અંધેરી) હૈ, યહાં ઝિંદગી કૈસે ગુઝરેગી? ન કોઈ ચીઝ નઝર આતી હૈ, ન જગહ સમઝમેં આતી હૈ કે કહાં હૈં ઔર કહાં જાએં? હર તરફ અંધેરા હી અંધેરા હૈ. ચુનાંચે ખૌફ મહેસૂસ હોને લગા,

ઉસકે બાદ આહિસ્તા આહિસ્તા રોશની હોને લગી ઔર સુબહકા નૂર ચમકને લગા, સુબહ સાદિક ઝાહિર હુઈ તો હઝરત આદમ (અલૈ.) કી જાનમેં જાન આઈ, ઉસ વક્ત હઝરત આદમ (અલૈ.) ને સૂરજ નિકલનેસે પેહલે દો રકાતેં બતૌર શુક્રાના અદા ફરમાઈ. એક રકા'ત રાતકી તારીકી જાનેકે શુક્રાનામેં અદા ફરમાઈ ઔર એક રકા'ત દિનકી રોશની નમૂદાર હોનેકે શુક્રાનેમેં અદા ફરમાઈ. યે દો રકાતેં અલ્લાહ તઆલાકો ઈતની પસંદ આઈ કે અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી ઉમ્મત પર ફર્ઝ ફરમા દિયા (ઈનાયા) ઈસસે અંદાઝા લગાએં કે યે ફજરકી નમાઝ કિતની અહમ હૈ.

સબસે પેહલે ઝોહરકી નમાઝ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને અદા કી

ઈસી તરહ ઝોહરકી નમાઝકી ચાર રકા'ત જો હમ અદા કરતે હૈં. યે સબસે પેહલે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને અદા ફરમાઈ થીં ઔર ઉસ વક્ત અદા ફરમાઈ થીં જિસ વક્ત વો અપને બેટે હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કો ઝબહ કરનેકે ઈમ્તિહાનમેં કામિયાબ હો ગયે થે. એક રકા'ત તો ઉસ ઈમ્તિહાનમેં કામિયાબી પર શુક્રાનાકે તૌર પર અદા ફરમાઈ. યા અલ્લાહ આપકા શુક્ર હૈ કે આપકી મદદસે મૈં ઈસ મુશ્કિલ ઈમ્તિહાનમેં કામિયાબ હો ગયા. દૂસરી રકા'ત ઈસ બાતકે શુક્રાનામેં અદા ફરમાઈ થી કે અલ્લાહ તઆલાને હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કે બદલેમેં જન્નતસે એક મેંઢા ઉતાર દિયા, ચૂંકે યે ભી અલ્લાહ તઆલાકા એક ખુસૂસી ઈન્આમ થા ઈસ લિયે ઉસકે શુક્રાનેકે તૌર પર દૂસરી રકા'ત અદા ફરમાઈ.

તીસરી રકા'ત ઈસ શુક્રાનેમેં અદા ફરમાઈ કે અલ્લાહ તઆલાને ઉસ મૌકા પર બરાહે રાસ્ત હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) સે ખિતાબ કરતે હુએ ફરમાયા :

વનાદૈનાહુ અંય્યા ઈબ્રાહીમ. કદ્ સદક્ત રુંઅ્યા, ઈન્ના કઝાલિક

નજ્ઝીલ્ મુહ્સિનીન. (સૂરએ સાફ્ફાત, આયત ૧૦૫)

"યાની હમને આવાઝ દી : અય ઈબ્રાહીમ! બિલાશુબહ તુમને અપના ખ્વાબ સચ કર દિખાયા, હમ નેકોકારોંકો ઈસી તરહ બદલા દિયા કરતે હૈં."

ઈસ ખિતાબકે શુક્રાનેમેં તીસરી રકા'ત અદા ફરમાઈ. ચોથી રકા'ત ઈસ બાતકે શુક્રાનેમેં અદા ફરમાઈ કે અલ્લાહ તઆલાને ઐસા સાબિર બેટા અતા ફરમાયા, જો ઉસ સખ્ત ઈમ્તિહાનકે અંદર ભી નિહાયત સાબિર ઔર મુતહમ્મિલ (બરદાશ્ત કરનેવાલા) રહા ઔર સબરકા પહાડ બન ગયા. અગર વો મુતઝલઝિલ હો જાતા (યાની ડગમગા જાતા) તો મેરે લિયે અલ્લાહકા હુકમ પૂરા કરના દુશ્વાર (મુશ્કિલ) હો જાતા. ચુનાંચે ખ્વાબ દેખનેકે બાદ બેટે હીસે મશ્વરા કિયા કે અય બેટે, મૈંને યે ખ્વાબ દેખા હૈ તુમ ગૌર કરો, તુમહારા ક્યા ઈરાદા હૈ? બેટેને જવાબ દિયા "અબ્બા જાન" આપકો જો હુકમ મિલા હૈ વો કર ગુઝરિયે, અન્કરીબ ઈન્શા અલ્લાહ આપ મુઝે સબર કરનેવાલોંમેંસે પાએંગે." ઐસા સાબિર ઔર મુતહમ્મિલ બેટા મિલનેકે શુક્રાનેમેં ચોથી રકા'ત અદા ફરમાઈ. ઈસ તરહ યે ચાર રકા'તેં હઝરત ઈબ્રાહીમ અલૈહિસ્સલામને ઝોહરકે વક્ત બતૌર શુક્રાનેકે અદા ફરમાઈ થીં. અલ્લાહ તઆલાકો ઐસી પસંદ આઈ કે સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) કી ઉમ્મત પર ફર્ઝ ફરમા દીં. (ઈનાયા)

સબસે પેહલે અસરકી નમાઝ હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) ને અદા ફરમાઈ

નમાઝે અસરકી ચાર રકા'તેં સબસે પેહલે હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) ને અદા ફરમાઈ. જિસ વક્ત વો મછલીકે પેટમેં થે વહાં ઉનહોંને અલ્લાહ તઆલાકો પુકારા જિસકો અલ્લાહ તઆલાને ઈસ તરહ નકલ ફરમાયા હૈ :

ફનાદા ફી ઝ્ઝુલુમાતિ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત સુબ્હાનક ઈન્ની કુન્તુ મિનઝ્ઝાલિમીન. ફસ્તજબ્ના લહૂ વ નજ્જૈનાહુ મિનલ્ ગમ્મિ, વ

કઝાલિક નુન્જીલ્ મુઅ્મિનીન. (સૂરએ અંબિયા, ૮૭-૮૮)

"ચુનાંચે ઉનહોંને હમેં તારીકિયોંમેં પુકારા કે લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત સુબ્હાનક ઈન્ની કુન્તુ મિનઝ્ઝાલિમીન તો હમને ઉનકી દુઆ કબૂલ કર લી, ઔર હમને ઉનકો ઈસ ઘુટનસે નજાત દે દી (જો ઉનકો મછલીકે પેટમેં હો રહી થીં) ઈસી તરહ હમ ઈમાનદારોંકો નજાત દેતે હૈં."

ચુનાંચે જબ અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો મછલીકે પેટસે બાહિર નિકાલા તો ઉનહોંને શુક્રાનેકે તૌર પર ચાર રકા'ત નમાઝ અદા કી, ઔર ચાર રકા'તેં ઈસ લિયે અદા ફરમાઈ કે અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો ચાર તારીકિયોંસે નજાત અતા ફરમાઈ થી, એક મછલીકે પેટકી તારીકીસે, દૂસરે પાનીકી તારીકીસે, તીસરે બાદલકી તારીકીસે ઔર ચોથે રાતકી તારીકીસે, ઈન ચાર તારીકિયોંસે નજાતકે શુક્રાનેમેં અસરકે વક્ત હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) ને ચાર રકા'ત નમાઝ અદા ફરમાઈ. અલ્લાહ તઆલાકો યે ચાર રકા'ત ઈતની પસંદ આઈ કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી ઉમ્મત પર ઉનકો ફર્ઝ ફરમા દિયા.

સબસે પેહલે મગરિબકી નમાઝ હઝરત દાઉદ (અલૈ.) ને અદા કી

મગરિબકી તીન રકા'તેં સબસે પેહલે હઝરત દાઉદ (અલૈ.) ને અદા ફરમાઈ, અગરચે અંબિયા અલૈહિમુસ્સલાતુ વસ્સલામસે ગુનાહ સરઝદ નહીં હોતે, વો ગુનાહોંસે મા'સૂમ હોતે હૈં, લેકિન બા'ઝ ઔકાત કોઈ નામુનાસિબ કામ યા કોઈ લગ્ઝિશ, યા કોઈ ખિલાફે અદબ કામ ભી ઉનસે ઝર્રા બરાબર સરઝદ હો જાએ તો ઉસ પર ભી ઉનહેં તમ્બીહ કી જાતી હૈ, ઔર ઉનકો તવજ્જોહ દિલાઈ જાતી હૈ, ઔર ઉનકી ઈસ્લાહ કી જાતી હૈ. બહરહાલ હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કી કિસી લગઝિશકે બાદ જબ અલ્લાહ તઆલાને ઉનકી બખ્શિશકા એલાન ફરમાયા કે "ફગફર્ના લહૂ ઝાલિક" યાની હમને ઉનકી મગફિરત કર દી, તો ઉસ વક્ત હઝરત

દાઉદ (અલૈ.) ને ઉસ બખ્શિશકે શુક્રાનેમેં મગરિબકે વક્ત ચાર રકા'તકી નિય્યત બાંધી. જબ તીન રકા'ત અદા ફરમા લીં તો ઉસકે બાદ આપ પર અપની લગઝિશકે એહસાસકા ઐસા ગલ્બા હુવા કે આપ પર બેસાખ્તા ગિરયા (રોના) તારી હો ગયા. ઔર ઐસા ગિરયા તારી હુવા કે ઉસકી શિદ્દતકી વજહસે ચોથી રકા'ત ન પળ્હ સકે. ચુનાંચે તીન રકા'ત હી પર આપને ઈકતિફા ફરમાયા (બઝલુલ મજહૂદ) ઔર ચોથી રકા'ત પળ્હનેકી હિંમત ન રહી, યે તીન રકા'ત અલ્લાહ તઆલાકો ઈતની પસંદ આઈ કે હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી ઉમ્મત પર ઉનકો મગરિબકે વક્ત ફર્ઝ ફરમા દિયા.

નમાઝે ઈશાકી ફરઝિય્યત

ઈશાકે વક્ત જો ચાર રકા'ત હમ અદા કરતે હૈં. ઉસકે બારેમેં દો કૌલ હૈં. એક કૌલ યે હૈ કે સબસે પેહલે હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને યે નમાઝ અદા ફરમાઈ. જિસ વક્ત આપ હઝરત શુઐબ (અલૈ.) કે પાસ દસ સાલ કિયામ કરનેકે બાદ અપને ઘરવાલોંકે સાથ મિસર વાપસ તશરીફ લા રહે થે, ઔર આપકે ઘરમેંસે ઉમ્મીદસે થીં. વિલાદતકા વક્ત કરીબ થા. ઔર સફર ભી ખાસા તવીલ (લંબા) થા. ઈસ વજહસે આપકો બડી ફિક્ર લાહિક થી કે યે ઈતના લંબા સફર કૈસે પૂરા હોગા? દૂસરે અપને ભાઈ હઝરત હારૂન (અલૈ.) કી ફિકર થી, તીસરે ફિરઔન જો આપકા જાની દુશ્મન થા, ઉસકા ખૌફ ઔર ઉસકી તરફસે ફિક્ર લાહિક થી. ઔર ચોથે હોનેવાલી ઔલાદકી ફિક્ર લાહિક થી. ઈન ચાર પરેશાનિયોંકે સાથ આપ સફર કર રહે થે. ફિર સફરકે દૌરાન સહીહ રાસ્તેસે ભી હટ ગયે, જિસકી વજહસે પરેશાનીમેં ઔર ઈઝાફા હો ગયા, ઈસી પરેશાનીકે આલમમેં ચલતે ચલતે આપ કોહે તૂરકે કરીબ ઉસકી મગરિબી ઔર દાહની જાનિબ પહોંચ ગયે. રાત અંધેરી ઠંડી ઔર બરફાની થી, અહલિયા મોહતરમા (બીવી) કો વિલાદતકી તકલીફ શુરૂ હો ગઈ, ચકમાક પત્થરસે આગ ન નિકલી, ઈસી

હૈરાની વ પરેશાનીકે આલમમેં દેખા કે કોહે તૂર પર આગ જલ રહી હૈ આપને અપને ઘર વાલોંસે કહા આપ યહાં ઠેહરેં મૈં કોહે તૂરસે આગકા કોઈ શોઅલા લેકર આતા હૂં. જબ કોહે તૂર પર પહોંચે તો અલ્લાહ તઆલાસે હમ કલામીકા શર્ફ હાસિલ હુવા. ઔર આપકો બતૌરે ખાસ હમ કલામીકી નેઅમતસે નવાઝા ગયા. અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા,

ફલમ્મા અતાહા નૂદિય યા મૂસા. ઈન્ની અ-ન રબ્બુક ફખ્લઅ્ નઅ્લૈક, ઈન્નક બિલ્વાદિલ્ મુકદ્દસિ તુવા. વ અનખ્તરૂતુક ફસ્તમિઅ્ લિમા યૂહા. (સૂરએ તા-હા આયત : ૧૧ સે ૧૩)

"ફિર જબ વો આગકે પાસ પહોંચે તો ઉનકો અલ્લાહકી તરફસે આવાઝ દી ગઈ કે અય મૂસા મૈં તુમહારા રબ હૂં આપ અપને જૂતે ઉતાર દેં. ઈસ લિયે કે આપ મુકદ્દસ વાદી તુવામેં હૈં. ઔર મૈંને આપકો અપની રિસાલતકે લિયે મુન્તખબ કર લિયા હૈ. લિહાઝા જો વહી આપકી તરફ ભેજી જા રહી હૈ. ઉસકો ગૌરસે સુનેં.

બહરહાલ જબ અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે યે ઈન્આમ હાસિલ હુવા તો આપકી ચાર પરેશાનિયોંકા ખાતમા હો ગયા. કિસીને બડા અચ્છા શે'ર કહા હૈ.

તૂ મિલે તો કોઈ મર્ઝ નહીં
ન મિલે તો કોઈ દવા નહીં

ઈસ મૌકા પર ઈશાકે વક્ત હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ઈન ચાર પરેશાનિયોંસે નજાતકે શુક્રાનેમેં ચાર રકા'ત નમાઝ અદા ફરમાઈ, યે ચાર રકા'ત અલ્લાહ તઆલાકો ઈતની પસંદ આઈ કે હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઉમ્મત પર ઉનકો ફર્ઝ કર દિયા. (ઈનાયા)

દૂસરી રિવાયત યે હૈ કે યે ઈશાકી નમાઝ સબસે પેહલે જનાબ મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને અદા ફરમાઈ (બઝલુલ મજહૂદ) ઈસ લિયે યે નમાઝ બહોત અહમ અમલ હૈ. (નમાઝકી બા'ઝ કોતાહિયાં, અઝ હઝરત મૌલાના મુફતી અબ્દુર્રઉફ સિખ્ખરવી)

એક મછેરેકા દર્દ ભરા કિસ્સા
જૈસી કરની વૈસી ભરની-ઝુલ્મસે બચિયે

અલ્લામા ઈબ્ને હજર (રહ.) ને અપની કિતાબ ઝવાજિરમેં લિખ્ખા હૈ કે એક શખ્સને કહા મૈંને એક શખ્સકો દેખા જિસકા હાથ કાંધેસે કટા હુવા થા ઔર વો ચીંખ ચીંખકર કેહ રહા થા "મુઝે દેખકર ઈબરત હાસિલ કરો, ઔર કિસી પર હરગિઝ ઝુલ્મ ન કરો." મૈંને આગે બળ્હકર ઉસસે પૂછા મેરે ભાઈ તેરા ક્યા કિસ્સા હૈ? ઉસ શખ્સને જવાબ દિયા ભાઈ મેરા કિસ્સા અજીબો ગરીબ હૈ. દર અસલ મૈં ઝુલ્મ કરનેવાલોંકા સાથ દિયા કરતા થા એક દિનકા ઝિક્ર હૈ મૈંને એક મછેરેકો દેખા જિસને કાફી બડી મછલી પકડ રખ્ખી થી. મછલી મુઝે પસંદ આઈ. મૈં ઉસકે પાસ પહોંચા ઔર કહા મુઝે યે મછલી દે દો, ઉસને જવાબ દિયા મૈં યે મછલી તુમહેં નહીં દૂંગા ક્યૂંકે ઈસે બેચકર ઉસકી કીમતસે મુઝે અપને બાલ બચ્ચોંકા પેટ પાલના હૈ. મૈંને ઉસે મારા પીટા ઔર ઉસસે ઝબરદસ્તીસે મછલી છીન લી ઔર અપની રાહ લી. જિસ વક્ત મૈં મછલીકો ઉઠાએ જા રહા થા, અચાનક મછલીને મેરે અંગૂઠેમેં ઝોરસે કાટ લિયા. મૈં મછલી લેકર ઘર આયા ઔર ઉસે એક તરફ ડાલ દિયા. અબ મેરે અંગૂઠેમેં ટેસ ઔર દર્દ ઉઠા ઔર ઈતની તકલીફ હોને લગી કે ઉસકી શિદ્દતસે મેરી નીંદ ઉડ ગઈ. ફિર મેરા પૂરા હાથ સૂજ ગયા. જબ સુબહ હુઈ તો મૈં તબીબ (ડાક્ટર) કે પાસ આયા ઔર ઉસસે દર્દકી શિકાયત કી. તબીબને કહા યે અંગૂઠા સડના શુરૂ હો ગયા હૈ લિહાઝા બેહતર હૈ કે ઉસકો કટવા દો, વરના પૂરા હાથ સડ જાએગા. મૈંને અંગૂઠા કટવાકર નિકલવા દિયા, લેકિન ઉસકે બાદ સડાન્દ હાથમેં શુરૂ હુઈ ઔર દર્દકી શિદ્દતસે મૈં સખ્ત બેચૈન હો ગયા ઔર સો ન સકા. લોગોંને મુઝસે કહા કે હથેલી કાટકર નિકલવા દો, મૈંને ઐસા હી કિયા, અબ દર્દ બળ્હકર પહોંચોં તક પહોંચ ગયા. મેરા ચૈન ઔર નીંદ સબ ઉડ ગઈ ઔર મૈં દર્દકી શિદ્દતસે રોને ઔર ફરિયાદ કરને લગા. એક શખ્સને

મશ્વરા દિયા કે કોહનીસે હાથ અલગ કર દો. મૈંને ઐસા હી કિયા લેકિન અબ દર્દ મોંઢે તક પહોંચ ગયા ઔર સડાન્દ વહાં તક પહોંચ ગઈ. લોગોંને કહા કે અબ તો પૂરા હાથ મોંઢેસે કટવા દેના હોગા વરના તકલીફ પૂરે બદનમેં ફૈલ જાએગી. અબ લોગ મુઝસે પૂછને લગે કે આખિર યે તકલીફ તુમહેં ક્યૂંકર શુરૂ હુઈ. મૈંને મછલીકા કિસ્સા ઉનહેં સુનાયા. ઉનહોંને કહા અગર તુમ શુરૂમેં મછલી વાલેકે પાસ જાકર ઉससે મઆફી માંગતે, ઉસે કેહ સુનકર રાઝી કર લેતે ઔર કિસી સૂરતમેં મછલીકો અપને લિયે હલાલ કર લેતે તો તુમહારા હાથ યૂં કાટા ન જાતા, ઈસ લિયે અબ ભી જાઓ ઔર ઉસકો ઢૂંઢકર ઉસે ખૂશ કરો, વરના તકલીફ પૂરે બદનમેં ફૈલ જાએગી. ઉસ શખ્સને કહા મૈંને યે સુના તો મછલીવાલેકો પૂરે શહેરમેં ઢૂંઢને લગા. આખિર એક જગહ ઉસકો પા લિયા. મૈં ઉસકે પૈરોં પર ગિર પડા ઔર ઉનહેં ચૂમકર રો રોકર કહા કે મેરે આકા તુમહેં અલ્લાહકા વાસ્તા મુઝે મઆફ કર દો. ઉસને મુઝસે પૂછા તુમ કૌન હો? મૈંને બતાયા મૈં વો શખ્સ હૂં જિસને તુમસે મછલી છીન લી થી. ફિર મૈંને ઉससે અપની કહાની બયાન કી ઔર ઉસે અપના હાથ દિખાયા. વો દેખકર રો પડા ઔર કહા મેરે ભાઈ મૈંને ઉસ મછલીકો તુમહારે લિયે હલાલ કિયા, ક્યૂંકે તુમહારા હશ્ર (હાલ) મૈંને દેખ લિયા. મૈંને ઉससે કહા મેરે આકા ખુદાકા વાસ્તા દેકર મૈં તુમસે પૂછતા હૂં કે જબ મૈંને તુમહારી મછલી છીની તો તુમને મુઝે કોઈ બદ દુઆ દી થી? ઉસ શખ્સને કહા હાં મૈંને ઉસ વક્ત યે દુઆ માંગી કે અય અલ્લાહ યે અપની કુવ્વત ઔર ઝોરકે ઘમંડમેં મુઝ પર ગાલિબ આયા ઔર તૂને જો રિઝક દિયા ઉસને મુઝસે છીન લિયા ઔર મુઝ પર ઝુલ્મ કિયા, ઈસ લિયે તૂ મેરે સામને ઉસ પર ઝોરકા કરિશ્મા દિખા. મૈંને ઉસે કહા મેરે માલિક અલ્લાહને અપના ઝોર તુમહેં દિખા દિયા. અબ મૈં અલ્લાહકે હુઝૂરમેં તૌબા કરતા હૂં ઔર વા'દા કરતા હૂં કે કિસી ઝાલિમકી મદદ હરગિઝ નહીં કરૂંગા. ન કભી ખૂદ ઝુલ્મ કરૂંગા. ન ઉનકે દરવાઝા પર કભી જાઉંગા ઔર ઈન્શા અલ્લાહ જબ તક ઝિંદા રહૂંગા અપને વા'દે પર કાઈમ રહૂંગા.

કિસી શાઈરને ક્યા ખૂબ કહા હૈ :-

લા તઝ્લિમન્ન ઈઝા મા કુન્ત મુક્તદિરા
ફઝ્ઝુલ્મુ તર્જિઉ ઉકબાહૂ ઈલન્નદિમ

જબ તુમહેં ઈકતિદાર હાસિલ હૈ, કિસી પર હરગિઝ ઝુલ્મ ન કરો ક્યૂંકે ઝુલ્મકા અંજામ નદામત ઔર શરમિંદગી હૈ.

તનામુ ઐનાક વલ્ મઝલૂમુ મુન્તબિહ
યદ્ઊ અલૈક વ ઐનુલ્લાહિ લમ્ તનુમ

તેરી દોનોં આંખેં સોતી હૈં ઔર મઝલૂમ જાગતા હૈ ઔર તુઝે બદ દુઆએં દેતા હૈ ઔર અલ્લાહકી આંખ કભી નહીં સોતી.

એક દૂસરે શાઈરને કહા :-

ઈઝા મઝ્ઝલૂમુસ્ તૌ તઅલ્ અર્ઝ મરકબા
વ લજ ગુલુવ્વન્ ફી કબીહિ ઈકતિસાબિહી

જબ ઝાલિમ સવાર હોકર ધરતીકા સીના રોંદતા હૈ ઔર હર કરતૂતમેં હદસે ગુઝર જાતા હૈ.

ફકિલ્હૂ ઈલા સર્ફિઝ્ ઝમાનિ ફઈન્નહૂ
સયુબ્દા લહૂ મા લમ્ યકુન્ ફી હિસાબિહી

તબ તુમ ઉસે ઝમાનેકી ગરદિશકે હવાલે કર દો, ક્યૂંકે ઝમાના ઉસકે સામને વો ચીઝ ખોલકર રખ દેગા જો ઉસકે વહમ વ ગુમાનમેં ભી ન હોગી.

(મઆશરેકી મોહલિક બીમારિયાં, સફા : ૩૭૬)

અલ્લાહકે હુકમસે મોમિનીનકે દિલોંસે તમામ ગમોંકો નિકાલ દેનેવાલા અજીબ ફરિશ્તા

હઝરત ઉરવહ બિન રુવૈમ (રહ.) કેહતે હૈં હઝરત ઈરબાઝ બિન સારિયા (રદિ.) હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સહાબામેંસે થે બહોત બુઢ્હે હો ગયે થે ઔર ચાહતે થે કે ઉનહેં મૌત આ જાએ ઈસ લિયે યે દુઆ કિયા કરતે થે. અય અલ્લાહ! મેરી ઉમર બડી હો ગઈ ઔર મેરી હડ્ડિયાં પતલી ઔર કમઝોર

હો ગઈ લિહાઝા મુઝે અપને પાસ ઉઠા લે. હઝરત ઈરબાઝ (રદિ.) ફરમાતે હૈં એક દિન મૈં દમિશ્કકી મસ્જિદમેં થા વહાં મુઝે એક નૌજવાન નઝર આયા જો બહોત હસીન વ જમીલ થા ઉસને સબ્ઝ જોડા (પોશાક) પહેના હુવા થા, ઉસને કહા આપ યે ક્યા દુઆ કરતે હૈં? મૈંને ઉસસે કહા અય મેરે ભતીજે! ફિર મૈં ક્યા દુઆ કરૂં? ઉસને કહા યે દુઆ કરેં અય અલ્લાહ અમલ અચ્છે કર દે ઔર મુઝે મૌત તક પહોંચા દે. મૈંને કહા અલ્લાહ તુમ પર રહમ કરે તુમ કૌન હો? ઉસને કહા મૈં રિબાઈલ (વો ફરિશ્તા) હૂં જો મોમિનોંકે દિલોંસે તમામ ગમ નિકાલતા હૂં.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા : ૬૦૮)

બા'ઝ વેહશી જાનવરોંકા આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી ઈઝ્ઝત કરના

હઝરત આઈશા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે ઘરમેં એક જંગલી જાનવર થા. જબ આપ (સ.અ.વ.) બાહિર ચલે જાતે તો ઈધર ઉધર દૌડતા ઔર ખિલાડિયાં કરતા, ઔર જહાં આપ (સ.અ.વ.) કી તશરીફ આવરીકી આહટ મહેસૂસ કરતા બસ ફૌરન એક ગોશામેં દબકકર બૈઠ જાતા ઔર ઝરા આવાઝ ન નિકાલતા, ઉસ ખયાલસે કે મબાદા આપ (સ.અ.વ.) કો તકલીફ હો. (મુસ્નદે અહમદ, અબૂ યઅલા, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ, તર્જુમાનુસ સુન્નહ જિલ્દ ૪, સફા ૧૫૦)

ફાઈદા :- જહાં તક અલ્ફાઝે રિવાયતસે મા'લૂમ હોતા હૈ કે યે વેહશી જાનવર હિરન થા, જિસમેં તરબિયતકા અસર બહોત કમ હોતા હૈ, હાં બાઝ ઔર જાનવર ઐસે હૈં જિનમેં તદરીબ વ તરબિયતસે કુછ ન કુછ તેહઝીબકી હરકાત પૈદા હો જાતી હૈં મગર યે ઝાહિર હૈ કે ઉસ વક્ત અરબમેં આમ તૌર પર હિરનકી તરબિયત વ તેહઝીબ કરનેકી આદત ન થી, ખાસ તૌર પર નબી (સ.અ.વ.) કે ઘરમેં જાનવરોંકી તરબિયતકા ક્યા તસવ્વુર કિયા જા સકતા હૈ મગર જો જાનવર ઘરોંમેં ઘુલ મિલ જાતે હૈં વો આમ તૌર

પર અપને માલિકકો દેખકર ખૂશીમેં કૂદને ઉછલને લગતે હૈં મગર યહાં સૂરત ઉસકે બરઅક્સ (ઉલટી) થી, યાની જબ આપ (સ.અ.વ.) બાહિર તશરીફ લે જાતે તો વો કૂદતા ઉછલતા ઔર જબ વો આપ (સ.અ.વ.) કો દેખ લેતા તો ફૌરન ખામોશ હોકર એક ગોશામેં (કોનેમેં) જા બૈઠતા.

(તર્જુમાનુસ સુન્નહ, જિલ્દ ૪, સફા ૧૫૦)

હાકિમકે શરસે બચનેકા મુજર્રબ નુસ્ખા

અગર કિસી શખ્સકો કિસી હાકિમ, બાદશાહ યા કિસીસે ભી બુરાઈકા ખતરા હો યા યે સમઝે કે અગર મૈં ઉસકે પાસ જાઉંગા તો મેરી જાન ખતરેમેં પડ જાએગી તો ઐસે શખ્સકો ચાહિયે કે વો ડર ઔર શરસે બચનેકે લિયે યે અમલ કરે. અમલ યે હૈ કે ઐસે શખ્સકે પાસ જાનેસે પેહલે યે કલિમાત પળ્હે **કાફ-હા-યા-ઐન-સૉદ, હા-મીમ, ઐન-સીન-કૉફ** ફિર ઈન તીનોં કલિમાતકે દસ હરફોંકો ઈસ તરહ શુમાર કરે કે દાએં હાથકે અંગૂઠેસે શુરૂ કરે ઔર બાએં હાથકે અંગૂઠે પર ખતમ કરે. જબ ઈસ તરકીબસે શુમાર કર લે તો દોનોં હાથકી મુઠ્ઠિયાં બંદ કર લે ઔર દિલમેં સૂરએ ફીલ (અલમ તર.....) પળ્હે. જબ **"તરમીહિમ"** પર પહોંચે તો ઈસ લફ્ઝ **"તરમીહિમ"** કો દસ મરતબા પળ્હે ઔર હર મરતબા એક ઉન્ગલી ખોલતા જાએ. ઐસા કરનેસે ઈન્શા અલ્લાહ મહેફૂઝ રહેગા.

(હયાતુલ હયવાન જિલ્દ ૩, સફા ૨૮૦)

નીચેકી આયાતે સકીના દિલ વ દિમાગકે સુકૂનકે લિયે પળ્હકર દમ કરેં

(૧) વ કાલ લહુમ્ નબિય્યુહુમ્ ઈન્ન આયત મુલ્કિહી અંય્યઅ્તિયકુમુ ત્તાબૂતુ ફીહિ સકીનતુમ્ મિર્રબ્બિકુમ્ વ બકિય્યતુમ્ મિમ્મા તરક આલુ મૂસા વ આલુ હારૂન તહ્મિલુહુલ્ મલાઈકહ, ઈન્ન ફી ઝાલિક

લઆયતલ્લકુમ્ ઈન્ કુન્તુમ મુઅ્મિનીન. (સૂરએ બકરહ : ૨૪૮)

(૨) ષુમ્મ અન્ઝલલ્લાહુ સકીનતહૂ અલા રસૂલિહી વ અલલ્ મુઅ્મિનીન વ અન્ઝલ જુનૂદલ્ લમ્ તરૌહા વ અઝ્ઝબલ્લઝીન કફરૂ, વ ઝાલિક જઝાઉલ્ કાફિરીન. (સૂરએ તૌબહ ૨૬)

(૩) ફઅન્ઝલલ્લાહુ સકીનતહૂ અલૈહિ વ અય્યદહૂ બિજુનૂદિલ્લમ તરૌહા વ જઅલ કલિમતલ્લઝીન કફરૂસ્સુફ્લા વ કલિમતુલ્લાહિ હિયલ ઉલ્યા, વલ્લાહુ અઝીઝુન્ હકીમ. (સૂરએ તૌબહ ૪૦)

(૪) હુવલ્લઝી અન્ઝલસ્સકીનત ફી કુલૂબિલ્ મુઅ્મિનીન લિયઝ્દાદૂ ઈમાનમ્ મઅ ઈમાનિહિમ્ વલિલ્લાહિ જુનૂદુસ્સમાવાતિ વલ અર્ઝિ વ કાનલ્લાહુ અલીમન્ હકીમા. (સૂરએ ફતહ ૪)

(૫) લકદ્ રદિયલ્લાહુ અનિલ્ મુઅ્મિની-ન ઈઝ્ યુબાયિઊનક તહ્તશ્શજરતિ ફઅલિમ મા ફી કુલૂબિહિમ ફઅન્ઝલસ્ સકીનત અલૈહિમ્ વ અષાબહુમ્ ફત્હન્ કરીબા. (સૂરએ ફતહ ૧૮)

(૬) ઈઝ્ જઅલલ્લઝીન કફરૂ ફી કુલૂબિહિમુલ્ હમિય્યત હમિય્યતલ્ જાહિલિય્યતિ ફઅન્ઝલલ્લાહુ સકીનતહૂ અલા રસૂલિહી વ અલલ્ મુઅ્મિનીન વ અલ્ઝમહુમ્ કલિમત ત્તક્વા વ કાનૂ અહક્ક બિહા વ અહ્લહા, વ કાનલ્લાહુ બિકુલ્લિ શૈઈન્ અલીમા. (સૂરએ ફતહ ૨૬)

દિલ રો રહા હૈ મેરા મગર આંખ તર નહીં

ઈસ રાઝકી કિસીકો ભી મુત્લક ખબર નહીં
દિલ રો રહા હૈ મેરા મગર આંખ તર નહીં
ગૈરોં પે તેરી જાતી હૈ કિસ વાસ્તે નઝર
વલ્લાહ ઉનકે હાથમેં મન્ફઅ વ ઝરર નહીં
જબ મૈં હૂં ઉનકે ઝિક્રકી દૌલતસે માલામાલ
ક્યૂં ગમ હો જો અપને પાસ લઅલ વ ગૌહર નહીં
તસ્કીન ખૂદ વો આકે મુઝે દે રહે હૈં આજ

સદ શુક્ર હૈ આહ મેરી બે અસર નહીં
હમ હૈં મરીઝે ઈશ્ક ન હોગી હમેં શિફા
તદબીર તેરે બસમેં કોઈ ચારા ગર નહીં
સુનના હૈ આપકો તો સુનિયે શૌકસે જનાબ
યે દાસ્તાને ઈશ્ક મગર મુખ્તસાર નહીં
ઉલ્ફતમેં ઉનકી અકલોંકો જિસને ભુલા દિયા
દોનોં જહાંમેં ફિર ઉસે ખૌફ વ ખતર નહીં
અહમદ કિસકે ઈશ્કમેં દીવાના હો ગયા
વો બે ખબર ભી હોકર મગર બે ખબર નહીં

તેરી રહમત તો હર એક પર આમ હૈ

જબસે હોંઠોં પે યા રબ તેરા નામ હૈ
તેરે બીમારકો કાફી આરામ હૈ
તૂને બખ્શા હમેં નૂરે ઈસ્લામ હૈ
હમ પે તેરા હકીકી યે ઈન્આમ હૈ
જિસકો તેરી ખુદાઈસે ઈન્કાર હૈ
બાદશાહતમેં રેહકર ભી નાકામ હૈ
રૂઠતા હૈ ઝમાના અગર રૂઠ જાએ
રાઝી કરના તુઝે બસ મેરા કામ હૈ
આસમાનોંકી દુનિયામેં હૈ મોહતરમ
તેરી ખાતિર જો દુનિયામેં બદનામ હૈ
અપને મુન્કિરકો ભી રિઝ્ક દેતા હૈ
તેરી રહમત તો હર એક પર આમ હૈ
હાં કદમકા ઉઠાના મેરા કામ હૈ
પાર બેડા લગાના તેરા કામ હૈ

ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊનકા જુમ્લા ઈસ ઉમ્મતકી ખુસૂસિય્યત હૈ ઔર ઉસકે બહોતસે ફઝાઈલ હૈં

નીચેકી અહાદીસ ગૌરસે પઢિયે :-

(૧) હઝરત સઅદ ઈબ્ને જુબેર ફરમાતે હૈં **ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન** પઢનેકી હિદાયત સિર્ફ ઈસ ઉમ્મતકો કી ગઈ હૈ. ઈસ નેઅમતસે પેહલી ઉમ્મતેં અપને નબિયોંકે સાથ મહેરૂમ થીં. દેખિયે હઝરત યાકૂબ (અલૈ.) ભી ઐસે મૌકા પર **યા અસ્ફા અલા યૂસુફ** કેહતે હૈં. આપકી આંખેં જાતી રહી થીં, ગમને આપકો નાબીના (અંધા) કર દિયા થા ઔર ઝબાન ખામોશ થી. મખ્લૂકમેંસે કિસીસે શિકાયત વ શિકવા નહીં કરતે થે. ગમગીન રહા કરતે થે. (તફસીર ઈબ્ને કસીર જિલ્દ ૩, સફા ૧૦, ઈસ આયતકી તફસીર **યા અસ્ફા અલા યૂસુફ**)

(૨) એક મરતબા જનાબે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે નઅલ (જૂતે) મુબારકકા તસ્મા ટૂટ ગયા. આપ (સ.અ.વ.) ને **ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન** પઢા. સહાબા (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! યે ભી મુસીબત હૈ? હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મોમિનકો જો નાગવાર (નાપસંદ) કામ પહોંચતા હૈ વોહી મુસીબત હૈ. ઈસ હદીસકો તબરાનીને અબૂ ઉમામહસે રિવાયત કિયા હૈ.

(૩) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જબ તુમમેંસે કિસીકી જૂતીકા તસ્મા (દોરી) ટૂટ જાયા કરે તો **ઈન્ના લિલ્લ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન** પઢા કરો. ક્યૂંકે યે ભી મુસીબત હૈ. (તફસીરે મઝહરી જિલ્દ ૧, સફા ૨૬૬, અલ્લાહ તઆલાકે ઈસ કૌલકે તહત **અલ્લઝીન ઈઝા અસાબત્હુમ.....**)

(૪) હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા હૈ કે જિસને મુસીબતકે વક્ત **ઈન્ના લિલ્લાહિ**

વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન પઢ્હા તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી મુસીબતકી તલાફી ફરમા દેંગે ઔર ઉસકી આખિરત અચ્છી કર દેંગે ઔર ઉસે ઝાએઅ શુદહ ચીઝકે બદલે અચ્છી ચીઝ અતા ફરમાએંગે. (દુર્રે મન્સૂર, બહવાલા અન્વારૂલ બયાન, અલ્લાહ તઆલાકે ઈસ કૌલકે તહત **અલ્લઝીન ઈઝા અસાબત્હુમ્ મુસીબહ.....**)

(૫) મુસ્નદે અહમદમેં હૈ હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ફરમાતી હૈં મેરે ખાવિંદ અબૂ સલમા (રદિ.) એક રોઝ મેરે પાસ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતસે હોકર આએ ઔર ખૂશી ખૂશી ફરમાને લગે, આજ તો મૈંને ઐસી હદીસ સુની હૈ કે મૈં બહોત હી ખૂશ હુવા હૂં. વો હદીસ યે હૈ કે જિસ કિસી મુસલમાનકો કોઈ તકલીફ પહોંચે ઔર વો કહે : **અલ્લાહુમ્મઅ જુર્ની ફી મુસીબતી વખ્લુફ્ લી ખૈરમ્ મિન્હા** યાની ખુદાયા મુઝે ઈસ મુસીબતમેં અજ્ર દે ઔર મુઝે ઈસસે બેહતર બદલા અતા ફરમા, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસે અજ્ર ઔર બદલા ઝરૂર હી દેતા હૈ. હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ફરમાતી હૈં મૈંને ઈસ દુઆકો યાદ કર લિયા. જબ હઝરત અબૂ સલમા (રદિ.) કા ઈન્તિકાલ હુવા તો મૈંને **ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન** પઢ્હકર ફિર યે દુઆ ભી પઢ્હ લી, લેકિન મુઝે ખયાલ આયા કે ભલા અબૂ સલમા (રદિ.) સે બેહતર શખ્સ મુઝે કૌન મિલ સકતા હૈ? જબ મેરી ઈદ્દત ગુઝર ચુકી તો મૈં એક રોઝ એક ખાલકો દબાગત દે રહી થી તો આં હુઝૂર (સ.અ.વ.) તશરીફ લાએ ઔર અંદર આનેકી ઈજાઝત ચાહી, મૈંને અપને હાથ ધો ડાલે, ખાલ રખ દી. ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે અંદર તશરીફ લાનેકકી દરખ્વાસ્ત કી ઔર આપ (સ.અ.વ.) કો એક ગદ્દી પર બિઠા દિયા, આપ (સ.અ.વ.) ને મુઝસે અપના નિકાહ કરનેકી ખ્વાહિશ ઝાહિર કી. મૈંને કહા હુઝૂર (સ.અ.વ.)! યે તો મેરી ખૂશ કિસ્મતીકી બાત હૈ લેકિન અવ્વલ તો મૈં બડી બાગૈરત ઔરત હૂં, ઐસા ન હો કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી તબીઅતકે ખિલાફ કોઈ બાત મુઝસે સરઝદ હો જાએ ઔર ખુદાકે યહાં અઝાબ હો, દૂસરે યે કે મૈં ઉમર રસીદા (બૂઢ્હી) હૂં; તીસરે બાલ બચ્ચોં વાલી હૂં. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા સુનો, ઐસી બેજા ગૈરત અલ્લાહ તઆલા દૂર કર દેગા ઔર ઉમરમેં

મૈં ભી કુછ છોટી ઉમરકા નહીં, ઔર તુમહારે બાલ બચ્ચે મેરે હી બાલ બચ્ચે હૈં. મૈંને યે સુનકર કહા, ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.)! મુઝે કોઈ ઉઝર નહીં. ચુનાંચે મેરા નિકાહ અલ્લાહકે નબી (સ.અ.વ.) સે હો ગયા ઔર મુઝે અલ્લાહ તઆલાને ઈસ દુઆકી બરકતસે મેરે મિયાંસે બહોત હી બેહતર યાની અપના રસૂલ (સ.અ.વ.) અતા ફરમાયા. ફલ હમ્દુ લિલ્લાહ.

(૬) મુસ્નદે અહમદમેં હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. જિસ કિસી મુસલમાનકો કોઈ રંજ વ મુસીબત પહોંચે ઉસ પર ગો ઝિયાદહ વક્ત ગુઝર જાએ ફિર ઉસે યાદ આએ ઔર વો **ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન** પઢ લે તો મુસીબત પર સબ્રકે વક્ત જો અજ્ર મિલા થા વોહી અબ ભી મિલેગા.

(૭) ઈબ્ને માજામેં હૈ કે હઝરત અબૂ સનાન (રદિ.) ફરમાતે હૈં મૈંને અપને એક બચ્ચેકો દફન કિયા. અભી મૈં ઉસકી કબ્રમેંસે નિકલા થા કે અબૂ તલહા ખૌલાનીને મેરા હાથ પકડકર મુઝે નિકાલા ઔર કહા સુનો! મૈં તુમહેં એક ખૂશખબરી સુનાઉં. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હૈ કે અલ્લાહ તઆલા મલકુલ મૌતસે દરયાફત ફરમાતા હૈ કે તૂને મેરે બંદેકી આંખોંકી ઠંડક ઔર ઉસકે કલેજેકા ટુકડા છીન લિયા, બતલા ઉસને ક્યા કહા? વો કેહતે હૈં ખુદાયા તેરી તા'રીફ કી ઔર **ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન** પઢ્હા. અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ કે ઉસકે લિયે જન્નતમેં એક ઘર બનાઓ ઔર ઉસકા નામ બૈતુલ હમ્દ રખ્ખો. (તફસીર ઈબ્ને કસીર જિલ્દ ૧, સફા ૨૨૮, ફી તફસીર **અલ્લઝીન ઈઝા અસાબત્હુમ્ મુસીબતન્ કાલૂ ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન**)

ઔલાદસે ગુનાહ વ ખતા હો જાએ તો કતઅ તઅલ્લુકકે બજાએ ઉનકી ઈસ્લાહકી ફિક્ર કરના ચાહિયે

યૂસુફ (અલૈ.) કે ભાઈયોંસે જો ખતા ઉસસે પેહલે સરઝદ હુઈ

વો બહોતસે કબીરા ઔર સખ્ત ગુનાહોં પર મુશ્તમિલ થી, મસલન અવ્વલ ઝૂઠ બોલકર વાલિદકો ઈસ પર તૈયાર કરના કે યૂસુફ (અલૈ.) કો ઉનકે સાથ ખેલનેકે લિયે ભેજ દેં. દૂસરે વાલિદસે અહદ કરકે ઉસકી ખિલાફ વર્ઝી, તીસરે છોટે મા'સૂમ ભાઈસે બેરહમી ઔર શિદ્દતકા બરતાવ. ચોથે ઝઈફ વાલિદકી ઈન્તિહાઈ દિલ આઝારીકી પરવાહ ન કરના. પાંચવીં એક બેગુનાહ ઈન્સાનકો કતલ કરનેકા મન્સૂબા બનાના. છઠ્ઠે એક આઝાદ ઈન્સાનકો ઝબરદસ્તી ઔર ઝુલ્મન બેચ દેના, યે ઐસે ઈન્તિહાઈ ઔર સખ્ત જુર્મ થે કે જબ યા'કૂબ (અલૈ.) પર યે વાઝેહ હો ગયા કે ઉનહોંને ઝૂઠ બોલા હૈ ઔર જાન બૂઝકર યૂસુફ (અલૈ.) કો ઝાએઅ કિયા હૈ તો ઉસકા મુકતઝા બઝાહિર યે થા કે વો ઈન સાહબઝાદોંસે કતઅ તઅલ્લુક કર લેતે યા ઉનકો નિકાલ દેતે, મગર હઝરત યા'કૂબ (અલૈ.) ને ઐસા નહીં કિયા બલ્કે વો બદસ્તૂર વાલિદકી ખિદમતમેં રહે, યહાં તકકે ઉનહીંકો મિસરસે ગલ્લા (અનાજ) લાનેકે લિયે ભેજા ઔર ઉસ પર મઝીદ યે કે દો બારહ ફિર ઉનકે છોટે ભાઈકે મુતઅલ્લિક વાલિદસે અર્ઝ મઅરૂઝ (દરખ્વાસ્ત) કરનેકા મૌકા મિલા ઔર બિલ આખિર ઉનકી બાત માનકર છોટે સાહબઝાદેકો ભી ઉનકે હવાલે કર દિયા, ઈસસે માલૂમ હુવા કે અગર ઔલાદસે કોઈ ગુનાહ ઔર ખતા સરઝદ હો જાએ તો બાપકો ચાહિયે કે તરબિયત કરકે ઉનકી ઈસ્લાહકી ફિકર કરે, ઔર જબ તક ઈસ્લાહકી ઉમ્મીદ હો કતઅ તઅલ્લુક ન કરે. જૈસાકે હઝરત યા'કૂબ (અલૈ.) ને ઐસા હી કિયા ઔર બિલઆખિર વો સબ અપની ખતાઓં પર નાદિમ ઔર ગુનાહોંસે તાઈબ હુએ, હાં અગર ઈસ્લાહસે માયૂસી (નાઉમ્મીદી) હો જાએ ઔર ઉનકે સાથ તઅલ્લુક કાઈમ રખનેમેં દૂસરોંકે દીનકા નુકસાન મહેસૂસ હો તો ફિર કતઅ તઅલ્લુક કર લેના મુનાસિબ હૈ.

(મઆરિફુલ કુરઆન જિલ્દ ૫, સફા ૧૦૪)

રાતકે વક્ત ઘરમેં સૂરએ વાકિઆ પઢ લીજિયે ફાકા નહીં આએગા

હઝરત અબૂ ઝબિયા (રહ.) કેહતે હૈં કે હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) વફાતકી બીમારીમેં મુબ્તલા હુએ તો હઝરત ઉસમાન બિન અફફાન (રદિ.) ઉનકી ઈયાતદકે લિયે તશરીફ લાએ ઔર ફરમાયા આપકો ક્યા શિકાયત હૈ? હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ને કહા અપને ગુનાહોંકી શિકાયત હૈ. હઝરત ઉસમાન (રદિ.) ને ફરમાયા : આપ ક્યા ચાહતે હૈં? હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદને ઈરશાદ ફરમાયા મૈં અપને રબકી રહમત ચાહતા હૂં. હઝરત ઉસમાન (રદિ.) ને ફરમાયા ક્યા મૈં આપકે લિયે તબીબ (હકીમ) કો ન બુલા લાઉં? હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ને કહા તબીબ હીને (યાની અલ્લાહીને) તો મુઝે બીમાર કિયા હૈ. હઝરત ઉસમાન (રદિ.) ને કહા, ક્યા મૈં આપકે લિયે બૈતુલ માલસે અતિય્યહ મુકર્રર ન કર દૂં? હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ને કહા મુઝે ઉસકી ઝરૂરત નહીં. હઝરત ઉસમાન (રદિ.) ને ફરમાયા, વો અતિય્યહ આપકે બાદ આપકી બેટિયોંકો મિલ જાએગા. હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ને કહા ક્યા આપકો મેરી બેટિયોં પર ફાકાકા ડર હૈ? મૈંને અપની બેટિયોંકો કેહ રખ્ખા હૈ કે વો હર રાતમેં સૂરએ વાકિઆ પઢ લિયા કરેં. મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે જો આદમી હર રાત સૂરએ વાકિઆ પઢેગા ઉસ પર કભી ફાકા નહીં આએગા. (લિહાઝા અતિય્યહકી ઝરૂરત નહીં). (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૨, સફા ૭૭૨)

ખુદાકી ખુસૂસી કુદરતકા મુઝાહિરા એક બચ્ચાકા ગેહવારામેં બોલના

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર

(સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. ગોદકે બચ્ચોંમેંસે સિર્ફ તીન હી બચ્ચે બોલે હૈં. એક તો હઝરત ઈસા ઈબ્ને મરયમ (અલૈ.) ઔર એક જરીજ આબિદવાલા લડકા હૈ. કિસ્સા યે હુવા કે જરીજ એક આબિદ શખ્સ થા. ઉસને અપની ઈબાદતકે લિયે એક કોઠરી બના રખ્ખી થી. વો એક દિન ઉસમેં ઈબાદત કર રહા થા કે ઉસકી માં ઉસકે પાસ આઈ, ઉસને પુકારા અય જરીજ! જરીજને ખયાલ કિયા, ક્યા કરૂં અય અલ્લાહ! ઈધર ખુદાકી નમાઝકા લિહાઝ, ઉધર માંકા લિહાઝ. ફિર નમાઝ હીકો તરજીહ દી ઔર ઉસીમેં લગા રહા. માં વાપસ ચલી ગઈ. દૂસરા દિન હુવા તો માં ફિર ઉસકે પાસ આઈ ઔર વો ઉસ વક્ત ભી નમાઝ પળ્હ રહા થા. ઉસને પુકારા અય જરીજ! ઉસને દિલમેં સોચા યા અલ્લાહ! ક્યા કરૂં, ઈધર માં ઉધર નમાઝ ફિર નમાઝ હીમેં લગા રહા, માંકે બુલાને પર નહીં ગયા. ફિર તીસરે દિન માં આઈ ઔર ઉસને પુકારા અય જરીજ! ઉસને દિલમેં સોચા અય અલ્લાહ! ઈધર માં ઉધર નમાઝ ક્યા કરૂં? ફિર ભી નમાઝ હીકી તરફ મુતવજ્જેહ રેહ ગયા. બસ માંને ઝિન્ઝલાકર બદ દુઆ કી અય અલ્લાહ! ઉસકો ઉસ વક્ત તક મૌત ન આએ જબ તક કે ઉસકો પેહલે ફાહિશા ઔરતોંસે પાલા ન પડે. ઉસકે બાદ બનૂ ઈસરાઈલમેં જરીજકી ઈબાદત ઔર તકવાકી શોહરત હુઈ. એક બદકાર ઔરત થી જિસકા હુસ્નો જમાલ ઝરબુલ મસલ (મશ્હૂર) થા. ઉસને બનૂ ઈસરાઈલસે કહા અગર તુમ કહો તો મૈં જાકર ઉસે લુભાઉં. યે કેહકર વો એક દિન ઉસકે પાસ આઈ. જરીજને ઉસકી તરફ નઝર તક ન ઉઠાઈ, વો ફાહિશા ઔરત ખિસ્યાકર જઝબએ ઈન્તિકામમેં (બદલા લેનેકે જોશમેં) ભર ગઈ ઔર એક ગડરિયે (ચરવાહા) કે પાસ ગઈ જો ઉસી ઈબાદતખાનેમેં સોયા કરતા થા ઔર ઉસ ગડરિયેકો અપને ઉપર કાબૂ દે દિયા ઔર ઉસકે સાથ મુંહ કાલા કિયા. ઉસસે હમલ ઠહેર ગયા. જબ ઉસને બચ્ચા જના તો ઉસને જરીજસે ઈન્તિકામ (યાની બદલા) લેનેકે લિયે મશ્હૂર કિયા કે યે લડકા જરીજસે હુવા હૈ. બસ યે સુનના થા કે લોગ જરીજ પર ટૂટ પડે, ઉસકો ઈબાદતખાનેસે નીચે ઘસીટ લાએ. ઉસકા ઈબાદતખાના ઢા દિયા ઔર લગે ઉસે મારને (કે આબિદ

બનકર હરામકારી કરતા હૈ) જરીજને પૂછા બતાઓ તો મુઝે ક્યૂં માર રહે હો? ક્યા બાત હૈ? ઉનહોંને કહા કે તૂને ઈસ ફાહિશાકે સાથ ઝિના કિયા ઔર ઉસને તેરે નુત્ફાકા બચ્ચા જના હૈ. જરીજને કહા અચ્છા તો વો બચ્ચા કહાં હૈ? લોગ વો બચ્ચા લેકર આએ. ઉસને કહા ઝરા મુઝે નમાઝ પળ્હ લેને દો. ઈજાઝત મિલી. ઉસને નમાઝ પળ્હી ફિર વો જરીજ ઉસ બચ્ચાકી તરફ મુતવજ્જેહ હુવા ઔર ઉસ બચ્ચેકે પેટમેં ઉન્ગલી ચિભોકર બોલા અય બચ્ચે! તૂ સચ સચ બતા તેરા બાપ કૌન હૈ? તો વો ચંદ દિનકા બચ્ચા કુદરતે ખુદાસે બોલા કે ફલાં ગડરિયા. યે કરામત દેખકર અબ વોહી લોગ જરીજકે હાથ પાંવ ચૂમને લગે ઔર ઉસે તબર્રુક બનાકર છૂને લગે. કેહને લગે અબ હમ તુમહારા ઈબાદતખાના સોનેકા બનાએ દેતે હૈં. ઉસને કહા નહીં યે સબ રેહને દો જૈસા વો મિટ્ટીકા પેહલે થા વૈસા હી બના દો, તો લોગોંને વૈસા હી બના દિયા. (બુખારી વ મુસ્લિમ બહવાલા તર્જુમાનુસ્સુન્નહ જિલ્દ ૪, સફા ૩૫૫)

ખુદાકી ખુસૂસી કુદરતકા મુઝાહિરા એક ઔર બચ્ચાકા ગેહવારામેં બોલના

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે રિવાયત કરતે હૈં કે એક મરતબા એક બચ્ચા અપની માંકી ગોદમેં દૂધ પી રહા થા કે સામનેસે એક સવાર ઉમદા ઘોડે પર અચ્છે લિબાસ ઔર અચ્છી શકલ વ સૂરત વાલા ગુઝરા. માંને દુઆ કી કે યા અલ્લાહ મેરે બચ્ચેકો ઈસી સવાર જૈસા શાનદાર બનાના. બચ્ચાને માંકા પિસ્તાન છોડકર ઉસ સવાર પર એક નઝર ડાલી ઔર સાફ અલ્ફાઝમેં કહા નહીં અય અલ્લાહ મુઝે ઈસ સવાર જૈસા મત બનાના. યે કેહકર ફિર પિસ્તાન ચૂસને ઔર દૂધ પીને લગા. રાવી કેહતે હૈં કે યે કિસ્સા સુનાતે વક્ત આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને અપની શહાદતકી ઉન્ગલી (સબ્બાબહ) જિસ તરહ અપને મુંહ મુબારકમેં ડાલી ઔર બચ્ચાકે

દૂધ પીનેકો બતાનેકે લિયે જિસ તરહ ખૂદ ઈસ ઉન્ગલીકો ચૂસા વો મંઝર ઈસ વક્ત તક મેરી નિગાહોંકે સામને હૈ. ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને બકિય્યહ કિસ્સા સુનાયા કે થોડી દેર બા'દ કુછ લોગ એક લડકીકો પકડે હુએ ઔર ઉસે મારતે હુએ સામનેસે ગુઝરે ઔર કેહ રહે થે કે કમબખ્ત તૂને ઝિના કિયા ઔર ચોરી કી ઔર વો બેચારી કહે જા રહી થી કે બસ મેરા સહારા અલ્લાહ હી હૈ ઔર વો કૈસા અચ્છા કામ બનાનેવાલા હૈ. માંને યે ઝિલ્લતકા મંઝર દેખકર શફકતસે બચ્ચાકે લિયે દુઆ કી કે અય અલ્લાહ મેરે બચ્ચાકો ઈસ લોંડી (લડકી) કી તરહ ન બનાના. બચ્ચાને ફિર દૂધ છોડકર એક નઝર ઉસ લડકી પર ડાલી ઔર સાફ સાફ કહા કે અય અલ્લાહ મુઝે ઈસી જૈસા બનાઈયેગા. ઉસ પર માં બેટોંમેં હુજ્જત હોને લગી. માં બોલી જબ એક આદમી અચ્છી હાલતમેં ગુઝરા તો મૈંને તેરે લિયે દુઆ કી કે યા અલ્લાહ મેરે બચ્ચેકો ઐસા શાનદાર બનાના, તો ઉસ પર તૂ યૂં કેહને લગા કે નહીં યા અલ્લાહ મુઝે ઐસા ન બનાના, ઔર અબ જો લોગ એક લડકીકો ઝિલ્લતકે સાથ પકડે મારતે હુએ જા રહે હૈં ઔર મૈંને યે દુઆ કી કે યા અલ્લાહ મેરે બચ્ચાકો ઐસા ન બનાના, તો તૂ યૂં કેહને લગા કે અય અલ્લાહ મુઝે ઐસા હી બનાના યે ક્યા બેઅકલી હૈ? તબ વો બચ્ચા ફિર બોલા સુનો! બાત યે હૈ કે વો આદમી બડા ઝાલિમ જાબિર થા તો મૈંને કહા અય ખુદા મુઝે ઉસકી તરહ ઝાલિમ જાબિર ન બનાઈયેગા. ઔર બેચારી યે લડકી! લોગ યે કેહ રહે હૈં કે તૂને ઝિના ભી કિયા હૈ, તૂને ચોરી ભી કી હૈ મગર ઉસ બેચારીને ન ચોરી કી હૈ ન ઝિના કિયા હૈ, તો મૈંને કહા અય અલ્લાહ મુઝે ઐસા હી મઝલૂમ બેગુનાહ બનાઈયેગા. (બુખારી વ મુસ્લિમ, બહવાલા તર્જુમાનુસ્સુન્નહ જિલ્દ ૪, સફા ૩૫૭)

ઉન્નીસ (૧૯) અહમ નસીહતેં

(૧) મહેનતસે ઘભરાનેવાલે કભી તરક્કી નહીં કરતે.

(૨) વોહી લોગ કામિયાબ હોતે હૈં જો હકીકતકા ડટકર મુકાબલા

કરતે હૈં.

(૩) મહેનત મઝદૂરી કરનેવાલા અલ્લાહકા દોસ્ત હૈ.

(૪) હકીકી કામિયાબી અપની કુરબાનિયોંસે હાસિલ હોતી હૈ.

(૫) વતનકી મુહબ્બત ઈમાનકા હિસ્સા હૈ.

(૬) અપને વતનકો જાનસે અઝીઝ રખ્ખો ઔર હર વક્ત અપને હમ વતનોંકી ખિદમતમેં લગે રહો.

(૭) કોઈ મુલ્ક ઉસ વક્ત તક ગુલામ નહીં હો સકતા જબ તક ઉસકે અપને લોગ ગદ્દારી ન કરેં. ક્યૂંકે અકેલા લોહા જંગલસે એક લકડી નહીં કાટ સકતા જબ તક લકડી ઉસસે મિલકર કુલ્હાડી ન બને.

(૮) ઝબાન એક ઐસા દરિંદા હૈ કે અગર ઉસે ખુલા છોડ દિયા જાએ તો ફાડ ખાએ.

(૯) નેક અમલ કરો તુમહારી ઉમરમેં બરકત હોગી.

(૧૦) જિસ ઘરમેં તા'લીમ યાફતા નેક માં હોતી હૈ વો ઘર તેહઝીબ ઔર ઈન્સાનિયતકી યુનીવર્સિટી હૈ.

(૧૧) ઈન્સાનોંમેં સબસે અચ્છા ઈન્સાન વો હૈ જિસકે અખ્લાક અચ્છે હોં.

(૧૨) દુનિયાકી ઈઝ્ઝત માલસે હૈ ઔર આખિરતકી ઈઝ્ઝત આ'માલસે હૈ.

(૧૩) ખૂશ કલામી એક ઐસા ફૂલ હૈ જો કભી નહીં મુરઝાતા.

(૧૪) ખૂશ રેહના ચાહતે હો તો દૂસરોંકો ખૂશ રખ્ખો.

(૧૫) અપના બાતચીતકા અંદાઝ નરમ રખ્ખો, ક્યૂંકે લેહજાકા અસર અલ્ફાઝસે ઝિયાદા હોતા હૈ.

(૧૬) કિસીસે બદલા લેનેમેં જલ્દી ન કરો, ઔર કિસીસે નેકી કરનેમેં તાખીર (દેર) ન કરો.

(૧૭) ઈન્સાનકે અચ્છે આ'માલ હી ઉસે હુસ્ન અતા કરતે હૈં.

(૧૮) કિયામતકે દિન અમલકે તરાઝૂમેં સબસે ઝિયાદા વઝનદાર ચીઝ જો રખ્ખી જાએગી વો અચ્છે અખ્લાક હોંગે.

(૧૯) દિન ભર રોઝા રખને ઔર રાત ભર ઈબાદત કરનેસે ઈન્સાન જો મરતબા હાસિલ કરતા હૈ વોહી દરજા વો અચ્છે અખ્લાકસે હાસિલ કર લેતા હૈ.

ગુનેહગાર કાબિલે રહમ હૈં ન કે કાબિલે હકારત

ઈન્ન ઈસબ્ન મરયમ કાન યકૂલુ લા તુકષિરૂલ્ કલામ બિગૈરિ ઝિક્રિલ્લાહિ ફતકસૂ કુલૂબુકુમ્ ફઈન્નલ્ કલ્બલ્ કાસિય બઈદુમ્ મિનલ્લાહિ વલા કિલ્લા તઅ્લમૂન વલા તન્ઝુરૂ ફી ઝુનૂબિન્નાસિ કઅન્નકુમ્ અબીદુન્ ફઈન્નમન્નાસુ મુબ્તલાયન્ વ મુઆફન્ ફરૂહમૂ અલા અહલિલ્ બલાઈ વહ્મદુલ્લાહ અલલ્ આફિયહ.

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદે ગિરામી હૈ કે હઝરત ઈસા ઈબ્ને મરયમ (અલૈ.) ફરમાતે થે કે અલ્લાહ તઆલાકે ઝિક્રકે સિવા દૂસરે કલામકી કસરત ન કરો વરના ઉસસે તુમહારે દિલ સખ્ત હો જાએંગે ઔર કલ્બે કાસી અલ્લાહ તઆલાસે બહોત દૂર હો જાતા હૈ લેકિન ચૂંકે (યે કુર્બ ઔર દૂરી એક અમ્રે મઅનવી હૈ ઈસ લિયે) તુમહેં ઉસકા ઈલ્મ ભી ન હોગા ઔર લોગોંકે (યાની ગુનેહગારોંકે) ગુનાહોંકો ઈસ તરહ ન દેખો ગોયા તુમ હી ખુદા હો (યાની ઈસ તરહ નઝર ન કરો જિસકા મન્શા તકબ્બુર વ તહકીર હો) અપને ગુનાહોંકો ઈસ તરહ દેખો કે ગોયા તુમ બંદે ખતાવાર હો (ઔર યે) ઈસ લિયે કે લોગ મુબ્તલા (મઆસી ભી) હૈં ઔર અહલે આફિયત ભી (યાની અહલે તાઅત વ હિફાઝત ભી) પસ તુમકો ચાહિયે કે મુસીબતવાલોં પર રહમ કરો ઔર અપની આફિયત પર અલ્લાહ તઆલાકી હમ્દ કરો.

(જમ્ઉલ ફવાઈદ, જિલ્દ ૨, સફા ૨૭૮)

હઝરત અલ્બહ બિન ઝૈદ (રદિ.) ને અપની આબરૂકા અજીબ સદકા કિયા

હઝરત અલ્બહ બિન ઝૈદ (રદિ.) કા હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સાથ

જાનેકા કોઈ ઈન્તિઝામ ન હો સકા તો રાતકો નિકલે ઔર કાફી દેર તક રાતમેં નમાઝ પળ્હતે રહે. ફિર રો પડે ઔર અર્ઝ કિયા અય અલ્લાહ! આપને જિહાદમેં જાનેકા હુકમ દિયા હૈ ઔર ઉસકી તરગીબ દી હૈ ફિર આપને ન મુઝે ઈતના દિયા કે મૈં ઉસસે જિહાદમેં જા સકૂં ઔર ન અપને રસૂલકો સવારી દી જો મુઝે (જિહાદમેં જાનેકે લિયે) દે દેતે. લિહાઝા કિસી ભી મુસલમાનને માલ યા જાન યા ઈઝ્ઝતકે બારેમેં મુઝ પર ઝુલ્મ કિયા વો મઆફ કર દેતા હૂં ઔર ઈસ મઆફ કરનેકા અજરો સવાબ તમામ મુસલમાનોંકો સદકા કર દેતા હૂં. ઔર ફિર યે સુબહ લોગોંમેં જા મિલે. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા આજ રાતકો સદકા કરનેવાલા કહાં હૈ? તો કોઈ ખડા ન હુવા. આપ (સ.અ.વ.) ને દો બારહ ફરમાયા સદકા કરનેવાલા કહાં હૈ? ખડા હો જાએ. ચુનાંચે હઝરત અલ્બહ (રદિ.) ને ખડે હોકર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો અપના સારા વાકિઆ સુનાયા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા તુમહેં ખૂશખબરી હો, ઉસ ઝાતકી કસમ જિસકે કબ્ઝેમેં મેરી જાન હૈ તુમહારા યે સદકા મકબૂલ ખૈરાતમેં લિખ્ખા ગયા હૈ.

હઝરત અબૂ અબસ બિન જબર (રદિ.) કેહતે હૈં કે હઝરત અલ્બહ બિન ઝૈદ બિન હારિસા (રદિ.) હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સહાબામેંસે હૈં. જબ હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને સદકા કરનેકી તરગીબ દી તો હર આદમી અપની હૈસિયતકે મુતાબિક જો ઉસકે પાસ થા વો લાને લગા. હઝરત અલ્બહ બિન ઝૈદ (રદિ.) ને કહા અય અલ્લાહ! મેરે પાસ સદકા કરનેકે લિયે કુછ ભી નહીં હૈ. અય અલ્લાહ! તેરી મખ્લૂકમેંસે જિસને ભી મેરી આબરૂ રેઝી કી હૈ મૈં ઉસે સદકા કરતા હૂં (યાની ઉસે મઆફ કરતા હૂં) હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને એક મુનાદીકો હુકમ દિયા જિસને યે એ'લાન કિયા કે કહાં હૈ વો આદમી જિસને ગુઝિશ્તા રાત અપની આબરૂકા સદકા કિયા? ઉસ પર હઝરત અલ્બહ (રદિ.) ખડે હુએ. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા તુમહારા સદકા કબૂલ હો ગયા.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૧, સફા ૫૮૨)

મુસલમાનોંકે પસ્તીકે અસ્બાબ

જૈસે જૈસે દુનિયા તરક્કી કરતી જા રહી હૈ વૈસે હી અખ્લાકી કદરોંકા મેઅયાર ગિરતા જા રહા હૈ. જિસ તરહ આજકા ઈન્સાન તેહઝીબ વ તમદ્દુનકી બુન્યાદોંકો ખોખલા કર રહા હૈ ઉસસે ખતરા યે હૈ કે મઆશરા તબાહી વ બરબાદીકી ગેહરી ખાઈમેં ગિર જાએગા. જિસ તરફ ભી નિગાહ દૌડાઈયે તો શરાફત વ અખ્લાકકા જનાઝા નિકલા જા રહા હૈ. ફેશનકે નામ પર ઉરયાનિય્યત (નંગેપન) કો ફરોગ દિયા જા રહા હૈ. તા'લીમકે હુસૂલકો મુશ્કિલસે મુશ્કિલ બનાનેકી કોશિશ કી જા રહી હૈ. ઈશરતગાહોંકો આબાદ કિયા જા રહા હૈ. મુસલમાનોં પર ઝુલ્મ વ સિતમકે પહાડ તોડે જા રહે હૈં. ઉનકી ઈબાદતગાહોંકો જલાયા જા રહા હૈ. હમારી માંઓં ઔર બહેનોંકી અસ્મતોંકો તારતાર કિયા જા રહા હૈ. આખિર ક્યૂં? ક્યા મુસલમાનોંકે અંદર તાકતકા ઝખીરા ખતમ હો ગયા હૈ? ક્યા મુસલમાન સિર્ફ નામકા મુસલમાન રેહ ગયા હૈ? ક્યા મુસલમાનકા ઝમીર (દિલ) મુરદા હો ગયા હૈ? ક્યા મુસલમાનોંકે અંદર ઈમાની તાકત બિલકુલ ખતમ હો ગઈ હૈ? ક્યા હમ ફિરસે જહાલતકે દૌરમેં ઝિંદગી ગુઝાર રહે હૈં? નહીં હરગિઝ નહીં! ઉસકી એક હી વજહ યે હૈ કે આજકે ઈસ ફિત્નાકે ઝમાનેમેં હમને સબ કુછ ઈસ દારે ફાની (દુનિયા) કો સમઝ લિયા હૈ. આજ મુસલમાનોંકે અંદર ઈમાનકી દૌલત કમ ઔર માલકી દૌલત બહોત ઝિયાદા હો ગઈ હૈ. આજ હમને મખ્લૂકસે મુહબ્બતકો અપને ઉપર લાઝિમ કર લિયા ઔર ખાલિકકો બિલકુલ ભુલા દિયા. ઈમાની કુવ્વત હી મોમિનકા સબસે બડા હથિયાર હૈ ઔર ઈસીસે હમેં દુનિયા ઔર આખિરતમેં કામિયાબી મિલેગી. ચંદ ખનકતે હુએ સિક્કોં ઔર હરે નોટોંકે બદલેમેં ઈમાનકો બેચ દેના મુસ્લિમ મઆશરેકા સબસે બડા અલ્મિયા (દર્દનાક વાકેઆ) હૈ. જબ ઈન સારે કામોંમેં મુસલમાન પેશ પેશ (આગે આગે)

રહેંગે તો ભલા બતાઈયે કે આખિર કૈસે હમ દુનિયા વ આખિરતમેં કામિયાબ રહેંગે? કિસ તરહ મુસ્લિમ મઆશરા ઉરૂજ (બુલંદી) તક પહોંચેગા? કૈસે મુસલમાન દુશ્મનાને ઈસ્લામકા ખાતમા કર સકેગા? કિસ તરહ ઈમાનકો બચાયા જાએગા? મુસલમાન તો ઐસા હોતા હૈ કે ઉસકી નિગાહસે બાતિલ થરથરા ઉઠતા હૈ, ઉસકે કદમ જહાં ભી પડતે હૈં ઉખુવ્વત (ભાઈચારગી) ઔર મુહબ્બતકા દરિયા જારી હો જાતા હૈ. ઈસ મુસલમાનકા હર કિરદાર ગૈરોંકે લિયે મશ્અલે રાહ હૈ ઔર ઈસી મુસલમાનકે લિયે કિસી શાઈરને ક્યા ખૂબ કહા હૈ કે,

એક ઐસી શાન પૈદા કર કે બાતિલ થરથરા જાએ
નઝર તલવાર બન જાએ નફસ ઝંકાર હો જાએ

ઈસ લિયે મુસલમાનો! હોશમેં આઓ! અપને આપકો પહેચાનો ઔર ગૈરોંકો અપને અખ્લાક વ કિરદારસે અપની તરફ રાગિબ કરો. મસ્જિદોંકો આબાદ કરો, કુરઆનકી તાલીમાતકો આમ કરો, નેક આમાલ કરો, બદ આમાલિયોંસે પરહેઝ કરો. અલ્લાહકે મુકદ્દસ રસૂલ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતોં પર ખૂદ ભી અમલ કરો ઔર દૂસરોંકો ભી તલ્કીન કરો. બુરાઈયોંસે બચો ઔર દૂસરોંકો ભી બચાઓ. ગુરબા વ મસાકીનકી મદદ કરો, યતીમોંકે સર પર શફકતકા હાથ ફેરો. અલ્લાહ ઔર ઉસકે બંદોંકે હુકૂક અદા કરનેમેં તસાહુલી (સુસ્તી) સે કામ મત લો.

અગર હમને ઉપરવાલી બાતોં પર અમલ કરનેકી કોશિશ કી તો યે હમારે લિયે બાઈસે નજાત હૈ ઔર હમારી દુનિયા વ આખિરતકે સંવરનેકી બશારત હૈ. વરના અગર હમ અમલ કરનેકે બજાએ ઉસી રાહ પર ગામઝન (અડે) રહે તો હમારી તબાહી વ બરબાદીકે ઝિમ્મેદાર હમ ખૂદ હોંગે. ફિર હમારા કોઈ પુરસાને હાલ ન હોગા. ફિરસે મુસલમાનોંકે ખૂનસે ખુદાકી ઝમીનકો રંગીન કિયા જાએગા, મસ્જિદોંકો જલાયા જાએગા, માંઓં બહેનોંકી અસ્મત (આબરૂ) કો પામાલ કિયા જાએગા ઔર હમ મુસલમાન સિર્ફ તમાશાઈ બનકર રેહ જાએંગે. શાઈરે મશરિક અલ્લામા ઈકબાલને

ક્યા ખૂબ કહા હૈ કે,

વતનકી ફિક્ર કર નાદાં મુસીબત આને વાલી હૈ
તેરી બરબાદિયોંકે મશ્વરે હૈં આસમાનોંમેં
ન સમઝોગે તો મિટ જાઓગે અય હિન્દુસ્તાન વાલો!
તુમહારી દાસ્તાં તક ન હોગી દાસ્તાનોંમેં

રસૂલે પાક (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "સબસે અચ્છે ઈન્સાન વો હૈં જિનકે અખ્લાક સબસે અચ્છે હૈં." યે ફરમાતે હુએ આપ (સ.અ.વ.) ને મુસલમાન હોનેકી શર્ત ભી નહીં રખ્ખી. ઈસસે પતા ચલતા હૈ કે અખ્લાકકા દરજા કિસ કદર બુલંદ હૈ. આજ અફરા તફરીકે ઈસ ઝમાનેમેં વાલિદૈનકો બચ્ચોંકી તરફ તવજ્જોહ દેનેકે લિયે વક્ત નહીં હૈ. ઈસ ઝિમ્મેદારીકો વો સ્કૂલ પર ઔર અસાતિઝા પર છોડ દેતે હૈં જો સરાસર ગલત હૈ.

માં કી ગોદ બચ્ચેકી પેહલી દર્સગાહ હૈ, ઈસી લિયે અખ્લાક વ આદાબકા દર્સ દેના ઉસકી ઝિમ્મેદારી હૈ. અગર માં ખૂશ અખ્લાક હૈ તો બચ્ચે ભી ખૂદ બખૂદ ખૂશ અખ્લાક હો જાએંગે. ફિર ભી કુછ બાતોંકી આદત ડાલના બહોત ઝરૂરી હોતા હૈ. કિસીસે મુલાકાત હો તો સલામકે લિયે પહેલ કરના, બડોંકા એહતિરામ ઔર ઉનકી ઈઝ્ઝત કરના, છોટોંસે શફકત ઔર નરમીસે પેશ આના, કિસીને કોઈ એહસાન કિયા હો તો શુક્રગુઝાર હોના. અગર કિસીને કોઈ ચીઝ માંગી તો ઉસે દેના. અગર આપકે પાસ વો ચીઝ મૌજૂદ ન હો તો ખૂશ અખ્લાકીસે મઅઝિરત કરના, ચેહરે પર હમેશા મુસ્કુરાહટ રખના વગૈરહ. બઝાહિર યે તમામ ચીઝેં મા'મૂલીસી લગતી હૈં મગર ઈન તમામ છોટી છોટી બાતોંસે ઈન્સાન ખૂશ અખ્લાક બનતા હૈ ઔર ખૂશ અખ્લાક ઈન્સાન હર કિસીકા દિલ જીત લેતા હૈ. ઝબાનકે ઝરીએ ઈન્સાન સબસે ઝિયાદા ખૂશ અખ્લાક બન જાતા હૈ. ઔર ઈસી ઝબાનસે બદકલામી, ગીબત, ચુગલી ઔર ગાલી ગલોચ કરકે બદ અખ્લાકીકે સબસે નિચલે દરજે તક પહોંચ જાતા હૈ. ઝબાન ઈન્સાનકો શાહી તખ્ત પર બિઠા સકતી હૈ ઔર ઝબાન હી ઈન્સાનકો ગધે પર સવાર કરા

સકતી હૈ. અકસર ગુનાહે કબીરા ઝબાનકે ઝરીઆ હી સરઝદ હોતે હૈં ઔર ઝૂઠ ઉનમેં સબસે આગે હૈ.

અગર બચ્ચા ખૂશ અખ્લાક હોગા તો ઈલ્મ હાસિલ કરકે ઊંચેસે ઊંચે દરજાત તય કરતા ચલા જાએગા.

ક્યૂંકે ઉસકી ઝબાન ઈસ સિલસિલેમેં ઉસકી મદદગાર સાબિત હોગી. કઈ મરતબા દૌલતસે જો કામ નહીં હો પાતા વો ખૂશ કલામીસે હો જાતા હૈ. ખંદા પેશાની (હંસમુખ ચહેરા) સે મિલનેવાલા ઈન્સાન હર દિલ અઝીઝ હોતા હૈ ઔર માર્કેટિંગકી દુનિયામેં ઈસ તરહકે લોગોંકી કાફી માંગ હૈ. આજકા દૌર હી માર્કેટિંગકા દૌર હૈ. ઔર અગર કામિયાબી હાસિલ કરના હૈ તો ખૂશ અખ્લાકીકો અપનાના બહોત ઝરૂરી હૈ.

ઝિંદગીકે હર મરહલેમેં ખૂશ અખ્લાકી મદદગાર સાબિત હો સકતી હૈ. એક બચ્ચા જિસે વાલિદૈનને બેહતરીન તરબિયત ઔર ખૂશ અખ્લાકીકે જઝબેસે સરફરાઝ કિયા હૈ. વો બચ્ચા સુબહ ઉઠતે હી બુઝુર્ગોંકો સલામ કરેગા ઔર બુઝુર્ગ ઉસે દુઆએં દેંગે. ફિર વો ઝરૂરિયાતે ઝિંદગીકે લિયે મીઠી ઝબાનસે બાતચીત કરેગા તો જો ઉસસે છોટે હૈં વો ભી ઉસકી તકલીદ (પૈરવી) કરેંગે. ખૂશ અખ્લાક બચ્ચા ન કભી ખિલોનોંકે લિયે ઝિદ કરેગા ન દોસ્તોંસે લડેગા ઔર ન બુરી આદતેં અપનાએગા. સ્કૂલમેં વો ઉસ્તાદકી ખાસ તવજ્જોહકા મુસ્તહિક હોગા. ગર્ઝ વો જહાં જહાં ઔર જિસ કિસીસે મુખ્લિસાના બરતાવ કરેગા ઔર ખૂશ અખ્લાકીસે પેશ આએગા, લોગ ઉસકે ખાનદાન ઔર ઉસકે વાલિદૈનકે બારેમેં મુસબત રાય કાઈમ કરેંગે.

લડકિયોંમેં ખૂશ અખ્લાકીકા હોના બહોત ઝરૂરી હૈ. જિન ઘરોંકી લડકિયોંમેં ખૂશ અખ્લાકી ઔર સલીકામંદી હોતી હૈ લોગ ઉનકી ઈઝ્ઝત કરતે હૈં. ઔર ઈસી ખૂશ અખ્લાકીકી બદૌલત વાલિદૈનકે લિયે ઉનકી લડકિયોંકે રિશ્તે બહોત જલ્દ અચ્છે ઘરાનોંમેં તય પાતે હૈં.

સલીકામંદ ઔર ખૂશ અખ્લાક ઔરત અપને શૌહર ઔર સુસરાલ વાલોંકે દિલોંમેં ઐસા મકામ બના લેતી હૈ જિસકી મિસાલેં લોગ દેતે હૈં. ખૂશ અખ્લાક ઔર સલીકામંદ બીવીકા શૌહર જબ થકામાંદા ઘર લૌટતા હૈ

તો વો અપની રફીકે હયાત (બીવી) કે મુસ્કુરાતે હુએ ચેહરેકો દેખકર અપની થકન ભૂલ જાતા હૈ ઔર ઉસે એક અલગ તરહકા સુકૂન ઔર ઈત્મીનાન નસીબ હોતા હૈ.

મગર અબ યે તમામ બાતેં તો અગલે વક્તકી દાસ્તાન બનકર રેહ ગઈ હૈં. ઈઝદિવાજી ઝિંદગી ઘરેલૂ નાચાકિયોંસે ભરી હુઈ હૈં. એક તૂફાને બદતમીઝી હૈ જિસકા હર ઘર શિકાર હૈ. કુછ બદ અખ્લાકી હમને ઉસ જાદૂકે પટારેસે સીખ લી હૈ જિસે ટી. વી. કેહતે હૈં. ઔર કુછ બદ અખ્લાકિયાં હમેં ભાગતી દૌડતી ઝિંદગીને સિખા દી હૈં. પેહલે લોગ જબ કિસીકે ઘર જાતે થે તો સાથ છોટાસા તોહફા ભી લે જાતે થે. કુછ ખાને પીનેકી ચીઝેં યા બચ્ચોંકે લિયે ખિલોને વગૈરહ. ઈસ તરહ ન સિર્ફ તઅલ્લુક, અપનાઈયત ઔર તાલમેલ પરવાન ચઢતા થા, બલ્કે બચ્ચે ભી ખિલોને યા ચોકલેટ પાકર ખૂશ હો જાયા કરતે થે. આજ યે અખ્લાક કમ હી કમ નઝર આતે હૈં. તોહફે તો છોડ દિયે હમ અપને ચેહરે પર મુસ્કુરાહટકે ફૂલ ભી મેઝબાનકો તોહફામેં દેનેકે રવાદાર નહીં હૈં, જિસ પર કુછ ખર્ચ ભી નહીં હોતા.

આજ હમારે અખ્લાક ઈસ કદર બિગડ ચુકે હૈં કે હમ અપને મઝહબકો અપને અખ્લાકકી બદૌલત બદનામ કર રહે હૈં. લેહજેમેં સખ્તી તો જૈસે હમારી પહેચાન બન ચુકી હૈ.

આજ અપને અખ્લાક હી ઐસે હૈં જિનકી વજહસે હમ બહોત સારી કામિયાબિયોંસે મહેરૂમ હૈં. ઈન્સાનકી કામિયાબી ઔર ઉસકી અપની પહેચાનકા મઆમલા ઉસકે અખ્લાક પર ભી મુન્હસિર હોતા હૈ. ઈસ લિયે હમેં અપના ઔર અપને બચ્ચોંકા નયે સિરેસે જાઈઝા લેના બહોત ઝરૂરી હૈ તાકે હમ ઔર હમારે બચ્ચે ખૂશ અખ્લાકીકો અપનાકર દુનિયા ઔર આખિરત દોનોંમેં સુર્ખરૂ (કામિયાબ) હોંગે.

નાફરમાન ઔલાદ ઔર વાલિદૈનકે હુકૂક

ઈન્સાન પર જો હુકૂક વાજિબ હૈં ઉનમેં એક હુકૂકુલ ઈબાદ ભી હૈ. ઉસમેં સબસે પેહલા હક રસૂલ (સ.અ.વ.) કા હૈ. ફિર આપ (સ.અ.વ.)

કે બાદ નિસ્બતી ઔર ખૂની રિશ્તાકા દરજા આતા હૈ. જિસમેં માં બાપ, બેટે બેટિયાં, ભાઈ બહેન ઔર દૂસરે રિશ્તેદારોંકે હુકૂકકા દરજા હૈ. લેકિન જબ હમ મઆશરેકા જાઈઝા લેતે હૈં તો યે બાત સાફ હો જાતી હૈ કે ઐસે બહોત કમ લોગ હૈં જો વાલિદૈનકે હુકૂકકા ખાતિર ખ્વાહ ખયાલ રખતે હૈં. વાલિદૈનકે હુકૂકકા ખયાલ તો દરકિનાર હમ તો વાલિદૈનકી નાફરમાની ઔર હુકમ અદૂલીમેં ઝર્રા બરાબર ભી શરમ વ નદામત મહેસૂસ નહીં કરતે. બા'ઝ તો ઐસે હૈં જો અપની બીવીકે સામને વાલિદૈનકી બેઈઝ્ઝતી ઔર ઉનસે ઝબાન દરાઝી કરતે હૈં ઔર અફસોસકી બાત યે હૈ કે વો ઉસે બહોત બડા કારનામા સમઝતે હૈં.

શરઈ નુકતએ નઝરસે અગર દેખા જાએ તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઔર ઉસકે મહેબૂબ સરકારે દો આલમ (સ.અ.વ.) કે બાદ દુનિયામેં સબસે ઝિયાદા અદબ વ એહતિરામ, હુસ્ન વ સુલૂકકે હકદાર વાલિદૈન હી હૈં. કુરઆન શરીફમેં અકસર મકામાત પર અલ્લાહ તઆલાને અપની વહદાનિય્યતકે સાથ સાથ વાલિદૈનકે સાથ હુસ્નો સુલૂક, ખૂશ ઉસ્લૂબી, ફરમાંબરદારી, એહસાન શનાસી ઔર શુક્ર ગુઝારીકા ભી દર્સ દિયા હૈ. ઈસસે યે ભી વાઝેહ હો જાતા હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકી બારગાહમેં વાલિદૈનકા રૂત્બા ક્યા હૈ ઔર ઉનકા મકામ ક્યા હૈ, બલ્કે યહાં તક હુકમ હૈ કે અગર વાલિદૈનકી કિસી તકલીફ દેહ બાતસે ઔલાદકે દિલકો ઠેસ પહોંચતી હૈ તો ઉન્હેં ઉફ તક કેહનેસે અલ્લાહ તઆલાને મના ફરમાયા હૈ.

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે અપને માં બાપકા ફરમાંબરદાર ઔર ખિદમત ગુઝાર કોઈ ભી ફરઝંદ, જબ ઉનકી તરફ મુહબ્બતસે દેખતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે હર નિગાહકે બદલે એક હજકા સવાબ અતા ફરમાતા હૈ. ઈસી તરહ વાલિદૈનકી નાફરમાન ઔલાદકો દુનિયા વ આખિરતમેં દર્દનાક અઝાબકી ભી ખબર દી હૈ.

કિતની ખૂશ નસીબ હૈ વો ઔલાદ જિનકે વાલિદૈન ઝિંદા હૈં ઔર વો અપને વાલિદૈનકી નિગેહબાની ઔર ખિદમતમેં અપના વક્ત ગુઝારતે હૈં.

જો અપને વાલિદૈનકી મા'મૂલીસી તકલીફકા ખયાલ રખતે હૈં ઔર ઉનકી છોટી બડી ઝરૂરતોંકો ખૂશી ખૂશી પૂરા કરના અપની ખૂશ કિસ્મતી સમઝતે હૈં, ઐસી ઔલાદકે લિયે જન્નતકી બશારત દી ગઈ હૈ.

ઈસ ઝમાનેમેં ઔલાદ દુન્યાવી તા'લીમ હાસિલ કરકે ઊંચા ઓહદા યા મુલાઝિમત પાનેકે બા'દ ન સિર્ફ અપને અઝીઝ ઔર રિશ્તેદાર ઔર ખાનદાનસે કટને લગીં હૈં બલ્કે જિન વાલિદૈનને રાત-દિન મહેનત મશક્કત કરકે લિખાયા પળ્હાયા વોહી ઉનહેં અબ હકીર લગને લગે હૈં. વાલિદૈનકી મા'મૂલી ગલતી, ગૈર ઝરૂરી કલિમાત યા હરકાત જો બુળ્હાપે ઔર કમઝોરીકી વજહસે કુદરતી હોતે હૈં અબ ઔલાદકો ભડકાને લગે હૈં, માં બાપ ઉનકી નારાઝગીકા સબબ બનને લગે હૈં. યે ઔર ઈસ તરહકી દૂસરી વુજૂહાતકી બિના પર વાલિદૈનકો અલગ કર દિયા જાતા હૈ. હદ તો યે હૈ કે બા'ઝ ઔલાદેં અપને બીવી બચ્ચોં તકકો ઉનસે મિલનેસે મના કર દેતે હૈં. બહોતસી ઔલાદેં ઐસી ભી હૈં જો સિર્ફ ઈસ લિયે વાલિદૈનસે રિશ્તા તોડ દેતે હૈં કે જાહિલ ઔર કમ પળ્હે લિખ્ખે માં બાપકી વજહસે ઉનકી મોર્ડન તેહઝીબ ઔર ઉંચે તર્ઝકે રખ રખાવમેં બિગાડ પૈદા ન હો જાએ. ઈસકે અલાવા વો નહીં ચાહતે કે વાલિદૈન ઉનકી ઝાતી ઝિંદગીમેં દખલ અંદાઝ હોં. ઈસ લિયે વો ઉનહેં અપનેસે દૂર રખનેકો તરજીહ દેતે હૈં.

ઈધર માં બાપ અપને પોતા-પોતિયોંકી યાદમેં પરેશાન હોકર અપની ઝિંદગીકે આખરી દિન બડી કસ્મપુર્સીમેં ગુઝારતે હૈં. યે એક ઐસા દર્દનાક પેહલૂ હૈ જિસસે ઘભરાકર દૂસરી કૌમોંને બુળ્હોંકા હોસ્ટેલ બના રખ્ખા હૈ, જહાં ઉમરકે આખરી લમ્હોંમેં ઉનહેં વહાં તન્હા છોડ દિયા જાતા હૈ. વહાં પહોંચકર બુળ્હે બસ અપની મૌતકા ઈન્તિઝાર કરતે નઝર આતે હૈં ઔર એક દિન ઐસા આતા હૈ કે ઔલાદકી સખ્ત મશ્ગૂલીકી વજહસે વો દૂસરોંકે કંધોંકે સહારે ઈસ દારે ફાની (દુનિયા) સે રૂખ્સત હોતે હૈં.

હમારે મઆશરેકે તા'લીમ યાફતા, નઈ તેહઝીબકે દિલદાદહ, ફેશન પરસ્ત નૌજવાનોંકો અપને વાલિદૈન બોઝ નઝર આતે હૈં. જિસને ન જાને

કિન કિન તકલીફોં, મન્નતોં, અપને અરમાનોં ઔર ખ્વાહિશાતકા ગલા ઘોંટકર ઔલાદકો પળ્હાયા લિખાયા ઔર કાબિલ ઈન્સાન બનાનેમેં અપની પૂરી પૂંજી ઔર તાકત લગા દી, લેકિન ઉસકા બદલા સિવાએ હકારત (ઝિલ્લત) ઔર નફરતકે કુછ ન મિલા.

ઈતના કુછ હોનેકે બાદ ભી માં બાપ અપની ઔલાદકો બુરા કેહના પસંદ નહીં કરતે બલ્કે તા'રીફ હી કરતે હૈં, ક્યૂંકે ઔલાદ ઉનકે જિગરકા ટુકડા હોતી હૈ. ભલે હી યે ટુકડા કિતના હી ફરેબી, એહસાન ફરામોશ, ખૂદ ગર્ઝ ઔર મફાદ પરસ્ત ક્યૂં ન હો. માં બાપકી નઝરમેં વો મા'સૂમ ઔર બેગુનાહ હોતા હૈ. ઔલાદકો યે ભી મા'લૂમ હોના ચાહિયે કે હર ચીઝકી એક હદ હોતી હૈ. એક મુદ્દત હોતી હૈ. અગર વો ઉસ હદસે આગે બળ્હ જાએ તો માંકે દુખે દિલસે નિકલી એક આહ બદ દુઆ બનકર હંસતે ખેલતે, ફલે ફૂલે ગલિસ્તાંકો તબાહ વ બરબાદ કર સકતી હૈ. વાલિદૈન ચાહે કિતને હી ગરીબ, મુફલિસ, કમઝોર લાચાર ક્યૂં ન હોં વો હમેશા અપની મહેનત વ મશક્કતસે અપના પેટ કાટકર અપને બચ્ચોંકા પેટ ભરતે હૈં. મગર આજ મઆશરેકા હાલ યે હૈ કે પાંચ બચ્ચે મિલકર ભી અપને વાલિદૈનકો સહારા દેનેમેં આના કાની કરતે હૈં. કઈ કઈ બહાનોંસે ઉનહેં અપનેસે અલગ રખનેકી કોશિશ કરતે હૈં. ઈન પાંચોંકે લિયે ઉનકે વાલિદૈન એક બહોત બડા મસ્અલા બલ્કે બહોત બડા બોઝ ઔર મુસીબત હોતે હૈં.

ઈસ્લામમેં જબ વાલિદૈનકા ઈતના બડા રૂત્બા ઔર મકામ હૈ તો હમેં ચાહિયે કે હમ અપને વાલિદૈનકે સાથ (વો ચાહે કૈસે ભી હોં) હુસ્નો સુલૂકસે પેશ આએં તાકે જન્નતકે મુસ્તહિક બન સકેં. માં બાપકો હમેશા ખૂશ રખનેકી કોશિશ કરેં ઔર ઉનકી મરઝી ઔર મિઝાજકે ખિલાફ કોઈ ઐસા કામ ન કરેં જો ઉનકી નારાઝગીકા સબબ બને. ખાસ તૌર પર ઉસ વક્ત ઉનકા ઝિયાદા ખયાલ રખ્ખેં જબ વો બુળ્હાપેકી વજહસે કમઝોર ઔર મિઝાજકે ચિડચિડે હો જાતે હૈં. ઉસ વક્ત વાલિદૈનકી ખિદમત કરના ઔર ઉનહેં હર તરહકા આરામ પહોંચાના હી અસલ ખિદમત હોગી.

એક અહમ નસીહત
મજલિસમેં બૈઠકર દીનકી બાતેં સુનિયે

દીનકી મજાલિસમેં જો લોગ બૈઠકર યે સમઝ રહે હૈં કે આવાઝ તો યહાં ભી આ રહી હૈ યહીંસે બૈઠકર સુન લેં. વો હઝરાત યે બાત અચ્છી તરહ સમઝ લેં કે આવાઝકો તો ન ફરિશ્તે ઘેરતે હૈં ઔર ન હી આવાઝ પર મગફિરતકા વા'દા હૈ. ઈસ લિયે વો હઝરાત દૂર બૈઠકર અપના નુકસાન ન કરેં, મજલિસકે સાથ મિલકર બૈઠ જાએં. હમારે દૌરમેં દીનકી ખિદમત કરનેવાલી પૂરી દુનિયામેં ફૈલી હુઈ બડી બડી ચાર જમાઅતેં હૈં (૧) તબ્લીગી જમાઅત (૨) ઉલમા વ તલબાકી જમાઅત (૩) મશાઈખ વ અહલુલ્લાહકી જમાઅત (૪) દીની કિતાબેં લિખનેવાલે મુસન્નિફીનકી જમાઅત. ઈન ચારોં દીની ખિદમાતકે નામ યે હૈં (૧) તબ્લીગ (૨) તદરીસ (૩) તઝકિયહ (૪) તસ્નીફ વ તાલીફ, ઈન ચારોં નામોંકે શુરૂમેં તા હૈ જો ઈન ચારોંમેં ઈત્તિહાદકી તરફ ઈશારા કરતા હૈ, દૂસરા ઈશારા 'તા' કે દોનોં નુકતોંસે ઈસ તરફ હૈ કે અગર ઈન ચારોં સિલસિલોંમેં ઈત્તિહાદ હોગા તો પૂરી ઉમ્મત ઉપર આએગી જૈસે તા કે નુકતે ઉપર હૈં, ઔર ઈત્તિહાદ પૈદા કરનેકે લિયે તકવા ઔર તઆવુનકી તા કો ભી અપને અંદર શામિલ કરના હોગા જો અહલે તકવાકી સોહબત હીસે હાસિલ હોગા. જૈસે સહાબાકો જો ભી મિલા સોહબતે નબી (સ.અ.વ.) સે મિલા, ઔર મશાઈખે ઉમ્મત સોહબતે શેખ હીસે મશાઈખ બને, ફિર ઉનકે ફુયૂઝસે ઉમ્મતકો ખૂબ ફાઈદા પહોંચા, અલ્લાહ તઆલા ઈન ચારોં સિલસિલોંમેં એક દૂસરેકી કદરદાની, મુહબ્બત વ અઝમત અતા ફરમાવે, આપસમેં નફરત ઔર દુશ્મની (જો અદમે ઈખ્લાસકી બડી અલામત હૈ) ઉસસે ઈન ચારોં સિલસિલોંકો બચાએ. આમીન યા રબ્બલ આલમીન.

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ઔર નમરૂદકા મુનાઝરા

ઝૈદ બિન અસલમ (રહ.) કા કૌલ હૈ કે કહત સાલી થી. લોગ નમરૂદકે પાસ જાતે થે ઔર ગલ્લા (અનાજ) લે આતે થે. હઝરત ખલીલુલ્લાહ (અલૈ.) ભી ગયે વહાં યે મુનાઝરા હો ગયા. બદબખ્તને આપ (અલૈ.) કો ગલ્લા ન દિયા. આપ ખાલી હાથ વાપસ આએ. ઘરકે કરીબ પહોંચકર આપને દોનોં બોરિયોંમેં રેત ભર લી કે ઘરવાલે સમઝેં કુછ લે આએ. ઘર આતે હી બોરિયાં રખકર સો ગયે. આપકી બીવી સાહિબા હઝરત સારહ (અલૈ.) ઉઠીં, બોરિયોંકો ખોલા તો ઉમદા અનાજસે દોનોં ભરી હુઈ થીં. ખાના પકાકર તૈયાર કિયા. આપકી ભી આંખ ખુલી, દેખા કે ખાના તૈયાર હૈ. પૂછા અનાજ કહાંસે આયા? કહા દો બોરિયાં જો આપ ભરકર લાએ ઉનહીમેંસે યે અનાજ નિકાલા થા. આપ સમઝ ગયે કે યે ખુદા તઆલાકી તરફસે બરકત ઔર ઉસકી રહમત હૈ. ઉસ બાદશાહકે પાસ ખુદા તઆલાને અપના એક ફરિશ્તા ભેજા ઉસને આકર ઉસે તૌહીદકી દઅવત દી લેકિન ઉસને કબૂલ ન કી, દો બારહ દઅવત દી લેકિન ઈન્કાર કિયા, તીસરી મરતબા ખુદા તઆલાકી તરફ બુલાયા લેકિન ફિર ભી યે મુન્કિર હી રહા, ઈસ બારબારકે ઈન્કારકે બાદ ફરિશ્તેને ઉસસે કહા અચ્છા તૂ અપના લશ્કર તૈયાર કર મૈં ભી અપના લશ્કર લેકર આતા હૂં. નમરૂદને બડા ભારી લશ્કર તૈયાર કિયા ઔર ઝબરદસ્ત ફૌજકો લેકર સૂરજ નિકલનેકે વક્ત મૈદાનમેં આ ડટા, ઉધર અલ્લાહ તઆલાને મચ્છરોંકા દરવાઝા ખોલ દિયા, બડે બડે મચ્છર ઈસ કસરતસે આએ કે લોગોંકો સૂરજ ભી નઝર ન આતા થા, યે ખુદાઈ ફૌજ નમરૂદિયોં પર ગિરી ઔર થોડી દેરમેં ઉનકા ખૂન તો ક્યા ઉનકા ગોશ્ત પોસ્ત સબ ખા પી ગઈ ઔર સારે કે સારે વહીં હલાક હો ગયે, હડ્ડિયોંકા ઢાંચા બાકી રેહ ગયા. ઉનહીં મચ્છરોંમેંસે એક નમરૂદકે નથનેમેં (નાકમેં) ઘુસ ગયા ઔર ચારસો સાલ તક ઉસકા દિમાગ

ચાટતા રહા. ઐસે સખ્ત અઝાબમેં વો રહા કે ઉસસે મૌત હઝારોં દરજા બેહતર થી, અપના સર દીવારોં ઔર પત્થરોં પર મારતા ફિરતા થા. હથોડોંસે કુચલવાતા થા. યૂંહી રેંગ રેંગકર બદનસીબને હલાકત પાઈ. **અઆઝનલ્લાહુ** (અલ્લાહ હમકો અપની પનાહમેં રખ્ખે) આમીન.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૩૫૬)

પાંચ (૫) અહમ નસીહતેં

(૧) હકીરસે હકીર પેશા (ધંધા) હાથ ફૈલાનેસે બેહતર હૈ.
(૨) હર અચ્છા કામ પેહલે નામુમકિન હોતા હૈ.
(૩) નફસકી તમન્ના પૂરી ન કરો, વરના બરબાદ હો જાઓગે.
(૪) જિસ નેઅમતકી કદર ન કી જાએ વો ખતમ હો જાતી હૈ.
(૫) ઉસ રાસ્તે પર ચલો જો બંદેકો ખાલિકસે મિલા દેતા હૈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન સલામકા અજીબ ખ્વાબ ઔર ઉસકી અજીબ તા'બીર

મુસ્નદે અહમદ (રહ.) કી એક હદીસમેં હૈ કે હઝરત કૈસ બિન ઉબાદા (રહ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં મસ્જિદે નબવીમેં થા, એક શખ્સ આયા જિસકા ચેહરા ખુદાતર્સ થા. દો હલ્કી રકા'તેં નમાઝકી ઉસને અદા કીં, લોગ ઉનહેં દેખકર કેહને લગે યે જન્નતી હૈં, જબ વો બાહિર નિકલે તો મૈં ભી ઉનકે પીછે ગયા, બાતેં કરને લગા. જબ વો મુતવજ્જેહ હુએ તો મૈંને કહા જબ આપ તશરીફ લાએ થે તબ લોગોંને આપકી નિસ્બત યૂં કહા થા. કહા સુબ્હાનલ્લાહ! કિસીકો વો ન કેહના ચાહિયે જિસકા ઈલ્મ ઉસે ન હો, હાં અલબત્તા ઈતની બાત તો હૈ કે મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મૌજૂદગીમેં એક ખ્વાબ દેખા થા કે ગોયા મૈં એક લેહલહાતે હુએ સરસબ્ઝ ગુલશનમેં હૂં ઉસકે દરમિયાન એક લોહેકા સુતૂન હૈ જો ઝમીનસે આસમાન તક ચલા

ગયા હૈ, ઉસકી ચોટી પર એક કડા હૈ મુઝસે કહા ગયા કે ઉસ પર ચઢ જાઓ. મૈંને કહા મૈં તો નહીં ચઢ સકતા. ચુનાંચે એક શખ્સને મુઝે થામા ઔર મૈં આસાનીસે ચઢ ગયા ઔર ઉસ કડેકો થામ લિયા. ઉસને કહા દેખો મઝબૂત પકડે રેહના. બસ ઈસ હાલતમેં મેરી આંખ ખુલ ગઈ કે વો કડા મેરે હાથમેં થા. મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે અપના યે ખ્વાબ બયાન કિયા તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ગુલશન બાગે ઈસ્લામ હૈ ઔર સુતૂન, સતૂને દીન હૈ. ઔર કડા ઉરવએ વુસ્કા હૈ. તૂ મરતે દમ તક ઈસ્લામ પર કાઈમ રહેગા. યે શખ્સ હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ (રદિ.) હૈં. યે હદીસ બુખારી વ મુસ્લિમ દોનોંમેં મરવી હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૩૫૪)

દીનારકો દીનાર ક્યૂં કેહતે હૈં (ઉસકી વજહ)

ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હઝરત માલિક બિન દીનાર (રહ.) કા કૌલ રિવાયત કિયા ગયા હૈ કે દીનારકો દીનાર ઈસ લિયે કેહતે હૈં કે વો 'દીન' યાની ઈમાન ભી હૈ ઔર 'નાર' યાની આગ ભી હૈ. મતલબ યે હૈ કે હકકે સાથ લો તો દીન, નાહક લો તો નાર યાની આતિશે દોઝખ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૪૨૩)

જૈસી નિય્યત વૈસા અલ્લાહકા મઆમલા

(નીચેકા કિસ્સા બુખારી શરીફમેં સાત જગહ આયા હૈ)

મુસ્નદમેં હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. બની ઈસરાઈલકે એક શખ્સને દૂસરે શખ્સસે એક હઝાર દીનાર ઉધાર માંગે. ઉસને કહા ગવાહ લાઓ. જવાબ દિયા કે ખુદા તઆલાકી ગવાહી કાફી હૈ. કહા ઝમાનત લાઓ. જવાબ દિયા કે ખુદા તઆલાકી ઝમાનત કાફી હૈ. કહા તૂને સચ કહા. અદાઈગીકી મીઆદ (મુદ્દત) મુકર્રર હો ગઈ ઔર ઉસને

ઉસે એક હઝાર દીનાર ગિન દિયે. ઉસને તરી (દરિયા) કા સફર કિયા ઔર અપને કામસે ફારિગ હુવા. જબ મીઆદ (મુદ્દત) પૂરી હોનેકો આઈ તો યે સમંદરકે કરીબ આયા કે કોઈ જહાઝ કશ્તી મિલે તો ઉસમેં બૈઠકર જાઉં ઔર રકમ અદા કર આઉં, લેકિન કોઈ જહાઝ ન મિલા, જબ દેખા કે વક્ત પર નહીં પહોંચ સકતા તો ઉસને એક લકડી લી ઔર બીચમેંસે ખોખલી કર લી ઔર ઉસમેં એક હઝાર દીનાર રખ દિયે ઔર એક પરચા ભી રખ દિયા. ફિર મુંહ બંદ કર દિયા ઔર ખુદા તઆલાસે દુઆ કી "અય પરવરદિગાર! તુઝે ખૂબ ઈલ્મ હૈ કે મૈંને ફલાં શખ્સસે એક હઝાર દીનાર કર્ઝ લિયે ઉસને મુઝસે ઝમાનત તલબ કી મૈંને તુઝે ઝામિન દિયા ઔર ઉસ પર વો ખૂશ હો ગયા, ગવાહ માંગા મૈંને ગવાહ ભી તુઝ હીકો રખ્ખા. વો ઉસ પર ભી ખૂશ હો ગયા, અબ જબ કે વક્તે મુકર્રરહ ખતમ હોનેકો આયા તો મૈંને હરચંદ કશ્તી તલાશ કી કે જાઉં ઔર અપના કર્ઝ અદા કર આઉં લેકિન કોઈ કશ્તી નહીં મિલી, અબ મૈં ઈસ રકમકો તુઝે સોંપતા હૂં ઔર સમંદરમેં ડાલતા હૂં ઔર દુઆ કરતા હૂં કે યે રકમ ઉસે પહોંચા દે." ફિર ઉસ લકડીકો સમંદરમેં ડાલ દિયા ઔર ખૂદ ચલા ગયા લેકિન ફિર ભી કશ્તીકી તલાશમેં રહા કે મિલ જાએ તો જાઉં. યહાં તો યે હુવા, વહાં જિસ શખ્સને ઉસે કર્ઝ દિયા જબ ઉસને દેખા કે વક્ત પૂરા હુવા ઔર આજ ઉસે આ જાના ચાહિયે તો વો ભી દરિયાકે કિનારે આ ખડા હુવા કે વો આએગા ઔર મેરી રકમ મુઝે દેગા યા કિસીકે હાથ ભેજવાએગા, મગર જબ શામ હોનેકો આઈ ઔર કોઈ કશ્તી ઉસ તરફ નહીં આઈ તો યે વાપસ લૌટા. કિનારે પર એક લકડી દેખી તો યે સમઝકર કે ખાલી તો જા હી રહા હૂં આઓ ઈસ લકડીકો લે ચલૂં ફાડકર સુખા લૂંગા જલાનેકે કામ આએગી. ઘર પહોંચકર જબ ઉસે ચીરા તો ખનાખન બજતી હુઈ અશરફિયાં નિકલતી હૈં. ગિન્તા હૈ તો પૂરી એક હઝાર હૈં. વહીં પરચા પર નઝર પડતી હૈ, ઉસે ભી ઉઠાકર પઢતા હૈ. ફિર એક દિન વોહી શખ્સ આતા હૈ ઔર એક હઝાર દીનાર પેશ કરકે કેહતા હૈ કે યે લીજિયે આપકી રકમ, મઆફ કીજિયેગા મૈંને હરચંદ કોશિશ કી કે વા'દા ખિલાફી ન હો લેકિન કશ્તીકે

ન મિલનેકી વજહસે મજબૂર હો ગયા ઔર દેર લગ ગઈ, આજ કશ્તી મિલી આપકી રકમ લેકર હાઝિર હુવાં. ઉસને પૂછા કે ક્યા મેરી રકમ આપને ભેજવાઈ ભી હૈ? ઉસને કહા મૈં તો કેહ ચુકા કે મુઝે કશ્તી ન મિલી. ઉસને કહા અપની રકમ વાપસ લેકર ખૂશ હોકર ચલે જાઓ. આપને જો રકમ લકડીમેં ડાલકર ઉસે અલ્લાહકે ભરોસા પર દરિયામેં ડાલા થા ઉસે ખુદા તઆલાને મુઝ તક પહોંચા દિયા ઔર મૈંને અપની પૂરી રકમ વસૂલ કર લી. ઈસ હદીસકી સનદ બિલકુલ સહીહ હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૩૭૭)

ખયાનત કરનેવાલેકા ઈબરતનાક અંજામ

(૧) ઈબ્ને જરીર (રદિ.) કી હદીસમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં. મૈં તુમમેંસે ઉસ શખ્સકો પહેચાનતા હૂં જો ચિલ્લાતી હુઈ બકરીકો ઉઠાએ હુએ કિયામતકે દિન આએગા ઔર મેરા નામ લે લેકર મુઝે પુકારેગા. મૈં કેહ દૂંગા કે મૈં ખુદાકે પાસ તેરે કુછ કામ નહીં આ સકતા મૈં તો પહોંચા ચુકા હૂં.

(૨) ઉસે ભી મૈં પહેચાનતા હૂં જો ઊંટકો ઉઠાએ હુએ આએગા જો બોલ રહા હોગા યે ભી કહેગા કે અય મુહમ્મદ (સ.અ.વ.)! અય મુહમ્મદ (સ.અ.વ.)! મૈં કહૂંગા મૈં તેરે લિયે ખુદાકે પાસ કિસી ચીઝકા માલિક નહીં હૂં મૈં તો તબ્લીગ કર ચુકા થા.

(૩) મૈં ઉસે ભી પહેચાનતા હૂં જો ઈસી તરહ ઘોડેકો લાદે હુએ આએગા જો હિનહિના રહા હોગા, વો ભી મુઝે પુકારેગા ઔર મૈં કેહ દૂંગા કે મૈં તો પહોંચા ચુકા થા આજ કુછ કામ નહીં આ સકતા.

(૪) ઉસ શખ્સકો ભી મૈં પહેચાનતા હૂં જો ખાલેં લિયે હુએ હાઝિર હોગા ઔર કેહ રહા હોગા યા મુહમ્મદ (સ.અ.વ.)! યા મુહમ્મદ (સ.અ.વ.)! મૈં કહૂંગા મૈં ખુદાકે પાસ કિસી નફાકા ઈખ્તિયાર નહીં રખતા મૈં તો તુઝે બતા ચુકા હૂં. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૪૭૩)

અકલમંદ લોગ કૌન હૈં?

ઈન્ન ફી ખલ્કિસ્ સમાવાતિ વલ અર્ઝિ વખ્તિલાફિલ્ લૈલિ વન્નહારિ લઆયાતિલ્ લિઉલિલ્ અલ્બાબ. (સૂરએ આલે ઈમરાન, આયત ૧૯૦)

"આસમાનોં ઔર ઝમીનકી પૈદાઈશમેં ઔર રાત દિનકે હેરફેરમેં યકીનન અકલમંદોંકે લિયે નિશાનિયાં હૈં."

આયતકા મતલબ યે હૈ કે આસમાન જૈસી બુલંદ ઔર વુસ્અતવાલી મખ્લૂક ઔર ઝમીન જૈસી પસ્ત ઔર સખ્ત લંબી ચૌડી મખ્લૂક, ફિર આસમાનોંમેં બડી બડી નિશાનિયાં મસલન ચલને ફિરનેવાલે ઔર એક જગહ ઠેહરે રેહનેવાલે, ઔર ઝમીનકી બડી બડી પૈદાવાર મસલન પહાડ ઔર જંગલ ઔર દરખ્ત ઔર ઘાસ ઔર ખેતિયાં ઔર ફલ ઔર મુખ્તલિફ કિસમકે જાનદાર ઔર કાનેં, ઔર અલગ અલગ ઝાઈકેવાલે ઔર તરહ તરહકી ખૂશ્બૂઓંવાલે મેવે વગૈરહ, ક્યા યે સબ કુદરતકી નિશાનિયાં એક સોચ સમઝવાલે ઈન્સાનકી ખુદા તઆલાકી તરફ રેહબરી નહીં કર સકતીં? જો ઔર નિશાનિયાં દેખનેકી ઝરૂરત બાકી રહે. ફિર દિન રાતકા આના જાના ઔર ઉનકા કમ ઝિયાદા હોના ફિર બરાબર હો જાના યે સબ ઈસ અઝીઝ વ અલીમ ખુદા તઆલાકી કુદરતે કામિલાકી પૂરી પૂરી નિશાનિયાં હૈં. ઈસી લિયે આખિરમેં ફરમાયા કે ઉનમેં અકલમંદોંકે લિયે કાફી નિશાનિયાં હૈં જો પાક નફસવાલે હર ચીઝકી હકીકત પર નઝર ડાલનેકે આદી હૈં ઔર બેવકૂફોંકી તરહ આંખકે અંધે ઔર કાનકે બેહરે નહીં. જિનકી હાલત ઔર જગહ બયાન હુઈ કે વો આસમાન ઔર ઝમીનકી બહોતસી નિશાનિયાં પૈરોં તલે રોંદતે હુએ ગુઝર જાતે હૈં ઔર ગૌરો ફિક્ર નહીં કરતે. ઉનમેંકે અકસર ખુદાકો માનનેકે બાવુજૂદ ફિર ભી શિર્કસે નહીં છૂટ સકતે. અબ ઉન અકલમંદોંકી સિફતેં બયાન હો રહી હૈં કે :-

(૧) વો ઉઠતે બૈઠતે લેટતે ખુદાકા નામ જપા કરતે હૈં.

સહીહૈનકી હદીસમેં હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને હઝરત ઈમરાન બિન હુસૈન (રદિ.) સે ફરમાયા ખડે હોકર નમાઝ પઢ્હા કરો. અગર તાકત ન હો તો બૈઠકર, ઔર યે ભી ન હો સકે તો લેટે લેટે હી સહી. યાની કિસી હાલતમેં ઝિક્રે ખુદા તઆલાસે ગાફિલ મત રહો. દિલમેં ઔર પોશીદા ઔર ઝબાનસે ઝિક્રે ખુદા કરતે રહા કરો. યે લોગ આસમાન ઔર ઝમીનકી પૈદાઈશમેં નઝર દૌડાતે હૈં ઔર ઉનકી હિકમતોં પર ગૌર કરતે હૈં જો ઉસ ખાલિકે યકતાકી અઝમત વ કુદરત, ઈલ્મ વ હિકમત, ઈખ્તિયાર વ રહમત પર દલાલત કરતી હૈ.

(૨) હઝરત શેખ સુલેમાન દારાની (રહ.) ફરમાતે હૈં કે "ઘરસે નિકલકર જિસ જિસ ચીઝ પર મેરી નઝર પડતી હૈ મૈં દેખતા હૂં કે ઉસમેં ખુદા તઆલાકી એક નેઅમત મુઝ પર મૌજૂદ હૈ ઔર મેરે લિયે વો બાઈસે ઈબરત હૈ."

(૩) હઝરત હસન બસરી (રહ.) કા કૌલ હૈ કે "એક ઘડી ગૌરો ફિક્ર કરના રાત ભરકે કિયામ કરનેસે અફઝલ હૈ."

(૪) હઝરત ફુઝૈલ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે હઝરત હસન (રહ.) કા કૌલ હૈ કે "ગૌરો ફિક્ર ઔર મુરાકબા એક ઐસા આઈના હૈ જો તેરે સામને તેરી બુરાઈયાં ભલાઈયાં પેશ કર દેગા."

(૫) હઝરત સુફયાન બિન ઉયયનહ (રહ.) ફરમાતે હૈં "ગૌરો ફિક્ર એક નૂર હૈ જો તેરે દિલ પર અપના પરતવ ડાલેગા" ઔર બસા ઔકાત યે શઅર પઢ્હતે :

ઈઝલ્ મર્ઉ કાનત્ લહૂ ફિક્રતુન
ફફી કુલ્લિ શૈઈલ લહૂ ઈબ્રતુન

યાની જિસ ઈન્સાનકો બારીકબીનીકી ઔર સોચ સમઝકી આદત પડ ગઈ ઉસે હર ચીઝમેં એક ઈબરત ઔર આયત નઝર આતી હૈ.

(૬) હઝરત ઈસા (અલૈ.) ફરમાતે હૈં "ખૂશ નસીબ હૈ વો શખ્સ જિસકા બોલના ઝિક્રુલ્લાહ ઔર નસીહત હો ઔર ઉસકા ચુપ રેહના ગૌરો ફિક્ર હો ઔર ઉસકા દેખના ઈબરત ઔર તમ્બીહ હો."

(૭) લુકમાન હકીમકા યે હિકમત આમેઝ મકૂલા ભી યાદ રહે કે "તન્હાઈકી ગોશા નશીની જિસ કદર ઝિયાદા હો તો ઉસી કદર ગૌરો ફિક્ર ઔર અંજામ બીની ઝિયાદા હોતી હૈ. ઔર જિસ કદર યે બળ્હ જાએ ઉસી કદર વો રાસ્તે ઈન્સાન પર ખુલ જાતે હૈં જો ઉસે જન્નતમેં પહોંચા દેંગે."

(૮) હઝરત વહબ બિન મુનબ્બહ (રહ.) ફરમાતે હૈં "જિસ કદર મુરાકબા ઝિયાદા હોગા ઉસી કદર સમઝ બૂઝ તેઝ હોગી ઔર જિતની સમઝ ઝિયાદા હોગી ઉતના ઈલ્મ નસીબ હોગા, ઔર જિસ કદર ઈલ્મ નસીબ હોગા નેક આ'માલ ભી બળ્હેંગે."

(૯) હઝરત ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) કા ઈરશાદ હૈ કે "અલ્લાહ અઝ્ઝ વ જલ્લકે ઝિક્રમેં ઝબાનકા ચલાના બહોત અચ્છા હૈ ઔર ખુદાકી નેઅમતોંમેં ગૌરો ફિક્ર કરના અફઝલ ઈબાદત હૈ.

(૧૦) હઝરત મુગૈસ અસ્વદ (રહ.) મજલિસમેં બૈઠે હુએ ફરમાતે કે "લોગો! કબ્રસ્તાન હર રોઝ જાયા કરો, તાકે તુમહેં અંજામકા ખયાલ પૈદા હો. ફિર અપને દિલમેં ઈસ મંઝરકો હાઝિર કરો કે તુમ ખુદા તઆલાકે સામને ખડે હો. ફિર એક જમાઅતકો જહન્નમમેં જાનેકા હુકમ હોતા હૈ ઔર એક જમાઅત જન્નતમેં જાતી હૈ, અપને દિલોંકો ઈસ હાલમેં જઝબ કર દો ઔર અપને બદનકો ભી વહીં હાઝિર જાન લો. જહન્નમકો અપને સામને દેખો ઉસકે હથોડોંકો ઉસકી આગકે કૈદખાનોંકો અપને સામને લાઓ." ઈતના ફરમાતે હી ધાડેં માર મારકર રોને લગતે હૈં યહાં તકકે બેહોશ હો જાતે હૈં.

(૧૧) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મુબારક (રહ.) ફરમાતે હૈં "એક શખ્સને એક રાહિબસે એક કબ્રસ્તાન ઔર એક કોડા ડાલનેકી જગહ પર મુલાકાત કી ઔર ઉસસે કહા, અય રાહિબ! તેરે પાસ ઈસ વક્ત દો ખઝાને હૈં એક ખઝાના લોગોંકા યાની કબ્રસ્તાન, એક ખઝાના માલકા યાની કોડા કરકટ પાખાના પેશાબ ડાલનેકી જગહ."

(૧૨) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ખંડરાત પર જાતે ઔર કિસી ટૂટે ફૂટે દરવાઝે પર ખડે રેહકર નિહાયત હસરત વ અફસોસકે

સાથ આવાઝ નિકાલતે ઔર ફરમાતે "અય ઉજડે હુએ ઘરો! તુમહારે રેહનેવાલે કહાં હૈં?" ફિર ખૂદ ફરમાતે "સબ ઝમીનકે નીચે ચલે ગયે, સબ ફનાકા જામ પી ચુકે, સિર્ફ ઝાતે ખુદાકો હમેશગી વાલી બકા હૈ."

(૧૩) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કા ઈરશાદ હૈ કે "દો રકાતેં જો દિલ બસ્તગીકે સાથ અદા કી જાએં ઉસ તમામ નમાઝસે અફઝલ હૈં જિસમેં સારી રાત ગુઝાર દી લેકિન દિલચસ્પી ન થી."

(૧૪) ખ્વાજા હસન બસરી (રહ.) ફરમાતે હૈં "અય ઈબ્ને આદમ! અપને પેટકે તીસરે હિસ્સેમેં ખા, તીસરે હિસ્સેમેં પાની પી ઔર તીસરા હિસ્સા ઉન સાંસોંકે લિયે છોડ જિસમેં તૂ આખિરતકી બાતોં પર, અપને અંજામ પર ઔર અપને આ'માલ પર ગૌરો ફિક્ર કર સકે." બાઝ હકીમોંકા કૌલ હૈ "જો શખ્સ દુનિયાકી ચીઝોં પર બગૈર ઈબરત હાસિલ કિયે નઝર ડાલતા હૈ ઉસ ગફલતકે અંદાઝાસે ઉસકે દિલકી આંખેં કમઝોર પડ જાતી હૈં."

(૧૫) હઝરત બશર ઈબ્ને હારિસ હાફી (રહ.) કા ફરમાન હૈ કે "અગર લોગ ખુદા તઆલાકી અઝમતકા ખયાલ કરતે તો હરગિઝ ઉનસે નાફરમાનિયાં ન હોતીં."

(૧૬) હઝરત આમિર બિન અબ્દે કૈસ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે "મૈંને બહોતસે સહાબા (રદિ.) સે સુના હૈ કે ઈમાનકી રોશની ગૌરો ફિક્ર ઔર મુરાકબા હૈ."

(૧૭) મસીહ ઈબ્ને મરયમ સૈયદના હઝરત ઈસા (અલૈ.) કા ફરમાન હૈ કે "ઈબ્ને આદમ! અય ઝઈફ ઈન્સાન! જહાં કહીં તૂ હો અલ્લાહ તઆલાસે ડરતા રેહ, દુનિયામેં આજિઝી ઔર મિસ્કીનીકે સાથ રેહ, અપના ઘર મસ્જિદોંકો બના લે, અપની આંખોંકો રોના સિખા, અપને જિસ્મકો સબરકી આદત સિખા, અપને દિલકો ગૌરો ફિક્ર કરનેવાલા બના, કલકી રોઝીકી ફિક્ર આજ ન કર."

(૧૮) અમીરૂલ મુઅમિનીન હઝરત ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) એક મરતબા મજલિસમેં બૈઠે હુએ રો દિયે. લોગોંને વજહ પૂછી તો

આપને ફરમાયા "મૈંને દુનિયામેં ઔર ઉસકી લઝ્ઝતોંમેં ઔર ઉસકી ખ્વાહિશોંમેં ગૌરો ફિક્ર કિયા ઔર ઈબરત હાસિલ કી, જબ નતીજા પર પહોંચા તો મેરી ઉમંગેં ખતમ હો ગઈ. હકીકત યે હૈ કે હર શખ્સકે લિયે ઉસમેં ઈબરત ઔર નસીહત હૈ ઔર વઅઝ ઔર પંદ હૈ."

(તફસીર ઈબ્ને કસીર જિલ્દ ૧, સફા ૪૯૨-૪૯૩)

હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે મોઝેમેં સાંપકા કિસ્સા

કપડા પહેનનેસે પેહલે ઝરૂર ઝાડ લીજિયે :-

કપડે પહેનનેસે પેહલે ઝરૂર ઝાડ લીજિયે. હો સકતા હૈ કે ઉસમેં કોઈ મૂઝી (તકલીફદેહ) જાનવર હો ઔર ખુદા ન ખ્વાસ્તા કોઈ તકલીફ પહોંચાએ. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) એક બાર એક જંગલમેં અપને મોઝે પહેન રહે થે. પેહલા મોઝા પહેનનેકે બાદ જબ આપ (સ.અ.વ.) ને દૂસરા મોઝા પહેનનેકા ઈરાદા ફરમાયા તો એક કવ્વા આ ઝપટા ઔર વો મોઝા ઉઠાકર ઉડ ગયા ઔર કાફી ઉપર લે જાકર ઉસે છોડ દિયા. મોઝા જબ ઊંચાઈસે નીચે ગિરા તો ગિરનેકી ચોટસે ઉસમેંસે એક સાંપ દૂર જા પડા. યે દેખકર આપ (સ.અ.વ.) ને ખુદાકા શુક્ર અદા કિયા ઔર ફરમાયા "હર મુસલમાનકે લિયે ઝરૂરી હૈ કે જબ મોઝા પહેનનેકા ઈરાદા કરે તો ઉસકો ઝાડ લિયા કરે."

(તબરાની, આદાબે ઝિંદગી, સફા ૨૯-૩૦)

જન્નતકી ચાદર ઓળ્હનેકા નબવી નુસ્ખા

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કા બયાન હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જિસ શખ્સને કિસી ઐસી ઔરતોકી તઅઝિયત કી જિસકા બચ્ચા મર ગયા હો તો ઉસકો જન્નતમેં દાખિલ કિયા જાએગા ઔર જન્નતકી ચાદર ઓળ્હાઈ જાએગી."

(તિરમિઝી, આદાબે ઝિંદગી, સફા ૬૨)

મશ્વરામેં અમાનતકા રંગ હોના ચાહિયે સિયાસત વ ચાલાકીકા નહીં

હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા અંદાઝે મશ્વરા

તિરમિઝીકી એક હદીસમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં "લોગોંકી આઓ ભગત, ખૈર ખ્વાહી ઔર ચશ્મ પોશીકા મુઝે ખુદાકી જાનિબસે ઈસી તરહ હુકમ કિયા ગયા હૈ જિસ તરહ ફરાઈઝકી પાબંદીકા. ચુનાંચે ઈસ આયતમેં ભી ફરમાન હૈ, તૂ ઉનસે દરગુઝર કર, ઉનકે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર કર, ઔર કામોંકા મશ્વરા ઉનસે લિયા કર." ઈસી લિયે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી આદતે મુબારકા થી કે લોગોંકો ખૂશ કરનેકે લિયે અપને કામોંમેં ઉનસે મશ્વરા કિયા કરતે થે જૈસે :

(૧) બદરવાલે દિન કાફલેકી તરફ બળ્હનેકે લિયે મશ્વરા લિયા ઔર સહાબા (રદિ.) ને કહા કે અગર આપ સમંદરકે કિનારે પર ખડા કરકે હમેં ફરમાએંગે કે ઉસમેં કૂદ પડો ઔર ઉસ પાર નિકલો તો ભી હમ સરતાબી (નાફરમાની) ન કરેંગે. ઔર અગર હમેં બર્કુલ ગિમાદ તક લે જાના ચાહેં તો ભી હમ આપકે સાથ હૈં, હમ વો નહીં કે મૂસા (અલૈ.) કે સહાબિયોંકી તરહ કેહ દેં કે તૂ ઔર તેરા રબ લડે, હમ તો યહાં બૈઠે હૈં, બલ્કે હમ તો આપકે દાએં બાએં સફેં બાંધકર જમકર દુશ્મનોંકા મુકાબલા કરેંગે. ઈસી તરહ આપ (સ.અ.વ.) ને ઈસ બાતકા મશ્વરા ભી લિયા કે મંઝિલ કહાં હો? ઔર મુન્ઝિર બિન અમ્ર (રદિ.) ને મશ્વરા દિયા કે ઉન લોગોંસે આગે બળ્હકર ઉનકે સામને હો.

(૨) ઈસી તરહ ઉહદકે મૌકા પર ભી આપ (સ.અ.વ.) ને મશ્વરા કિયા કે આયા મદીનામેં રેહકર લડેં યા બાહિર નિકલેં? ઔર જમહૂર (યાની આમ લોગોં) કી રાય યેહી હુઈ કે બાહિર મૈદાનમેં જાકર લડના ચાહિયે.

ચુનાંચે આપ (સ.અ.વ.) ને યેહી કિયા.

(૩) ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને જંગે અહઝાબકે મૌકા પર ભી અપને અસ્હાબસે મશ્વરા કિયા કે મદીનાકે ફલોંકી પૈદાવારકા તિહાઈ (તીસરા) હિસ્સા દેનેકા વા'દા કરકે મુખાલિફીનસે મુસાલિહત (સુલહ) કર લી જાએ તો હઝરત સઅદ બિન ઉબાદા (રદિ.) ઔર હઝરત સઅદ બિન મઆઝ (રદિ.) ને ઉસકા ઈન્કાર કિયા ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને ભી ઈસ મશ્વરાકો કબૂલ કર લિયા ઔર મુસાલિહત છોડ દી.

(૪) ઈસી તરહ આપ (સ.અ.વ.) ને હુદૈબિયહવાલે દિન ઈસ બાતકા મશ્વરા કિયા કે આયા મુશરિકીનકે ઘરોં પર ધાવા બોલ દેં? તો હઝરત સિદ્દીક (રદિ.) ને ફરમાયા હમ કિસીસે લડને નહીં આએ હમારા ઈરાદા સિર્ફ ઉમરહકા હૈ. ચુનાંચે ઉસે ભી આપ (સ.અ.વ.) ને મંઝૂર ફરમા લિયા.

(૫) ઈસી તરહ જબ મુનાફિકીનને આપ (સ.અ.વ.) કી બીવી સાહિબા ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) પર તોહમત લગાઈ તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા અય મુસલમાનો! મુઝે મશ્વરા દો કે ઉન લોગોંકા મૈં ક્યા કરૂં જો મેરે ઘર વાલોંકો બદનામ કર રહે હૈં. ખુદાકી કસમ મેરે ઈલ્મમેં તો મેરે ઘર વાલોંમેં કોઈ બુરાઈ નહીં, ઔર જિસ શખ્સકે સાથ તોહમત લગા રહે હૈં વલ્લાહ મેરે નઝદીક તો વો ભી ભલાઈ વાલા હી હૈ ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને હઝરત આઈશા (રદિ.) કી જુદાઈકે લિયે હઝરત અલી (રદિ.) ઔર હઝરત ઉસામા (રદિ.) સે મશ્વરા લિયા.

ગર્ઝ લડાઈકે કામોંમેં ભી ઔર દૂસરે કામોંમેં ભી હુઝૂર (સ.અ.વ.) સહાબએ કિરામ (રદિ.) સે મશ્વરા કિયા કરતે થે. ઔર રિવાયતમેં હૈ કે જબ તુમમેંસે કોઈ અપને ભાઈસે મશ્વરા લે તો ઉસે ચાહિયે ભલી બાતકા મશ્વરા દે. (ઈબ્ને માજા) (તફસીર ઈબ્નેકસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૪૭૩)

હવાએં ભી આપસમેં બાતેં કરતી હૈં

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં ગઝવએ ખંદકકી એક

રાતકો મશરિકી હવા, શિમાલી (ઉત્તરી) હવાકે પાસ આઈ ઔર કેહને લગી ચલ ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મદદ કર. શિમાલી હવાને કહા આઝાદ ઔર શરીફ ઔરત રાતકો નહીં ચલા કરતી (ઈસ લિયે મૈં નહીં ચલૂંગી) ચુનાંચે જિસ હવાકે ઝરીઆ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મદદ કી ગઈ વોં પુરવા યાની મશરિકી હવા થી.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૬૨૨)

લુકમાન (અલૈ.) કી અપને બેટેકો નસીહત

બયહકીકી "શુઅબુલ ઈમાન" હીમેં હઝરત હસન (રદિ.) સે મન્કૂલ હૈ કે હઝરત લુકમાન (અલૈ.) ને અપને બેટેસે કહા "અય પ્યારે બેટે! મૈંને ચટાન, લોહે ઔર હર ભારી ચીઝકો ઉઠાયા લેકિન મૈંને પડોસીસે ઝિયાદા સકીલ (ભારી) કિસી ચીઝકો નહીં પાયા. ઔર મૈંને તમામ કડવી ઔર તલ્ખ ચીઝોંકા ઝાઈકા ચખ લિયા લેકિન ફક્ર ઔર તંગદસ્તીસે તલ્ખ કોઈ ચીઝ નહીં પાઈ. અય બેટે! જાહિલ શખ્સકો હરગિઝ અપના કાસિદ ઔર નુમાઈન્દા મત બના ઔર અગર નુમાઈન્દગીકે લિયે કોઈ કાબિલ ઔર અકલમંદ શખ્સ ન મિલે તો ખૂદ અપના કાસિદ બન જા."

"બેટે! ઝૂઠસે અપનેકો મહેફૂઝ રખ ક્યૂંકે યે ચિડિયાકે ગોશ્તકી તરહ નિહાયત મરગૂબ હૈ. થોડાસા ઝૂઠ ભી ઈન્સાનકો જલા દેતા હૈ. અય બેટે! જનાઝોંમેં શિરકત કિયા કર ઔર શાદીકી તકરીબાતમેં શિરકતસે પરહેઝ કર, ક્યૂંકે જનાઝોંકી શિરકત તુઝે આખિરતકી યાદ દિલાએગી ઔર શાદિયોંમેં શિરકત દુનિયાકી ખ્વાહિશાતકો જનમ દેગી. પેટ ભરે હોતે હુએ દો બારહ પેટ ભરકર મત ખા. ક્યૂંકે ઈસ સૂરતમેં કુત્તોંકો ડાલ દેના ખાનેસે બેહતર હૈ. બેટે ન ઈતના મીઠા બન કે લોગ તુઝે નિગલ જાએં ઔર ન ઈતના કડવા કે થૂક દિયા જાએ."

(હયાતુલ હયવાન, જિલ્દ ૩, સફા ૧૫૩)

હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.) કા દર્દભરા ખત હારૂન રશીદ હર નમાઝકે બાદ પળ્હતે થે ઔર રોતે થે

ઈમામ ઈબ્ને બલ્યાન ઔર ગઝાલી વગૈરહને ઝિક્ર કિયા હૈ કે જબ હારૂન રશીદ ખલીફતુલ મુસ્લિમીન બને તો તમામ ઉલમાએ કિરામ ઉનકો મુબારકબાદ દેનેકે લિયે ઉનકે પાસ ગયે, લેકિન હઝરત સુફયાન સૌરી નહીં ગયે હાલાંકે હારૂન રશીદ ઔર સુફયાન સૌરી એક દૂસરેકે સાથી ઔર દોસ્ત થે. ચુનાંચે હઝરત સુફયાનકે ન આનેસે હારૂન રશીદકો બડી તકલીફ હુઈ ઔર ઉસને હઝરત સુફયાનકે નામ એક ખત લિખ્ખા જિસકા મતન યે હૈ :

"શુરૂ કરતા હૂં અલ્લાહકે નામસે જો બડા મહેરબાન ઔર રહમવાલા હૈ.

અબ્દુલ્લાહ હારૂન અમીરૂલ મુઅમિનીનકી તરફસે અપને ભાઈ સુફયાન સૌરીકી તરફ.

બાદ સલામ મસનૂન! આપ જાનતે હૈં કે અલ્લાહ તઆલાને મોમિનીનકે દરમિયાન ઐસી ભાઈચારગી ઔર મુહબ્બત રખ્ખી હૈ કે જિસમેં કોઈ ગર્ઝ નહીં. ચુનાંચે મૈંને ભી આપસે ઐસી હી મુહબ્બત ઔર ભાઈચારગી કી હૈ કે અબ ન મૈં ઉસકો તોડ સકતા હૂં ઔર ન ઉસસે જુદા હો સકતા હૂં. યે ખિલાફતકા જો તૌક અલ્લાહ તઆલાને મુઝે પર ડાલ દિયા હૈ અગર યે મેરે ગલેમેં ન હોતા તો મૈં ઝરૂર આપકી મુહબ્બતકી બિના પર આપકે પાસ ખૂદ આતા યહાં તકકે અગર મૈં ચલનેમેં મા'ઝૂર હોતા તો ઘિસટકર આતા. ચુનાંચે અબ જબકે મૈં ખલીફા હુવા તો મેરે તમામ દોસ્ત વ અહબાબ મુઝે મુબારકબાદ દેનેકે લિયે આએ. મૈંને ઉનકે લિયે અપને ખઝાનોંકે મુહં ખોલ દિયે ઔર કીમતીસે કીમતી ચીઝોંકા અતિય્યા દેકર અપને દિલ ઔર ઉનકી આંખોંકો ઠંડા કિયા. લેકિન આપ

તશરીફ નહીં લાએ હાલાંકે મુઝે આપકા સખ્ત ઈન્તિઝાર થા. યે ખત આપકો બડે ઝૌક શૌક ઔર મુહબ્બતકી બિના પર લિખ રહા હૂં. અય અબૂ અબ્દુલ્લાહ આપ અચ્છી તરહસે જાનતે હૈં કે મોમિનકી ઝિયારત ઔર મુવાસલત (મુલાકાત) કી ફઝીલત હૈ ઈસ લિયે આપસે દરખ્વાસ્ત હૈ કે જૈસે હી મેરા યે ખત આપકો મિલે તો જિતની ભી જલ્દી મુમકિન હો તશરીફ લાઈયે.'

હારૂન રશીદને યે ખત ઈબાદ તાલકાની નામી એક શખ્સકો દિયા ઔર કહા, યે ખત સુફયાન સૌરીકો પહોંચાઓ ઔર ખાસ તૌરસે યે હિદાયત કી કે ખત સુફયાનકે હાથમેં હી દેના ઔર વો જો જવાબ દેં ઉસકો ગૌરસે સુનના ઔર ઉનકે તમામ અહવાલ અચ્છી તરહ માલૂમ કરના. ઈબાદ કેહતે હૈં કે મૈં ઉસ ખતકો લેકર કૂફાકે લિયે રવાના હુવા ઔર વહાં જાકર હઝરત સુફયાનકો ઉનકી મસ્જિદમેં પાયા. હઝરત સુફયાનને મુઝકો દૂરસે દેખા તો દેખતે હી ખડે હો ગયે ઔર કેહને લગે **"અઊઝુબિલ્લા હિસ્સમીઈલ અલીમિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમિ વ અઊઝુબિક અલ્લાહુમ્મ મિન્ તારિકિંય્ યત્રુકુ ઈલ્લા બિખૈરિન."** (મૈં મરદૂદ શયતાનસે અલ્લાહ સમીઅ વ અલીમકી પનાહ ચાહતા હૂં ઉસ શખ્સસે જો રાતમેં આતા હૈ મગર યે કે વો કોઈ ખૈર મેરે પાસ લેકર આએ)

ઈબાદ ફરમાતે હૈં કે જબ મૈં મસ્જિદકે દરવાઝા પર અપને ઘોડેસે ઉતરા તો સુફયાન નમાઝકે લિયે ખડે હો ગયે હાલાંકે યે કિસી નમાઝકા વક્ત નહીં થા. ચુનાંચે મૈં ફિર ઉનકી મજલિસમેં હાઝિર હુવા ઔર વહાં પર મૌજૂદ લોગોંકો સલામ કિયા, મગર કિસીને ભી મેરે સલામકા જવાબ ન દિયા ઔર ન મુઝે બૈઠનેકો કહા હત્તાકે કિસીને મેરી તરફ નઝર ઉઠાકર દેખનેકી ઝહમત ભી ન કી. ઈસ માહોલમેં મુઝ પર કપકપી તારી હો ગઈ ઔર બદહવાસીમેં મૈંને વો ખત હઝરત સુફયાનકી તરફ ફેંક દિયા. હઝરત સુફયાનકી નઝર જૈસે હી ખત પર પડી તો વો ડર ગયે ઔર ખતસે દૂર હટ ગયે ગોયા વો કોઈ સાંપ હૈ. ફિર કુછ દેર બાદ સુફયાનને અપની આસ્તીનકે કપડેસે ઉસ ખતકો ઉઠાયા ઔર અપને પીછે બૈઠે હુએ

એક શખ્સકી તરફ ફેંકા ઔર કહા કે તુમમેંસે કોઈ શખ્સ ઈસકો પઢ઼ે ક્યૂંકે મૈં અલ્લાહસે પનાહ માંગતા હૂં કિસી ઐસી ચીઝકે છૂનેસે જિસકો કિસી ઝાલિમને છૂ રખ્ખા હો.

ચુનાંચે ઉનમેંસે એક શખ્સને ઈસ ખતકો ખોલા ઈસ હાલમેં કે ઉસકે હાથ ભી કાંપ રહે થે. ફિર ઉસને ઉસકો પઢ઼ા. ખતકા મઝમૂન સુનકર સુફયાન કિસી મુતઅજિજબ શખ્સકી તરહ મુસ્કુરાએ ઔર કહા કે ઈસ ખતકો પલટકર ઉસકી પુશ્ત પર (પીછે) જવાબ લિખ દો. અહલે મજલિસમેંસે કિસીને હઝરત સુફયાનસે અર્ઝ કિયા કે હઝરત વો ખલીફા હૈં, લિહાઝા અગર કિસી કોરે સાફ કાગઝ પર જવાબ લિખવાતે તો અચ્છા થા. હઝરત સુફયાનને ફરમાયા કે નહીં ઈસી ખતકી પુશ્ત પર જવાબ લિખ્ખો. ઈસ લિયે કે અગર ઉસને યે કાગઝ હલાલ કમાઈકા ઈસ્તેમાલ કિયા હૈ તો ઉસકો ઈસકા બદલા દિયા જાએગા ઔર અગર યે કાગઝ હરામ કમાઈકા ઈસ્તેમાલ હૈ તો અન્કરીબ ઉસકો અઝાબ દિયા જાએગા. ઈસકે અલાવા હમારે પાસ કોઈ ઐસી ચીઝ ન રેહની ચાહિયે જિસે કિસી ઝાલિમને છુવા હો ક્યૂંકે યે ચીઝ દીનમેં ખરાબીકા બાઈસ હોગી.

ફિર ઉસકે બાદ સુફયાન સૌરીને કહા કે લિખ્ખો :

"શુરૂ કરતા હૂં અલ્લાહકે નામસે જો નિહાયત રહમ વાલા ઔર બડા મહેરબાન હૈ.

સુફયાનકી જાનિબસે ઉસ શખ્સકી તરફ જિસસે ઈમાનકી મિઠાસ ઔર કિરાઅતે કુરઆનકી દૌલતકો છીન લિયા ગયા.

બાદ સલામ મસનૂન!

યે ખત તુમકો ઈસ લિયે લિખ રહા હૂં તાકે તુમકો માલૂમ હો જાએ કે મૈંને તુમસે અપના દીની રિશ્તા યાની ભાઈચારગી ઔર મુહબ્બતકો મુન્કતેઅ (ખતમ) કર લિયા હૈ ઔર યે બાત યાદ રખના કે તુમને અપને ખતમેં ઈસ બાતકા ઈકરાર કિયા હૈ કે તુમને અપને દોસ્ત વ અહબાબકો શાહી ખઝાનાસે માલામાલ કર દિયા હૈ. લિહાઝા અબ મૈં ઈસ બાતકા ગવાહ હૂં કે તુમને મુસલમાનોંકે બૈતુલમાલકા ગલત ઈસ્તેમાલ કિયા હૈ ઔર

મુસલમાનોંકી બગૈર ઈજાઝતકે અપને નિસાબ પર ખર્ચ કિયા, ઔર ઉસ પર અજબ યે કે તુમને મુઝસે ભી ઈસ આરઝૂકા ઈઝહાર કિયા કે મૈં તુમહારે પાસ આઉં લેકિન યાદ રખ્ખો મૈં ઉસકે લિયે કભી રાઝી ન હૂંગા. મૈં ઔર મેરે અહલે મજલિસ જિસને ભી તુમહારે ખતકો સુના વો સબ તુમહારે ખિલાફ ગવાહી દેનેકે લિયે ઈન્શા અલ્લાહ કલ કિયામતકે દિન ખુદાવંદે કુદ્દૂસકી અદાલતમેં હાઝિર હોંગે કે તુમને મુસલમાનોંકે માલકો ગૈર મુસ્તહિક લોગોં પર ખર્ચ કિયા.

અય હારૂન! ઝરા માલૂમ કરો કે તુમહારે ઈસ ફેઅલ પર અહલે ઈલ્મ, કુરઆનકી ખિદમત કરનેવાલે, યતીમ, બેવા ઔરતેં, મુજાહિદીન, આલિમીન સબ રાઝી થે યા નહીં? ક્યૂંકે મેરે નઝદીક મુસ્તહિક ઔર ગૈર મુસ્તહિક દોનોંકી ઈજાઝત લેની ઝરૂરી થી ઈસ લિયે અય હારુન! અબ તુમ ઈન સવાલાતકે જવાબાત દેનેકે લિયે અપની કમર મઝબૂત કર લો. ક્યૂંકે અન્કરીબ તુમકો અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂકે સામને જો આદિલ ઔર બાહિકમત હૈ હાઝિર હોના હૈ. લિહાઝા અપને નફસકો અલ્લાહસે ડરાઓ. જિસને કુરઆનકી તિલાવત, ઈલ્મકી મજલિસોંકો છોડકર ઝાલિમ ઔર ઝાલિમોંકા ઈમામ બનના કબૂલ કર લિયા.

અય હારૂન! અબ તુમ સરીર (યાની તખ્ત) પર બૈઠને લગે ઔર હરીર (યાની રેશમ) તુમહારા લિબાસ હો ગયા ઔર ઐસે લોગોંકા લશ્કર જમા કર લિયા જો રિઆયા પર ઝુલ્મ કરતે હૈં મગર તુમ ઈન્સાફ નહીં કરતે. તુમહારે યે લોગ શરાબ પીતે હૈં મગર તુમ કોડે દૂસરોં પર લગાતે હો. તુમહારે યેહી લશ્કર (અફસરાન) ચોરી કરતે હૈં, મગર તુમ હાથ કાટતે હો બેકુસૂર લોગોંકે, તુમહારે યે કારિંદે કત્લે આમ કરતે હૈં. મગર તુમ ખામોશ તમાશાઈ બને હો. અય હારૂન! કલ મૈદાને હશ્ર કૈસા હોગા જબ અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે પુકારનેવાલા પુકારેગા કે "ઝાલિમોંકો ઔર ઉનકે સાથિયોંકો હાઝિર કરો." તો તુમ ઉસ વક્ત આગે બઢોગે ઈસ હાલમેં કે તુમહારે દોનોં હાથ તુમહારી ગરદનસે બંધે હોંગે ઔર તુમહારે ઈર્દ ગિર્દ તુમહારે ઝાલિમ મદદગાર હોંગે ઔર અંજામકાર તુમ ઉન

ઝાલિમોંકે ઈમામ બનકર દોઝખકી તરફ જાઓગે. ઉસ દિન તુમ અપને હસનાત (નેકિયાં) તલાશ કરોગે તો વો દૂસરોંકી મીઝાનમેં હોંગી ઔર તુમહારી મીઝાનમેં બુરાઈયાં હી બુરાઈયાં નઝર આએંગી ઔર ફિર તુમકો કુછ નઝર નહીં આએગા. હર તરફ અંધેરા હી અંધેરા હોગા. લિહાઝા અબ ભી વક્ત હૈ કે તુમ અપની રિઆયાકે સાથ ઈન્સાફ કરો. ઔર યે ભી યાદ રખ્ખો કે યે બાદશાહત તુમહારે પાસ હમેશા નહીં રહેગી. યે યકીનન દૂસરોંકે પાસ ચલી જાએગી. ચુનાંચે યે અમ્ર ઐસા હૈ કે બાઝ ઈસસે દુનિયા વ આખિરત સંવાર લેતે હૈં ઔર બાઝ દુનિયા વ આખિરત દોનોં બરબાદ કર લેતે હૈં.

ઔર અબ ખતકે આખિરમેં યે બાત ગૌરસે સુનો કે આઈન્દા કભી મુઝકો ખત મત લિખના. ઔર અગર તુમને ખત લિખ્ખા તો ભી યાદ રખના અબ કભી મુઝસે કિસી જવાબકી ઉમ્મીદ મત રખના. વસ્સલામ."

ખત મુકમ્મલ કરાકે હઝરત સુફયાનને ઉસકો કાસિદકી તરફ ફેંકવા દિયા. ન ઉસ પર અપની મોહર લગાઈ ઔર ન ઉસકો છુવા. કાસિદ (ઈબાદ) કેહતે હૈં કે ખતકે મઝમૂનકો સુનકર મેરી હાલત ગૈર હો ગઈ ઔર દુનિયાસે એક દમ ઈલ્તિફાત જાતા રહા. ચુનાંચે મૈં ખત લેકર કૂફાકે બાઝારમેં આયા ઔર આવાઝ લગાઈ કે હૈ કોઈ ખરીદાર જો ઉસ શખ્સકો ખરીદ સકે જો અલ્લાહ તઆલાકી તરફ જા રહા હો. ચુનાંચે લોગ મેરે પાસ દિરહમ ઔર દીનાર લેકર આએ. મૈંને ઉનસે કહા કે મુઝે માલકી ઝરૂરત નહીં, મુઝે તો સિર્ફ એક જુબ્બા ઔર કતવાની અબા ચાહિયે. ચુનાંચે લોગોંને યે ચીઝેં મુઝે મોહય્યા કર દીં. ચુનાંચે મૈંને અપના કીમતી લિબાસ ઉતાર દિયા જિસે મૈં દરબારમેં હારૂનકે પાસ જાતે વક્ત પહેનતા થા ઔર ફિર મૈંને ઘોડેકો ભી હંકા દિયા. ઉસકે બાદ મૈં નંગે સર પૈદલ ચલતા હુવા હારૂન રશીદકે મહેલકે દરવાઝા પર પહોંચા. મહેલકે દરવાઝા પર લોગોંને મેરી હાલતકો દેખકર મેરા મઝાક ઉડાયા ઔર ફિર અંદર જાકર હારૂનસે મેરી હાઝરીકી ઈજાઝત લી. ચુનાંચે મૈં અંદર ગયા. હારૂન રશીદને જૈસે હી મુઝકો દેખા ખડા હો ગયા ઔર

અપને સર પર હાથ મારતે હુએ કેહને લગા વાએ બરબાદી, વાએ ખરાબી, કાસિદ આબાદ હો ગયા ઔર ભેજનેવાલા બરબાદ હો ગયા અબ ઉસે દુનિયાકી ક્યા ઝરૂરત હૈ. ઉસકે બાદ હારૂનને બડી તેઝીસે મુઝસે જવાબ તલબ કિયા. ચુનાંચે જિસ તરહ સુફયાન સૌરીને વો ખત મેરી તરફ ફેંકવાયા થા ઈસી તરહ મૈંને વો ખત હારૂન રશીદકી તરફ ઉછાલ દિયા. હારૂન રશીદને ફૌરન ઝુકકર અદબસે ઉસ ખતકો ઉઠા લિયા ઔર ખોલકર પઢના શુરૂ કિયા. પઢતે પઢતે હારૂન રશીદકે રૂખ્સાર આંસૂઓંસે તર રહો ગયે હત્તાકે હિચકી બંધ હો ગઈ.

હારૂન રશીદકી યે હાલત દેખકર અહલે દરબારમેંસે કિસીને કહા કે અમીરૂલ મુઅમિનીન સુફયાનકી યે જુરઅત કે વો આપકો ઐસા લિખ્ખેં, અગર આપ હુકમ દેં તો હમ અભી સુફયાનકો ઝકડકે કૈદ કર લાએં તાકે ઉસકો એક ઈબરત અંગેઝ સઝા મિલ સકે. હારૂનને જવાબ દિયા કે "અય મગરૂર! દુનિયાકે ગુલામ! સુફયાનકો કુછ મત કહો ઉનકી હાલત પર રેહને દો. બખુદા દુનિયાને હમકો ધોકા દિયા ઔર યે બદબખ્ત બના દિયા. તુમહારે લિયે મેરા યે મશ્વરા હૈ કે તુમ સુફયાનકી મજલિસમેં જાકર બૈઠો ક્યૂંકે ઈસ વક્ત સુફયાન હી હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે હકીકી ઉમ્મતી હૈં."

કાસિદ ઈબાદ કેહતે હૈં કે ઉસકે બાદ હારૂન રશીદકી યે હાલત થી કે સુફયાનકે ઉસ ખતકો હર વક્ત અપને પાસ રખતે ઔર હર નમાઝકે બાદ ઉસકો પઢતે ઔર ખૂબ રોતે યહાં તકકે હારૂનકા ઈન્તિકાલ હો ગયા.

(હયાતુલ હયવાન, જિલ્દ ૩, સફા ૨૬૬-૨૬૯)

હર બચ્ચા ફિતરતે ઈસ્લામ પર પૈદા હોતા હૈ

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કેહતે હૈં કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "હર બચ્ચા અપની ફિતરત (યાની ઈસ્લામ) પર પૈદા હોતા હૈ, ફિર ઉસકે વાલિદૈન ઉસે યહૂદી યા મજૂસી યા નસરાની બના દેતે હૈં."

(સહીહ બુખારી)

ફિતરતસે મુરાદ અલ્લાહ પાકકી તૌહીદ ઔર ઈસ્લામકે બુલંદ મરતબા ઉસૂલ વ મબાદી હૈં ક્યૂંકે યે દીન ફિતરતે ઈન્સાની ઔર અકલે સલીમકે ઐન મુતાબિક હૈ. ઈસ હદીસસે માલૂમ હુવા કે હર બચ્ચા અકાઈદ વ આ'માલકા ઝહન લેકર દુનિયામેં આતા હૈ, અગર વાલિદૈન ઉસકી અચ્છી તરબિયત ઔર ઝહન સાઝી કરેં તો યે બુલંદ પાયા ઔસાફ પરવાન ચઢતે હૈં ઔર યે ઈન્સાન એક બેહતરીન મુસલમાન બનકર મઆશરાકા મુફીદ ફર્દ બન જાતા હૈ લેકિન અગર સૂરતે હાલ ઉસકે બરઅક્સ (ખિલાફ) હુઈ તો વાલિદૈનકી ગલત તરબિયત ઔર માહોલકે બુરે અસરાતસે ઉસકે અફકાર વ આ'માલ ભી બિગડતે જાતે હૈં. જૈસે હમ અમલી તૌર પર દેખતે હૈં કે મુસલમાન ઘરાનોંકે બચ્ચે ઈસાઈયોંકે મિશનરી સ્કૂલોં યા દીગર ગૈર મુસ્લિમોંકે મઝહબી તાલીમી ઈદારોંમેં દાખિલ કરા દિયે જાતે હૈં ઔર ફિર વો ઉનકે રંગમેં રંગ જાતે હૈં, ઔર ઈસ્લામકે ફિતરી ઔર અકલી નઝરિયાત ઔર આ'માલસે બેગાના હો જાતે હૈં, બચ્ચેકી ઉસ રૂહાની ઔર અખ્લાકી તબાહી વ બરબાદીમેં વાલિદૈન બરાબરકે શરીક હોતે હૈં. લિહાઝા હમેં ચાહિયે કે અપની ઔલાદકો દીને ઈસ્લામકે મુતાબિક તાલીમ વ તરબિયત કરેં તાકે વો આ'લા મુફીદ ઔર મિસાલી મુસલમાન બન સકેં.

બચ્ચેકે કાનમેં અઝાન વ ઈકામતકી સુન્નત

બચ્ચેકી પૈદાઈશકે બાદ એક સુન્નત અમલ યે હૈ કે ઉસકે દાએં કાનમેં અઝાન ઔર બાએં કાનમેં ઈકામત કહી જાએ, ઈસ સિલસિલેમેં જો અહાદીસ રિવાયત કી ગઈ હૈં વો નીચે લિખ્ખી જાતી હૈં :

(૧) હઝરત હસન બિન અલી (રદિ.) રસૂલે કરીમ (સ.અ.વ.) સે રિવાયત કરતે હૈં કે આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જિસકે યહાં બચ્ચા પૈદા હો ઔર વો ઉસકે દાએં કાનમેં અઝાન ઔર બાએં કાનમેં ઈકામત કહે તો વો બચ્ચા ઉમ્મુસ્સિબ્યાન (સોકડાકી બીમારી) સે મહેફૂઝ રહેગા." (સુનને બયહકી)

(૨) હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને હઝરત હસન બિન અલી (રદિ.) કે દાએં કાનમેં જિસ દિન વો પૈદા હુએ અઝાન દી ઔર બાએં કાનમેં ઈકામત કહી.

(બયહકી)

(૩) હઝરત અબૂ રાફેઅ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો દેખા કે હઝરત હસન બિન અલી (રદિ.) જબ હઝરત ફાતેમા (રદિ.) કે યહાં પૈદા હુએ તો આપ (સ.અ.વ.) ને ઉનકે કાનમેં અઝાન દી.

(અબૂ દાઉદ, તિરમિઝી શરીફ)

અલ્લામા ઈબ્ને કય્યિમ (રહ.) ને લિખ્ખા હૈ કે ઈસ અઝાન ઔર ઈકામતકી હિકમત યે હૈ કે ઈસ તરહસે નૌમૌલૂદ બચ્ચેકે કાનમેં સબસે પેહલે જો આવાઝ પહોંચતી હૈ, વો ખુદાએ બુઝુર્ગ વ બરતરકી બડાઈ ઔર અઝમત વાલે કલિમાત ઔર ઉસ શહાદતકે અલ્ફાઝ હોતે હૈં જિસકે ઝરીઆ ઈન્સાન ઈસ્લામમેં દાખિલ હોતા હૈ. ગોયા ઉસે દુનિયામેં આતે હી ઈસ્લામ ઔર ખુદાએ વાહિદકી બડાઈકી તલ્કીન કી જાતી હૈ, જિસકે અસરાત ઝરૂર બચ્ચેકે દિલ વ દિમાગ પર પડતે હૈં. અગરચે વો ઈન અસરાતકો અભી સમઝ નહીં પાતા.

ઉસકી એક હિકમત યે બયાન કી ગઈ હૈ કે અઝાનસે ચૂંકે શયતાન ભાગતા હૈ, જો કે ઈન્સાનકા અઝલી દુશ્મન હૈ ઈસ લિયે અઝાન કહી જાતી હૈ, કે દુનિયામેં કદમ રખતે હી બચ્ચે પર પેહલે પહેલ શયતાનકા કબ્ઝા ન હો, ઔર ઉસકા દુશ્મન શુરૂ હીમેં ભાગકર પસ્પા હો જાએ.

યે હિકમત ભી બયાન કી ગઈ હૈ કે બચ્ચેકે કાનમેં પૈદાઈશકે બાદ અઝાન દી જાતી હૈ ઔર દુનિયાસે રૂખ્સત હોનેકે બાદ નમાઝે જનાઝા પઢી જાતી હૈ, ગોયા જૈસે આમ નમાઝોંકે લિયે અઝાન દી જાતી હૈ, ઔર તૈયારીકે કુછ વક્ફેકે બાદ નમાઝ પઢી જાતી હૈ. ઈસ તરહ તમામ ઈન્સાનોંકો યે સમઝાના મકસૂદ હોતા હૈ કે પૈદા હોનેકે બાદ અઝાન દી ગઈ હૈ ઔર ઈસ અઝાનકે બાદ તુમહારી નમાઝ (નમાઝે જનાઝા) જલ્દ હોનેવાલી હૈ, લિહાઝા દરમિયાનકે મુખ્તસર અરસેમેં આખિરતકી તૈયારી કરો, તાકે

મરનેકે બાદ પછતાના ન પડે. કિસીને ખૂબ કહા હૈ.

આએ હુઈ અઝાન, ગયે હુઈ નમાઝ
બસ ઈતની દેરકા ઝગડા હૈ ઝિંદગી ક્યા હૈ

તહનીકકી સુન્નત :-

તહનીકકા મતલબ યે હૈ કે ખજૂર યા છૂહારા (ખારેક) મુંહમેં ચબાયા જાએ ઔર ઉસકા થોડાસા હિસ્સા ઉન્ગલી પર લેકર નૌમૌલૂદકે મુંહમેં દાખિલ કિયા જાએ. ફિર ઉન્ગલીકો આહિસ્તગીકે સાથ દાએં બાએં હરકત દી જાએ, તાકે ચબાઈ હુઈ ચીઝ પૂરે મુંહમેં પહોંચ જાએ, યે સુન્નત અમલ હૈ જિસકા સુબૂત નીચેકી અહાદીસસે મિલતા હૈ.

(૪) હઝરત અસ્મા બિન્તે અબૂબક્ર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ, જબ અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) ઉનકે પેટમેં થે તો ફરમાતી હૈં કે મેરે હમલકે દિન પૂરે હો ચુકે થે, મૈં (હિજરત કરકે) મદીના આઈ ઔર કુબામેં કિયામ કિયા. અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) વહીં પૈદા હુએ, મૈં ઉનહેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પાસ લે ગઈ ઔર ઉનહેં આપ (સ.અ.વ.) કી ગોદમેં રખ દિયા. આપ (સ.અ.વ.) ને એક છૂહારા મંગવાયા ઔર ઉસે ચબાકર અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) કે મુંહમેં ડાલ દિયા, ઈસ તરહ સબસે પેહલી ચીઝ જો ઉનકે પેટમેં ગઈ વો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા આબે દહન (થૂક મુબારક) થા, ફિર ઉનકે મુંહમેં છૂહારા ડાલનેકે બાદ આપ (સ.અ.વ.) ને ઉનકે લિયે બરકતકી દુઆ ફરમાઈ, ઈસ્લામમેં (હિજરતકે બાદ) યે બચ્ચાકી પેહલી પૈદાઈશ થી.

(બુખારી, જિલ્દ ૨, સફા ૫૭૫)

(૫) હઝરત અબૂ મૂસા (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે મેરે યહાં એક લડકા પૈદા હુવા, મૈં ઉસે નબી (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં લે ગયા. આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસકા નામ ઈબ્રાહીમ રખ્ખા ઔર ખજૂર ચબાકર ઉસકે તાલૂમેં લગાઈ. આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસકે લિયે બરકતકી દુઆ ફરમાઈ ઔર ઉસે મુઝે દે દિયા. (બુખારી, જિલ્દ ૨, સફા ૬૯૯)

તહનીકકી હિકમત હદીસ નંબર ૪ કી ઈબારતસે વાઝેહ હો ગઈ

કે ઈસસે મુરાદ હુસૂલે બરકત હૈ, જૈસે હઝરત અસ્મા (રદિ.) ને ફરમાયા કે સબસે પેહલી ચીઝ જો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) કે પેટમેં પહોંચી વો આપ (સ.અ.વ.) કા આબે દહન મુબારક થા. સુબ્હાનલ્લાહ.

યે રૂત્બા બુલંદ મિલા જિસકો મિલ ગયા

આજ હમારે દરમિયાન હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કી પાક ઝાત મૌજૂદ નહીં હૈ મગર આપ (સ.અ.વ.) કી સુન્નત મૌજૂદ હૈ. લિહાઝા કિસી નેક આદમીસે તહનીકકી સુન્નત અદા કરાની ચાહિયે. તિબ્બી એ'તિબારસે ભી તહનીક એક ફાઈદામંદ અમલ હૈ. ક્યૂંકે બચ્ચા જબ ઈસ દુનિયામેં નયા નયા આતા હૈ તો ઉસકા મુંહ પૈદાઈશી બંદ હોનેકી વજહસે અભી ખુલનેકા આદી નહીં હોતા. તહનીકકે અમલસે જબડે ખુલ જાતે હૈં ઔર મુંહ માંકે દૂધકો લેનેકે લિયે તૈયાર હો જાતા હૈ. ઈસકે અલાવા ખજૂરકા રસ બદનકે લિયે કુવ્વત બખ્શ ભી હૈ.

બચ્ચેકા સર મૂંડના

ઈસ્લામમેં નૌમૌલૂદ બચ્ચેકે બારેમેં જો અહકામ વારિદ હુએ હૈં, ઉનમેંસે એક યે હૈ કે સાતવેં રોઝ બચ્ચેકે સરકે બાલ મૂંડે જાએં ઔર ઉન બાલોંકે વજનકે બરાબર ચાંદી ફકીરોં ઔર મિસ્કીનોંમેં તકસીમ કર દી જાએ, ઈસ સુન્નતકી તાઈદ નીચેકી અહાદીસે મુબારકસે હોતી હૈ.

(૬) હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને હઝરત હસન (રદિ.) ઔર હઝરત હુસૈન (રદિ.) કી પૈદાઈશકે સાતવેં દિન હુકમ દિયા કે ઉનકે સરકે બાલ મૂંડે જાએં. ચુનાંચે વો મૂંડવાએ ગયે ઔર ઉન બાલોંકે વજનકે બરાબર ચાંદી સદકા કી ગઈ.

(તોહફતુલ મૌદૂદ બિ અહકામિલ મૌલૂદ, સફા ૫૮)

(૭) મુહમ્મદ બિન અલી બિન હુસૈન (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હઝરત હુસૈન (રદિ.) કી તરફસે અકીકામેં એક બકરી ઝબહ કી ઔર ફરમાયા ફાતેમા! ઉસકે સરકે બાલ મૂંડ લે ઔર ઉનકે બરાબર ચાંદી ખૈરાત કર દે. હઝરત ફાતેમા (રદિ.) ને વજન કિયા તો ઉનકા વજન એક દિરહમ યા ઉસસે કુછ કમ થા.

(૮) હઝરત સમુરહ બિન જુન્દુબ (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "હર બચ્ચા અકીકા તક બંધા હોતા હૈ, ઉસકી તરફસે સાતવેં દિન (બકરા યા બકરી) ઝબહ કી જાવે ઔર સરકે બાલ મૂંડે જાએં ઔર ઉસકા નામ રખ્ખા જાવે.

(અબૂ દાઉદ, તિરમિઝી, નસાઈ, ઈબ્ને માજહ)

મસ્અલાકી રવસે બચ્ચા ઔર બચ્ચી દોનોંકે સરકે બાલ મૂંડે જાને ચાહિયેં ઔર હર એકકે સરકે બાલોંકે બરાબર ચાંદી ખૈરાત કરની ચાહિયે. ક્યૂંકે બચ્ચા ઔર બચ્ચી દોનોં ખુદાકી નેઅમત હૈં ઔર સરકે બાલ મૂંડનેકી હિકમતેં દોનોંસે મુતઅલ્લિક હૈં, બાલ મૂંડનેમેં યે ખ્યાલ રખના ચાહિયે કે સારે સરકે બાલ મૂંડે જાએં, ક્યૂંકે બાલ મૂંડનેકા એક ગલત તરીકા યે હૈ કે સરકે કુછ બાલ મૂંડે જાએં ઔર કુછ છોડ દિયે જાએં, ઉસકો અરબીમેં કઝઅ કેહતે હૈં, જિસકો મના કિયા ગયા હૈ. ચુનાંચે ઈરશાદ હૈ :

(૯) હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રસૂલે કરીમ (સ.અ.વ.) ને કઝઅસે મના ફરમાયા હૈ. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

સર મૂંડવાનેકી સુન્નતસે જો હિકમત માલૂમ હોતી હૈ વો યે હૈ કે બચ્ચેકે પૈદાઈશી બાલ માદરે શિકમમેં (માં કે પેટમેં) આલાઈશ વગૈરહકે સાથ ગંદે હો ચુકે હોતે હૈં, ઈન ગંદે બાલોંકો દૂર કરકે સફાઈ સુથરાઈ હાસિલ હોતી હૈ, દૂસરે યે કે પૈદાઈશી બાલ ઈન્તિહાઈ કમઝોર હોતે હૈં જિસકે દૂર કરનેસે નિસ્બતન તાકતવર બાલ ઉગ આતે હૈં. તીસરે યે કે પૈદાઈશી બાલોંકો દૂર કરનેસે સરકે મસામ ખુલ જાતે હૈં, જિસકે સિહ્હત પર અચ્છે અસરાત પડતે હૈં, નીઝ સરકે બાલ કટવાનેસે દેખને, સુનને, સૂંઘને ઔર સોચનેકી કુવ્વત ઝિયાદા હોતી હૈ. ઈસ સુન્નતકા દૂસરા જુઝવ બાલોંકે બરાબર ચાંદીકા ખૈરાત કરના હૈ, જિસકી હિકમત ઝાહિર

હૈ કે બચ્ચેકી પૈદાઈશ પર જો ખૂશી હોતી હૈ, ઉસમેં ફુકરા ઔર મસાકીનકો ભી શરીક કર લિયા જાતા હૈ. યૂં યે ખૂશી સિર્ફ એક ઘર તક મહેદૂદ નહીં રેહતી બલ્કે આસપાસકે ગરીબ લોગ ભી ઉસમેં શરીક હો જાતે હૈં. નીઝ ખુદાકી તરફસે ઔલાદકે અતા હોને પર યે સદકા ખૂશી ઔર શુક્રકા ઈઝહાર ભી હૈ.

(માહનામા અલ મહમૂદ, ફરવરી સન હિજરી ૨૦૦૬, સફા ૨૩)

નઝર બસ આપ (સ.અ.વ.) હી પર હૈ
શફીઉલ મુઝનબીન મેરી

દવાઓંસે તબીઅત રૂબહ સિહ્હત હૈ નહીં મેરી
તબીઅત મુઝતરબ હૈ અબ નહીં લગતી કહીં મેરી
નહીં સમઝા કોઈ ઈસ દર્દકો યે દર્દ કૈસા હૈ
દવાઓંસે શિફા હરગિઝ નહીં હરગિઝ નહીં મેરી
ઈલાજ ઉસકા ફક્ત યે હૈ કે તૈબહ હો નિગાહોંમેં
દયારે કુદસમેં અશ્કોંસે તર હો આસ્તીં મેરી
દયારે પાક હોતા ઔર હોતી યે જબીં મેરી
ખુદાકી રહમતોંસે ઝિંદગી હોતી હસીં મેરી
ગુઝર જાએ યે બાકી ઉમ્ર ઉનકે આસ્તાને પર
જહાં હૈં સરવરે આલમ બને તુરબત વહીં મેરી
મતાએ દર્દે દિલ જો મિલ ગઈ મુશ્કિલસે મિલતી હૈ
ખુદાકા ફઝલ હૈ હાલત તો ઐસી થી નહીં મેરી
ન દિનમેં ચૈન મિલતા હૈ ન શબમેં નીંદ આતી હૈ
સુકૂં બાકી નહીં હૈ, ખાતિર અંદોહગીં મેરી
હુવા પૈદા ઈસી ગમકે લિયે રાહતકા તાલિબ હૂં
તલબ કરતા હૂં ઐસી શય જો કિસ્મતમેં નહીં મેરી

વો નકશા જમ ગયા હૈ અબ તો દિલમેં ઝાતે અકદસકા
તસવ્વુરમેં વો રેહતે હૈં નિગાહેં હોં કહીં મેરી
હુવા દીવાના જબસે આપકા ખલ્વતમેં રેહતા હૂં
કિસીસે બાત કરનેકી કોઈ ખ્વાહિશ નહીં મેરી
યે દુનિયા દારે ફાની હૈ ફક્ત એક ખ્વાબ હૈ શબકા
જો દેખા ગૌરસે મૈંને તો આંખેં ખુલ ગઈ મેરી
કિસી લાઈક નહીં સાકિબ મગર બખ્શિશકા તાલિબ હૂં
નઝર બસ આપ (સ.) પર હી હૈ શફીઉલ મુઝનબીન મેરી

વલી હોકર નબીકા કામ કરો

હઝરત સુલેમાન બિન યસાર (રહ.) મશહૂર મુહદ્દિસ હૈં. એક મરતબા હજકે સફર પર રવાના હુએ તો જંગલમેં એક જગહ પડાવ ડાલા. ઉનકે સાથી કિસી કામકે લિયે શહેર ગયે તો વો અપને ખૈમેમેં અકેલે થે. ઈતનેમેં એક ખૂબસૂરત ઔરત ઉનકે ખૈમેમેં આઈ ઔર કુછ માંગનેકા ઈશારા કિયા. ઉનહોંને કુછ ખાના ઉસકો દેના ચાહા તો ઉસ ઔરતને બરમલા (યાની ખુલ્લમ ખુલ્લા) કહા કે મૈં આપસે વો કુછ ચાહતી હૂં જો એક ઔરત મર્દસે ચાહતી હૈ, દેખો તુમ નૌજવાન હો મૈં ખૂબસૂરત હૂં, હમ દોનોંકે લુત્ફ અંદોઝ હોનેકે લિયે તન્હાઈકા મૌકા ભી હૈ. હઝરત સુલેમાન બિન યસાર (રહ.) ને યે સુના તો સમઝ ગયે કે શયતાનને મેરી ઉમર ભરકી મહેનત ઝાએઅ કરનેકે લિયે ઈસ ઔરતકો ભેજા હૈ. વો ખૌફે ખુદાસે ઝારો કતાર રોને લગે, ઈતના રોએ ઈતના રોએ કે વો ઔરત શરમિંદા હોકર વાપસ ચલી ગઈ. હઝરત સુલેમાન બિન યસાર (રહ.) ને અલ્લાહ તઆલાકા શુક્ર અદા કિયા કે મુસીબતસે જાન છૂટી. રાતકો સોએ તો હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) કી ખ્વાબમેં ઝિયારત હુઈ. હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) ને ફરમાયા મુબારકબાદ હો, તુમને વલી હોકર વો કામ કર દિખાયા જો એક નબીને કિયા થા.

હઝરત જુનેદ બગદાદી (રહ.) કે દૌરમેં એક અમીર શખ્સ થા જિસકી બીવી હૂર ઔર પરી ચેહરા થી. ઉસ ઔરતકો અપને હુસ્ન પર બડા નાઝ થા. એક મરતબા બનાવ સિંઘાર કરતે હુએ ઉસને નાઝ નખરેસે અપને શૌહરસે કહા કે કોઈ શખ્સ ઐસા નહીં જો મુઝે દેખે ઔર મેરી તમઅ (લાલચ) ન કરે. ખાવિંદને કહા મુઝે ઉમ્મીદ હૈ કે જુનેદ બગદાદી (રહ.) કો તેરી પરવા ભી નહીં હોગી. બીવીને કહા મુઝે ઈજાઝત હો તો જુનેદ બગદાદી (રહ.) કો આઝમા લેતી હૂં. યે કૌનસા મુશ્કિલ કામ હૈ. યેહી ઘોડા ઔર યેહી ઘોડેકા મૈદાન. દેખ લેતી હૂં જુનેદ બગદાદી કિતને પાનીમેં હૈં. ખાવિંદને ઈજાઝત દે દી.

વો ઔરત બન સંવરકર જુનેદ બગદાદી (રહ.) કે પાસ આઈ ઔર એક મસ્અલા પૂછનેકે બહાને ચેહરેસે નકાબ ખોલ દિયા. જુનેદ બગદાદી (રહ.) કી નઝર પડી તો ઉન્હોંને ઝોરસે અલ્લાહકે નામકી ઝર્બ લગાઈ. ઉસ ઔરતકે દિલમેં યે નામ પૈવસ્ત હો ગયા. ઉસકે દિલકી હાલત બદલ ગઈ. વો અપને ઘર વાપસ આઈ ઔર સબ નાઝ નખરે છોડ દિયે. ઝિંદગીકી સુબહ વ શામ બદલ ગઈ. સારા દિન કુરઆન મજીદકી તિલાવત કરતી ઔર સારી રાત મુસલ્લે પર ખડે હોકર ગુઝાર દેતી. ખૌફે ઈલાહી ઔર મુહબ્બતે ઈલાહીકી વજહસે આંસૂઓંકી લડિયાં ઉસકે રૂખ્સારોં પર બેહતી રેહતીં. ઉસ ઔરતકા ખાવિંદ કહા કરતા થા કે મૈંને જુનેદ બગદાદી (રહ.) કા ક્યા બિગાડા થા કે ઉસને મેરી બીવીકો રાહિબા બના દિયા ઔર મેરે કામકા ન છોડા.

બદનઝરીસે અમલકી તૌફીક છિન જાતી હૈ

હઝરત શેખુલ હદીસ મૌલાના મુહમ્મદ ઝકરિયા સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે :-

“બદ નઝરી નિહાયત હી મોહલિક મર્ઝ હૈ. એક તજુર્બા તો મેરા ભી અપને બહોતસે અહબાબ પર હૈ કે ઝિક્ર શુગલકી શુરૂમેં લઝ્ઝત

વ જોશકી કૈફિયત હોતી હૈ મગર બદનઝરીકી વજહસે ઈબાદતકી હલાવત ઔર લઝ્ઝત ફના હો જાતી હૈ ઔર ઉસકે બાદ રફતા રફતા ઈબાદાતકે છૂટનેકા ઝરીઆ ભી બન જાતા હૈ."

(આપ બીતી ૬/૪૧૮)

મિસાલકે તૌર પર અગર સિહ્હતમંદ નૌજવાન શખ્સકો બુખાર હો જાએ ઔર ઉતરનેકા નામ હી ન લે તો લાગિરી (દુબલેપન) ઔર કમઝોરીકી વજહસે ઉસકે લિયે ચલના ફિરના મુશ્કિલ હો જાતા હૈ. કોઈ કામ કરનેકો દિલ નહીં ચાહતા. બિસ્તર પર પડે રેહનેકો જી ચાહતા હૈ. ઈસી તરહ જિસ શખ્સકો બદનઝરીકી બીમારી લગ જાએ વો બાતિની તૌર પર કમઝોર હો જાતા હૈ. નેક અમલ કરના ઉસકે લિયે મુશ્કિલ હો જાતા હૈ. દૂસરે લફઝોંમેં ઉસસે અમલકી તૌફીક છીન લી જાતી હૈ. નેક કામ કરનેકી નિય્યત ભી કરતા હૈ તો બદનઝરીકી વજહસે નિય્યતમેં ફુતૂર આ જાતા હૈ. બકૌલે શાઈર,

તૈયાર થે નમાઝકો હમ સુનકે ઝિકે હૂર
જલ્વા બુતોંકા દેખકર નિય્યત બદલ ગઈ

બદનઝરીસે કુવ્વતે હાફિઝા કમઝોર હોતી હૈ

હઝરત મૌલાના ખલીલ અહ્મદ સહારનપુરી (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે ગૈર મહરમ ઔરતોંકી તરફ યા નૌઉમર લડકોંકી તરફ શહવતકી નઝર ડાલનેસે કુવ્વતે હાફિઝા કમઝોર હો જાતી હૈ. ઉસકી તસ્દીકકે લિયે યે સુબૂત કાફી હૈ કે બદનઝરી કરનેવાલે હુફ્ફાઝકો મંઝિલ યાદ નહીં રેહતી ઔર જો તલબા હિફ્ઝ કર રહે હોં ઉનકે લિયે સબક યાદ કરના મુસીબત હોતા હૈ. ઈમામ શાફઈ (રહ.) ને અપને ઉસ્તાદ ઈમામ વકીઅ (રહ.) સે કુવ્વતે હાફિઝામેં કમીકી શિકાયત કી તો ઉનહોંને ગુનાહોંસે બચનેકી વસિય્યત કી. ઈમામ શાફઈ (રહ.) ને ઈસ ગુફતગૂકો શઅરકા જામા પહેનાતે હુએ ફરમાયાઃ

શકૌતુ ઈલા વકીઈન્ સૂઅ હિફ્ઝી
ફઔસાની ઈલા તરકિલ્ મઆસી
ફઈન્નલ્ ઈલ્મ નૂરૂમ્ મિન્ ઈલાહી
વ નૂરૂલ્લાહિ લા યુઅ્તા લિઆસી

(મૈંને ઈમામ વકીઅ (રહ.) સે અપને હાફઝેકી કમીકી શિકાયત કી. ઉનહોંને વસિય્યત કી કે અય તાલિબે ઈલ્મ ગુનાહોંસે બચ જાઓ. ક્યૂંકે ઈલ્મ અલ્લાહ તઆલાકા નૂર હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલાકા નૂર કિસી ગુનેહગારકો અતા નહીં કિયા જાતા.)

દિલ વ દિમાગકો ચોટ પહોંચાનેવાલા કિસ્સા

કેહતે હૈં કે ઔરંગઝેબ આલમગીર (રહ.) કે પાસ એક બેહરૂપિયા આતા થા, વો મુખ્તલિફ રૂપ બદલકર આતા થા. ઔરંગઝેબ એક ફરઝાના (સમઝદાર) ઔર તજુર્બાકાર શખ્સ થે જો ઈસ લંબે ચૌડે મુલ્ક પર હુકૂમત કર રહે થે, ઉસકો પહેચાન લેતે, વો ફૌરન કેહ દેતે કે તૂ ફલાં હૈ મૈં જાનતા હૂં, વો નાકામ રેહતા, ફિર દૂસરા ભેસ બદલકર આતા ફિર વો તાડ જાતે ઔર કેહતે મૈંને પહેચાન લિયા તૂ ફલાંકા ભેસ બદલકર આયા હૈ તૂ તો ફલાં હૈ, બેહરૂપિયા આજિઝ આ ગયા, આખિરમેં કુછ દિનોં તક ખામોશી રહી, એક મુદ્દત તક વો બાદશાહકે સામને નહીં આયા, સાલ દો સાલકે બાદ શહેરમેં યે અફવા ગરમ હુઈ કે કોઈ બુઝુર્ગ આએ હુએ હૈં ઔર વો ફલાં પહાડકી ચોટી પર ખલ્વત નશીન હૈં, ચિલ્લા ખીંચે હુએ હૈં, બહોત મુશ્કિલસે લોગોંસે મિલતે હૈં. કોઈ બડા ખૂશ કિસ્મત હોતા હૈ જિસકા વો સલામ યા નઝર કબૂલ કરતે હૈં ઔર ઉસકો બારયાબીકા શર્ફ બખ્શતે હૈં. બિલકુલ યકસૂ ઔર દુનિયાસે ગોશાગીર હૈં. બાદશાહ હઝરત મુજદ્દિદ અલ્ફે સાની (રહ.) કી તેહરીકકે મકતબકે પરવરદા થે, ઔર ઉનકો ઈત્તિબાએ સુન્નતકા ખાસ એહતિમામ થા. વો ઈતની જલ્દી કિસીકે મોઅતકિદ હોનેવાલે નહીં થે, ઉનહીંને ઉસકા કોઈ નોટિસ નહીં લિયા,

ઉનકે અરાકીને દરબારને કઈ બાર અર્ઝ કિયા કે કભી જહાંપનાહ ભી તશરીફ લે ચલેં ઔર બુઝુર્ગકી ઝિયારત કરેં ઔર ઉનકી દુઆ લેં, ઉનહોંને ટાલ દિયા. દો ચાર મરતબા કેહનેકે બાદ બાદશાહને ફરમાયા કે અચ્છા ભઈ ચલો ક્યા હરજ હૈ, અગર ખુદાકા કોઈ મુખ્લિસ બંદા હૈ ઔર ખલવત ગુઝીં હૈ તો ઉસકી ઝિયારતસે ફાઈદા હી હોગા, બાદશાહ તશરીફ લે ગયે ઔર બાઅદબ હોકર બૈઠ ગયે ઔર દુઆકી દરખ્વાસ્ત કી ઔર હદિયા પેશ કિયા, દુરવેશને લેનેસે મઅઝિરત કી. બાદશાહ વહાંસે રૂખ્સત હુએ તો દુરવેશ ખડે હો ગયે ઔર આદાબ બજા લાએ, ફર્શી સલામ (યાની બહોત ઝુકકર સલામ) કિયા ઔર કહા કે જહાંપનાહ! મુઝે નહીં પહેચાન સકે, મૈં વોહી બેહરૂપિયા હૂં જો કઈ બાર આયા ઔર સરકાર પર મેરી કલઈ ખુલ ગઈ (યાની હકીકત ઝાહિર હો ગઈ), બાદશાહને ઈકરાર કિયા, કહા કે ભાઈ બાત તો ઠીક હૈ, મૈં અબ કે નહીં પહેચાન સકા લેકિન યે બતાઓ કે મૈંને જબ તુમહેં ઈતની બડી રકમ પેશ કી જિસકે લિયે તુમ યે સબ કમાલાત દિખાતે થે, તો તુમને ક્યૂં નહીં કબૂલ કિયા? ઉસને કહા સરકાર મૈંને જિનકા ભેસ બદલા થા ઉનકા યે શેવા નહીં, જબ મૈં ઉનકે નામ પર બૈઠા ઔર મૈંને ઉનકા કિરદાર અદા કરનેકા બેડા ઉઠાયા તો ફિર મુઝે શરમ આઈ કે મૈં જિનકી નકલ કર રહા હૂં, ઉનકા યે તર્ઝ નહીં કે વો બાદશાહકી રકમ કબૂલ કરેં, ઈસ લિયે મૈંને નહીં કબૂલ કિયા. ઈસ વાકિઆસે દિલ વ દિમાગકો એક ચોટ લગતી હૈ કે એક બેહરૂપિયા યે કેહ સકતા હૈ, તો ફિર સંજીદા લોગ, સાહિબે દઅવત અંબિયા (અલૈ.) કી દઅવત કબૂલ કરકે ઉનકા મિઝાજ ઈખ્તિયાર ન કરેં, યે બડે સિતમકી બાત હૈ. મૈંને યે લતીફા દિલ ખૂશ કરનેકે લિયે નહીં બલ્કે એક હકીકતકો ઝરા આસાન તરીકા પર ઝહન નશીન કરનેકે લિયે સુનાયા. હમ દાઈ વ મુબલ્લિગ હોં, યા દીનકે તર્જુમાન યા શારેહ. હમેં યે બાત પેશે નઝર રખની ચાહિયે કે યે દીન ઔર દઅવત હમને અંબિયા (અલૈ.) સે હાસિલ કી હૈ, અગર અંબિયા (અલૈ.) યે દઅવત લેકર ન આતે તો હમકો ઉસકી હવા ભી ન લગતી.

હોતીં, વો નોકરી કરનેવાલી ઔરતેં જો કમ બોલનેવાલી હોતી હૈં. કિસી મર્દ પર એ'તિબાર નહીં કરતીં, ન હી કિસીસે અપની ઝિંદગીકે બારેમેં તબાદલએ ખયાલાત કરતી હૈં, બસ કામસે કામ રખતી હૈં. જો મર્દ ઉનસે Loose Talk યાની આઝાદ ગુફતગૂ કરને લગે ઉસે ડાંટ પિલા દેતી હૈં અગરચે વો દફતરમેં સડયલ (ગંદા) મશ્હૂર હો જાએં મગર કમ અઝ કમ અપની ઈઝ્ઝત બચા લેતી હૈં.

ગૈર મહરમસે બાતેં કરના ભી ઝિનાકે અસ્બાબમેંસે એક બડા સબબ હૈ. ઈસી લિયે કુરઆન મજીદને હુકમ દિયા હૈ ઔરતોંકો કે અગર ઉનહેં કિસી વક્ત ગૈર મહરમ મર્દસે બાતચીત કરનેકી ઝરૂરત પેશ આ જાએ તો અપની આવાઝમેં લોચ (લચક) ઔર નરમી પૈદા ન હોને દેં. ન હી પુર તકલ્લુફ અંદાઝસે ચબાચબાકર ઔર અલ્ફાઝકો બના સંવારકર બાતેં કરેં. ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ,

ફલા તખ્ઝઅ્ન બિલ્કૌલિ ફયત્મઅલ્લઝી ફી કલ્બિહી મરઝુંવ્ વ કુલ્ન કૌલમ્ મઅ્રૂફા. (સૂરએ અહઝાબ ૪, આયત ૩૨)

(ઔર નહીં ચબાકર બાતેં કરો કે જિસકે દિલમેં રોગ હો વો તમન્ના કરને લગે ઔર તુમ મા'કૂલ બાત કરો.)

ઔરત અગર પરદેકી ઓટમેં ભી બાત કરે તો આવાઝમેં શીરીની ઔર જાઝબિય્યત પૈદા ન હોને દે, બલ્કે લબો-લેહજા (બાતચીતકા અંદાઝ) ખુશ્ક હી રખ્ખે. ઐસી લગી લિપટી બાતેં જિનકો સુનકર મર્દકી શહવત ભડકે ઉનસે ઔરતકો ઈજતિનાબ (પરહેઝ) કરના ઝરૂરી હૈ. ગૈર મહરમ મર્દસે બાતચીત નરમી ઔર અદાકે સાથ ન કી જાએ બલ્કે સાફ ખુલી ઔર ધુલી બાત હો, મુખ્તસર હો, જો બાત દો ફકરોંમેં કહી જાતી હૈ ઉસકો એક મેં હી કહે તો બેહતર હૈ, મર્દકો ભી ખ્વા મ ખ્વાહ એકસે દૂસરી બાત કરનેકી હિંમત ન હો સકે.

જબ ગૈર મહરમ મર્દ ઔર ઔરતકે દરમિયાન બેઝિજક બાત કરનેકી આદત પડ જાતી હૈ તો મઆમલા એક કદમ આગે ઔર બઢતા હૈ. યાની એક દૂસરેકો દેખનેકો દિલ ચાહતા હૈ. ઉસકી દલીલ કુરઆન મજીદસે મિલતી

હૈ કે અંબિયાએ કિરામ તો એક લાખ ચોબીસ હઝારકે લગભગ આએ મગર ઉનમેંસે કિસીને દુનિયામેં અલ્લાહ તઆલાકો દેખનેકી ખ્વાહિશ ઝાહિર નહીં કી, સિર્ફ હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને કહા :

રબ્બિ અરિની અન્ઝુર ઈલૈક. (સૂરએ અઅરાફ ૧૪૩)

અય મેરે પરવરદિગાર મુઝે અપના દીદાર કરા દીજિયે.

મુફસ્સિરીનને લિખ્ખા હૈ કે ચૂંકે હઝરત મૂસા (અલૈ.) કોહે તૂર પર રબ્બે કરીમસે હમ કલામીકે લિયે જાયા કરતે થે. લિહાઝા કલીમુલ્લાહ હોનેકી વજહસે ઉનકે દિલમેં મહેબૂબે હકીકીકો દેખનેકા શૌક પૈદા હુવા. ઈસસે સાબિત હુવા કે બાતસે બાત બઢ્હતી હૈ, પેહલે બાત કરનેકા મરહલા તય હોતા હૈ ફિર દેખનેકી નૌબત આતી હૈ. જબ દેખ લિયા જાએ તો મુલાકાતકા શૌક પૈદા હોતા હૈ દિલ કેહતા હૈ કે :

ન તૂ ખુદા હૈ ન મેરા ઈશ્ક ફરિશ્તોં જૈસા
દોનોં ઈન્સાન હૈં તો ક્યૂં ઈતને હિજાબોંમેં મિલેં

જબ હિજાબ ઉતર જાતા હૈ તો મેલ મિલાપકા સિલસિલા શુરૂ હો જાતા હૈ જિસકા નતીજા ઝિલ્લત વ રૂસ્વાઈકે સિવા કુછ નહીં.

બદનઝરીકે તીન બડે નુકસાનાત

બદનઝરીસે ઈન્સાનકે અંદર નફસાની ખ્વાહિશાતકા તૂફાન ઉઠ ખડા હોતા હૈ ઔર ઈન્સાન ઉસ સૈલાબકી રવમેં બેહ જાતા હૈ. ઉસમેં તીન બડે નુકસાનાત વુજૂદમેં આતે હૈં.

(૧) બદનઝરીકી વજહસે ઈન્સાનકે દિલમેં ખયાલી મહેબૂબકા તસવ્વુર પૈદા હો જાતા હૈ. હસીન ચેહરે ઉસકે દિલો દિમાગ પર કબ્ઝા કર લેતે હૈં. વો શખ્સ ચાહતા હૈ કે મૈં ઉન હસીન શકલોં તક રસાઈ હાસિલ નહીં કર સકતા મગર ઉસકે બાવજૂદ તન્હાઈયોંમેં ઉનકે તસવ્વુરસે લુત્ફ અંદોઝ હોતા હૈ. બાઝ મરતબા તો ઘન્ટોં ઉનકે સાથ ખયાલકી દુનિયામેં બાતેં કરતા હૈ, મઆમલા ઈસ હદ તક બઢ્હ જાતા હૈ કે,

તુમ મેરે પાસ હોતે હો ગોયા
જબ કોઈ દૂસરા નહીં હોતા

બદનઝરીકે સાથ હી શયતાન ઈન્સાનકે દિલો દિમાગ પર સવાર હો જાતા હૈ ઔર ઉસ શખ્સસે શયતાની હરકતેં કરવાનેમેં જલ્દી કરતા હૈ. જિસ તરહ વૈરાન ઔર ખાલી જગહ પર તુંદ વ તેઝ આંધી અપને અસરાત છોડતી હૈ. ઈસી તરહ શયતાન ભી ઉસ શખ્સકે દિલ પર અપને અસરાત છોડતા હૈ તાકે ઈસ દેખી હુઈ સૂરતકો ખૂબ આરાસ્તા ઔર મુઝય્યન કરકે ઉસકે સામને પેશ કરે ઔર ઉસકે સામને એક ખૂબસૂરત બુત બના દે. ઐસે શખ્સકા દિલ રાત દિન ઈસી બુતકી પૂજામેં લગા રેહતા હૈ. વો ખામ (યાની બાતિલ) આરઝૂઓં ઔર તમન્નાઓંમેં ઉલઝા રેહતા હૈ. ઈસીકા નામ શહવત પરસ્તી, ખ્વાહિશ પરસ્તી ઔર નફસ પરસ્તી હૈ. ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ :

વલા તુતિઅ્ મન અગ્ફલ્ના કલ્બહૂ અન્ ઝિક્રિના વત્તબઅ હવાહૂ વ કાન અમ્રુહૂ ફુરૂતા.

"આર ઉસકા કેહના ન માન જિસકા દિલ હમને અપની યાદસે ગાફિલ કર દિયા ઔર વો અપની ખ્વાહિશકી પૈરવી કરતા હૈ ઔર ઉસકા કામ હદસે બળ્હ ગયા હૈ." (સૂરએ કહફ : ૨૮)

ઈન ખયાલી મા'બૂદોંસે જાન છુડાએ બગૈર ન તો ઈમાનકી હલાવત નસીબ હોતી હૈ ન કુર્બે ઈલાહીકી હવા લગતી હૈ. બકૌલે શાઈર :-

(૨) બદનઝરીકા દૂસરા નુકસાન યે હૈ કે ઈન્સાનકા દિલો દિમાગ મુતફર્રિક ચીઝોંમેં બટ જાતા હૈ. યહાં તકકે વો અપને મસાલેહ વ મનાફેઅકો ભૂલ જાતા હૈ. ઘરમેં હસીન વ જમીલ નેકોકાર ઔર વફાદાર બીવી મૌજૂદ હોતી હૈ મગર ઉસ શખ્સકા દિલ બીવીકી તરફ માઈલ હી નહીં હોતા. બીવી અચ્છી નહીં લગતી. ઝરા ઝરાસી બાત પર ઉસસે ઉલઝતા હૈ. ઘરકી ફિઝામેં બેસુકૂની પૈદા હો જાતી હૈ. જબકે યેહી શખ્સ બેપરદા ઘૂમનેવાલી ઔરતોંકો ઈસ તરહ લલચાઈ નઝરોંસે દેખતા હૈ જિસ તરહ શિકારી કુત્તા અપને શિકારકો દેખતા હૈ. બસા ઔકાત તો ઉસ શખ્સકા દિલ કામકાજમેં

તુમ મેરે પાસ હોતે હો ગોયા
જબ કોઈ દૂસરા નહીં હોતા

બદનઝરીકે સાથ હી શયતાન ઈન્સાનકે દિલો દિમાગ પર સવાર હો જાતા હૈ ઔર ઉસ શખ્સસે શયતાની હરકતેં કરવાનેમેં જલ્દી કરતા હૈ. જિસ તરહ વૈરાન ઔર ખાલી જગહ પર તુંદ વ તેઝ આંધી અપને અસરાત છોડતી હૈ. ઈસી તરહ શયતાન ભી ઉસ શખ્સકે દિલ પર અપને અસરાત છોડતા હૈ તાકે ઈસ દેખી હુઈ સૂરતકો ખૂબ આરાસ્તા ઔર મુઝય્યન કરકે ઉસકે સામને પેશ કરે ઔર ઉસકે સામને એક ખૂબસૂરત બુત બના દે. ઐસે શખ્સકા દિલ રાત દિન ઈસી બુતકી પૂજામેં લગા રેહતા હૈ. વો ખામ (યાની બાતિલ) આરઝૂઓં ઔર તમન્નાઓંમેં ઉલઝા રેહતા હૈ. ઈસીકા નામ શહવત પરસ્તી, ખ્વાહિશ પરસ્તી ઔર નફસ પરસ્તી હૈ. ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ :

વલા તુતિઅ્ મન અગ્ફલ્ના કલ્બહૂ અન્ ઝિક્રિના વત્તબઅ હવાહૂ વ કાન અમ્રુહૂ ફુરૂતા.

"આર ઉસકા કેહના ન માન જિસકા દિલ હમને અપની યાદસે ગાફિલ કર દિયા ઔર વો અપની ખ્વાહિશકી પૈરવી કરતા હૈ ઔર ઉસકા કામ હદસે બળ્હ ગયા હૈ." (સૂરએ કહ્ફ : ૨૮)

ઈન ખયાલી મા'બૂદોંસે જાન છુડાએ બગૈર ન તો ઈમાનકી હલાવત નસીબ હોતી હૈ ન કુર્બે ઈલાહીકી હવા લગતી હૈ. બકૌલે શાઈર :-

(૨) બદનઝરીકા દૂસરા નુકસાન યે હૈ કે ઈન્સાનકા દિલો દિમાગ મુતફર્રિક ચીઝોંમેં બટ જાતા હૈ. યહાં તકકે વો અપને મસાલેહ વ મનાફેઅકો ભૂલ જાતા હૈ. ઘરમેં હસીન વ જમીલ નેકોકાર ઔર વફાદાર બીવી મૌજૂદ હોતી હૈ મગર ઉસ શખ્સકા દિલ બીવીકી તરફ માઈલ હી નહીં હોતા. બીવી અચ્છી નહીં લગતી. ઝરા ઝરાસી બાત પર ઉસસે ઉલઝતા હૈ. ઘરકી ફિઝામેં બેસુકૂની પૈદા હો જાતી હૈ, જબકે યેહી શખ્સ બેપરદા ઘૂમનેવાલી ઔરતોંકો ઈસ તરહ લલચાઈ નઝરોંસે દેખતા હૈ જિસ તરહ શિકારી કુત્તા અપને શિકારકો દેખતા હૈ. બસા ઔકાત તો ઉસ શખ્સકા દિલ કામકાજમેં

ભી નહીં લગતા. અગર તાલિબે ઈલ્મ હૈ તો પળ્હાઈકે સિવા હર ચીઝ અચ્છી લગતી હૈ. અગર તાજિર હૈ તો કારોબારસે દિલ ઉકતા જાતા હૈ. કઈ ઘંટે સોતા હૈ મગર પુરસુકૂન નીંદસે મેહરૂમ રેહતા હૈ. દેખનેવાલે સમઝતે હૈં કે સોયા હુવા હૈ જબ કે વો ખયાલી મહેબૂબકે તસવ્વુરમેં ખોયા હુવા હોતા હૈ.

(૩) બદનઝરીકા તીસરા બડા નુકસાન યે હૈ કે દિલ હક વ બાતિલ ઔર સુન્નત વ બિદઅતમેં તમીઝ કરનેસે ખાલી હો જાતા હૈ. કુવ્વતે બસીરત છિન જાતી હૈ. દીનકે ઉલૂમ વ મઆરિફસે મહેરૂમી હોને લગતી હૈ. ગુનાહકા કામ ઉસકો ગુનાહ નઝર નહીં આતા. ફિર ઐસી સૂરતે હાલમેં દીનકે મુતઅલ્લિક શયતાન ઉસકો શુકૂક વ શુબહાતમેં મુબ્તલા કર દેતા હૈ. ઉસે દીની નેક લોગોંસે બદગુમાનિયાં પૈદા હોતી હૈં હત્તાકે ઉસે દીની શકલો સૂરતવાલે લોગોંસે હી નફરત હો જાતી હૈ. વો બાતિલ પર હોતે હુએ ભી અપને આપકો હક પર સમઝતા હૈ ઔર બિલ આખિર ઈમાનસે મહેરૂમ હોકર દુનિયાસે જહન્નમ રસીદા હો જાતા હૈ. અલ્લાહ હમ સબકી હિફાઝત ફરમાએ. આમીન.

બદનઝરીસે પરહેઝકા ખાસ ઈન્આમ

જો શખ્સ અપની નિગાહોંકી હિફાઝત કર લે ઉસે આખિરતમેં દો ઈન્આમાત મિલેંગે (૧) હર નિગાહકી હિફાઝત પર ઉસે અલ્લાહ તઆલાકા દીદાર નસીબ હોગા (૨) ઐસી આંખેં કિયામતકે દિન રોનેસે મહેફૂઝ રહેંગી. હદીસે પાકમેં હૈ.

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે હર આંખ કિયામતકે દિન રોએગી સિવાએ ઉસ આંખકે જો ખુદાકી હરામ કરદા ચીઝોંકો દેખનેસે બંદ રહે. ઔર વો આંખ જો ખુદાકી રાહમેં જાગી રહે. ઔર વો આંખ જો ખુદાકે ખૌફસે રોએ, ચાહે ઉસમેંસે મખ્ખીકે સરકે બરાબર આંસૂ નિકલે.

ભી નહીં લગતા. અગર તાલિબે ઈલ્મ હૈ તો પઢાઈકે સિવા હર ચીઝ અચ્છી લગતી હૈ. અગર તાજિર હૈ તો કારોબારસે દિલ ઉકતા જાતા હૈ. કઈ ઘંટે સોતા હૈ મગર પુરસુકૂન નીંદસે મેહરૂમ રેહતા હૈ. દેખનેવાલે સમઝતે હૈં કે સોયા હુવા હૈ જબ કે વો ખયાલી મહેબૂબકે તસવ્વુરમેં ખોયા હુવા હોતા હૈ.

(૩) બદ્નઝરીકા તીસરા બડા નુકસાન યે હૈ કે દિલ હક વ બાતિલ ઔર સુન્નત વ બિદઅતમેં તમીઝ કરનેસે ખાલી હો જાતા હૈ. કુવ્વતે બસીરત છિન જાતી હૈ. દીનકે ઉલૂમ વ મઆરિફસે મહેરૂમી હોને લગતી હૈ. ગુનાહકા કામ ઉસકો ગુનાહ નઝર નહીં આતા. ફિર ઐસી સૂરતે હાલમેં દીનકે મુતઅલ્લિક શયતાન ઉસકો શુકૂક વ શુબહાતમેં મુબ્તલા કર દેતા હૈ. ઉસે દીની નેક લોગોંસે બદગુમાનિયાં પૈદા હોતી હૈં હત્તાકે ઉસે દીની શકલો સૂરતવાલે લોગોંસે હી નફરત હો જાતી હૈ. વો બાતિલ પર હોતે હુએ ભી અપને આપકો હક પર સમઝતા હૈ ઔર બિલ આખિર ઈમાનસે મહેરૂમ હોકર દુનિયાસે જહન્નમ રસીદા હો જાતા હૈ. અલ્લાહ હમ સબકી હિફાઝત ફરમાએ. આમીન.

બદનઝરીસે પરહેઝકા ખાસ ઈન્આમ

જો શખ્સ અપની નિગાહોંકી હિફાઝત કર લે ઉસે આખિરતમેં દો ઈન્આમાત મિલેંગે (૧) હર નિગાહકી હિફાઝત પર ઉસે અલ્લાહ તઆલાકા દીદાર નસીબ હોગા (૨) ઐસી આંખેં કિયામતકે દિન રોનેસે મહેફૂઝ રહેંગી. હદીસે પાકમેં હૈ.

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે હર આંખ કિયામતકે દિન રોએગી સિવાએ ઉસ આંખકે જો ખુદાકી હરામ કરદા ચીઝોંકો દેખનેસે બંદ રહે. ઔર વો આંખ જો ખુદાકી રાહમેં જાગી રહે. ઔર વો આંખ જો ખુદાકે ખૌફસે રોએ, ચાહે ઉસમેંસે મખ્ખીકે સરકે બરાબર આંસૂ નિકલે.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મુબારક (રહ.) કી અજીબ સવાનેહ ઉમરી

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કે વાલિદકા કિસ્સા

બહોત દિનોંકી બાત હૈ. શહેર હિરાનમેં એક તુર્કી તાજિર રેહતા થા. ઉસકે પાસ અંગૂર, અનાર ઔર સેબકે બડે બડે બાગ થે, શાનદાર કોઠિયાં થીં, દૌલતકી રેલપેલ થી, ઐશ વ આરામકી કૌનસી ચીઝ થી જો ઉસકે પાસ ન થી. લોગ ઉસે દેખકર ઉસકી ઝિંદગી પર રશ્ક કરતે થે. લેકિન એક ફિક્ર થી જો ઉસે અંદર હી અંદર ખા રહી થી. દિન રાત વો ઉસી ફિક્રમેં ઘુલતા, અપને દોસ્તોં ઔર અઝીઝોંસે મશ્વરા કરતા લેકિન ઉસકી સમઝમેં કોઈ બાત ન આતી ઔર કોઈ ફૈસલા ન કર પાતા.

બાત યે થી કે ઉસકી એક નૌજવાન લડકી થી, બડી હી ખૂબસૂરત, નેક ઔર સલીકાવાલી, અદબ, તેહઝીબ, ઈલ્મ, હુનર, નેકી ઔર દીનદારી સબ હી ખૂબિયાં અલ્લાહને ઉસે દે રખ્ખી થીં. ઘર ઘરસે ઉસકે પૈગામ આ રહે થે. ચૂંકે યે તુર્કી તાજિર એક ઊંચે શરીફ ખાનદાનકા આદમી થા ઔર ફિર અલ્લાહ તઆલાને માલ વ દૌલત ભી દે રખ્ખા થા. તબીઅતમેં નેકી ઔર ભલાઈ ભી થી. ઈસ લિયે હર એક ચાહતા થા કે વો ઉસકી લડકીકો બિયાહકર લાએ, લેકિન તુર્કી તાજિરકા દિલ કિસી ભી લડકેકે લિયે ન ટિકતા થા. બડે બડે ઘરાનોંકે પૈગામ આએ, લેકિન બાપને હર જગહ ઈન્કાર હી કિયા, વો જિસ કિસમકે લડકેસે અપની પ્યારી બેટીકી શાદી કરના ચાહતા થા, અભી તક ઉસે ઐસા કોઈ લડકા ન મિલ સકા થા.

હઝરત મુબારકકી નેકી

ઉસ તાજિરકે એક બાગકી દેખભાલ જો સાહબ કરતે થે ઉનકા નામ મુબારક થા. થે ભી વો વાકઈ બડે મુબારક. બડે હી નેક ઔર દીનદાર આદમી થે. તાજિરકે દિલમેં ભી ઉનકી બડી ઈઝઝત થી ઔર હર કામમેં વો ઉન પર ભરોસા કરતા થા.

એક દિન ઈત્તિફાકસે યે તુર્કી તાજિર અપને બાગમેં ગયા. મુબારક વહાં અપને કામમેં લગે હુએ થે. માલિકકો દેખ.કર ઝટ આએ, સલામ કિયા ઔર બાતચીત હોને લગી, થોડી દેર બા'દ માલિકને કહા "મિયાં મુબારક! જાઓ એક મીઠાસા અનાર તો તોડ લાઓ." મુબારક બાગમેં ગયે ઔર એક ખૂબસૂરત બડાસા અનાર તોડ લાએ. માલિકને તોડા ઔર ચંદ દાને મુંહમેં ડાલે. "અરે યે તો બહોત ખટ્ટા હૈ, તુમ કૈસા અનાર તોડકર લાએ?" માલિકને ખફા હોકર કહા "હુઝૂર! ઔર તોડ લાઉં?" મુબારકને કહા. માલિકને કહા, "હાં જાઓ ઝરા મીઠાસા તોડકર લાઓ. ઈતને દિન હો ગયે અભી તક તુમહેં યે ન માલૂમ હુવા કે કિસ પેડકે અનાર મીઠે હૈં?" માલિકને કહા.

"હુઝૂર! મુઝે કૈસે માલૂમ હોતા? મુઝે આપને ખટ્ટે મીઠે અનાર ચખનેકે લિયે તો નહીં મુકર્રર કિયા હૈ. મેરા કામ તો સિર્ફ યે હૈ કે બાગકી દેખભાલ કરૂં, મુઝે ઉસસે ક્યા મતલબ કે કિસ પેડકે અનાર મીઠે હૈં ઔર કિસકે ખટ્ટે!"

મુબારકકી યે બાત સુનકર માલિક બહોત ખૂશ હુવા, દિલ હી દિલમેં કેહને લગા, મુબારક કૈસા દયાનતદાર આદમી હૈ! યે તો આદમી નહીં ફરિશ્તા લગતા હૈ, ભલા ઐસે લોગોંકા કામ બાગકી હિફાઝત હૈ? યે શખ્સ તો ઈસ લાઈક હૈ કે હર વક્ત મેરે સાથ રહે, હર કામમેં મૈં ઉસસે મશ્વરા લૂં ઔર ઉસકી સોહબતમેં રેહકર ભલાઈ ઔર નેકી સીખૂં.

યે સોચકર ઉસને મુબારકસે કહા "ભાઈ તુમ મેરે સાથ કોઠી પર

ચલો, આજસે તુમ વહીં કોઠીમેં મેરે સાથ રેહના, બાગકી હિફાઝતકે લિયે કિસી ઔર આદમીકો મુકર્રર કર દિયા જાએગા." મુબારક ખૂશી ખૂશી અપને માલિકકે સાથ કોઠી પર પહોંચે ઔર આરામસે રેહને લગે. માલિક ભી અકસર આકર મુબારકકી અચ્છી સોહબતમેં બૈઠતા, દીન વ ઈમાનકી બાતેં સુનતા, ખુદા રસૂલકા ઝિક્ર સુનતા ઔર ખૂશ હોતા.

એક દિન મુબારકને દેખા કે માલિક કુછ સોચ રહા હૈ. જૈસે ઉસે કોઈ બહોત બડી ફિક્ર હો. પૂછા "ભાઈ ક્યા બાત હૈ? આજ આપ બડે ફિક્રમંદ નઝર આ રહે હૈં?" માલિક જૈસે ઉસ સવાલકા ઈન્તિઝાર હી કર રહા થા. ઉસને અપની સારી પરેશાનીકી કહાની સુના ડાલી.

માલિકને કહા "મુબારક ભાઈ! યે બતાઓ, મૈં અબ ક્યા કરૂં? બેશુમાર પૈગામ હૈં, કિસસે ઈકરાર કરૂં, ઔર કિસસે ઈન્કાર કરૂં? ઈસી ફિક્રમેં દિન રાત ઘુલતા હૂં ઔર કોઈ ફૈસલા નહીં કર પાતા."

મુબારકને કહા "બેશક યે ફિક્રકી બાત હૈ. જવાન લડકી જબ ઘરમેં બૈઠી હો તો માં બાપકો ફિક્ર હોતી હૈ. અગર મુનાસિબ રિશ્તા મિલ જાએ તો ઝિંદગીભર સુખ ઔર ચૈન હૈ, ઔર કિસી બુરેસે ખુદા ન ખ્વાસ્તા પાલા પડ જાએ તો ઝિંદગીભરકા રોના હૈ."

"ફિર તુમ હી કોઈ હલ બતાઓ." માલિકને કહા.

"હુઝૂર! મેરે નઝદીક તો યે કોઈ ઐસી બાત નહીં હૈ જિસકે લિયે આપ દિન રાત ઘુલેં ઔર અપની સિહ્હત ખરાબ કરેં. હમ ઔર આપ ખુદાકા શુક્ર હૈ મુસલમાન હૈં, ઝિંદગીકે હર મઆમલામેં પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી પાક ઝિંદગી હમારે લિયે બેહતરીન ઉસ્વહ (નમૂના) હૈ. ઉસ ઉસ્વહ પર જબ ભી હમ અમલ કરેંગે, ઈન્શા અલ્લાહ અચ્છાઈ હી હમારે સામને આએગી." મુબારકને પૂરે ઈત્મીનાનસે કહા.

"અચ્છા તો ફિર બતાઓ પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે ઉસ્વહકી રોશનીમેં મુઝે ક્યા કરના ચાહિયે? યે તો હકીકત હૈ કે જબ ભી કોઈ મુસલમાન ઈસ બેહતરીન ઉસ્વહસે મુંહ મોડેગા ઝલીલ હોગા." માલિકને કહા :

"દેખિયે જહાં તક ઈસ્લામસે પેહલેકે લોગોંકા તઅલ્લુક હૈ, યે લોગ

ઈઝ્ઝત, શોહરત ઔર ખાનદાની બડાઈ ઢૂંઢતે થે. યહૂદી લોગ માલ પર જાન છિડકતે થે, ઔર ઈસાઈ ખૂબસૂરતી ઔર હુસ્ન તલાશ કરતે થે. લેકિન મુસલમાનોંકો પ્યારે રસૂલને તાકીદ કી હૈ તુમ રિશ્તા કરતે વક્ત હમેશા નેકી ઔર દીનદારીકો દેખના." માલિક યે સુનકર ખૂશીસે ઉછલ પડા ઔર કહા "મુબારક ભાઈ! ખુદાકી કસમ તુમને મેરા સારા ગમ ધો દિયા. જૈસે અબ મુઝે કોઈ ફિક્ર હી નહીં હૈ."

મુબારકકી શાદી

વો ખૂશી ખૂશી ઘર પહોંચા. બીવીકો સારા કિસ્સા સુનાયા. વો ભી ખૂશ હુઈ ઔર મુબારકકી નેકી ઔર સૂઝ બૂઝકી તા'રીફ કરને લગી. તુર્કી તાજિરને મૌકા મુનાસિબ પાકર બીવીસે કહા "ફિર હમ ક્યૂં ન અપની પ્યારી બેટીકા નિકાહ મુબારક (રહ.) સે કર દેં."

"હાએં ક્યા કહા? ઘરકે નોકરસે! ગુલામસે! દુનિયા ક્યા કહેગી?" બીવી ચિલ્લાઈ.

"ક્યા હરજ હૈ અગર નોકર હૈ? પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હૈ, તુમ નેકી ઔર દીનદારીકો દેખો. ખુદાકી કસમ મુઝે તો ઈસ કસોટીકે લિહાઝસે પૂરે શહેર હિરાનમેં મુબારકસે ઝિયાદા નેક ઔર દીનદાર નઝર નહીં આતા. બડા હી સમઝદાર ઔર દયાનતદાર આદમી હૈ. અગર પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) સચ્ચે હૈં, ઔર ઉનકા કહા માનનેમેં ભલાઈ હૈ, તો હમેં દુનિયાસે બેફિક્ર હોકર અપને જિગર ગોશેકો (લડકીકો) મુબારકકે હવાલે કર દેના ચાહિયે. ઔર અગર હમને ઐસા ન કિયા તો ગોયા હમ ખૂદ હી અપને અમલસે પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી બાતકો ઝુઠલાએંગે." તુર્કી તાજિરને ઈત્મીનાન ઔર યકીનસે કહા.

શૌહરકા યે અઝ્મ (ઈરાદા) દેખકર ઔર સીધી સચ્ચી બાત સુનકર બીવી ભી દિલસે રાઝી હો ગઈ. ઔર હિરાનકે રઈસકી ઈસ ચાંદસી લડકીકી શાદી એક ઐસે ગરીબસે રચાઈ ગઈ, જિસકે પાસ ન રૂપિયા પૈસા થા ન કોઈ

ઘર, ઔર ન હી કિસી ઊંચે ઘરાનેસે ઉસકા તઅલ્લુક થા. ઉસકે પાસ અગર કોઈ દૌલત થી તો ઈમાન વ ઈસ્લામ કી, નેકી ઔર તકવા કી, યે વોહી લડકી થી જિસકે લિયે હિરાનકે બડે બડે રઈસોંને પૈગામ ભેજે, ઊંચે ઊંચે ખાનદાની લડકોંને પૈગામ ભેજે. લેકિન મુબારકકી નેકી ઔર તકવાકે મુકાબલેમેં હર એકને શિકસ્ત ખાઈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહકી પૈદાઈશ

મુબારકકી શાદી હો ગઈ. ઔર દોનોં મિયાં બીવી ખૂશી ખૂશી રેહને લગે. મુબારક જૈસે ખૂદ નેક થે વૈસે હી ઉનકી બીવી ભી હઝારોં લાખોંમેં એક થી. થોડે દિનોંકે બાદ અલ્લાહને ઉનકો એક ચાંદસા બેટા દિયા. માં બાપકી ખૂશીકી કોઈ ઈન્તિહા ન થી, બેટેકા નામ અબ્દુલ્લાહ રખ્ખા, ઔર વો વાકઈ અબ્દુલ્લાહ હી સાબિત હુએ. યે વો અબ્દુલ્લાહ હૈં જિનકે ઈલ્મ વ તકવાકી પૂરી દુનિયામેં ધૂમ હુઈ. જો મશરિક વ મગરિબકે આલિમ કેહલાએ. જો ઈસ્લામકા ચલતા ફિરતા નમૂના થે. ઔર અબ્દુર્રહમાન બિન મેહદી (રહ.) ઔર અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) જૈસે બુઝુર્ગ ઉનકે શાગિર્દ થે.

થોડે દિનોંકે બાદ ઈસ તુર્કી તાજિરકા ઈન્તિકાલ હો ગયા, ઔર ઉસકે માલ વ દૌલતકા એક બડા હિસ્સા હઝરત અબ્દુલ્લાહકે વાલિદ હઝરત મુબારકકો મિલા. યે સારી દૌલત હઝરત અબ્દુલ્લાહકે કામ આઈ. નેક બાપને બેટેકી તાલીમ પર સારી દૌલત બહા દી, ઔર ખુદાકા કરના કે હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) હદીસકે ઈમામ કેહલાએ.

વતન

હઝરત અબ્દુલ્લાહકા અસલી વતન મરૂ હૈ ઈસી વજહસે ઉનકો મરૂઝી કેહતે હૈં. મરૂ ખુરાસાનમેં મુસલમાનોંકા બહોત પુરાના શહેર હૈ. યહાં કભી

ઈસ્લામી તાલીમ ઔર દીનદારીકા દૌર દૌરા થા. હર તરફ દીન વ ઈમાનકે ચરચે થે. બડે બડે આલિમ ઔર બુઝુર્ગ યહાં પૈદા હુએ. જિનહોંને અલ્લાહકે દીન ઔર રસૂલે પાક (સ.અ.વ.) કી અહાદીસકી ખૂબ ખિદમત કી.

ઈબ્તિદાઈ ઝિંદગી

નેક માં બાપને હઝરત અબ્દુલ્લાહકી તાલીમ વ તરબિયતમેં કોઈ કસર ન ઉઠા રખ્ખી. શુરૂ હીસે ઈન્તિહાઈ શફકત વ મુહબ્બતસે ઉનકી પરવરિશ કી. દીન વ અખ્લાકકી બાતેં સિખાઈ. નેકી ઔર ભલાઈકી તાલીમ દી. કુરઆન શરીફ સમઝા સમઝાકર પઢાયા, પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી હદીસેં પઢાઈ ઔર હર તરહ એક ભલા ઈન્સાન બનાનેકી કોશિશ કી. માં બાપ ખૂદ નેક થે, ઔર ઉનકી યે દિલી તમન્ના થી કે ઉનકા બેટા ભી દુનિયામેં નેક બનકર ચમકે.

લેકિન શુરૂમેં ઉનકી તમામ કોશિશેં બેકાર ગઈ. અબ્દુલ્લાહ દિન રાત ખેલકૂદમેં મસ્ત રેહતે, હર કામમેં લાપરવાહી બરતતે, હર વક્ત બુરાઈયોંમેં ફંસે રેહતે, ગાના બજાના ઔર એશ ઉડાના હી ઉનકા દિન રાતકા મહેબૂબ મશગલા થા, ઔર જવાનીમેં તો યાર દોસ્તોંકે સાથ પીના પિલાના ભી શુરૂ હો ગયા. રાત રાતભર દોસ્તોંકી મહેફિલેં જમી રેહતીં, સિતાર બજતે, ગાના હોતા ઔર શરાબકા દૌર ચલતા.

અલ્લાહકી રહમતને અબ્દુલ્લાહકા હાથ પકડા

હઝરત અબ્દુલ્લાહકી યે ઘનાવની ઝિંદગી દેખકર માં બાપકી બુરી હાલત થી. ન ખાના અચ્છા લગતા ન પીના. અંદર હી અંદર કુડતે ઔર રોતે. બેટેકી તરબિયતકે લિયે ઉનહોંને ક્યા કુછ ન કિયા થા લેકિન ઈન્સાનકે બસમેં ક્યા હૈ. દિલોંકા ફેરના તો અલ્લાહકે ઈખ્તિયારમેં હૈ. અબ ભી જો

ઉનસે બન આતા કરતે રેહતે. નઝરેં માનતે, સદકે દેતે, અલ્લાહસે રો રોકર દુઆએં કરતે.

એક રાત અબ્દુલ્લાહકે સારે યાર દોસ્ત જમા થે. ગાને બજાનેકી મહેફિલ ખૂબ ગરમ થી. શરાબકે દૌર પર દૌર ચલ રહે થે ઔર હર એક નશેમેં મસ્ત થા. ઈત્તિફાકસે હઝરત અબ્દુલ્લાહકી આંખ લગ ગઈ. ઔર ઉનહોંને એક અજીબો ગરીબ ખ્વાબ દેખા, ક્યા દેખતે હૈં કે એક લંબા ચૌડા ખૂબસૂરત બાગ હૈ ઔર એક ટેહની પર એક પ્યારી ચિડિયા બૈઠી હુઈ હૈ, ઔર અપની સુરીલી મીઠી આવાઝમેં કુરઆન શરીફકી યે આયત પળ્હ રહી હૈ :

અલમ યઅ્નિ લિલ્લઝીન આમનૂ અન્ તખ્શઅ કુલૂબુહુમ્ લિ ઝિક્રિલ્લાહિ.

"ક્યા અભી તક વો ઘડી નહીં આઈ કે અલ્લાહકા ઝિક્ર સુનકર મોમિનોંકે દિલ લરઝ જાએં ઔર નરમ પડ જાએં."

(સૂરએ હદીદ, આયત ૧૬)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઘભરાએ હુએ ઉઠે. ઉનકી ઝબાન પર યે બોલ જારી થે "અલ્લાહ તઆલા વો ઘડી આ ગઈ." ઉઠે, શરાબકી બોતલેં પટક દીં, ચંગ (બાજે) વ સિતાર ચૂર કર દિયે, રંગીન કપડે ફાડ ડાલે ઔર ગુસલ કરકે સચ્ચે દિલસે તૌબા કી, અલ્લાહસે પક્કા અહ્દ કિયા કે અબ કભી તેરી નાફરમાની ન હોગી. ફિર કભી કિસી બુરાઈકે કરીબ ન ભટકે ઔર ગુનાહોંસે ઐસે પાક હો ગયે કે ગોયા કભી કોઈ ગુનાહ કિયા હી ન થા. સચ હૈ તૌબા હૈ હી ઐસી ચીઝ. અગર આદમી સચ્ચે દિલસે અલ્લાહસે અહદ કર લે ઔર બુરાઈયોંસે બચનેકા પક્કા ઈરાદા કર લે તો ફિર અલ્લાહ તઆલા ઐસે આદમીકી મદદ ફરમાતા હૈ ઔર નેકીકી રાહ સુઝાતા હૈ, ફિર નેકીકી રાહ પર ચલના ઉસકે લિયે આસાન હો જાતા હૈ. ઔર બુરાઈકી રાહ પર જાના ઈતના મુશ્કિલ હો જાતા હૈ જિતના દહકતી હુઈ આગમેં કૂદ પડના. આદમીકો કભી ભી અલ્લાહકી ઝાતસે માયૂસ ન હોના ચાહિયે. એક વો ઝમાના થા કે અબ્દુલ્લાહ રાત રાતભર ગુનાહોંમેં

લતપત રેહતે, ખુદા ઔર રસૂલકી નાફરમાની કરતે, ઔર હર એકકો ઉનકી ઝિંદગીસે ઘિન આતી. લેકિન જબ ઉનહોંને સચ્ચે દિલસે તૌબા કી, અપને ગુનાહોં પર શરમિંદા હુએ ઔર અપને અલ્લાહસે પક્કા અહદ કિયા કે અબ જીતે જી કભી બુરાઈકે કરીબ ભી ન ભટકેંગે તો અલ્લાહકી રહમતને ઉનકા હાથ પકડા, નેકીકી રાહ પર લગાયા ઔર વો ઐસે નેકોંકે નેક બને કે અપને ઝમાનેકે તમામ ઉલમાને ઉનકો અપના સરદાર માના. હદીસકે ઈમામ કેહલાએ. ઔર આજ તક દુનિયા ઉનકી નેકી ઔર ઈલ્મસે ફાઈદા ઉઠાતી હૈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહકા ઝમાના

હઝરત અબ્દુલ્લાહ સન હિજરી ૧૧૮ મેં પૈદા હુએ ઔર સન હિજરી ૧૮૧ મેં ઈન્તિકાલ હુવા. યે વો ઝમાના થા કે ન તો ઈતને ઉલૂમ મુરત્તબ હુએ થે, ન સાઈન્સકી યે તેહકીકાત સામને આઈ થીં, ન ઈતને ફુનૂન ઈજાદ હુએ થે, ન બાકાઈદા સ્કૂલ ઔર કોલેજ થે, ન બડી બડી યૂનીવર્સિટિયાં થીં. બસ જગહ જગહ દીનકે કુછ ઉલમા થે, જો કુરઆન વ હદીસકે માહિર થે, દીનકા ગેહરા ઈલ્મ રખતે થે, ઔર બગૈર કુછ ફીસ લિયે લોગોંકો અલ્લાહકા દીન સિખાતે થે, દૂર દૂરસે તાલિબે ઈલ્મ સફર કરકે ઉનકે પાસ પહોંચતે, ઉનકી સોહબતમેં રેહતે ઔર ઉનસે ઈલ્મ હાસિલ કરતે. ઉસ ઝમાનાકા ઈલ્મ ન તો દૌલત કમાનેકે લિયે થા, ઔર ન મુલાઝિમતેં હાસિલ કરનેકે લિયે. લોગ અપને શૌકસે પઢતે, અપની દૌલત લુટાકર ઈલ્મ સીખતે ઔર ફિર પૂરી બેનિયાઝીકે સાથ બગૈર કિસી તલબકે દૂસરોંકો સિખાતે. દૂસરોં તક દીન પહોંચાના ઔર દીનકી બાતેં સિખાના અપના દીની ફર્ઝ સમઝતે.

યે લોગ ખૂબ જાનતે થે કે દીનકા ઈલ્મ હાસિલ કરના ઔર ફૈલાના મુસલમાનોંકા ફર્ઝ હૈ. ઔર ખુદાકે નઝદીક સબસે અચ્છા ઔર પસંદીદા કામ યેહી હૈ કે આદમી ઈલ્મકી રોશની હાસિલ કરે, જહાલતકે અંધેરોંસે નિકલે.

ખૂદ ઈલ્મકી રોશનીમેં ચલે ઔર દૂસરોંકો ચલાએ. અલ્લાહકા દીન સીખકર લોગોંકો સિખાએ, લેકિન લોગોંસે કુછ બદલા ન ચાહે, સિર્ફ અલ્લાહસે બદલા ચાહે. ઈસી પાક નિય્યતસે યે લોગ ખૂદ ઈલ્મ હાસિલ કરતે ઔર ઈસી નિય્યતસે દૂસરોંકો સિખાતે.

ઉસ ઝમાનેમેં લોગ કુરઆન, હદીસ, ફિકહ, અદબ, શઅર, નહ્વ, સબ હી કુછ પઢ્હતે ઔર સીખતે થે. લેકિન ખાસ તૌર પર હદીસકા બડા ચર્ચા થા. પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી હદીસેં માલૂમ કરના, ઉનકો જમા કરના, સમઝના ઔર યાદ રખના. ઈસી પર લોગોંકે સારી તવજ્જોહ રેહતી થી. ઈસીકો સબસે બડા કામ સમઝતે થે, ઔર હકીકત ભી યે હૈ કે યે બહોત બડા ઈલ્મી ઔર દીની કામ થા જો ઈન બુઝુર્ગોંને અંજામ દિયા.

હદીસ

પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને અપની મુબારક ઝિંદગીમેં જો કુછ કિયા, ઔર ફરમાયા, પ્યારે સહાબા (રદિ.) ને ઉસકો દેખા, સુના, યાદ રખ્ખા ઔર ઉસ પર અમલ કિયા. ઉસીકા નામ હદીસ હૈ. સહાબા (રદિ.) ચૂંકે દીનકી તબ્લીગકે લિયે મુખ્તલિફ શહેરોંમેં ફૈલ ગયે થે ઔર અલ્લાહકી રાહમેં જિહાદ કરનેકે લિયે મુલ્કોં મુલ્કોં ઘૂમતે થે ઈસ લિયે હદીસકા શૌક રખનેવાલે ઉનકે પતે માલૂમ કરકે દૂર દૂરસે સફર કરકે ઉનકે પાસ પહોંચતે, ઉનસે હદીસેં સુનતે, લિખતે ઔર યાદ કરતે. સહાબએ કિરામ (રદિ.) કો દેખને વાલે ઈન બુઝુર્ગોંકો તાબેઈન કેહતે હૈં. ફિર રસૂલે પાક (સ.અ.વ.) કે પ્યારે સહાબા (રદિ.) જબ દુનિયાસે રૂખ્સત હો ગયે તો તાબેઈનકા ઝમાના આયા. યે વો લોગ હૈં જિનહોંને સહાબા (રદિ.) સે ખૂદ હદીસેં સુની થીં, સમઝી થીં ઔર ખૂદ અપની આંખોંસે ઉન નેક સહાબા (રદિ.) કા દીદાર કિયા થા. જિનકી ઝિંદગી હદીસે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી સચ્ચી તસ્વીર થી. યે લોગ મુખ્તલિફ મુલ્કોં ઔર શહેરોંમેં ફૈલે હુએ થે, જગહ જગહ ઉનકે ઈલ્મકી શમઅ રોશન થીં ઔર હદીસે

રસૂલ (સ.અ.વ.) કે પરવાને દૂર દૂરસે સફરકી સખ્તિયાં ઝેલતે હુએ ઉનકે પાસ પહોંચતે, ઉનકે દીદારસે આંખેં ઠંડી કરતે, પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી પ્યારી બાતેં સુનતે ઔર ઉસી રોશનીકો ઘર ઘર પહોંચાનેકા અઝ્મ લેકર વાપસ લૌટે. ઉન લોગોંકો તબએ તાબેઈન (રહ.) કેહતે હૈં.

ફિકહ

તાબેઈન ઔર તબએ તાબેઈનને કુરઆન વ હદીસકો સમઝનેમેં અપની પૂરી પૂરી ઉમરેં ખપાઈ, કુરઆન વ હદીસકી બારીકિયોંકો ખૂબ ખૂબ સમઝા. ઉનકા ગેહરા ઈલ્મ હાસિલ કિયા ઔર ઉનકી તેહ તક પહોંચનેકે લિયે અપની ઝિંદગિયાં ગુઝારીં. લેકિન કુરઆન વ હદીસમેં યે તો હૈ નહીં કે ઈન્સાનકી ઝરૂરતકે સારે છોટે બડે મસ્અલે બયાન કર દિયે ગયે હોં, ઉનમેં તો મોટી મોટી ઉસૂલી બાતેં બયાન કી ગઈ હૈં. ઈસ લિયે ઈન બુઝુર્ગોંકા એક કારનામા યે ભી હૈ કે ઉનહોંને એક નયા ઈલ્મ ઈજાદ કિયા, ઔર કુરઆન વ હદીસ પર અમલ કરનેકી રાહ આસાન કી.

હમારી ઝિંદગીકી બેશુમાર ઝરૂરતેં હૈં, કદમ કદમ પર હમેં યે માલૂમ કરનેકી ઝરૂરત હૈ કે ખુદા ઔર રસૂલ (સ.અ.વ.) કા હુકમ ક્યા હૈ? શરીઅતકા મસ્અલા ક્યા હૈ? કિસ રાહ પર ચલના ઈસ્લામકે મુતાબિક હૈ ઔર કિસ રાહ પર ચલના ઈસ્લામકે ખિલાફ હૈ? ઈન બુઝુર્ગોંને હમારી એક એક ઝરૂરતકો સામને રખકર કુરઆન વ હદીસસે શરીઅતકે મસ્અલે ઔર અહકામ સમઝનેકે ઉસૂલ બનાએ ઔર તફસીલકે સાથ વો મસ્અલે ઔર અહકામ કિતાબોંમેં જમા કિયે. ઈસી ઈલ્મકા નામ "ફિકહ" હૈ. ફિકહકે મા'ના હૈં "સૂઝ બૂઝ" ઉસ ઈલ્મકો ફિકહ ઈસ લિયે કેહતે હૈં કે કુરઆન વ હદીસસે ઝિંદગીકે હર મઆમલેકે લિયે હુકમ નિકાલના, ઔર કુરઆન વ હદીસકી મન્શાકો સમઝના બડા સૂઝબૂઝકા કામ હૈ. ઉસકે લિયે દીનકે ગેહરે ઈલ્મ ઔર ઈન્તિહાઈ સૂઝબૂઝકી ઝરૂરત હૈ. ફિકહ

જાનનેવાલોં ઔર કુરઆન વ હદીસસે અહકામ માલૂમ કરનેવાલોંકો ફકીહ કેહતે હૈં.

ઈન બુઝુર્ગોંકા હમ પર બહોત બડા એહસાન હૈ. ઉનહીકી મહેનત ઔર કોશિશકા નતીજા હૈ કે હમ ઝિંદગીકે હર મઆમલેમેં ઈન્તિહાઈ આસાન ઔર ઈત્મીનાનકે સાથ દીન પર અમલ કર સકતે હૈં. ખુદા ઔર રસૂલ (સ.અ.વ.) કી મરઝી પર ચલ સકતે હૈં ઔર દીન વ દુનિયાકે લિહાઝસે એક કામિયાબ ઝિંદગી ગુઝાર સકતે હૈં. રેહતી ઝિંદગી તક મુસલમાન ઉનકી મહેનતોં ઔર કોશિશોંસે ફાઈદા ઉઠાતે રહેંગે, ઉનકી કદર કરેંગે, ઉનકે એહસાનમંદ રહેંગે ઔર ઉનકે ઉસ કારનામે પર ફખ્ર કરતે રહેંગે.

મુબારકકી આંખોંમેં ખૂશીકે આંસૂ તૈરને લગે

હઝરત અબ્દુલ્લાહકા વતન મર્‌વ ખુરાસાનકા એક મશ્હૂર ઈલ્મી શહેર હૈ. જહાં બડે બડે આલિમ મૌજૂદ થે. હર તરફ ઈલ્મકા ચર્ચા થા. ફિર ઉનકે વાલિદૈનકી ઈન્તિહાઈ ખ્વાહિશ ભી યે થી કે ઉનકા પ્યારા બેટા ઈલ્મકે આસમાન પર સૂરજ બનકર ચમકે. ઉસકે લિયે શુરૂ હીસે હઝરતકી તા'લીમ વ તરબિયત પર ખુસૂસી તવજ્જોહ દી ગઈ ઔર ઝમાનેકે રિવાજકે મુતાબિક ઉનકો પઢાને લિખાનેકી પૂરી પૂરી કોશિશ કી ગઈ. દર અસલ ઈલ્મકા શૌક ઉનકી જવાનીમેં હુવા. કિતની મુબારક થી વો ઘડી જબ હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કો અલ્લાહ તઆલાને તૌબાકી તૌફીક બખ્શી ઔર ઉનકી ઝિંદગીમેં એક પાકીઝા ઈન્કિલાબ આયા ઔર હર તરફસે મુંહ ફેરકર વો પૂરી યકસૂઈકે સાથ દીનકા ઈલ્મ હાસિલ કરનેમેં લગ ગયે, ઔર ફિર તો ઉનકે શૌકકા યે હાલ હુવા કે અપના સબ કુછ ઈલ્મકી રાહમેં લુટા દિયા.

એક મરતબા ઉનકે વાલિદને કારોબારકે લિયે ઉનકો પચાસ હઝાર દિરહમ દિયે. હઝરતને વો રકમ લી ઔર સફર પર ચલ દિયે. દૂર દૂર

મુલ્કોંકે સફર કિયે. બડે બડે આલિમોંકી ખિદમતમેં પહોંચે, ઉનસે ફૈઝ હાસિલ કિયા ઔર હદીસે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે દફતરકે દફતર જમા કરકે ઘર વાપસ આએ.

હઝરત મુબારક (રહ.) બેટેકે આનેકી ખબર સુનકર ઈસ્તિકબાલ (સ્વાગત) કે લિયે ગયે. પૂછા "કહો બેટે તિજારતી સફર કૈસા રહા? ક્યા કુછ કમાયા?" હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) ને નિહાયત ઈત્મીનાન ઔર સંજીદગીસે જવાબ દિયા "અબ્બા જાન! ખુદાકા શુક્ર હૈ, મૈંને બહોત કુછ કમાયા. લોગ તો ઐસી તિજારતોંમેં રકમ લગાતે હૈં જિનકા નફા બસ ઈસ દુનિયાકી ઝિંદગી હીમેં મિલતા હૈ. લેકિન મૈંને અપની રકમ એક ઐસી તિજારતમેં લગાઈ હૈ જિસકા ફાઈદા દોનોં જહાંમેં મિલેગા." હઝરત મુબારક (રહ.) બેટેકી યે બાત સુનકર બહોત ખૂશ હુએ. પૂછા "વો કૌનસી તિજારત હૈ જિસકા નફા તુમહેં દોનોં જહાંમેં મિલેગા? બતાઓ તો સહી ક્યા કમાકર લાએ હો?" હઝરત અબ્દુલ્લાહને હદીસકે દફતરોંકી તરફ ઈશારા કરતે હુએ કહા "યે હૈ વો દોનોં જહાંમેં નફા દેનેવાલા માલ, પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે ઈલ્મકા ખઝાના. મૈંને ઈસી ખઝાનેકો હાસિલ કરનેમેં અપની સારી દૌલત લગા દી." હઝરત મુબારકકા ચેહરા ખૂશીસે ચમક ઉઠા. આંખોંમેં ખૂશીકે આંસૂ તૈરને લગે. ઉઠે બેટેકો ગલે લગાયા. દુઆએં દીં. અલ્લાહકા શુક્ર અદા કિયા. બેટેકો ઘર લે ગયે ઔર તીસ હઝારકી ઔર રકમ દેકર કહા "બેટે! યે લો, ઔર અગર તુમહારી કામિયાબ તિજારતમેં કોઈ કમી રેહ ગઈ હો તો ઈસકો પૂરા કર લો. અલ્લાહ તઆલા તુમહારી તિજારતમેં બરકત દે ઔર ઉસકે નફાસે દોનોં જહાંમેં તુમહેં માલામાલ કરે." (આમીન)

ઈલ્મકે લિયે સફર

હઝરત અબ્દુલ્લાહને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી હદીસેં જમા કરનેકે લિયે બહોત દૂર દૂરકે સફર કિયે, શહેર શહેર ઘૂમતે, મુલ્ક મુલ્કકી

ખાક છાનતે, જહાં કિસી બડે આલિમકા ઝિક્ર સુનતે, બસ વહીં પહોંચનેકી ઠાન લેતે ઔર હદીસે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે મોતિયોંસે અપને દામનકો ભરનેકી કોશિશ કરતે. શામ, મિસર, કૂફા, બસરા, યમન, હિજાઝ કૌનસા મુલ્ક થા જહાં હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) ઈલ્મકે શૌકમેં ન પહોંચે હોં. ઈલ્મકે લિયે આપને મુસીબતેં ઝેલીં. ક્યૂંકે ઉસ ઝમાનેકા સફર આજકલ જૈસા તો થા નહીં કે તેઝ રફતાર સવારિયોંમેં બૈઠકર ચંદ ઘંટોંમેં આદમી કહીંસે કહીં પહોંચ જાએ. ઉસ ઝમાનેમેં યા તો લોગ પૈદલ ચલતે યા ફિર ઊંટોં ઔર ખચ્ચરોં પર સફર કરતે. ઔર એક શહેરસે દૂસરે શહેર તક પહોંચનેમેં મહીનોં લગ જાતે. લેકિન હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) હદીસકે શૌકમેં ઈનં તકલીફોંસે હરગિઝ ન ઘભરાતે, રાસ્તેકી દુશ્વારિયોંને કભી ઉનકે કદમ ન રોકે. વો અપને ઝમાનેકે તમામ બડે ઔર મુમતાઝ આલિમોંકે પાસ પહોંચે, ઔર હદીસે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે ઉન ઝિંદા ચશ્મોંસે ઈલ્મકી પ્યાસ બુઝાઈ. હઝરતકે મશ્હૂર શાગિર્દ ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) ફરમાતે હૈં "દીનકા ઈલ્મ હાસિલ કરનેકે લિયે હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) સે ઝિયાદા સફર કરનેવાલા ઉનકે ઝમાનેમેં કોઈ ઔર ન થા."

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કા ખૂદ અપના બયાન હૈ કે "મૈંને ચાર હઝાર ઉસ્તાદોંસે ઈલ્મ હાસિલ કિયા." ઝાહિર હૈ કે યે ચાર હઝાર ઉસ્તાદ કિસી એક શહેરમેં તો હોંગે નહીં. ઉન સબકે પાસ પહોંચનેકે લિયે આપને દૂર દૂરકે સફર કિયે હોંગે, ઔર સાલોં મશક્કતેં બરદાશ્ત કી હોંગી. એક મરતબા કિસીને ઉનસે પૂછા, આપ કબ તક ઈલ્મ હાસિલ કરતે રહેંગે? ફરમાયા "મૌત તક" હો સકતા હૈ કે વો બાત મુઝે અબ તક મા'લૂમ ન હુઈ હો જો મેરે કામકી હો."

મશ્હૂર અસાતિઝા

હઝરતકે બા'ઝ ઉસ્તાઝ બહોત મશ્હૂર હૈં. ઔર સચ્ચી બાત યે હૈ કે ઉનકે બનાનેમેં ઉન મુખ્લિસ અસાતિઝાકી પાક નિય્યત, મહેનત, ઔર

સોહબતકો બડા દખલ હૈ. અપને તમામ અસાતિઝામેં ઉનકો સબસે ઝિયાદા મુહબ્બત ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) સે થી. ઔર હકીકત યે હૈ કે ઈમામ સાહબસે ઉનહોંને બહોત કુછ હાસિલ કિયા. ફિકહ ઈમામ સાહબકા ખાસ મઝમૂન થા. હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) ને ઈમામ સાહબ (રહ.) કી સોહબતમેં રેહકર ફિકહમેં બહોત કુછ મહારત પૈદા કર લી થી. ઈમામ માલિક (રહ.) તો ઉનકો "ખુરાસાનકા ફકીહ" કહા કરતે થે. ઉનકે એક ઉસ્તાઝ હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.) થે, ઉનકી સોહબતસે ભી હઝરતને બહોત કુછ ફાઈદા ઉઠાયા થા. ખૂદ ફરમાયા કરતે થે.

"અગર ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) ઔર હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.) સે ફાઈદા ઉઠાનેકા મૌકા અલ્લાહ તઆલા ન બખ્શતા તો સચ્ચી બાત યે હૈ કે મૈં ભી આમ લોગોંકી તરહ હોતા."

ફિર જબ હઝરત ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કા ઈન્તિકાલ હો ગયા તો વો મદીના મુનવ્વરહ પહોંચે ઔર ઈમામ માલિક (રહ.) કી ખિદમતમેં રેહને લગે. ઈમામ માલિક (રહ.) ઉનકો બહોત માનતે થે ઔર વો ભી ઈમામ માલિક (રહ.) કા બડા એહતિરામ કરતે થે. ઈન લોગોંકે અલાવા ભી ઉનકે બહોતસે મશહૂર ઉસ્તાઝ હૈં જિનસે ઉનહોંને ફૈઝ હાસિલ કિયા.

હદીસકા શૌક

યૂં તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) તમામ હી ઉલૂમમેં માને હુએ થે લેકિન ઈલ્મે હદીસસે ઉનકો ખાસ લગાવ થા. હદીસેં જાનને, યાદ કરને ઔર જમા કરનેકા ઉનકો ઈન્તિહાઈ શૌક થા. ઔર ઈસી શૌકકી બરકત થી કે યે હદીસકે ઈમામ કહેલાએ. હજ, જિહાદ ઔર ઈબાદતસે જો વક્ત બચતા ઉસકો ઈલ્મે હદીસ હાસિલ કરનેમેં લગાતે. કભી કભી તો ઐસા હોતા કે ઘરસે નિકલતે હી નહીં. એક બાર કિસીને પૂછા, આપ અકેલે ઘરમેં પડે રેહતે હૈં તબીઅત નહીં ઘભરાતી? ઈસ સવાલ પર ઉનકો

બહોત તઅજ્જુબ હુવા, ફરમાને લગે "તઅજ્જુબ હૈ ઘરમેં જબ હર વક્ત મુઝે પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) ઔર પ્યારે સહાબા (રદિ.) કી સોહબત હાસિલ હૈ તો ઘભરાના કૈસા? કભી કભી તો ઐસા હોતા કે રાતમેં અગર હદીસે રસૂલ (સ.અ.વ.) કા ઝિક ચળ્હ જાતા તો પૂરી પૂરી રાત જાગનેમેં કટ જાતી. અલી ઈબ્ને હસન (રહ.) ઉનકે ઝમાનેકે એક મશ્હૂર આલિમ હૈં. એક દિનકા કિસ્સા સુનાતે હૈં કે ઈશાકી નમાઝ પળ્હકર યે દોનોં બુઝુર્ગ દરવાઝેસે નિકલ રહે થે. મસ્જિદકે દરવાઝા પર અલી ઈબ્ને હસન (રહ.) ને કિસી હદીસકે બારેમેં પૂછ લિયા, ફિર ક્યા થા. હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) ને અપને ઈલ્મકે દરિયા બહાને શુરૂ કર દિયે. રાતભર યેહી આલમ રહા. જબ મુઅઝ્ઝિનને સુબહકી અઝાન દી તો ઉનહેં મહેસૂસ હુવા કે સુબહ હો ગઈ. મસ્જિદકે દરવાઝે પર ખડે ખડે સારી રાત ગુઝાર દી.

હઝરતકી ઝિંદગી મુજાહિદાના થી. કભી હજમેં હૈં તો કભી જિહાદકે મૈદાનમેં, કભી મિસરમેં હૈં તો કભી હિજાઝમેં, કભી બગદાદમેં હૈં તો કભી રિકહમેં. ગર્ઝ એક જગહ જમકર કભી નહીં બૈઠે. લેકિન જહાં પહોંચતે યેહી શૌક લિયે હુએ પહોંચતે ઔર હઝારોં ઈલ્મકે પ્યાસે ઈસ રવાં દવાં ચશ્મેસે સૈરાબ હોનેકે લિયે જમા હો જાતે. યેહી વજહ હૈ કે ઉનસે ફાઈદા ઉઠાને વાલોંકી તા'દાદ ઈતની ઝિયાદા હૈ કે શુમારમેં નહીં આ સકતી.

શોહરત

દૂર દૂરકે લોગ ઉનસે ફૈઝયાબ હુએ. હર જગહ ઉનકે ઈલ્મ વ ફઝલકે ચરચે હોને લગે. બડે બડે ઉલમાકો ઉનકે દેખનેકા શૌક થા, ઉનસે મિલનેકી તમન્ના થી. હર જગહ ઉનકી બુઝુર્ગી ઔર કમાલકે તઝકેરે થે. ઉનકે ઈલ્મ વ ફઝલકી કદર થી. હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.) અગરચે ઉનકે ઉસ્તાદ થે ઔર ખૂદ હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) ભી ઉનકો બહોત

માનતે થે લેકિન તો ભી હઝરતકે ઈલ્મ વ કમાલસે બહોત મુતા'સ્સિર થે. એક બાર ખુરાસાનકે રેહનેવાલે કિસી શખ્સને હઝરત સુફયાન (રહ.) સે કોઈ મસ્અલા પૂછા, તો ફરમાયા ભાઈ મુઝસે ક્યા પૂછતે હો? તુમહારે યહાં તો ખૂદ મશરિક વ મગરિબકે સબસે બડે આલિમ મૌજૂદ હૈં ઉનસે પૂછો. ઉનકે હોતે હુએ હમસે પૂછનેકી ક્યા ઝરૂરત હૈ? ઉનહી સુફયાન (રહ.) કા વાકિઆ હૈ કે એક બાર કિસીને હઝરત અબ્દુલ્લાહકો "મશરિકકા આલિમ" કેહ દિયા તો બહોત ખફા હુએ ઔર ડાંટકર કહા, અબ્દુલ્લાહકો "મશરિક વ મગરિબકા આલિમ" કહા કરો.

આપકી શોહરત દૂર દૂર ફૈલ ચુકી થી. બગૈર દેખે લોગોંકો આપસે અકીદત થી. એક બાર હઝરત હમ્માદ બિન ઝૈદ (રહ.) કી ખિદમતમેં પહોંચે. યે ઉસ વક્તકે બહોત બડે મુહદ્દિસ થે. ઈરાકકે શેખ માને જાતે થે. જબ હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) ઉનકે પાસ પહોંચે તો પૂછા, આપ કહાંસે આએ હૈં? હઝરતને ફરમાયા ખુરાસાન. શેખ ઈરાક (રહ.) ને કહા, ખુરાસાન તો બહોત બડા મુલ્ક હૈ, ખુરાસાનકે કિસ શહેરસે આએ હો? હઝરતને બતાયા કે "મરૂ" સે. મરૂકા નામ સુનતે હી શેખ ઈરાક (રહ.) ને પૂછા, તબ તો આપ હઝરત અબ્દુલ્લાહકો જાનતે હોંગે? હઝરતને ફરમાયા, વો તો આપકી ખિદમતમેં મૌજૂદ હૈ. શેખ ઈરાક હઝરત હમ્માદ બિન ઝૈદ (રહ.) કી નિગાહેં અકીદતસે ઝુક ગઈ. ઉઠકર હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કો ગલેસે લગાયા ઔર નિહાયત ઈઝ્ઝત ઔર એહતિરામસે પેશ આએ.

મકબૂલિયત

શોહરતકે સાથ સાથ અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો મકબૂલિયત ભી ઐસી બખ્શી થી કે જહાં જાતે લોગ હાથોં હાથ લેતે. અકીદત વ મુહબ્બતસે આપકી રાહમેં આંખેં બિછાતે ઔર આપસે મિલકર ઈમાનમેં તાઝગી મહેસૂસ કરતે. કોઈ ઐસી બસ્તી ન થી જહાંકે લોગ આપકો દિલસે ન

ચાહતે હોં ઔર આપસે મુહબ્બત ન કરતે હોં.

એક મરતબા આપ શહેર રિકહ તશરીફ લે ગયે. ખલીફા હારૂન રશીદ ભી વહાં મૌજૂદ થે. શહેરમેં હર તરફ આપકે આનેકા ચર્ચા થા, ઈસ્તિકબાલ (સ્વાગત) કી તૈયારિયાં થીં ઔર લોગ જૌક દર જૌક આપકો દેખને ઔર આપકે દીદારસે આંખોંકો રોશન કરનેકે લિયે ચલે આ રહે થે. હર તરફ ખૂશી ઔર મસર્રતસે લોગોંકે ચેહરે દમક રહે થે ઔર હર એક બે ઈખ્તિયાર ખીંચા ચલા આ રહા થા.

શાહી બાલાખાને પર હારૂન રશીદકી એક લોન્ડી બૈઠી હુઈ યે મંઝર દેખ રહી થી, બહોત હૈરાન હુઈ કે આખિર ઐસા કૌનસા શખ્સ હૈ જિસકો દેખને ઔર જિસસે મિલનેકે લિયે યે લોગ ઈતને બેતાબ હૈં ઔર દૌડે ચલે આ રહે હૈં. માલૂમ કિયા તો લોગોંને બતાયા, મશરિક વ મગરિબકે આલિમ હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મુબારક (રહ.) તશરીફ લા રહે હૈં. ઉનકો દેખનેકે લિયે યે મખ્લૂક દૌડી ચલી જા રહી હૈ. સચ્ચી બાદશાહી તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ હીકો હાસિલ હૈ કે લોગ અપને જઝબા ઔર શૌકસે ખીંચે ચલે આ રહે હૈં. ભલા હારૂનકી ભી કોઈ બાદશાહી હૈ, કે લોગ ફૌજ ઔર ડંડેકે ઝોરસે લાએ જાતે હૈં ઔર સઝાકે ડરસે જમા હોતે હૈં.

જબ મૂસલકે કરીબ કસ્બા હૈઅતમેં ઉનકી વફાત હુઈ તો લોગોંકી ઈતની ભીડ થી કે હૈઅતકા હાકિમ હૈરાન થા, બહોત મુતા'સ્સિર હુવા ઔર ફૌરન અપની દારૂસ સલ્તનત બગદાદમેં ઉસકી ખબર ભેજવાઈ.

ઈમામ માલિક (રહ.) ને અપની મસ્નદ પર ઈબ્ને મુબારકકો બિઠાયા

એક મરતબા આપ મદીના મુનવ્વરહ તશરીફ લે ગયે ઔર વહાં ઈમામ માલિક (રહ.) સે મિલનેકે લિયે પહોંચે. ઈમામ માલિક (રહ.)

અપની શાહાના શાનકે સાથ તલબાકો હદીસ પઢાનેમેં મશ્ગૂલ થે, જ્યૂંહી આપકો દેખા, ફૌરન અપની જગહસે ઉઠે, આપસે ગલે મિલે ઔર નિહાયત ઈઝ્ઝતકે સાથ આપકો અપની મસ્નદ (તખ્ત) પર બિઠાયા, ઉસસે પેહલે ઈમામ માલિક (રહ.) કિસીકે લિયે મજલિસસે નહીં ઉઠતે થે ઔર ન હી કિસીકો ઈસ ઈઝ્ઝતકે સાથ અપને કરીબ મસ્નદ પર બિઠાયા થા. તલબાકો ઈસ વાકિઆ પર બડી હૈરત થી. ઈમામ માલિક (રહ.) ને ભી તલબાકી ઈસ હૈરતકો ભાંપ લિયા. સમઝાતે હુએ ફરમાયા "અઝીઝો! યે ખુરાસાનકે ફકીહ હૈં.

સોચંનેકી બાત

સાંચનેકી બાત યે હૈ કે ક્યૂં લોગ હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કો દિલો જાનસે ચાહતે થે? ઔર ક્યૂં આપ પર જાન છિડકતે થે?

અલ્લાહ તઆલાને કુરઆન શરીફમેં ફરમાયા હૈ :

"જો લોગ (સચ્ચે દિલસે) ઈમાન લાએ ઔર (ફિર) ભલે કામ કિયે. અલ્લાહ તઆલા લોગોંકે દિલમેં ઉસકી મુહબ્બત ભર દેગા."

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કી મુબારક ઝિંદગી ઈસ આયતકી સચ્ચી તસ્વીર થી. હકીકત યે હૈ કે અગર આદમી સચ્ચે દિલસે ઈમાન લાકર ભલે કામોંસે અપની ઝિંદગી સંવાર લે તો વાકઈ ઈસ લાઈક હૈ કે દોનોં જહાંમેં ઉસકી કદર હો. હઝરતકી ઝિંદગીકે હાલાત જબ હમ પઢતે હૈં, તો માલૂમ હોતા હૈ કે વો ઈમાન ઔર અમલે સાલેહકી જીતી જાગતી તસ્વીર થે. નેકી ઔર ભલાઈકા નમૂના થે. ઈસ્લામકા એક નિશાન થે, કે હમેશાકે લિયે લોગ ઉનસે રેહનુમાઈ હાસિલ કરેં. યૂં તો આપકી ઝિંદગી સરાસર ભલાઈ ઔર નેકી હી થી, લેકિન ચંદ ખૂબિયાં ઐસી ઉભરી હુઈ થીં કે હઝરતકા નામ સુનતે હી ઉન ખૂબિયોંકી તસ્વીર આંખોંમેં ફિર જાતી હૈ.

(૧) ખુદાકા ખૌફ. (૨) દીનકી સહીહ સમઝ. (૩) ઈબાદત.

(૪) હદીસે રસૂલ (સ.અ.વ.) સે મુહબ્બત. (૫) અમીરોંસે બેનિયાઝી. (૬) આજિઝી ઔર તવાઝોઅ. (૭) મખ્લૂકકે સાથ સુલૂક. (૮) દીનકી ઈશાઅત. (૯) જિહાદકા શૌક.

ખુદાકા ખૌફ

ખુદાકા ખૌફ તમામ ભલાઈયોંકી જડ હૈ. ઉસ આદમીસે ભલાઈકી કોઈ ઉમ્મીદ નહીં કી જા સકતી જિસમેં ખુદાકા ખૌફ ન હો. બુરી બાતોંસે રૂકના, અચ્છે કામોંકી તરફ બળ્હના, લોગોંકે હુકૂકકા ખયાલ, ઝિમ્મેદારીકા એહસાસ, ગરીબોંકે સાથ સુલૂક, લેનદેન ઔર મઆમલાતમેં સચ્ચાઈ ઔર દયાનત, ગર્ઝ હર નેકીકી જડ ખુદાકા ખૌફ હૈ.

કિયામતકે દિન ખુદાકે સામને પેશી હોગી, વો હમસે પલ પલકા હિસાબ લેગા. એક એક કામકી પૂછગછ હોગી. યે યકીન નેકીકી ઝમાનત હૈ, યે યકીન રખનેવાલા શખ્સ કભી કિસીકો ધોકા ન દેગા, કિસી બુરાઈકે કરીબ ન ભટકેગા, કિસી ગૈર ઝિમ્મેદારીકી હરકત ન કરેગા. કભી કિસીકા હક ન મારેગા, કભી કિસીકા દિલ ન દુખાએગા. હર આદમીકો ઉસસે ભલાઈકી ઉમ્મીદ હોગી ઔર હર હાલમેં વો સચ્ચાઈ પર કાઈમ રહેગા. ખુદાસે ડરનેવાલા બડેસે બડે ખતરેસે નહીં ડર સકતા. ઉસ શખ્સકે દિલમેં ઈમાન હી નહીં હૈ જો ખુદાસે નહીં ડરતા.

મદીનાકે મશ્હૂર આલિમ હઝરત કાસિમ ઈબ્ને અહમદ (રહ.) અકસર સફરમેં હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કે સાથ રેહતે થે. એક બાર ફરમાને લગે, મૈં કભી કભી યે સોચતા થા કે આખિર હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) મેં વો કૌનસી ખૂબી હૈ જિસકી વજહસે ઉનકી ઈતની કદર હૈ. ઔર હર જગહ પૂછ હૈ. નમાઝ વો ભી પળ્હતે હૈં હમ ભી પળ્હતે હૈં, રોઝા વો રખતે હૈં તો હમ ભી રખતે હૈં, વો હજકો જાતે હૈં તો હમ ભી જાતે હૈં, વો ખુદાકી રાહમેં જિહાદ કરતે હૈં તો હમ ભી જિહાદમેં શરીક હોતે હૈં. કિસી બાતમેં હમ ઉનસે પીછે નહીં હૈં, લેકિન ફિર ભી જહાં દેખિયે લોગોંકી

ઝબાન પર ઉનહીકા નામ હૈ ઔર ઉનહીકી કદર હૈ.

એક મરતબા ઐસા હુવા કે હમ લોગ શામકે સફર પર જા રહે થે, રાસ્તેમેં રાત હો ગઈ એક જગહ ઠહેર ગયે. ખાનેકે લિયે જબ સબ લોગ દસ્તરખ્વાન પર બૈઠે તો ઈત્તિફાકકી બાત કે અચાનક ચિરાગ બુઝ ગયા. ખૈર એક આદમી ઉઠા ઔર ઉસને ચિરાગ જલાયા. જબ ચિરાગકી રોશની હુઈ તો ક્યા દેખતા હૂં કે હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કી દાઢી આંસૂઓંસે તર હૈ. ચિરાગ બુઝનેસે ઘભરાએ તો હમ સબ હી થે, લેકિન હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) તો કિસી ઔર હી દુનિયામેં પહોંચ ગયે, ઉનહેં કબ્રકી અંધેરિયાં યાદ આ ગઈ ઔર ઉનકા દિલ ભર આયા. મુઝે યકીન હો ગયા કે યે ખુદાકા ખૌફ ઔર ઉસકે સામને હાઝરીકા ડર હૈ જિસને હઝરતકો ઈસ ઊંચે મકામ પર પહોંચા દિયા હૈ ઔર યે હકીકત હૈ કે ઈસ બાતમેં હમ ઉનસે પીછે હૈં.

હઝરત ઈમામ અહમદ ઈબ્ને હમ્બલ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે "હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કો યે ઊંચા મરતબા ઈસી લિયે મિલા કે વો ખુદાસે બહોત ઝિયાદા ડરતે થે."

ઝિમ્મેદારીકા એહસાસ ઈતના થા કે એક મરતબા શામમેં કિસીસે લિખનેકે લિયે કલમ લે લિયા ઔર દેના યાદ નહીં રહા. જબ અપને વતન મર્વ વાપસ આ ગયે તો યાદ આયા. ઘભરા ગયે. ફૌરન સફરકા ઈરાદા કિયા. શામ મર્વસે સેકડોં મીલ દૂર હૈ. સફરકી તકલીફેં ઉઠાતે હુએ શામ પહોંચે ઔર જબ ઉસ શખ્સકો કલમ દિયા તો ઈત્મીનાનકા સાંસ લિયા. ફરમાયા કરતે થે "અગર શુબહમેં તુમહારે પાસ કિસીકા એક દિરહમ રેહ જાએ તો ઉસકા વાપસ કરના લાખ રૂપિયા સદકા કરનેસે ઝિયાદા અચ્છા હૈ. ઉનહીકા એક શઅર હૈ :

મર્રકબલ્લાહ રજઅ, અન્ સૂઈ મા કાન મનઅ

"જો ખુદાસે ડરતા હૈ વો કિસી બુરાઈકે કરીબ નહીં ભટકતા."

દુનિયાસે બેરગબતી ઔર ઝુહદ પર આપને એક કિતાબ ભી લિખ્ખી હૈ જિસકા નામ "કિતાબુઝ્ઝુહદ" હૈ. જબ શાગિર્દોંકો યે કિતાબ પઢાતે

તો ઉનકા દિલ ભર આતા, આંખોંમેં આંસૂ આ જાતે ઔર આવાઝ ઘુટને લગતી.

દીનકી સહીહ સમઝ

નબી (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ "ખુદા જિસકો ભલાઈસે નવાઝના ચાહતા હૈ, ઉસકો દીનકી ગેહરી સમઝ અતા ફરમા દેતા હૈ." હકીકત યે હૈ કે દીનકી સહીહ સમઝ ખુદાકી બહોત બડી નેઅમત હૈ. અગર દીનકી સમઝસે આદમી મહેરૂમ હો તો કભી દીન પર સહીહ સહીહ અમલ નહીં કર સકતા, ઝિંદગીકે બહોતસે મઆમલાતમેં દીનકા તકાઝા કુછ હોગા ઔર વો કુછ અમલ કરેગા ઔર ઈસ તરહ ઉસકી ઝાતસે દીનકો ફાઈદા પહોંચનેકે બજાએ નુકસાન પહોંચેગા. બહોતસી બાતોંકો વો દીનદારી સમઝકર ઈખ્તિયાર કરેગા હાલાંકે વો બાતેં દીનકે ખિલાફ હોંગી.

ખુદાકા દીન એક ફિતરી દીન હૈ વો ઈન્સાની ઝરૂરતોંકા લિહાઝ કરતા હૈ. ઈન્સાનકે જઝબાતકા લિહાઝ કરતા હૈ ઔર હર હર બાતમેં એ'તિદાલ ઔર મયાનારવીકો બડી અહમિયત દેતા હૈ. વો બંદોંકો ખુદાકે હુકૂક ભી બતાતા હૈ ઔર બંદોંકે હુકૂક ભી, ઔર ઐસી જામેઅ હિદાયત દેતા હૈ કે અગર આદમી ઈન હિદાયાતકો ઠીક ઠીક સમઝકર ઉનકી પૈરવી કરે તો વો દુનિયાકે લિયે રહમતકા સાયા બન જાતા હૈ. વો દુનિયાકે મઆમલાતકો રોશનીમેં દેખતા હૈ ઔર કભી કિસીકા હક નહીં મારતા. મસલન આપ સોચિયે કે એક શખ્સ કુરઆન પાકકી તિલાવત કરતે હુએ એક જંગલકા સફર કર રહા હૈ, ઉસકે સાથ ઉસકા સાથી ભી સફર કર રહા હૈ. યે શખ્સ બડે જઝબેકે સાથ કુરઆનકી તિલાવતમેં મશ્ગૂલ હૈ. આગે એક નદી આઈ નદીમેં પાની થોડા માલૂમ હો રહા હૈ ઔર ઉસકા સાથી પાર જાનેકે લિયે બેધડક નદીમેં કૂદ પડતા હૈ. ઈત્તિફાકકી બાત જહાં વો કૂદતા હૈ વો ગેહરા ગઢ્ઢા હૈ, ઔર વો ડૂબતે ડૂબતે બચતા હૈ. જબ વો બાહિર નિકલકર આતા હૈ તો અપને સાથીસે કેહતા હૈ કે આપ તો અકસરો

બેશતર ઈસ રાસ્તે પર સફર કરતે હૈં, ઔર આપકો યે નહીં માલૂમ કે યહાં ઈતના ગેહરા ગળ્હા હૈ. ઈતની દેરમેં વો કુરઆન પાકકી સૂરત પૂરી કરકે અપને ઉપર દમ કર લેતા હૈ ઔર કેહતા હૈ ભાઈ મુઝે તો ખૂબ માલૂમ થા કે યહાં ગેહરા ગળ્હા હૈ ઔર ખુદાને ખૈર કર દી કે તુમ બચ ગયે મગર મૈં તુમહેં કૈસે બતાતા, મૈં તો કુરઆન પાકકી તિલાવત કર રહા થા ઔર સૂરત પૂરી નહીં હુઈ થી.

આપ હી સોચિયે ઉસ શખ્સકા યે અમલ કૈસા હૈ? બેશક કુરઆન શરીફકી તિલાવત એક બહોત બડી નેકી હૈ. લેકિન જબ ઉસ શખ્સકી જાન જા રહી હો તો ક્યા ઉસકે લિયે યે જાઈઝ હૈ કે વો કુરઆન પળ્હતા રહે, ઔર રૂકકર ઉસકો યે ન બતાએ કે આગે જાનકા ખતરા હૈ. દર અસલ યે દીનકી સહીહ સમઝસે મહેરૂમીકા નતીજા હૈ. યે દીનદારીકી ગલત મિસાલ હૈ.

ઔર સોચિયે, એક શખ્સ હર વક્ત ખુદાકી ઈબાદતમેં લગા રેહતા હૈ. જબ દેખો નફલ પળ્હ રહા હૈ, તસ્બીહ પળ્હ રહા હૈ, કુરઆનકી તિલાવત કર રહા હૈ ઔર લોગોંકો દીનકી બાતેં ભી સમઝા રહા હૈ, લેકિન ઉસકે બચ્ચે અકસર ફાકેસે રેહતે હૈં, ઉનકે બદન પર કપડે નહીં હૈં, વો ભૂકસે બેત્તાબ હોકર પાસ પડોસસે માંગનેકે લિયે પહોંચ જાતે હૈં, ઔર જબ ઉસ શખ્સસે કહા જાતા હૈ કે ભાઈ તુમ દિન રાત વઝીફે પળ્હને ઔર તિલાવત કરનેમેં મશ્ગૂલ રેહતે હો, આખિર કુછ મહેનત મઝદૂરી ક્યૂં નહીં કરતે? તુમહારે બચ્ચોંકા યે હાલ હૈ. વો બડે ફખ્રસે કેહતા હૈ ખુદાકે દરબારસે ફુરસત હી નહીં મિલતી. અલ્લાહકી બડી મહેરબાની હૈ કે બહોતસા વક્ત ઉસકી ઈબાદતમેં ગુઝર જાતા હૈ. કમાના ઔર દુનિયા જમા કરના તો દુનિયાદારોંકા કામ હૈ. મોમિનકો તો ખુદાને ઈબાદતકે લિયે પૈદા કિયા હૈ. તો બતાઈયે ઉસ શખ્સકા યે અમલ દીનકી હિદાયતકે લિહાઝસે કિતના ગલત હૈ? લેકિન વો સમઝતા હૈ કે મૈં દીનદાર હૂં, ઔર બચ્ચોંકો ભૂકા મારકર નફલ પળ્હતે રેહના બહોત બડી દીનદારી હૈ.

હકીકત યે હૈ કે આદમી અગર દીનકી સહીહ સમઝસે મહેરૂમ

હો તો વો કભી ભી દીન પર સહીહ અમલ નહીં કર સકતા ઔર લોગ ઉસકો દેખકર હમેશા દીનકે બારેમેં ગલત તસવ્વુર કાઈમ કરેંગે. અગર આદમી દીનકી સહીહ સમઝ રખતા હો તો વો કભી ઐસી હરકતેં નહી કર સકતા. નબી (સ.અ.વ.) ને એક બાર ફરમાયા "મૈં નમાઝ પઢ્હાનેકે લિયે ખડા હોતા હૂં, ઔર સોચતા હૂં કે નમાઝ લંબી પઢ્હાઉં કે ઈતનેમેં કિસી બચ્ચેકે રોનેકી આવાઝ આતી હૈ તો મૈં નમાઝકો મુખ્તસર કર દેતા હૂં. મુઝે યે બાત સખ્ત નાપસંદ હૈ કે લંબી નમાઝ પઢ્હાકર બચ્ચેકી માંકો પરેશાન કરૂં."

અજીબો ગરીબ હજ

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી હદીસોંકે માહિર થે. નબી (સ.અ.વ.) કે મિઝાજ ઔર દીનકી હકીકતકો ખૂબ સમઝતે થે. વો જાનતે થે કે સહીહ દીનદારી ક્યા હૈ?

એક બાર આપ હજકો જા રહે થે. સફરમેં એક મકામ પર એક લડકીકો દેખા કે કોડે પરસે કુછ ઉઠા રહી હૈ. ઝરા ઔર કરીબ ગયે તો ક્યા દેખતે હૈં કે બેચારી એક મરી હુઈ ચિડિયાકો જલ્દી જલ્દી એક ચીથડેમેં લપેટ રહી હૈ. હઝરત વહીં રૂક ગયે ઔર હૈરત વ મુહબ્બતકે સાથ ઉસ ગરીબ બચ્ચીસે પૂછા, "બેટી! તુમ ઈસ મુરદાર ચિડિયાકા ક્યા કરોગી?" ઔર અપને ફટે પુરાને મેલે કપડેકો સંભાલતે હુએ લડકીકી આંખોંમેં આંસૂ આ ગયે. રૂંધી હુઈ આવાઝમેં બોલી : "ચચા મિયાં! હમારે અબ્બાકો કુછ ઝાલિમોંને કત્લ કર દિયા. હમારા સબ માલ છીન લિયા ઔર સારી જાઈદાદ હથિયા લી (યાની છીન લી). અબ મૈં હૂં ઔર મેરા એક ભાઈ હૈ. ખુદાકે સિવા હમારા કોઈ સહારા નહીં. અબ હમારે પાસ ન ખાનેકે લિયે કુછ હૈ ઔર ન પહેનનેકે લિયે. કઈ કઈ વક્ત હમ પર ઐસે હી ગુઝર જાતે હૈં. ઈસ વક્ત ભી હમ છ વક્તકે ફાકેસે હૈં. ભય્યા ઘરમેં ભૂકસે નિઢાલ પડા હૈ. મૈં બાહિર નિકલી કે શાયદ કુછ મિલ જાએ. યહાં આઈ તો યે મુરદાર ચિડિયા

પડી મિલી. હમારે લિયે યે ભી બડી નેઅમત હૈ." યે કેહતે હુએ ફાકાકી મારી બચ્ચી ફૂટ ફૂટકર રોને લગી.

હઝરતકા દિલ ભર આયા. બચ્ચીકે સર પર હાથ રખ્ખા, ઔર ખૂદ ભી રોને લગે. અપને ખઝાન્ચીસે પૂછા "ઈસ વક્ત તુમહારે પાસ કિતની રકમ હૈ?"

"હઝરત એક હઝાર અશરફિયાં હૈં?" ખઝાન્ચીને જવાબ દિયા.

"મેરે ખયાલમેં મરૂ તક પહોંચનેકે લિયે બીસ અશરફિયાં કાફી હોંગી." હઝરતને પૂછા.

"જી હાં, બીસ અશરફિયાં ઘર તક પહોંચનેકે લિયે બિલકુલ કાફી હૈં." ખઝાન્ચીને જવાબ દિયા.

"તો ફિર તુમ બીસ અશરફિયાં રોક લો ઔર બાકી સારી રકમ ઈસ લડકીકે હવાલે કર દો. હમ ઈસ સાલ હજકો નહીં જાએંગે. યે હજ્જે કા'બાકે હજસે ભી ઝિયાદા બડા હૈ." હઝરતને ફૈસલાકુન અંદાઝમેં કહા.

ખઝાન્ચીને સારી રકમ લડકીકે હવાલે કર દી, ગમ ઔર ફાકાસે કુમલાયા હુવા ચહેરા એક દમ ખિલ ઉઠા ઔર લડકીકી આંખોંમેં ખૂશીકે આંસૂ તૈરને લગે. ઔર તેઝ તેઝ કદમ ઉઠાતી હુઈ ખૂશી ખૂશી અપને ઘરકો લૌટ ગઈ.

હઝરતને ખુદાકા શુક્ર અદા કિયા ઔર ખઝાન્ચીસે ફરમાયા "ચલો અબ યહીંસે ઘરકો વાપસ ચલેં, ખુદાને યહીં હમારા હજ કબૂલ ફરમા લિયા."

ઈબાદત

ઈબાદતકા શૌક મોમિનકી પહેચાન હૈ. મોમિન હર વક્ત બેચૈન હોતા હૈ કે ઉસે ખુદાસે કરીબ હોનેકા મૌકા મિલે. ઉસકે દરબારમેં હાઝિર હો. ઉસકી ચોખટ પર સર ઝુકાનેકી ઈઝ્ઝત મિલે. ઈબાદત હીકે ઝરીઆ બંદા ખુદાસે કરીબ હોતા હૈ ઔર ઈબાદત કરકે હી દુનિયામેં ખુદાસે મિલનેકી તમન્ના પૂરી કરતા હૈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) ઈબાદતમેં પ્યારે સહાબા (રદિ.) કા સચ્ચા નમૂના થે. ઈબાદત ગુઝારી ઔર શબ બેદારીમેં બેમિસાલ થે. હઝરત સુફયાન ઈબ્ને ઉયયનહ (રહ.) મક્કાકે બહોત બડે આલિમ ઔર મુહદ્દિસ થે. ફરમાતે થે જબ મૈં સહાબએ કિરામકે હાલાત પળ્હતા હૂં ઔર ગૌર કરતા હૂં તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કો કિસી ચીઝમેં ભી ઉનસે કમ નહીં પાતા, સહાબએ કિરામ (રદિ.) કી શાન યે થી કે ઉનકી રાતેં નમાઝોંમેં ગુઝરતીં ઔર દિન મૈદાને જિહાદમેં ઔર યેહી હાલ હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કા હૈ. લેકિન યહાં એક ચીઝ ઐસી હૈ જો હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કો હાસિલ નહીં હૈ ઔર વો "પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી સોહબત" હૈ. ઝાહિર હૈ સહાબા (રદિ.) કી ઈસ ફઝીલતકો કૌન પા સકતા હૈ? યે તો અલ્લાહકા એક ઐસા ઈન્આમ હૈ કે ઉસમેં કિયામત તક કોઈ ઉનકી બરાબરી નહીં કર સકતા. ઔર યેહી વજહ હૈ કે ઉમ્મતમેં સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે મરતબાકો કોઈ નહીં પહોંચ સકતા.

હઝરતકી ઈબાદત ગુઝારી ઔર બુઝુર્ગીકા કિસી કદર અંદાઝા ઈસસે હોતા હૈ કે ઉનકે ઝમાનેકે બડે બડે ઝાહિદ ઔર આબિદ વ બુઝુર્ગ ઉનકો અપના સરદાર માનતે થે ઔર ઉનસે ઈસ લિયે મુહબ્બત કરતે થે કે ખુદાકા કુર્બ હાસિલ કરેં.

હઝરત ઝહબી (રહ.) એક મશ્હૂર મુહદ્દિસ ઔર બહોત બડે ઝાહિદ ઔર આબિદ ગુઝરે હૈં. ફરમાયા કરતે થે, "હઝરત અબ્દુલ્લાહમેં કૌનસી ખૂબી નહીં હૈ. ખુદા તર્સી, ઈબાદત, ખુલૂસ, જિહાદ, ઝબરદસ્ત ઈલ્મ, દીનમેં મઝબૂતી, હુસ્ને સુલૂક, બહાદુરી. ખુદાકી કસમ મુઝે ઉનસે મુહબ્બત હૈ ઔર ઉનકી મુહબ્બતસે મુઝે ભલાઈકી ઉમ્મીદ હૈ."

હજકે શૌકકા યે હાલ થા કે સાલકો તીન હિસ્સોંમેં તકસીમ કર દિયા થા. ચાર મહીને હદીસ પળ્હને પળ્હાનેમેં ગુઝારતે, ચાર મહીને જિહાદમેં રેહતે ઔર ચાર મહીને હજકે સફરમેં રેહતે.

હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.) કહા કરતે થે "મૈંને બહોત કોશિશ કી કે કમ અઝ કમ એક સાલ હી હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કી તરહ ઝિંદગી

ગુઝાર લૂં. લેકિન કભી કામિયાબ ન હુવા." કભી કભી ફરમાતે "કાશ મેરી પૂરી ઝિંદગી હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કે તીન દિનકે બરાબર હોતી."

હદીસે રસૂલ (સ.અ.વ.) સે મુહબ્બત

વો શખ્સ મોમિન હી નહીં હૈ જિસકે દિલમેં ખુદાકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી મુહબ્બત ન હો. આજ હમમેં પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) ખૂદ તો મૌજૂદ નહીં હૈં લેકિન આપ (સ.અ.વ.) કી પ્યારી ઝિંદગીકી હૂબહૂ તસ્વીર હદીસમેં મૌજૂદ હૈ. આપ (સ.અ.વ.) કા ઉઠના બૈઠના, ચલના ફિરના, રેહના સેહના, નમાઝ, રોઝા, વઅ્ઝ ઔર નસીહત સબ હી કુછ હદીસમેં મૌજૂદ હૈ. આપ (સ.અ.વ.) સે મુહબ્બત કરનેવાલા ભલા કૌન હોગા જો હદીસે રસૂલ (સ.અ.વ.) પઢને પઢાનેકો અપની સબસે બડી ખૂશ કિસ્મતી ન સમઝતા હો. ઔર દિન રાત ઈસ આઈનેમેં અપને પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી સૂરત દેખનેકા ખ્વાહિશમંદ ન હો.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કા હાલ તો યે થા કે ઘરસે નિકલતે હી ન થે. હર વક્ત ઘરમેં તન્હા બૈઠે હદીસે રસૂલ (સ.અ.વ.) મેં મશ્ગૂલ રેહતે. લોગોંને પૂછા હઝરત! તન્હા ઘરમેં બૈઠે બૈઠે આપકી તબીઅત નહીં ઘભરાતી? ફરમાયા "ખૂબ! મૈં તો હર વક્ત પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) ઔર સહાબા (રદિ.) કી મજલિસમેં હોતા હૂં, ઉનકે દીદારસે આંખેં ઠંડી કરતા હૂં ઔર ઉનસે બાતચીતમેં મશ્ગૂલ હોતા હૂં, ફિર ઘભરાના કૈસા?" યેહી વજહ હૈ હદીસકી મશ્હૂર કિતાબોંમેં આપકી બયાન કી હુઈ હદીસેં એક્કીસ હઝારકે લગભગ હૈં. ઔર હદીસકે ઉલમા ઉનકો ઈલ્મે હદીસમેં અમીરૂલ મુઅમિનીન ઔર ઈમામુલ મુસ્લિમીન કહા કરતે થે.

હઝરત ફુઝાલા (રહ.) ફરમાતે હૈં "જબ કભી કિસી હદીસકે બારેમેં ઉલમામેં ઈખ્તિલાફ હોતા, તો કેહતે ચલો હદીસકી નબ્ઝ પહેચાનને વાલે "તબીબે હદીસ" સે પૂછેં." યે તબીબે હદીસ હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) હી થે.

જિસ તરહ આપકો હદીસસે મુહબ્બત થી, ઐસા હી આપ હદીસકા અદબ ભી કરતે થે, કભી અગર કિસીકી ઝબાનસે કોઈ બેઅદબીકી બાત સુનતે, યા કોઈ બેઅદબી કરતે દેખતે તો ગુસ્સાસે ચેહરા સુર્ખ હો જાતા ઔર બહોત ખફા હોતે. આમ તૌર પર ઐસા હોતા હૈ કે રાસ્તા ચલતે લોગ કિસી આલિમકો રોકકર મસ્અલે પૂછને લગતે હૈં, આપ ઉસકો બહોત બુરા સમઝતે થે. એક બાર રાસ્તેમેં કિસીને હદીસકે બારેમેં ઉનસે કુછ પૂછા. ગુસ્સામેં ચુપ હો ગયે ઔર યે કેહતે હુએ આગે બળ્હ ગયે કે "યે હદીસે રસૂલ (સ.અ.વ.) પૂછનેકી જગહ નહીં હૈ." મતલબ યે થા કે હદીસ ગલી કૂચોંમેં પૂછનેકી ચીઝ નહીં હૈ. "અગર તુમહેં હદીસ જાનનેકા શૌક હૈ તો કિસીકે પાસ જાકર અદબસે પૂછો." સચ્ચી બાત ભી યે હૈ કે જો શખ્સ ઈલ્મકા અદબ નહીં કરતા ઉસકો કભી ઈલ્મ નહીં આ સકતા.

અમીરોંસે બેનિયાઝી

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) દુનિયાદાર હુકમરાનોં ઔર અમીરોંસે હમેશા દૂર રેહતે થે. વો ઉનકે પાસ જાના ઈલ્મકી નાકદરી સમઝતે થે. જિસકો અલ્લાહને ઈલ્મકી ખતમ ન હોનેવાલી દૌલત દે રખ્ખી હો, ઉસકી નઝરમેં દુનિયાકી ફના હોનેવાલી દૌલતકી ક્યા કદર હો સકતી હૈ? મગરૂર હાકિમોંકી હમેશા યે કોશિશ રહી હૈ કે ઉલમા ઉનકી ખિદમતમેં હાઝિર હોં ઔર ઉનકી હાં મેં હાં મિલાએં. લેકિન દીનકે સચ્ચે આલિમોંને કભી ઉનકી તરફ તવજ્જોહ નહીં કી. વો હમેશા ઉનસે બેનિયાઝ રહે. હઝાર તકલીફેં ઉઠાઈ લેકિન કભી ઉનકી ચોખટ પર હાઝરી ન દી.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસંઊદ (રદિ.) ફરમાયા કરતે થે "બાદશાહોંકી ડેવઢિયોં (દરવાઝે) પર ફિત્ને ઈસ તરહ જમે બૈઠે રેહતે હૈં જૈસે ઊંટ અપની થાનોં બાડે પર. ખુદાકી કસમ ઉનકી ડેવડી પર જાકર જિતની દુનિયા કમાઓગે ઉસસે ઝિયાદા વો તુમહારા દીન તુમસે લે લેંગે."

એક ઔર બુઝુર્ગ હઝરત વહબ ઈબ્ને મુનબ્બહ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે "માલ જમા કરના ઔર બાદશાહોંકે દરબારમેં હાઝરી દેના દોનોં બાતેં આદમીકે દીનકો ઈસ તરહ ચટ કર જાતી હૈં જિસ તરહ દો ખૂંખ્વાર ભેડિયે અગર બકરિયોંકે બાડેમેં એક રાત રેહ જાએં."

હઝરત કતાદા (રહ.) ફરમાયા કરતે થે "સબસે બુરે હાકિમ વો હૈં જો આલિમોંસે દૂર રેહતે હૈં, ઔર સબસે બુરે આલિમ વો હૈં જો હાકિમોં ઔર માલદારોંકે પીછે પીછે ફિરતે હૈં."

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) ખૂદ તો માલદારોં ઔર મગરૂર હાકિમોંસે બચતે હી થે અપને દોસ્તોં ઔર અઝીઝોંકો ભી સખ્તીકે સાથ રોકતે થે. હારૂન રશીદને કઈ મરતબા હઝરતસે મિલના ચાહા લેકિન આપને હમેશા ટાલ દિયા.

ઈસ્માઈલ બિન અલિયહ (રહ.) હઝરતકે અઝીઝ દોસ્ત થે, બહોત બડે આલિમ ઔર મુહદ્દિસ થે. કારોબારમેં ભી હઝરતકે શરીક થે. જબ ઉનહેં સદકાતકી વસૂલીકા ઊંચા ઓહદા મિલા તો હાકિમોં ઔર અમીરોંકે પાસ આના જાના ભી શુરૂ હો ગયા. એક દિન હઝરત અબ્દુલ્લાહકે પાસ મિલને આએ તો હઝરતને કોઈ તવજ્જોહ ન દી. ઉનકો બહોત રંજ હુવા, ઘર ગયે ઔર સદમામેં એક લંબા ખત અપને ઉસ્તાદ હઝરત અબ્દુલ્લાહકો લિખ્ખા. અપને રંજ વ ગમકા ઈઝહાર કિયા. જવાબમેં હઝરતને ચંદ શઅર લિખકર ભેજે જિનકા મતલબ યે થા :

"તુમ દીનકે ઈલ્મસે દુનિયા સમેટને લગ ગયે હો, દુનિયાકી લઝ્ઝતોંકે પીછે પડ ગયે હો, યે લઝ્ઝતેં તુમહારે દીનકો ફૂંકકર રખ દેંગી. તુમ તો ખૂદ વો હદીસેં બયાન કરતે થે જિનમેં દુનિયાદાર હાકિમોંસે મેલ બળ્હાનેસે ડરાયા ગયા હૈ. દેખો દુનિયા પરસ્ત પાદરિયોંકી તરહ દીનસે દુનિયા ન કમાઓ."

હઝરત ઈસ્માઈલ (રહ.) યે અશ્આર પળ્હકર રોને લગે. ઉસી વક્ત અપને ઓહદેસે ઈસ્તિફા (રાજીનામા) દે દિયા ઔર કભી કિસી હાકિમકી ડેવડી (દરવાઝા) પર નહીં ગયે.

આજિઝી ઔર તવાઝોઅ

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કી શાન એક તરફ તો યે થી કે બડે બડે હાકિમોંકો ભી મુંહ ન લગાતે થે, ઔર દૂસરી તરફ હાલ યે થા કે હર વક્ત લોગોંકી ખિદમતમેં લગે રેહતે, લોગોંકી ઝરૂરતેં પૂરી કરતે, હર એકસે ખાકસારી ઔર તવાઝોઅસે પેશ આતે, કભી અપની બડાઈકા ઈઝહાર ન કરતે. ફરમાયા કરતે શોહરતસે હમેશા બચતે રહો. ગુમનામીમેં ભલાઈ હૈ. લેકિન કિસી પર યે ભી ન ઝાહિર હોને દો કે તુમ ગુમનામીકો પસંદ કરતે હો, ઉસસે ભી ગુરૂર પૈદા હો સકતા હૈ.

મરૂમેં આપકા એક બહોત બડા મકાન થા. ઔર હર વક્ત અકીદતમંદોં ઔર શાગિર્દોંકી ભીડ રેહતી થી. કુછ દિનોં તો આપને બરદાશ્ત કિયા. લેકિન જબ દેખા રોઝ બરોઝ ઝિયાદતી હી હો રહી હૈ તો કૂફા ચલે ગયે ઔર વહાં એક છોટીસી અંધેરી કોઠરીમેં રેહને લગે. લોગોંને હમદર્દી કરતે હુએ કહા, હઝરત યહાં ઈસ અંધેરી કોઠરીમેં તો આપકી તબીઅત ઘભરાતી હોગી? થોડી દેર ખામોશ રહે ફિર ફરમાયા : લોગ અકીદતમંદોંકે હુજૂમમેં રેહના પસંદ કરતે હૈં ઔર મૈં ઉસસે ભાગતા હૂં ઈસી લિયે તો મરૂસે કૂફા ભાગકર આયા હૂં.

એક મરતબા કિસી સબીલ પર પાની પીનેકે લિયે પહોંચે. વહાં ભીડ થી. લોગોંકા રેલા આયા તો દૂર જા ગિરે. વાપસીમેં અપને સાથી હઝરત હસન (રહ.) સે કેહને લગે, ઝિંદગી ઐસી હી હો કે ન લોગ હમેં પહેચાનેં ઔર ન હમેં કોઈ બડી ચીઝ સમઝેં.

એક બાર લોગોંને ઉનસે પૂછા, હઝરત તવાઝોઅ કિસે કેહતે હૈં? તો ફરમાયા તવાઝોઅ યે હૈ કે તુમહારી ખૂદદારી તુમહેં માલદારોંસે દૂર રખ્ખે.

મખ્લૂકકે સાથ સુલૂક

કિસી શખ્સકી નેકી ઔર દીનદારીકા સહીહ અંદાઝા ઈસ બાતસે

હોતા હૈ કે લોગોંકે સાથ ઉસકા સુલૂક કૈસા હૈ? હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) હર એકકે કામ આતે ઔર અપને પરાએકા ખયાલ કિયે બગૈર હર એકકે સાથ અચ્છા સુલૂક કરતે. વો ગૈરોં પર અપની દૌલત ઈસ તરહ લુટાતે કે કોઈ અપનોં પર ભી ક્યા લુટાએગા.

હજકે લિયે તો હર સાલ જાતે હી થે, બહોતસે લોગ આપકે સાથ હો લેતે. સફર પર જાતે હુએ આપ સિર્ફ અપને હી ખાનેકા ઈન્તિઝામ ન કરતે, બલ્કે અપને સાથિયોંકે લિયે ભી ખાને પીનેકા ઈન્તિઝામ કરકે ચલતે. એક સાલ તો લોગોંને યે દેખા કે ઉનકે સાથ દો ઊંટોં પર સિર્ફ ભુની હુઈ મુરઘિયાં લદી હુઈ થીં. હજકો રવાના હોનેસે પેહલે અપને તમામ સાથિયોંસે કેહતે કે અપની અપની રકમેં મેરે પાસ જમા કરો. સબસે રકમ લેકર અલગ અલગ થેલિયોંમેં રખ લેતે ઔર હર થેલી પર દેનેવાલેકા નામ ઔર રકમકી મિકદાર લિખતે. ફિર રાસ્તા ભર અપને પાससे ખર્ચ કરતે. અચ્છેસે અચ્છા ખિલાતે, લોગોંકે આરામકા ખયાલ રખતે ઔર હર તરહકી સહૂલત પહોંચાનેકી કોશિશ કરતે. હજસે ફારિગ હોકર મદીના પહોંચતે તો સાથિયોંસે કેહતે, અપને ઘરવાલોંકે લિયે ઝરૂરતકી જો ચીઝેં લેના ચાહો લે લો. લોગ ઈત્મીનાનકે સાથ અપની ઝરૂરતકી ચીઝેં ખરીદ લેતે. હજસે વાપસ આકર અપને સારે સાથિયોંકી દઅવત કરતે ઔર ફિર હર એકકો ઉસકી થેલી રકમ સમેત વાપસ કર દેતે. એક બાર લોગોંને પૂછા, રાસ્તામેં તો આપ બતાતે નહીં કે અપને પાससे ખર્ચ કર રહે હૈં. ફરમાયા : અગર પેહલેસે લોગોંકો બતા દૂં કે અપને પાससे ખર્ચ કર રહા હૂં તો કૌન આસાનીસે તૈયાર હોગા કે રાસ્તા ભર મેરે માલસે ખાએ, ઔર ઘરવાલોંકે લિયે ઝરૂરતકા સામાન ખરીદે, ઈસ બહાને મુઝે મૌકા મિલ જાતા હૈ કે મૈં અપના માલ ઉન લોગોં પર ખર્ચ કરનેકી સઆદત પાતા હૂં, જો અલ્લાહકે ઘરકી ઝિયારતકે લિયે અપને ઘરોંસે નિકલતે હૈં.

ખાના હમેશા મહેમાનકે સાથ ખાતે, ઔર હમેશા ઉનકે દસ્તરખ્વાન પર કોઈ ન કોઈ મહેમાન ઝરૂર હોતા. ફરમાતે મહેમાનકે સાથ જો ખાના ખાયા જાતા હૈ ઉસકા હિસાબ નહીં હોતા, પૈસેસે ભી હર એકકી મદદ કરતે.

જહાં કિસીકે બારેમેં માલૂમ હોતા કે મકરૂઝ (કર્ઝદાર) હૈ ઔર કર્ઝ માંગનેવાલા ઉસકો પરેશાન કર રહા હૈ બેચૈન હો જાતે, ઔર જિસ તરહ બન પડતા ઉસકો કર્ઝકે ભારી બોઝસે છુટકારા દિલાતે.

શામકે સફર પર અકસર જાયા કરતે થે. રાસ્તેમેં રિકહકે મકામ પર એક સરાય પડતી થી હમેશા વહાં ઠહેરતે. સરાયમેં એક નૌજવાન આદમી થા, વો જી જાનસે આપકી ખિદમત કરતા ઔર આપસે પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી હદીસેં બડે શૌકસે સીખતા. આપ ભી બડી મુહબ્બતસે ઉસકો સિખાતે ઔર ખૂશ હોતે.

એક બાર ઐસા હુવા કે આપ સરાયમેં પહોંચે તો વો નૌજવાન નઝર નહીં આયા. આપકો ફિક્ર હુઈ. પૂછા તો માલૂમ હુવા કે વો ગિરિફ્તાર હો ગયા હૈ. આપકો બહોત સદમા હુવા. વજહ માલૂમ કી તો લોગોંને બતાયા કે ઉસ પર એક આદમીકા કર્ઝા થા. કર્ઝા બહોત ઝિયાદા થા. કર્ઝ વાલા તકાઝે કરતા ઔર ઉસકે પાસ દેનેકે લિયે કુછ થા નહીં. ઈસ લિયે ઉસ આદમીને ઉસકો પકડવા દિયા. આપ તલાશ કરતે કરતે ઉસ શખ્સકે પાસ પહોંચે, જિસકા કર્ઝા થા. ઉસસે તન્હાઈમેં ફરમાયા : તુમહારા કિતના કર્ઝ હૈ? તુમ કર્ઝાકી સારી રકમ મુઝસે લે લો ઔર ઉસ નૌજવાનકો રિહા કરા દો, ઔર ઉસસે કસમ લે લી કે કિસીકો યે બાત બતાએ નહીં. વો શખ્સ ખૂશી ખૂશી રાઝી હો ગયા. આપને ઉસકો રકમ દી ઔર ઉસી વક્ત વહાંસે રવાના હો ગયે. જબ વો નૌજવાન છૂટકર સરાયમેં આયા તો ઉસે માલૂમ હુવા કે હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) આએ થે ઔર ઉસે પૂછ રહે થે. નૌજવાનકો ન મિલનેકા બહોત અફસોસ હુવા ઔર દિલમેં ઠાની કે જૈસે ભી હો હઝરતસે મિલના ચાહિયે, ચુનાંચે ફૌરન વહાંસે રવાના હુવા. તલાશ કરતા કરતા કઈ દિનકે સફરકે બાદ હઝરતકી ખિદમતમેં પહોંચા. હઝરત બહોત ખૂશ હુએ ઔર હાલાત માલૂમ કિયે. નૌજવાનને અપની સારી આપબીતી સુનાઈ, ઔર યે ભી બતાયા કે સરાયમેં ખુદાકા કોઈ નેક બંદા આયા થા ઉસને ચુપકેસે મેરી તરફસે રકમ અદા કર દી ઔર મૈં છૂટ ગયા. માલૂમ નહીં કૌન થા? મેરે દિલસે

હર વક્ત ઉસકે લિયે દુઆએં નિકલતી હૈં. હઝરતને ફરમાયા, ખુદાકા શુક્ર હૈ કે તુમને મુસીબતસે નજાત પાઈ.

જબ હઝરતકા ઈન્તિકાલ હુવા તો ઉસ શખ્સકો યે રાઝ લોગોંને બતાયા કે વો રકમ અદા કરનેવાલે હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) થે.

એક આદમી પર સાતસો (૭૦૦) કા કર્ઝા થા. બેચારા બહોત પરેશાન થા. લોગોંને હઝરતસે ઝિક્ર કિયા. આપને ઉસી વક્ત અપને મેનેજરકો રૂકઆ (પરચા) લિખ્ખા કે ઈસ શખ્સકો સાત હઝાર દિરહમ દે દો. રૂકઆ લેકર યે શખ્સ મેનેજરકે પાસ પહોંચા ઔર ઝબાની ભી મેનેજરકો બતાયા કે મુઝ પર સાતસોકા કર્ઝા હૈ, મેનેજરને કહા આપ ઝરા ઠહેરિયે, ઈસમેં રકમ કુછ ઝિયાદા લિખ્ખી ગઈ હૈ, મૈં ઝરા માલૂમ કરવા લૂં. હઝરતકો પરચા લિખકર ભેજા કે ઈસ શખ્સકો સાતસોકી ઝરૂરત હૈ, ઔર આપને ભૂલેસે સાત હઝાર લિખ દિયે હૈં. હઝરતને જવાબમેં લિખ્ખા કે ફૌરન ઉસ શખ્સકો ચૌદહ હઝાર દે દો. મેનેજરને હઝરતકી ખૈરખ્વાહીમેં ફિર પરચા લિખ ભેજા કે આપ અગર ઈસ તરહ દૌલત લુટાતે રહે તો કુછ હી દિનોંમેં યે સારા ખઝાના ખતમ હોજાએગા.

હઝરતકો ઈસ બાતસે રંજ હુવા ઔર લિખ ભેજા કે દુનિયાકી દૌલત લુટાકર આખિરતકી દૌતલ સમેટનેકી ફિક્રમેં હૂં. ક્યા તુમહેં પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) કા યે કૌલ યાદ નહીં કે અગર કોઈ આદમી અપને મુસલમાન ભાઈકો કિસી ઐસી બાતસે અચાનક ખૂશ કર દે જિસકી ઉસે ઉમ્મીદ ન હો, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકો બખ્શ દેગા. બતાઓ ક્યા ચૌદહ હઝારમેં યે સૌદા ટોટેકા (નુકસાનકા) હૈ?

હઝરતને દૂસરી મરતબા સાત હઝારકે બજાએ ચૌદહ હઝાર ઈસ લિયે લિખ્ખે થે કે સાત હઝારકી રકમ તો ઉસે માલૂમ હો ગઈ થી. અગર ઉસે સાત હઝાર દેતે તો ઉસકી ઉમ્મીદ તો ઉસે થી હી. ઈસ લિયે આપને ચૌદહ હઝારકા હુકમ દિયા કે ઉમ્મીદકે ખિલાફ અચાનક ઈતની બડી રકમ દેખકર વો ઈન્તિહાઈ ખૂશ હોગા.

દીનકી ઈશાઅત

પ્યારે સહાબા (રદિ.) કી ઝિંદગીકે હાલાત જબ હમ પઢતે હૈં તો ઐસા માલૂમ હોતા હૈ કે ઉનકો બસ એક ધુન થી કે અલ્લાહકા દીન ઘર ઘર પહોંચ જાએ ઔર હર એક ખુદાકે દીન પર ચલને લગે. હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) ઉનકે સચ્ચે પૈરવ થે. આપકી ઝિંદગીકી કોઈ ઘડી ઈસ ધુનસે ખાલી ન થી. ઘર રેહતે તો દીન સિખાનેમેં લગે રેહતે, સફર પર જાતે તો ઈસી ફિક્રમેં રેહતે, દૌલત કમાતે તો ઈસ લિયે કે અલ્લાહકા દીન ફૈલાનેમેં ખર્ચ કરેં.

લોગોંકો દીનકા ઈલ્મ હાસિલ કરતે દેખતે તો બહોત ખૂશ હોતે, હર તરહ ઉનકા સાથ દેતે, ઢૂંઢ ઢૂંઢકર ઐસે તાલિબે ઈલ્મોંકી મદદ કરતે જો ઈલ્મે દીનકા શૌક રખતે હૈં લેકિન ગુરબતકી વજહસે પરેશન હોતે, યા જો લોગ દીની ઈલ્મ સિખાનેમેં લગે રેહતે ઔર રોઝીકે લિયે દૌડ ધૂપકા મૌકા ન નિકાલ પાતે, હઝારોં રૂપિયે ઉનકે લિયે ભેજતે ઔર ફરમાતે રૂપિયે ખર્ચ કરનેકા ઈસસે અચ્છા મૌકા ઔર કોઈ નહીં.

એક બાર ફરમાયા : "મૈં અપના રૂપિયા ઉન લોગોં પર ખર્ચ કરતા હૂં જો દીનકા ઈલ્મ હાસિલ કરનેમેં ઐસે લગ ગયે હૈં કે ઘરવાલોંકે લિયે રોઝી કમાનેકા વક્ત નહીં નિકાલ પાતે, ઔર અગર રોઝી કમાનેમેં લગેં તો દીનકા ઈલ્મ ખતમ હો જાએગા. મૈં ઉનકી મદદ ઈસ લિયે કરતા હૂં કે ઉનકે ઝરીએ દીનકા ઈલ્મ ફૈલતા હૈ ઔર નબુવ્વત ખતમ હો જાનેકે બાદ નેકીકા સબસે બડા કામ યે હૈ કે દીનકા ઈલ્મ ફૈલાયા જાએ."

ઈસ કામકે લિયે શહેર જાતે, હર કિસમકે લોગોંસે મિલતે, ઉનકે સુધારનેકી કોશિશ કરતે ઔર બડે સલીકેસે ઈસ કામકો અંજામ દેતે.

ફરમાયા કરતે થે "જબ ઉમ્મતકે બડે ઝિમ્મેદાર લોગ બિગડ જાતે હૈં તો પૂરી ઉમ્મતમેં બિગાડ આ જાતા હૈ. પાંચ કિસમકે લોગ ઐસે હૈં કે જબ ઉનમેં બિગાડ પૈદા હો જાતા હૈ તો પૂરી સોસાયટી બિગડતી હૈ.

(૧) દીનકે ઉલમા :- યે અંબિયાકે વારિસ હૈં. અંબિયાકા લાયા હુવા ઈલ્મ ઉનકે પાસ હૈ. અગર યેહી લોગ દુનિયાકે લાલચમેં ફંસ જાએં તો ફિર આમ લોગ કિસસે દીન સીખેં? ઔર કિસકો અપને લિયે નમૂના બનાએં?

(૨) તાજિર :- અગર યેહી લોગ ખયાનત કરને લગેં, ઈમાનદારી છોડ દેં ઔર નાહક લોગોંકી દૌલત લૂટને પર કમર બાંધ લેં, તો ફિર લોગ કિસ પર ભરોસા કરેંગે? ઔર કિસકો અમાનતદાર સમઝેંગે?

(૩) ઝાહિદ લોગ :- ઉનકી ઝિંદગિયોંકો દેખકર લોગ દીન પર અમલ કરતે હૈં અગર યેહી બિગડ જાએં તો લોગ કિસકે પીછે ચલેંગે?

(૪) મુજાહિદ :- જબ ઉનકા મકસદ ગનીમતકા માલ જમા કરના હો, ઔર હુકૂમતકા ઠાઠ જમાનેકે લિયે લડેંગે તો દીન કૈસે ફૈલેગા? ઔર ઈસ્લામકી ફતહ ક્યૂંકર હોગી?

(૫) હાકિમ :- હાકિમોંકી મિસાલ ઐસી હૈ જૈસે ભેડોંકા ચરવાહા, ચરવાહેકા કામ ભેડોંકી દેખભાલ ઔર હર ખતરેસે ઉનકી હિફાઝત હૈ. લેકિન અગર ચરવાહા ખૂદ ભેડિયા બન જાએ તો ફિર ભેડોંકી હિફાઝત કરનેવાલા કૌન હોગા?

મતલબ યે હૈ કે ઉમ્મતકી ઈસ્લાહ ઉસી વક્ત હો સકતી હૈ જબ બડે ઔર ઝિમ્મેદાર લોગોંકી ઈસ્લાહ હો જાએ. ઉનકી ઝિંદગિયાં સુધર જાએં તો સબકી ઝિંદગી સુધર સકતી હૈ. ઔર અગર ઉનકા બિગાડ દૂર હો જાએ તો પૂરી ઉમ્મતકી ઝિંદગીમેં એક અચ્છા ઔર પસંદીદા ઈન્કિલાબ (બદલાવ) આ સકતા હૈ, જિસે દેખનેકે લિયે આજ હર ખૈર પસંદકી આંખેં તરસ રહી હૈં.

જિહાદકા શૌક

કુફ્રો-શિર્કકા ઝોર તોડને ઔર ઈસ્લામ ફૈલાનેકે લિયે કભી કભી જંગકે મૈદાનમેં ભી ઉતરના પડતા હૈ. મુસલમાનકી સબસે બડી તમન્ના યેહી હોતી

હૈ કે ઉસકી જાન વ માલ અલ્લાહકી રાહમેં કામ આ જાએ. હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કી સબસે બડી તમન્ના યેહી થી. નેકીકે હર કામમેં આગે આગે રેહતે. રાતેં ખુદાકી યાદમેં ગુઝરતીં, દિન હદીસ પઢને પઢાનેમેં ગુઝરતે. માલ વ દૌલત અલ્લાહકી રાહમેં ખર્ચ હોતા ઔર જિહાદકા મૌકા આતા તો મૈદાને જંગમેં બહાદુરીકે જૌહર દિખાતે.

યે વો ઝમાના થા કે મુસલમાનોં ઔર રૂમી કાફિરોંમેં ઠની હુઈ થી. ઔર આએ દિન ઝડપેં હોતી રેહતી થીં. હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) ઉન મુકાબલોંમેં અકસર શરીક હોતે. એક બાર મુસલમાનોં ઔર કાફિરોંકી ફૌજેં આમને સામને થીં ઔર બડા સખ્ત મુકાબલા થા. એક કાફિર અકડતા હુવા મૈદાનમેં ઉતરા ઔર મુસલમાન સિપાહિયોંકો મુકાબલેકે લિયે પુકારા. મુસલમાનોંમેંસે એક મુજાહિદ બિફરે હુએ શેરકી તરહ ઉસ પર ઝપટા, ઔર એક હી વારમેં ઉસકા કામ તમામ કર દિયા. ફિર એક ઔર કાફિર ઈતરાતા હુવા મૈદાનમેં આયા. મુજાહિદને ઉસે ભી એક હી વારમેં ઢેર કર દિયા. ઈસી તરહ કઈ કાફિર મુકાબલા પર આએ ઔર ઉસને સબકો જહન્નમ રસીદ કિયા.

ઉસ બહાદુર શેરકી યે બહાદુરી દેખકર મુસલમાન બહોત ખૂશ હુએ ઔર ઉસકો દેખનેકે લિયે આગે બઢે. ખુદાકે ઉસ સિપાહીને બંદોંકી તા'રીફસે બે નિયાઝ હોકર મુંહ પર કપડા ડાલ રખ્ખા થા. કપડા હટાયા ગયા તો દેખા કે હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મુબારક (રહ.) હૈં.

તિજારત

માલકી બેજા મુહબ્બત, જમા કરનેકી હવસ ઔર ઉસ પર ઈતરાના તો બેશક બહોત બડી બુરાઈ હૈ ઔર ઈસ્લામી ઝિંદગીસે ઉસકા કોઈ જોડ નહીં હૈ. લેકિન અચ્છે કામોંમેં ખર્ચ કરનેકે લિયે માલ કમાના એક પસંદીદહ કામ હૈ ઔર ઈસ્લામને ઉસ પર ઉભારા હૈ.

પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને એક બાર હઝરત સઅદ બિન અબી

વક્કાસ (રદિ.) સે ફરમાયા "અગર તુમ અપને વારિસોંકો ખૂશહાલ છોડ જાઓ, તો યે ઉસસે બેહતર હૈ કે તુમ ઉનહેં ગરીબ છોડ જાઓ ઔર વો તુમહારે બાદ ભીખ માંગતે ફિરેં."

હઝરત કૈસ (રહ.) અપને બેટે હઝરત હાકિમ (રહ.) સે ફરમાયા કરતે થે "માલ જમા કરો. ક્યૂંકે માલસે શરીફોંકી ઈઝઝત હોતી હૈ ઔર વો કમીન લોગોંસે બેપરવાહ હો જાતે હૈં."

હઝરત સઈદ ઈબ્ને મુસય્યબ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે "ખુદાકી કસમ વો આદમી કિસી કામકા નહીં હૈ જો અપની ઈઝઝત વ આબરૂ બચાનેકે લિયે માલ જમા નહીં કરતા."

હઝરત અબૂ કુલાબહ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે "બાઝારમેં જમકર કારોબાર કરો. તુમ દીન પર મઝબૂતીકે સાથ જમ સકોગે ઔર લોગોંસે બેનિયાઝ હોગે."

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાયા કરતે થે "અગર મેરે પાસ ઉહદ પહાડકે બરાબર સોના હો ઔર મૈં ઉસકી ઝકાત અદા કરતા હૂં તો મુઝે માલસે કોઈ ખતરા નહીં."

બુઝુર્ગોંકે ઈન અકવાલસે માલૂમ હોતા હૈ કે માલ કમાના કોઈ બુરાઈ નહીં હૈ જિસસે ઘિન કી જાએ. બુરાઈ તો અસલમેં યે હૈ કે આદમી માલો દૌલતકી મુહબ્બતમેં દીનસે ગાફિલ હો જાએ. આખિરતકો ભૂલકર અય્યાશીમેં પડ જાએ.

હમારે બુઝુર્ગોંને દીનકી ઊંચીસે ઊંચી ખિદમત કી હૈ. લેકિન હમેશા અપની રોઝી ખૂદ કમાતે, કારોબાર કરતે, યા ઔર કોઈ પેશા (ધંધા) કરતે, દૂસરોંકે સહારે પર કભી ઝિંદગી ન ગુઝારતે.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) બહોત બડે કારોબારી થે. ઉનકી તિજારત બહોત બડે પૈમાને પર થી. ખુરાસાનસે કીમતી સામાન લાતે ઔર હિજાઝમેં બેચતે થે. અલ્લાહને તિજારતમેં ખૂબ બરકત દી થી. સાલમેં એક લાખ તો ગરીબોં ઔર મિસ્કીનોંકો ખૈરાત દેતે.

તિજારત કિસ લિયે?

એક મરતબા ઉનકે મશ્હૂર શાગિર્દ હઝરત ફુઝેલ (રહ.) ને ઉનસે પૂછા હઝરત! આપ લોગોંકો તો નસીહત કરતે હૈં કે દુનિયાસે દૂર રહો ઔર આખિરત કમાનેકી ફિક્ર કરો, ઔર ખૂદ કીમતી કીમતી સામાનોંકી તિજારત કરતે હૈં?

ફરમાયા "ફુઝેલ! તુમને યે ભી સોચા કે મૈં તિજારત કિસ લિયે કરતા હૂં. મૈં તિજારત સિર્ફ ઈસ લિયે કરતા હૂં કે મુસીબતોંસે બચ સકૂં, અપની ઈઝ્ઝત આબરૂકી હિફાઝત કર સકૂં, અપને પરાયોંકે જો હુકૂક મુઝ પર આતે હૈં ઉનહેં અચ્છી તરહ અદા કર સકૂં, ઔર ઈત્મીનાનકે સાથ અલ્લાહકી બંદગી કર સકૂં."

અનમોલ મોતી

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) કી બહોતસી અનમોલ બાતેં કિતાબોંમેં મિલતી હૈં. ચંદ યે હૈં ઔર ઈસ લાઈક હૈં કે હમ હર વક્ત ઉનહેં યાદ રખ્ખેં :

(૧) હર કામમેં અદબ વ તેહઝીબકા ખયાલ રખ્ખો. દીનકે દો હિસ્સે અદબ વ તેહઝીબ હૈં.

(૨) મુત્તકી આદમી બાદશાહસે ઝિયાદા ઈઝ્ઝતવાલા હોતા હૈ. બાદશાહ ઝબરદસ્તી લોગોંકો અપને પાસ જમા કરતા હૈ. ઔર મુત્તકી આદમી લોગોંસે ભાગતા હૈ લેકિન લોગ ઉસકા પીછા નહીં છોડતે.

(૩) હક પર જમે રેહના સબસે બડા જિહાદ હૈ.

(૪) ગુરૂર વ તકબ્બુર યે હૈ કે આદમી દૂસરોંકો ઝલીલ સમઝે, ઔર યે ખયાલ કરે કે જો કુછ મેરે પાસ હૈ વો દૂસરોંકે પાસ નહીં.

(૫) વો શખ્સ હરગિઝ આલિમ નહીં હૈ જિસકે દિલમેં ખુદાકા ખૌફ ન હો. ઔર જો દુનિયાકે લાલચમેં ફંસા હુવા હો.

(૬) દુનિયાકે માલ પર કભી ગુરૂર ન કરના ચાહિયે.

(૭) ઐસા દોસ્ત મિલના ઈન્તિહાઈ મુશ્કિલ હૈ જો સિર્ફ અલ્લાહકે લિયે મુહબ્બત કરે.

(૮) ઐસી ચીઝોંસે પેટ ભરો જિસે એક મોમિનકા પેટ ગવારા કર સકે.

(૯) તાલિબે ઈલ્મકે લિયે પાંચ બાતેં ઝરૂરી હૈં :

(૧) અચ્છી નિય્યત (૨) ઉસ્તાદકી બાતોંકો ધ્યાનસે સુનના (૩) ઉસ્તાદકી બાતોં પર ગૌરો ફિક્ર કરના (૪) ઉસ્તાદકી બાતોંકો યાદ રખના (૫) ઉસ્તાદકી બાતોંકો અચ્છે લોગોંમેં ફૈલાના.

(૧૦) હુસ્ને અખ્લાક યે હૈ કે આપ લોગોંસે હંસતે હુએ ચેહરેસે મિલેં ઔર ખુદાકે મોહતાજ બંદોં પર અપના માલ ખર્ચ કરેં, ઔર અપની ઝાતસે કિસીકો ભી તકલીફ ન પહોંચને દેં.

ચંદ શઅર

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રહ.) શાઈર ભી થે. આપ અકસર એક શઅર ગુનગુનાયા કરતે થે ઔર હૈ ભી વો ઈસ લાઈક કે બારબાર પળ્હા જાએ.

અરા ઉનાસમ્ બિઅદ્દ્ન દીનિ કદ્ કનઊ

દીનકી બાતોંમેં તો લોગ થોડે હીકો બહોત સમઝ લેતે હૈં.

વલા અરાહુમ રઝૂ ફીલ ઈશિ બિદૂનિ

લેકિન દુનિયાકે સાઝો સામાનમેં થોડે પર રાઝી રેહનેવાલા કોઈ નઝર નહીં આતા.

જો દુનિયામેં "કમી" કો રો રહે હૈં, "ઝરાસે દીન" પર ખૂશ હો રહે હૈં. (શીન-નવેદ)

હઝરતકી શાનમેં બહોતસે લોગોંને કસીદે લિખ્ખે. એક કસીદેકે યે દો શઅર બહોત મશ્હૂર હૈં :

ઈઝા સાર અબ્દુલ્લાહિ મિમ્ મર્રવ લૈલતન

જબ એક રાત અબ્દુલ્લાહ મરવસે ચલે

ફકદ્ સાર અન્હા નૂરૂહા વ જમાલુહા

તો મરવકી સારી રોશની ઔર રોનક જાતી રહી

ઈઝા ઝુકિરલ્ અખ્યારૂ ફી કુલ્લિ બલ્દતિન

જબ કિસી શહેરમેં નેક આલિમોંકે તઝકેરે હોતે હૈં તો ઐસા માલૂમ હોતા હૈ કે :

ફહુમ્ અન્જુમુન્ ફીહા વ અન્ત હિલાલુહા

વો સબ તારે હૈં ઔર આપ ઉનમેં ચાંદકી તરહ ચમકતે હૈં.

એક નિરાલા સૂરજ ગુરૂબ હુવા તો ઉસકી રોશની કુછ ઔર ફૈલ ગઈ

જિહાદકે લિયે તો હઝરત હર સાલ હી જાતે. સન હિજરી ૧૮૧ મેં જિહાદસે વાપસ આ રહે થે. મૂસલકે કરીબ હૈઅત નામી બસ્તીમેં પહોંચે તો તબીઅત બિગડ ગઈ. આપ સમઝ ગયે કે અબ આખરી વક્ત હૈ. ફરમાયા :

"મુઝે ફર્શસે ઉઠાકર ઝમીન પર ડાલ દો."

નઝર (રહ.) ને આપકો ઝમીન પર ડાલ તો દિયા, લેકિન મહેરબાન આકાકી યે હાલત દેખકર બે ઈખ્તિયાર રોને લગે. હઝરતને પૂછા રોતે ક્યૂં હો? નઝર (રહ.) ને કહા "હઝરત! એક વો ઝમાના થા કે દૌલતકી રેલ પેલ થી, શાનો શૌકત થી, ઔર જાહો જલાલકી ઝિંદગી થી. ઔર એક યે વક્ત હૈ કે આપ મુસાફિરતમેં હૈં. અઝીઝો અકારિબ (રિશ્તેદાર) દૂર હૈં ગરીબીકી ઝિંદગી હૈ. બેબસી હૈ, ઔર ફિર આપ ખાક પર પડે હુએ હૈં, યે સબ દેખકર મેરા દિલ ભર આયા ઔર બેઈખ્તિયાર મેરી આંખોંસે આંસૂ જારી હો ગયે."

હઝરતં અબ્દુલ્લાહને ફરમાયા

"નઝર! રંજકી કોઈ બાત નહીં. મૈંને હમેશા ખુદાસે યેહી દુઆ કી, કે ખુદાયા! મેરી ઝિંદગી માલદારોં જૈસી હો કે કિસીકે સામને હાથ ન

ફૈલાઉં ઔર તેરી રાહમેં ખુલે દિલસે દૌલત લુટાઉં, ઔર મેરી મૌત ગરીબોં ઔર ખાકસારોં જૈસી હો કે તેરી ખિદમતમેં ગરીબ ઔર બેબસ બનકર પહોંચૂં કે તુઝે રહમ આએ. ખુદાકા શુક્ર હૈ કે મેરી દુઆ કબૂલ હુઈ."

રમઝાનકા મુબારક મહીના થા કે ઈબ્ને મુબારક (રહ.) ઈમાન વ અમલકા તોહફા લિયે અપને રબકે હુઝૂર પહોંચે ઔર વો સૂરજ હમેશાકે લિયે ગુરૂબ હો ગયા જિસને ૬૩ સાલ તક મિસર, શામ, કૂફા, બસરા, યમન ઔર હિજાઝકો અપની ઈલ્મી રોશનીસે જગમગાયા. મગર યે એક નિરાલા હી સૂરજ થા. ગુરૂબ હુવા તો ઉસકી રોશની કુછ ઔર ફેલ ગઈ. આજ તક સારી દુનિયા ઉસકી રોશનીસે જગમગા રહી હૈ. ઔર જબ તક ખુદા ચાહેગા જગમગાતી રહેગી. અલ્લાહકી હઝાર હઝાર નેઅમતેં ઉન પર ઔર ખુદા તૌફીક દે કે હમ ભી ઉનકી ફૈલાઈ હુઈ રોશનીમેં ચલેં.

એક અંગ્રેજ જજને ફૈસલા કિયા કે મુસલમાન હાર ગયે ઈસ્લામ જીત ગયા

કાંધલામેં એક મરતબા એક ઝમીનકા ટુકડા થા ઉસ પર ઝગડા ચલ પડા, મુસલમાન કેહતે થે કે યે હમારા હૈ, હિન્દુ કેહતે થે કે યે હમારા હૈ, ચુનાંચે યે મુકદમા બન ગયા. અંગ્રેજકી અદાલતમેં પહોંચા, જબ મુકદમા આગે બઢ્હા તો મુસલમાનને એલાન કર દિયા કે યે ઝમીનકા ટુકડા અગર મુઝે મિલા તો મૈં મસ્જિદ બનાઉંગા, હિન્દુઓંને જબ સુના તો ઉનહોંને ઝિદમેં કેહ દિયા કે યે ટુકડા અગર હમેં મિલા તો હમ ઉસ પર મંદિર બનાએંગે. અબ બાત તો દો ઈન્સાનોંકી ઈન્ફિરાદી થી, લેકિન ઉસમેં રંગ ઈજતિમાઈ બન ગયા, હત્તાકે ઈધર મુસલમાન જમા હો ગયે ઔર ઉધર હિન્દુ ઈખટ્ઠે હો ગયે ઔર મુકદમા એક ખાસ નોઈયતકા બન ગયા, અબ સારે શહેરમેં કત્લો ગારત હો સકતી થી, ખૂન ખરાબા હો સકતા થા, તો લોગ ભી બડે હૈરાન થે કે નતીજા કયા નિકલેગા? અંગ્રેજ

જજ થા વો ભી પરેશાન થા કે ઈસમેં કોઈ સુલહ વ સફાઈકા પેહલૂ નિકાલે, ઐસા ન હો કે યે આગ અગર જલ ગઈ તો ઉસકા બુઝાના મુશ્કિલ હો જાએ. જજને મુકદ્દમા સુનનેકે બજાએ એક તજવીઝ (તદબીર) પેશ કી કે ક્યા કોઈ ઐસી સૂરત હૈ કે આપ લોગ આપસમેં બાતચીતકે ઝરીએ મસ્અલાકા હલ નિકલા લેં, તો હિન્દુઓંને એક તજવીઝ પેશ કી કે હમ આપકો એક મુસલમાનકા નામ તન્હાઈમેં બતાએંગે, આપ અગલી પેશી (મુદ્દત) પર ઉનકો બુલા લીજિયે ઔર ઉનસે પૂછ લીજિયે, અગર વો કહેં કે યે મુસલમાનોંકી ઝમીન હૈ તો ઉનકો દે દીજિયે, ઔર અગર વો કહેં કે યે મુસલમાનોંકી ઝમીન નહીં, હિન્દુઓંકી હૈ તો હમેં દે દીજિયે. જબ જજને દોનોં ફરીકોંસે પૂછા તો દોનોં ફરીક ઈસ પર રાઝી હો ગયે. મુસલમાનોંકે દિલમેં યે થી કે મુસલમાન હોગા જો ભી હુવા તો વો મસ્જિદ બનાનેકે લિયે બાત કરેગા, ચુનાંચે અંગ્રેજને ફૈસલા દે દિયા ઔર મહીના યા ચંદ દિનોંકી તારીખ દે દી કે ભાઈ ઉસ દિન આના ઔર મૈં બડેકો ભી બુલવા લૂંગા. અબ જબ મુસલમાન બાહિર નિકલે તો બડી ખૂશિયાં મના રહે થે, સબ કૂદ રહે થે, નઅરે લગા રહે થે. હિન્દુઓંને અપને લોગોંસે પૂછા કે તુમને ક્યા કહા? ઉનહોંને કહા કે હમને એક મુસલમાન આલિમકો હકમ (ઈન્સાફ કરનેવાલા) બના લિયા હૈ કે વો અગલી પેશી પર જો કહેગા ઉસી પર ફૈસલા હોગા, અબ હિન્દુઓંકે દિલ મુરઝા ગયે ઔર મુસલમાન ખૂશિયોંસે ફૂલે નહીં સમાતે થે. લેકિન ઈન્તિઝારમેં થે કે અગલી પેશીમેં ક્યા હોતા હૈ. ચુનાંચે હિન્દુઓંને મુફતી ઈલાહી બખ્શ કાંધલવી (રહ.) કા નામ બતાયા કે જો શાહ અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) કે શાગિર્દોંમેંસે થે ઔર અલ્લાહને ઉનકો સચ્ચી સચ્ચી ઝિંદગી અતા ફરમાઈ થી, મુસલમાનોંને દેખા કે મુફતી સાહબ તશરીફ લાએ હૈં તો વો સોચને લગે કે મુફતી સાહબ તો મસ્જિદકી ઝરૂર બાત કરેંગે. ચુનાંચે જબ અંગ્રેજને પૂછા કે બતાઈયે મુફતી સાહબ યે ઝમીનકા ટુકડા કિસકી મિલ્કિયત હૈ? ઉનકો ચૂંકે હકીકતે હાલકા પતા થા ઉનહોંને જવાબ દિયા કે યે ઝમીનકા ટુકડા તો હિન્દુઓંકા હૈ. અબ જબ ઉનહોંને યે કહા કે યે હિન્દુકા હૈ તોં

અંગ્રેજને અગલી બાત પૂછી કે ક્યા અબ હિન્દુ લોગ ઉસકે ઉપર મંદિર તા'મીર કર સકતે હૈં? મુફતી સાહબને ફરમાયા જબ મિલ્કિયત ઉનકી હૈ તો વો જો ચાહેં કરેં, ચાહે ઘર બનાએં યા મંદિર બનાએં, યે ઉનકા ઈખ્તિયાર હૈ. ચુનાંચે ફૈસલા દે દિયા ગયા કે યે ઝમીન હિન્દુઓંકી હૈ, મગર અંગ્રેજને ફૈસલેમેં એક અજીબ બાત લિખ્ખી, ફૈસલા કરનેકે બાદ લિખ્ખા કે "આજ ઈસ મુકદ્દમામેં મુસલમાન હાર ગયે મગર ઈસ્લામ જીત ગયા." જબ અંગ્રેજને યે બાત કહી તો ઉસ વક્ત હિન્દુઓંને કહા કે આપને તો ફૈસલા દે દિયા હમારી બાત ભી સુન લીજિયે, હમ ઈસી વક્ત કલિમહ પઢકર મુસલમાન હોતે હૈં ઔર આજ યે એલાન કરતે હૈં કે અબ હમ અપને હાથોંસે યહાં મસ્જિદ બનાએંગે. તો અકલ કેહ રહી થી કે ઝૂઠ બોલો કે મસ્જિદ બનેગી મગર હઝરત મુફતી સાહબને સચ બોલા ઔર સચકા બોલ બાલા, સચ્ચે પરવરદિગારને ઉસ જગહ મસ્જિદ બનવાકર દિખલા દી. તો કઈ મરતબા નઝર આતા હૈ કે ઝૂઠ બોલના આસાન રાસ્તા હૈ, ઝૂઠ બોલના આસાન રાસ્તા નહીં હૈ યે કાંટોં ભરા રાસ્તા હુવા કરતા હૈ, ઝૂઠેસે અલ્લાહ તઆલા નફરત કરતે હૈં, ઈન્સાન નફરત કરતે હૈં, ઈન્સાન એ'તિમાદ (ભરોસા) ખો બૈઠતા હૈ, એક ઝૂઠકો બોલનેકે લિયે કઈ ઝૂઠ બોલને પડતે હૈં, લિહાઝા ઝૂઠી ઝિંદગી ગુઝારનેકે બજાએ સચ્ચી ઝિંદગીકો આપ ઈખ્તિયાર કીજિયે ઉસ પર પરવરદિગાર આપકી મદદ ફરમાએગા.

અપની બીવીકા દિલ પ્યારસે જીતિયે તલવારસે નહીં

જો ખાવિંદ અપની બીવીકા દિલ પ્યારસે નહીં જીત સકા વો અપની બીવીકા દિલ તલવારસે હરગિઝ નહીં જીત સકતા. દૂસરે અલ્ફાઝમેં જો ઔરત અપને ખાવિંદકો પ્યારસે અપના ન બના સકી વો તલવારસે ભી અપને ખાવિંદકો અપના નહીં બના સકેગી. કઈ મરતબા ઔરતેં સોચતી

હૈં કે મૈં અપને ભાઈકો કહૂંગી વો મેરે ખાવિંદકો ડાંટેગા, મૈં અપને અબ્બૂકો બતાઉંગી વો મેરે ખાવિંદકો સીધા કર દેંગે, ઐસી ઔરતેં ઈન્તિહાઈ બેવકૂફ હોતી હૈં બલ્કે પરલે દરજેકી બેવકૂફ હોતી હૈં, યે કૈસે હો સકતા હૈ કે આપકે ભાઈ ઔર આપકે બાપ ડાંટેંગે ઔર આપકા ખાવિંદ ઠીક હો જાએગા. યે તીસરે બંદેકે દરમિયાનમેં આનેસે હમેશા ફાસલે બઢ જાતે હૈં, જબ આપને અપને ઔર ખાવિંદકે મઆમલેમેં અપને માં બાપકો ડાલ દિયા તો આપને તો તીસરે બંદેકો દરમિયાનમેં ડાલકર ખૂદ ફાસલા કર લિયા, તો જબ આપ ખૂદ અપને ઔર અપને મિયાંકે દરમિયાન ફાસલા કર ચુકીં, તો અબ યે કુર્બ (મિલાપ) કૈસે હોગા? ઈસ લિયે અપને ઘરકી બાતેં અપને ઘરમેં સમેટી જાતી હૈં, લિહાઝા યાદ રખિયે : અપના ઘોંસલા અપના, કચ્ચા હો યા પક્કા.

ખાવિંદકે ઘરમેં અગર આપ ફાકાસે ભી વક્ત ગુઝારેંગી તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે યહાં દરજે ઔર રૂત્બે પાએંગી, અપને વાલિદકે ઘરકી આસાનિયોં ઔર નાઝો નેઅમતકો યાદ ન કરના, હમેશા ઐસા નહીં હોતા કે બેટિયાં માં બાપ હીકે ઘરમેં રેહતી રહેં, આખિરકાર ઉનકો અપના ઘર બસાના હોતા હૈ. અલ્લાહકી તરફસે જો ઝિંદગીકી તરતીબ હૈ ઉસીકો અપનાના હોતા હૈ, તો ઈસ લિયે અગર ખાવિંદકે ઘરમેં રિઝકકી તંગી હૈ યા ખાવિંદકી આદતોંમેંસે કોઈ આદત ખરાબ હૈ તો સબ્ર ઔર તહમ્મુલકે સાથ ઉસકી ઈસ્લાહકે બારેમેં ફિક્રમંદ રહેં, સોચ સમઝકર ઐસી બાતેં કરે, ખિદમતકે ઝરીએ ખાવિંદકા દિલ જીત લેં, તબ આપ જો ભી કહેંગી ખાવિંદ માન લેગા.

ઘરમેં આફિયત ઔર સલામતીકા મુજર્રબ નુસ્ખા

એક અમલકી ઈજાઝત સબ ઔરતોંકો દી જાતી હૈ વો પઢના શુરૂ કર દેં. જિતની ઔરતેં શાદી શુદહ હૈં વો તો ઝરૂર હી પઢેં, લેકિન જો બડી ઉમરકી બચ્ચિયાં હૈં સમઝદાર હૈં વો ભી પઢેં, જબ અલ્લાહ તઆલા અપને

વક્ત પર ઉનકે ઘરકો આબાદ કરેંગે તો ઈન્શા અલ્લાહ ઉનકો ખૂશિયાં નસીબ હોંગી.

અમલ યે હૈ કે આપ જબ ભી કોઈ નમાઝ પળ્હેં ફર્ઝ હો, વાજિબ હો, નફલ હો, ઉસકી આખરી અત્તહિય્યાતમેં (યાની દો રકાતકી તો એક હી અત્તહિય્યાત હોતી હૈ લેકિન ચાર રકા'તમેં તો દો મરતબા અત્તહિય્યાતમેં બૈઠતે હૈં) તો આખરી અત્તહિય્યાત જિસમેં આપકો સલામ ફેરના હોતા હૈ ઉસમેં જબ આપ **રબ્બના આતિના.....** યા **અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની ઝલમ્તુ નફ્સી.....** યા કોઈ ભી દુઆ પળ્હતી હૈં ઔર સલામ ફેરને લગતી હૈં ઉસ વક્ત સલામ ફેરનેસે પેહલે આપ યે દુઆ ભી પળ્હા કરેં :

રબ્બના હબ્લના મિન્ અઝ્વાજિના વ ઝુર્રિય્યાતિના કુર્રત અઅ્યુનિંવ્ વજ્અલ્ના લિલ્ મુત્તકીન ઈમામા. (સૂરએ ફુરકાન, આયત ૭૪)

ઈસ દુઆકે પળ્હનેસે અલ્લાહ તઆલા આપકે ઘરકે સારે લોગોંકો આપકી આંખોંકી ઠંડક બના દેંગે, ઈસકી ઈજાઝત ઉન તમામ ઔરતોંકો હૈ જો યે આવાઝ સુન રહી હૈં. અલ્લાહ તઆલા બરકતેં અતા કરે ઔર ઘરોંમેં સુખ વ સુકૂનકી ઝિંદગી નસીબ હો.

ઝબાનકી લગ્ઝિશ પાંવકી લગ્ઝિશસે ભી ઝિયાદા ખતરનાક હોતી હૈ

ખામોશ રેહના તદબ્બુરકી અલામત હોતી હૈ, અકલમંદીકી અલામત હોતી હૈ, ઔર ઈન્સાનકે સમઝદાર હોનેકી અલામત હોતી હૈ, જબકે હર વક્ત ટરટર કરતે રેહના યે ઈન્સાનકી બેવકૂફીકી અલામત હોતી હૈ, યાદ રખિયેગા કે "ઝબાનકી લગ્ઝિશ પાંવકી લગ્ઝિશસે ભી ઝિયાદા ખતરનાક હોતી હૈ" પાંવ ફિસલ ગયા તો બંદા ફિર ઉઠ સકતા હૈ, લેકિન અગર ઝબાન ફિસલ ગઈ તો વો લફ્ઝ ફિર વાપસ નહીં આ સકતા. ઈસ લિયે જિસ બંદેકી ઝબાન બેકાબૂ હો તો ઉસ બંદેકી મૌતકા

ફૈસલા વોહી કરતી હૈ.

કેહ રહા હૈ શોરે દરિયાસે સમંદરકા સુકૂત
જિસકા જિતના ઝર્ફ હૈ ઉતના હી વો ખમોશ હૈ

નેક બીવિયાં અપને ખાવિંદોંસે નેકીકે કામ કરવાયા કરતી હૈં

એક ખાતૂન ગુઝરી હૈં જિનકો હાતિમ તાઈકી બીવી કહા જાતા થા. નેક ઔર દીનદાર, માલદાર ખાવિંદકી બીવી થીં, ઉનકા ઘર જિસ બસ્તીમેં થા ઉસકે કરીબસે એક આમ સડક ગુઝર રહી થી, દેહાતોંકે લોગ અપની બસ્તિયોંસે ચલકર ઉસ સડક તક આતે ઔર બસોંકે ઝરીઆ ફિર શહેરોંમેં જાતે. કઈ મરતબા ઐસા ભી હોતા કે વો જબ પહોંચતે તો બસકા આખરી વક્ત ખતમ હો ચુકા હોતા, રાત ગેહરી હો ચુકી હોતી, અબ ઉન મુસાફિરોંકો બસ ન મિલનેકી વજહસે ઈન્તિઝારમેં બૈઠના પડતા ઔર બૈઠનેકે લિયે કોઈ ખાસ જગહ ભી બની હુઈ નહીં થી, ઉસ નેક ઔરતને જિસકા શૌહર ખૂશહાલ થા અપને ખાવિંદકો યે તજવીઝ પેશ કી કે ક્યૂં ન હમ મુસાફિરોંકે લિયે એક છોટાસા મુસાફિરખાના બના દેં તાકે વક્ત બેવક્ત લોગ અગર આએં ઔર ઉનકો સવારી ન મિલે તો વો લોગ એક કોનામેં બૈઠકર વક્ત ગુઝાર લેં. ખાવિંદને મુસાફિરખાના બનવા દિયા, લોગોંકે લિયે બડી આસાની હો ગઈ, જબ ભી લોગ આતે તો ઉસ કમરેમેં બૈઠકર થોડી દેર ઈન્તિઝાર કર લેતે, ફિર ઉસ નેક ઔરતકો ખયાલ આયા કે ક્યૂં ન ઉન મુસાફિરોંકે લિયે ચાય પાનીકા થોડાસા નિઝામ હી હો જાએ, ચુનાંચે ઉસકો જો જેબ ખર્ચ મિલતા થા ઉસને ઉસમેંસે મુસાફિરોંકે લિયે ચાય પાનીકા નઝમ કર દિયા. અબ મુસાફિર ઔર ખૂશ હો ગયે ઔર ઉસ ઔરતકો ઔર ઝિયાદા દુઆએં દેને લગે. વક્તકે સાથ સાથ લોગોંમેં યે બાત બહોત પસંદ કી જાને લગી કે અલ્લાહકી નેક બંદીને લોગોંકી તકલીફકો દૂર કર દિયા હત્તાકે ઉસકો ઔર ચાહત હુઈ, ઉસને

અપને ખાવિંદસે કહા કે અલ્લાહ તઆલાને હમેં બહોત કુછ દિયા હુવા હૈ હમ અગર ખાનેકે વક્તમેં ઉન મુસાફિરોંકો ખાના ભી ખિલા દિયા કરેં તો ઉસમેં કૌનસી બડી બાત હૈ, અલ્લાહકે દિયે હુએમેંસે હમ ખર્ચ કરેંગે, ચુનાંચે ખાવિંદ માન ગયા. નેક બીવિયાં અપને ખાવિંદોંસે નેકીકે કામ કરવાયા કરતી હૈં, યે નહીં હોતા કે કોઈ તો તાજ મહલ બનવાએ ઔર કોઈ ગુલશન આરાકા બાગ બનવાએ યે તો બેવકૂફીકી બાતેં હૈં, કે દુનિયાકી ચીઝેં બનવા લેં યે ક્યા યાદગાર હુઈ. યાદગાર તો વો થી જો ઝુબેદા ખાતૂનને છોડી, કે જિનકી નહેરસે લાખોં ઈન્સાનોંને પાની પિયા ઔર અપને નામએ આમાલમેં ઉસકા અજ્ર લિખ્ખા ગયા, તો નેક બીવિયાં અપને ખાવિંદોંસે હમેશા નેક કામોંમેં ખર્ચ કરવાતી હૈં. ચુનાંચે શૌહરને મુસાફિરોંકે લિયે ખાનેકા ઈન્તિઝામ ભી કર દિયા, લિહાઝા જબ મુસાફિરોંકો ખાના ભી મિલને લગા તો બહોતસે મુસાફિર રાતમેં વહાં ઠહેર જાતે ઔર અગલે રોઝ બસ પકડકર અપની મંઝિલકી તરફ રવાના હો જાતે યહાં તકકે વહાં પર સો પચાસ મુસાફિર રેહને લગ ગયે, ખાના પકતા લોગ ખાતે, ઉસકે લિયે દુઆએં કરતે. અબ કુછ લોગ ઝરૂરતસે ઝિયાદા ખૈરખ્વાહ ભી હોતે હૈં, જો ખૈર ખ્વાહીકે રંગમેં બદ ખ્વાહી કર રહે હોતે હૈં, દોસ્તીકે રંગમેં દુશ્મની કર રહે હોતે હૈં. ચુનાંચે ઐસે આદમિયોંમેંસે એક દોને ઉસકે ખાવિંદસે બાત કી કે જી તુમહારી બીવી તો ફુઝૂલ ખર્ચ હૈ, સો પચાસ બંદોંકા ખાના રોઝ પક રહા હૈ, યે ફારિગ કિસમકે લોગ નિખટ્ટૂ ઔર નાલાઈક કિસમકે લોગ આકર યહાં પડે રેહતે હૈં ખાતે રેહતે હૈં તુમહેં અપને માલકા બિલકુલ એહસાસ નહીં યે તો તુમહેં ડુબોકર રખ દેગી. ઉનહોંને ઐસી બાતેં કહીં કે ખાવિંદને કહા કે અચ્છા હમ ઉનકો ચાય પાની તો દેંગે અલબત્તા ખાના દેના બંદ કર દેતે હૈં, ચુનાંચે ખાના બંદ કર દિયા ગયા. જબ ઔરતકો પતા ચલા તો ઉસ ઔરતકે દિલ પર તો બહોત સદમા ગુઝરા, મગર ઔરત સમઝદાર થી વો જાનતી થી કે મૌકા પર કહી હુઈ બાત સોનેકી ડલિયોંકે માનિંદ હોતી હૈ, ઈસ લિયે મુઝે અપને ખાવિંદસે ઉલઝના નહીં, મૌકા પર બાત કરની

હૈ તાકે મૈં અપને ખાવિંદસે બાત કહૂં ઔર મેરે ખાવિંદકો બાત સમઝમેં આ જાએ. ચુનાંચે દો ચાર દિન વો ખામોશ રહી. એક દિન વો ખામોશ બૈઠી થી, ખાવિંદને પૂછા કે ક્યા મઆમલા હૈ? ખામોશ ક્યૂં બૈઠી હો? કેહને લગી કે બહોત દિન હો ગયે ઘરમેં બૈઠે હુએ, સોચતી હૂં કે હમ ઝરા અપની ઝમીનોં પર ચલેં, જહાં કુંવા હૈં, ટ્યૂબવેલ હૈ, બાગ હૈ, કેહને લગા બહોત અચછા મૈં તુમહેં લે ચલતા હૂં. ચુનાંચે ખાવિંદ અપની બીવીકો લેકર અપની ઝમીનોં પર આ ગયા, જહાં બાગ થા, ફલ ફૂલ થે, વહાં ટ્યૂબવેલ ભી લગા હુવા થા, ચુનાંચે વો ઔરત પેહલે તો થોડી દેર ફૂલોંમેં, બાગમેં, ઘૂમતી રહી ઔર ફૂલ તોડતી રહી ફિર અખીરમેં આકર યે કુંવેંકે કરીબ બૈઠ ગઈ ઔર કુંવેંકે અંદર દેખના શુરૂ કર દિયા. ખાવિંદ સમઝા કે વૈસે હી કુંવેંકી આવાઝ સુન રહી હૈ પાની નિકલતા હુવા દેખ રહી હૈ. જબ કાફી દેર હો ગઈ તો ખાવિંદને કહા કે નેક બખ્ત ચલો ઘર ચલતે હૈં, કેહને લગી કે હાં બસ અભી ચલતે હૈં ઔર બૈઠી રહી, કુછ દેર બાદ ઉસને ફિર કહા કે ચલો ઘર ચલેં, કેહને લગી કે હાં બસ અભી ચલતે હૈં ઔર ફિર બૈઠી રહી, તીસરી મરતબા ઉસને ફિર કહા કે હમેં દેર હો રહી હૈ મુઝે બહોતસે કામ સમેટને હૈં ચલો ઘર ચલતે હૈં, કેહને લગી કે જી હાં ચલતે હૈં ઔર કુંવેમેં હી દેખતી રહી, ઉસ પર ખાવિંદ કરીબ આયા ઔર કહા કે ક્યા બાત હૈ? તુમ કુંવેંમેં ક્યા દેખ રહી હો? તબ ઉસ ઔરતને કહા કે મૈં દેખ રહી હૂં કે જિતને ડોલ કુંવેંમેં જા રહે હૈં સબકે સબ કુંવેંસે ભરકર વાપસ આ રહે હૈં લેકિન પાની જૈસા થા વૈસા હી હૈ, ખતમ નહીં હો રહા. ઉસ પર ખાવિંદ મુસ્કુરાયા ઔર કેહને લગા કે અલ્લાહકી બંદી ભલા કુંવેંકા પાની ભી કભી કમ હુવા હૈ યે તો સારા દિન ઔર સારી રાત ભી અગર નિકલતા રહે ઔર ડોલ ભરભરકર આતે રહેં તબ ભી કમ નહીં હોગા અલ્લાહ તઆલા નીચેસે ઔર ભેજતે રેહતે હૈં. જબ ઉસ મર્દને યે બાત કહી તબ ઉસ સમઝદાર ખાતૂનને જવાબ દિયા, કેહને લગી અચ્છા યે ઈસી તરહ ડોલ ભરભરકર આતે રેહતે હૈં ઔર પાની વૈસા હી રેહતા હૈ, નીચેસે ઔર આતા રેહતા હૈ? ખાવિંદને

કહા કે તુમહેં નહીં પતા! બીવીને કહા કે મેરે દિલમેં એક બાત આ રહી હૈ કે અલ્લાહને નેકિયોંકા એક કુંવા હમારે યહાં ભી જારી કિયા થા, મુસાફિરખાનાકી શકલમેં. લોગ આતે થે ઔર ડોલ ભરભરકે લે જાતે થે, તો ક્યા આપકો ખતરા હો ગયા થા કે ઉસકા પાની ખતમ હો જાએગા અલ્લાહ તઆલા ઔર નહીં ભેજેગા? અબ જબ ઉસને મૌકા પર યે બાત કહી તો ખાવિંદકે દિલ પર જાકર લગી, કેહને લગા વાકઈ તુમને મુઝે કાઈલ કર લિયા. ચુનાંચે શૌહર વાપસ આયા ઔર ઉસને દો બારહ મુસાફિરખાનામેં ખાના શુરૂ કરવા દિયા, ઔર જબ તક યે મિયાં બીવી ઝિંદા રહે મુસાફિરખાનાકે મુસાફિરોંકો ખાના ખિલાતે રહે. તો યહાંસે યે માલૂમ હુવા કે નેક બીવિયાં ફૌરન તુર્કી બતુર્કી જવાબ નહીં દિયા કરતી બલ્કે બાતકો સુનકર ખામોશ રેહતી હૈં, સોચતી રેહતી હૈં, ફિર સોચકર બાત કરતી હૈં, અંજામકો સામને રખકર બાત કરતી હૈં, મૌકા પર બાત કરતી હૈં. ઔર કઈ મરતબા યે દેખા ગયા કે મર્દ અગર ગુસ્સેમેં કોઈ બાત કર ભી જાએ તો દૂસરે મૌકા પર વો ખૂદ મઅઝિરત કર લેગા ઔર કહેગા કે મુઝસે ગલતી હુઈ. લિહાઝા અગર એક મૌકા પર આપને કોઈ બાત કહી, ઉસ પર મર્દને કહા મૈં હરગિઝ નહીં કરૂંગા, આપ ખામોશ હો જાઈયે, દૂસરે મૌકા પર વો ખૂશીસે બાત માન લેગા, યે ગલતી હરગિઝ ન કરેં કે હર બાતકા જવાબ દેના અપને ઉપર લાઝિમ કર લેં, ઉસ ગલતીકી વજહસે બાત કભી છોટી હોતી હૈ, મગર બાતકા બતંગડ બન જાતા હૈ ઔર તફરેકા (ફૂટ) પૈદા હો જાતા હૈ ઔર મિયાં બીવીકે અંદર જુદાઈયાં વાકેઅ હો જાતી હૈં તો ઈસ લિયે અકલમંદ ઔરત "પેહલે તોલેગી ઔર ફિર બોલેગી" ઈસ લિયે કે ઉસે પતા હૈ અગર મૈં મૌકા પર બાત કહૂંગી તો ઉસ બાતકા નતીજા અચ્છા નિકલેગા.

બીવી અચ્છી હો યા બુરી ફાઈદા હી ફાઈદા હૈ

સવાલ :- મોહતરમુલ મકામ, અસ્સલામુ અલૈકુમ વ રહમતુલ્લાહિ

વ બરકાતુહ.

બાદ સલામ ગુઝારિશ હૈ કે મૈં નૌજવાન હૂં. શાદીકા તકાઝા હોનેકે બાવજૂદ દિલ ગવારા નહીં કરતા કે શાદી કરૂં, પતા નહીં બદ અખ્લાક બીવી યા ખૂશ અખ્લાક બીવીસે પાલા પડતા હૈ. તસલ્લી બખ્શ જવાબ મરહમત ફરમાઈયે, બડી મહેરબાની હોગી. ફક્ત વસ્સલામ

જવાબ :- આપ બહર સૂરત શાદી કર લીજિયે. એક નૌજવાન શાદીસે કતરા રહા થા. સુકરાતને ઉસે નસીહત કરતે હુએ કહા "તુમ હર હાલમેં શાદી કર લો. અગર તુમહારી બીવી નેક રહી તો ખૂશ વ ખુર્રમ રહોગે. ઔર અગર તુમહારે નસીબમેં બદ અખ્લાક બીવી લિખ્ખી હોગી તબ ભી તુમહારે અંદર હિકમત ઔર દાનાઈ આ જાએગી ઔર યે દોનોં ચીઝેં ઈન્સાનકે લિયે સૂદમંદ (ફાઈદામંદ) હૈં."

મલ્લાહ બોલા મૈંને તો અપની આધી ઉમર ખોઈ મગર તુમને તો પૂરી ઉમર ડુબોઈ

એક બાર ચંદ તલબા તફરીહકે લિયે એક કશ્તી પર સવાર હુએ, તબીઅત મોજ પર થી, વક્ત સુહાના થા, હવા નિશાત અંગેઝ ઔર કૈફ આવર થી ઔર કામ કુછ ન થા. યે નૌજવાન તલબા ખામોશ કૈસે બૈઠ સકતે થે, જાહિલ મલ્લાહ દિલચસ્પીકા અચ્છા ઝરીઆ ઔર ફકરહ બાઝી, મઝાક, ઔર તબીઅતકી ખૂશીકે લિયે બેહદ મૌઝૂં થા. ચુનાંચે એક તેઝ તર્રાર (ચાલાક) સાહબઝાદેને ઉસસે મુખાતબ હોકર કહા :

"ચચા મિયાં! આપને કૌનસે ઉલૂમ પઢે હૈં?"

મલ્લાહને જવાબ દિયા "મિયાં મૈંને કુછ પઢા લિખ્ખા નહીં"

સાહબઝાદેને ઠંડી સાંસ ભરકર કહા "અરે આપને સાઈન્સ નહીં પઢી?"

મલ્લાહને કહા "મૈંને તો ઉસકા નામ ભી નહીં સુના."

દૂસરે સાહબઝાદે બોલે "જીવમેટ્રી ઔર અલ જબરા તો આપ ઝરૂર

જાનતે હોંગે?"

અબ તીસરે સાહબઝાદેને શોશા છોડા "મગર આપને જુગરાફિયા ઔર હિસ્ટ્રી તો પળ્હી હી હોગી? મલ્લાહને જવાબ દિયા "સરકાર યે શહેરકે નામ હૈં યા આદમીકે?" મલ્લાહકે ઈસ જવાબ પર લડકે અપની હંસી ઝબ્ત ન કર સકે ઔર ઉનહોંને કેહકહે લગાયા, ફિર ઉનહોંને પૂછા "ચચા મિયાં તુમહારી ઉમર ક્યા હોગી? મલ્લાહને બતાયા "યેહી કોઈ ચાલીસ સાલ." લડકોંને કહા "આપને અપની આધી ઉમર બરબાદ કી ઔર કુછ પળ્હા લિખ્ખા નહીં."

મલ્લાહ બેચારા ખફીફ (યાની શરમિંદા) હોકર રેહ ગયા ઔર ચુપ સાધ લી, કુદરતકા તમાશા દેખિયે કે કશ્તી કુછ હી દૂર ગઈ થી કે દરિયામેં તૂફાન આ ગયા, મૌજેં મુંહ ફૈલાએ હુએ બળ્હ રહી થીં ઔર કશ્તી હિચકોલે લે રહી થી, માલૂમ હોતા થા કે અબ ડૂબી તબ ડૂબી. દરિયાકે સફરકા લડકોંકો પેહલા તજુર્બા થા, ઉનકે ઔસાન ખતા હો ગયે (યાની હોશ ઠિકાને ન રહે) ચેહરે પર હવાઈયાં ઉડને લગીં, અબ જાહિલ મલ્લાહકી બારી આઈ, ઉસને બડી સંજીદગીસે મુંહ બનાકર પૂછા "ભૈયા તુમને કૌન કૌનસે ઈલ્મ પળ્હે હૈં?"લડકે ઉસ ભોલે ભાલે મલ્લાહકા મકસદ ન સમઝ સકે ઔર કોલેજ યા મદ્રસામેં પળ્હે હુએ ઉલૂમકી લંબી ફેહરિસ્ત ગિનવાની શુરૂ કર દી, ઔર જબ વો યે ભારી ભરકમ મરઉબ કુન નામ ગિના ચુકે તો ઉસને મુસ્કુરાતે હુએ પૂછા "ઠીક હૈ, યે સબ તો પળ્હા લેકિન ક્યા તૈરાકી ભી સીખી હૈ? અગર ખુદા ન ખ્વાસ્તા કશ્તી ઉલ્ટ જાએ તો કિનારે કૈસે પહોંચ સકોગે?"

લડકોંમેં કોઈ ભી તૈરના નહીં જાનતા થા, ઉનહોંને બહોત અફસોસકે સાથ જવાબ દિયા "ચચા જાન! યેહી એક ઈલ્મ હમસે રેહ ગયા હૈ, હમ ઉસે નહીં સીખ સકે."

લડકોંકા જવાબ સુનકર મલાહ ઝોરસે હંસા ઔર કહા "મિયાં મૈંને તો અપની આધી ઉમર ખોઈ મગર તુમને તો આજ પૂરી ઉમર ડુબોઈ, ઈસ લિયે કે ઈસ તૂફાનમેં તુમહારા પળ્હા લિખ્ખા કામ ન આએગા, આજ તૈરાકી

હી તુમહારી જાન બચા સકતી હૈ ઔર વો તુમ જાનતે હી નહીં."

આજ ભી દુનિયાકે બડે બડે તરક્કી યાફતા મુલ્કોંમેં જો ઝાહિરમેં દુનિયાકી કિસ્મતકે માલિક બને હુએ હૈં, સૂરતે હાલ યેહી હૈ કે ઝિંદગીકા સફીના (કશ્તી) ગરદાબમેં હૈ, દરિયાકી મૌજેં ખૂંખ્વાર નહિંગોં (મગરમચ્છ) કી તરહ મુંહ ફૈલાએ હુએ બઢ રહી હૈં, સાહિલ દૂર હૈ ઔર ખતરા કરીબ, લેકિન કશ્તીકે મુઅઝઝઝ લાઈક સવારોંકો સબ કુછ આતા હૈ મગર મલ્લાહીકા ફન ઔર તૈરાકીકા ઈલ્મ નહીં આતા, દૂસરે અલ્ફાઝમેં ઉનહોંને સબ કુછ સીખા હૈ, લેકિન ભલે માનસોં, શરીફ, ખુદાશનાસી ઔર ઈન્સાનિયત દોસ્ત ઈન્સાનોંકી તરહ ઝિંદગી ગુઝારનેકા ફન નહીં સીખા, ઈકબાલને અપને અશઆરમેં ઈસ નાઝુક સૂરતે હાલ ઔર ઈસ અજીબો ગરીબ "તઝાદ" કી તસ્વીર ખીંચી હૈ જિસકા ઈસ બીસવીં સદીકા મઝહબ ઔર તા'લીમ યાફતા શખ્સ બલ્કે મઆશરાકા મઆશરા શિકાર હૈ :

ઢૂંઢનેવાલા સિતારોંકી ગુઝરગાહોંકા
અપને અફકારકી દુનિયામેં સફર કર ન સકા
અપની હિકમતકે ખમો પેચમેં ઉલ્ઝા ઐસા
આજ તક ફૈસલએ નફા વ ઝરર કર ન સકા
જિસને સૂરજકી શુઆઓંકો ગિરિફતાર કિયા
ઝિંદગીકી શબે તારીક સહર કર ન સકા

(તોહફએ કશ્મીર, સફા ૧૦૧)

દુનિયાકી અજીબ મિસાલ

ઈમામ ગઝાલી (રહ.) ને યે બાત બડી અચ્છે અંદાઝમેં સમઝાઈ. વો ફરમાતે હૈં કે એક આદમી જા રહા થા. એક શેર ઉસકે પીછે ભાગા. ઉસકે કરીબ કોઈ ભી દરખ્ત નહીં થા કે જિસ પર વો ચઢ જાતા. ઉસે એક કુંવા નઝર આયા, ઉસને સોચા કે મૈં કુંવેંમેં છલાંગ લગા દેતા હૂં,

જબ શેર ચલા જાએગા તો મૈં ભી કુંવેંસે બાહિર નિકલ આઉંગા. જબ ઉસને નીચે છલાંગ લગાનેકે લિયે દેખા તો કુંવેંમેં પાનીકે ઉપર એક કાલા નાગ તૈરતા હુવા નઝર આયા. અબ પીછે શેર થા ઔર નીચે કુંવેંમેં કાલા નાગ થા. વો ઔર ઝિયાદા પરેશાન હોકર સોચને લગા કે અબ મૈં ક્યા કરૂં. ઉસે કુંવેંકી દીવાર પર કુછ ઘાસ ઉગી હુઈ નઝર આઈ. ઉસને સોચા કે મૈં ઉસ ઘાસકો પકડકર લટક જાતા હૂં, ન ઉપર રહૂં કે શેર ખા જાએ ઔર ન નીચે જાઉં કે સાંપ ડસે, મૈં દરમિયાનમેં લટક જાતા હૂં જબ શેર ચલા જાએગા તો મૈં ભી બાહિર નિકલ આઉંગા. થોડી દેરકે બાદ ઉસને દેખા કે એક કાલા ઔર એક સફેદ ચૂહા દોનોં ઉસી ઘાસકો કાટ રહે હૈં જિસ ઘાસકો પકડકર વો લટક રહા થા. અબ ઉસે ઔર ઝિયાદા પરેશાની હુઈ. ઉસ પરેશાનીકે આલમમેં જબ ઉસને ઈધર ઉધર દેખા તો ઉસે કરીબ હી શહદકી મખ્ખિયોંકા એક છત્તા નઝર આયા. ઉસ પર મખ્ખિયાં તો નહીં થીં મગર વો શહદસે ભરા હુવા થા. યે છત્તા દેખકર ઉસે ખયાલ આયા કે ઝરા દેખૂં તો સહી ઉસમેં કૈસા શહદ હૈ. ચુનાંચે ઉસને એક હાથસે ઘાસકો પકડા ઔર દૂસરે હાથકી ઉન્ગલી પર જબ શહદ લગાકર ચખ્ખા તો ઉસે બડા મઝા આયા. અબ વો ઉસે ચાટનેમેં મશ્ગૂલ હો ગયા. ન ઉસે શેર યાદ રહા ન નાગ યાદ રહા ઔર ન હી ઉસે ચૂહે યાદ રહે, સોચેં કે ઉસકા અંજામ ક્યા હોગા.

યે મિસાલ દેનેકે બાદ ઈમામ ગઝાલી (રહ.) ફરમાતે હૈં :

“અય દોસ્ત! તેરી મિસાલ ઈસી ઈન્સાન જૈસી હૈ,
મલેકુલ મૌત શેરકી તરહ તેરે પીછે લગા હુવા હૈ,
કબ્રકા અઝાબ ઉસ સાંપકી સૂરતમેં તેરે ઈન્તિઝારમેં હૈ,
કાલા સફેદ ચૂહા, યે તેરી ઝિંદગીકે દિન ઔર રાત હૈં,
ઘાસ તેરી ઝિંદગી હૈ જિસે ચૂહે કાટ રહે હૈં,

ઔર યે શહદકા છત્તા દુનિયાકી લઝ્ઝતેં હૈં જિનસે લુત્ફ અંદોઝ હોનેમેં તૂ લગા હુવા હૈ તુઝે કુછ યાદ નહીં, સોચ કે તેરા અંજામ ક્યા હોગા.”

વાકઈ બાત યેહી હૈ કે ઈન્સાન દુનિયાકી લઝ્ઝતોંમેં ફંસકર અપને

રબકો નારાઝ કર લેતા હૈ. કોઈ ખાને પીનેકી લઝ્ઝતોંમેં ફંસા હવા હૈ ઔર કોઈ અચ્છે ઓહદે ઔર શોહરતકી લઝ્ઝતમેં ફંસા હુવા હૈ, યેહી લઝ્ઝતેં ઈન્સાનકો આખિરતસે ગાફિલ કર દેતી હૈં. ઈસ લિયે જહાં તર્કે દુનિયાકા લફ્ઝ આએગા ઉસસે મુરાદ તર્કે લઝ્ઝાત (લઝ્ઝતોંકો છોડના) હોગા.

સાંપકે બચ્ચે વફાદાર નહીં હો સકતે

બુરે દોસ્તકે સાથ દોસ્તી ન કરેં ઔર અપને નસબકો ધબ્બા ન લગાએં, કડવે કુંવેં કભી મીઠે નહીં હો સકતે ચાહે તુમ ઉસમેં લાખોં મન ગુડ (ગોળ) ડાલ દો, કવ્વેકે બચ્ચે કભી હંસ નહીં બના કરતે ચાહે તુમ ઉનકો મોતિયોંકી ગિઝા ખિલાતે રહો, સાંપકે બચ્ચે વફાદાર નહીં હો સકતે ચાહે ચુલ્લૂમેં દૂધ લેકર ઉનકો ક્યૂં ન પિલા દેં, હન્ઝલ કભી તરબૂઝ નહીં બનતા હૈ ચાહે ઉસ ફલકો તુમ મક્કા હી ક્યૂં ન લેકર ચલે જાઓ.

બીવીકા પ્યાર વાલા નામ રખના સુન્નત હૈ... મગર ઐસા વૈસા નામ ન રખના

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) અપને ઘરવાલોંકે સાથ બહોત હી મુહબ્બતકે સાથ પેશ આતે થે. ચુનાંચે આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા, **અન ખૈરૂકુમ્ લિઅહ્લી** "મૈં તુમસે અપને ઘરવાલોંકે લિયે સબસે બેહતર હૂં."

એક મરતબા આપ (સ.અ.વ.) અપને ઘર તશરીફ લાએ. ઉસ વક્ત સૈયિદા આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) પ્યાલેમેં પાની પી રહી થીં. આપ (સ.અ.વ.) ને દૂરસે ફરમાયા, હમીરા! મેરે લિયે ભી કુછ પાની બચા દેના. ઉનકા નામ તો આઈશા થા લેકિન નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ઉનકો મુહબ્બતકી વજહસે હમીરા ફરમાતે થે. ઈસ હદીસે મુબારકાસે પતા ચલતા હૈ કે હર ખાવિંદકો ચાહિયે કે વો અપની બીવીકા મુહબ્બતમેં

કોઈ ઐસા નામ રખ્ખે જો ઉસે ભી પસંદ હો ઔર ઈસે ભી પસંદ હો. ઐસા નામ મુહબ્બતકી અલામત હોતા હૈ ઔર જબ ઉસ નામસે બંદા અપની બીવીકો પુકારતા હૈ તો બીવી કુર્બ (નઝદીકી) મહેસૂસ કરતી હૈ. યે સુન્નત હૈ.

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને જબ ફરમાયા કે હમીરા! મેરે લિયે ભી કુછ પાની બચા દેના. તો સૈયિદા આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ને કુછ પાની પિયા ઔર કુછ પાની બચા દિયા. નબી (સ.અ.વ.) ઉનકે પાસ તશરીફ લે ગયે ઔર ઉનહોંને પ્યાલા હાઝિરે ખિદમત કર દિયા. હદીસે પાકમેં આયા હૈ કે જબ નબી (સ.અ.વ.) ને વો પ્યાલા હાથમેં લિયા ઔર આપ (સ.અ.વ.) પાની પીને લગે તો આપ રૂક ગયે ઔર સૈયિદા આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) સે પૂછા, "હમીરા! તૂને કહાંસે લબ(યાની હોંઠ) લગાકર પાની પિયા થા? કિસ જગહસે મુંહ લગાકે પાની પિયા થા?" ઉનહોંને નિશાનદહી કી કે મૈંને યહાંસે પાની પિયા થા. હદીસે પાકમેં આયા હૈ કે નબી (સ.અ.વ.) ને પ્યાલેકે રૂખકો ફેરા ઔર અપને મુબારક લબ ઉસી જગહ પર લગાકર પાની નોશ ફરમાયા. ખાવિંદ અપની બીવીકો ઐસી મુહબ્બત દેગા તો વો ક્યૂંકર ઘર આબાદ નહીં કરેગી.

અબ સોચિયે કે રહમતુલ લિલ આલમીન તો આપ (સ.અ.વ.) કી ઝાતે મુબારકા હૈ. આપ સૈયિદુલ અવ્વલીન વલ આખિરીન હૈં, ઉસકે બાવજૂદ આપ (સ.અ.વ.) ને અપની બીવીકા બચા હુવા પાની પિયા. હોના તો યે ચાહિયે થા કે આપ (સ.અ.વ.) કા બચા હુવા પાની વો પીતીં. મગર યે સબ કુછ મુહબ્બતકી વજહસે થા.

બીવીસે મુહબ્બતકી બાતેં સુનિયે

એક મરતબા નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ઘરમેં તશરીફ ફરમા થે. આપ (સ.અ.વ.) ને સૈયિદા આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) સે ફરમાયા "હમીરા! તુમ મુઝે મખ્ખન ઔર છૂહારે મિલાકર ખાનેસે ઝિયાદા મહેબૂબ હો." વો

મુસ્કુરાકર કેહને લગીં "અય અલ્લાહકે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.)! મુઝે આપ મખ્ખન ઔર શહદ મિલાકર ખાનેસે ઝિયાદા મહેબૂબ હૈં." નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને મુસ્કુરાકર ફરમાયા "હમીરા! તેરા જવાબ મેરે જવાબસે ઝિયાદા બેહતર હૈ."

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે દિલમેં જિતના ખુદાકા ખૌફ થા ઉસકા તો હમ અંદાઝા હી નહીં લગા સકતે મગર આપ (સ.અ.વ.) કા અપને ઘરવાલોંકે પ્યાર ઔર મુહબ્બતકા તઅલ્લુક થા. યે ચીઝ ઐન મત્લૂબ હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલા ભી ઉસ ચીઝકો પસંદ કરતે હૈં.

સૈયિદા આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) જબ ભી ઘર તશરીફ લાતે થે તો હમેશા મુસ્કુરાતે ચેહરેકે સાથ તશરીફ લાતે થે. ઈસ હદીસે પાકકે આઈનામેં ઝરા હમ અપને ચેહરેકો દેખેં કે જબ હમ અપને ઘર આતે હૈં તો તેવરિયાં (માથે પર શિકન) ચઢી હોતી હૈં.

નફસકી હર ખ્વાહિશ પૂરી નહીં હો સકતી

એક બાદશાહકે યહાં બેટા નહીં થા. ઉનહોંને અપને વઝીરસે કહા, "ભાઈ! કભી અપને બેટેકો લે આના." અગલે દિન વઝીર અપને બેટેકો લેકર આયા. બાદશાહને ઉસે દેખા ઔર પ્યાર કરને લગા. બાદશાહને કહા "અચ્છા, ઈસ બચ્ચેકો આજકે બાદ રોને ન દેના." ઉસને કહા "બાદશાહ સલામત! ઉસકી હર બાત કૈસે પૂરી કી જાએ." બાદશાહને કહા "ઉસમેં કૌનસી બાત હૈ, મૈં સબસે કેહ દેતા હૂં કે બચ્ચેકો જિસ ચીઝકી ઝરૂરત હો ઉસે પૂરા કર દિયા જાએ ઔર ઉસે રોને ન દિયા જાએ." વઝીરને કહા "ઠીક હૈ, જી અબ આપ ઈસ બચ્ચેસે પૂછેં ક્યા ચાહતા હૈ?" ચુનાંચે બાદશાહને બચ્ચેસે પૂછા, તુમ ક્યા ચાહતે હો? ઉસને કહા હાથી. બાદશાહને કહા કે યે તો બડી આસાન ફરમાઈશ હૈ. ચુનાંચે ઉસને એક આદમીકો હુકમ દિયા કે એક હાથી લાકર બચ્ચેકો

દિખા દો. વો હાથી લેકર આયા. બચ્ચા થોડી દેર તો ખેલતા રહા લેકિન બાદમેં ફિર રોના શુરૂ કર દિયા. બાદશાહને પૂછા, અબ ક્યૂં રો રહે હો? ઉસને કહા એક સૂઈ ચાહિયે. બાદશાહને કહા યે તો કોઈ ઐસી બાત નહીં. ચુનાંચે એક સૂઈ મંગવાઈ ગઈ. ઉસને સૂઈકે સાથ ખેલના શુરૂ કર દિયા. થોડી દેરકે બાદ ઉસ બચ્ચેને ફિર રોના શુરૂ કર દિયા. બાદશાહને કહા અરે અબ તૂ ક્યૂં રો રહા હૈ? વો કેહને લગા, જી ઈસ હાથીકો સૂઈકે સૂરાખમેંસે ગુઝારેં. જિસ તરહ બચ્ચેકી હર ખ્વાહિશ પૂરી નહીં કી જા સકતી ઈસી તરહ નફસકી ભી હર ખ્વાહિશ પૂરી નહીં કી જા સકતી. લિહાઝા સવાલ પૈદા હોતા હૈ કે ઉસકા કોઈ ઈલાજ હોના ચાહિયે, ઉસકા ઈલાજ યે હૈ કે ઉસકી ઈસ્લાહ હો જાએ.

એક લાલચીકા કિસ્સા

મુફ્તી તકી ઉસમાની દામત બરકાતુહુમને અપની કિતાબ તરાશેમેં "અશઅબ તામેઅ" નામી શખ્સકે બારેમેં લિખ્ખા હૈ કે વો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) કા ગુલામ થા ઉસકે અંદર તમઅ (લાલચ) બહોત ઝિયાદા થા, વો અપને ઝમાનેકા નામી ગિરામી લાલચી થા, હત્તાકે ઉસકી યે હાલત થી કે ઉસકે સામને અગર કોઈ આદમી અપના જિસ્મ ખુજાતા તો વો સોચમેં પડ જાતા થા કે શાયદ યે કહીંસે કુછ દીનાર નિકાલકર મુઝે હદિયા કર દેગા. વો ખૂદ કેહતા થા કે જબ મૈં દો બંદોંકો સરગોશી (કાનાફૂંસી) કરતે દેખતા તો મૈં હમેશા યે સોચા કરતા થા કે ઉનમેંસે શાયદ કોઈ યે વસિય્યત કર રહા હો કે મેરે મરનેકે બાદ મેરી વરાસત અશઅબકો દે દેના.

જબ વો બાઝારમેંસે ગુઝરતા ઔર મિઠાઈ બનાનેવાલોંકો દેખતા તો ઉનસે કેહતા કે બડે બડે લડ્ડુ પેડે બનાઓ. વો કેહતે કે હમ બડે લડ્ડુ ક્યૂં બનાએં? યે કેહતા કે ક્યા પતા કોઈ ખરીદકર મુઝે હદિયેમેં હી દે દે.

એક મરતબા લડકોંને ઉસકો ઘેર લિયા. હત્તાકે ઉસકે લિયે જાન

છુડાના મુશ્કિલ હો ગયા. બિલ આખિર ઉસકો એક તરકીબ સૂઝી. વો લડકોંસે કેહને લગા, ક્યા તુમહેં પતા નહીં કે સાલિમ બિન અબ્દુલ્લાહ કુછ બાંટ રહે હૈં, તુમ ભી ઉધર જાઓ શાયદ કુછ મિલ જાએ. લડકે સાલિમ બિન અબ્દુલ્લાહકી તરફ ભાગે તો પીછેસે ઉસને ભી ભાગના શુરૂ કર દિયા. જબ સાલિમ બિન અબ્દુલ્લાહકે પાસ પહોંચે તો વો તો કુછ ભી નહીં બાંટ રહે થે. લડકોંને અશઅબસે કહા કે આપને તો હમેં ઐસે હી ગલત બાત કર દી. વો કેહને લગા કે મૈંને તો જાન છુડાનેકી કોશિશ કી થી. લડકોંને કહા કે ફિર તુમ ખૂદ હમારે પીછે પીછે ક્યૂં આ ગયે? કેહને લગા કે મુઝે ખયાલ આયા કે શાયદ વો કુછ બાંટ હી રહે હોં.

હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કી હિકમત યહૂદીકે સાથ

હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) કો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ખૂબ માલ દિયા થા. લેકિન ઉનકે દિલમેં માલકી મુહબ્બત નહીં થી. વો અપના માલ અલ્લાહકી રાહમેં ખર્ચ કરનેસે કભી દરેગ (બુખ્લ) નહીં કરતે થે. બીરે•રૂમા એક કુંવા થા જો એક યહૂદીકી મિલ્કિયતમેં થા. ઉસ વક્ત મુસલમાનોંકો પાની હાસિલ કરનેમેં કાફી મુશ્કિલકા સામના થા. વો ઉસ યહૂદીસે પાની ખરીદતે થે. જબ હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) ને દેખા કે મુસલમાનોંકો પાની હાસિલ કરનેમેં કાફી દુશ્વારીકા સામના હૈ તો વો યહૂદીકે પાસ ગયે ઔર ફરમાયા કે યે કુંવા ફરોખ્ત કર દો. ઉસને કહા, મેરી તો બડી કમાઈ હોતી હૈ મૈં તો નહીં બેચૂંગા. યહૂદીકા જવાબ સુનકર હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) ને ફરમાયા કે આપ આધા બેચ દેં ઔર કીમત પૂરી લે લેં. વો યહૂદી સમઝ ન સકા. અલ્લાહ વાલોંકે પાસ ફિરાસત (અકલમંદી) હોતી હૈ. યહૂદીને કહા, હાં ઠીક હૈ કે આધા હક દૂંગા ઔર કીમત પૂરી લૂંગા. ચુનાંચે ઉસને કીમત પૂરી લે લી ઔર આધા હક દે દિયા ઔર કહા કે એક દિન આપ પાની નિકાલેં ઔર દૂસરે દિન હમ

પાની નિકાલેંગે.

જબ હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) ને ઉસે પૈસે દે દિયે તો આપને એલાન કરવા દિયા કે મેરી બારીકે દિન મુસલમાન ઔર કાફિર સબ બગૈર કીમતકે અલ્લાહકે લિયે પાની ઈસ્તેમાલ કરેં. જબ લોગોંકો એક દિન મુફત પાની મિલને લગા તો દૂસરે દિન ખરીદનેવાલા કૌન હોતા થા. ચુનાંચે વો યહૂદી ચંદ મહીનોંકે બાદ આયા ઔર કેહને લગા, જી આપ મુઝસે બાકી આધા ભી ખરીદ લેં. આપને બાકી આધા ભી ખરીદકર અલ્લાહકે લિયે વક્ફ કર દિયા. (ખુત્બાતે ફકીર, જિલ્દ ૯, સફા ૩૭)

મુસીબતમેં તકદીરકા સહારા લેના હઝરત આદમ (અલૈ.) કી સુન્નત હૈ

હજરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. એક મરતબા હઝરત આદમ (અલૈ.) ઔર હઝરત મૂસા (અલૈ.) કે દરમિયાન અપને પરવરદિગારકે સામને બાતચીત હુઈ ઉસમેં હઝરત આદમ (અલૈ.) હઝરત મૂસા (અલૈ.) પર ગાલિબ આ ગયે. મૂસા (અલૈ.) ને અર્ઝ કી "આપ વોહી આદમ (અલૈ.) તો હૈં જિનકો અલ્લાહ તઆલાને અપને દસ્તે મુબારકસે પૈદા ફરમાયા, ફિર આપમેં અપની ખાસ રૂહ ફૂંકી, આપકો ફરિશ્તોંસે સિજદહ કરવાયા ઔર આપકો અપની જન્નતમેં બસાયા. આપને યે ક્યા કિયા કે અપની એક ખતાકી વજહસે અપની તમામ ઔલાદકો ઝમીન પર નિકલવા ફેંકા." આદમ (અલૈ.) ને ફરમાયા "અચ્છા તુમ ભી વોહી મૂસા તો હો જિનકો અલ્લાહ તઆલાને અપની રિસાલત ઔર બાતચીતકે શર્ફકે લિયે મુન્તખબ કિયા, તૌરાતકી તખ્તિયાં ઈનાયત ફરમાઈ જિસમેં હર હર બાતકી તફસીલ મૌજૂદ થી, ફિર તુમકો અપની સરગોશીકે લિયે કરીબ બુલાયા. ઝરા બતાઓ તો સહી અલ્લાહ તઆલાને મેરી પૈદાઈશસે કિતને સાલ પેહલે તૌરાત લિખ દી થી?" મૂસા (અલૈ.) ને ફરમાયા ચાલીસ સાલ પેહલે. આદમ (અલૈ.) ને ફરમાયા

"ક્યા તુમકો ઉસમેં યે લિખ્ખા હુવા ભી મિલા :

વ અસા આદમુ રબ્બહૂ ફગવા

"આદમને અપને રબકી નાફરમાની કી પસ બહેક ગયા."

(સૂરએ તાહા ૧૨૧)

ઉનહોંને અર્ઝ કિયા જી હાં. આદમ (અલૈ.) ને ફરમાયા "ફિર ભલા ઐસી બાત પર મુઝે ક્યા મલામત કરતે હો જિસકા કરના અલ્લાહ તઆલા મેરી કિસ્મતમેં મેરી પૈદાઈશસે ભી ચાલીસ સાલ પેહલે લિખ ચુકા થા." રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "બસ ઈસ બાત પર આદમ (અલૈ.) મૂસા (અલૈ.) પર ગાલિબ આ ગયે." (મુસ્લિમ શરીફ)

તશરીહ :- ખુદા તઆલાને આલમકો પૈદા ફરમાકર જહાં આલમકે તમામ હવાદિસ તય ફરમાકર લિખ દિયે થે. ઉસકે સાથ હી નસલે ઈન્સાનીકી સબક આમોઝીકે લિયે તકદીરકે એક વાકિઆકા ઝિક્ર ભી કર દિયા હૈ વો યે હૈ કે હમારી હી મશિય્યત (મરઝી) થી કે ઝમીનમેં અપના એક ખલીફા બનાએં, ઈસ લિયે હમને હી આદમ (અલૈ.) કો પૈદા ફરમાયા ઔર હમને હી ઉનકો ગેહૂં ખાનેસે મના કિયા ઔર ફિર હમને હી ઉનકો ઉસકી કુદરત દેકર ઉનસે ઉસકા ઈરતિકાબ ભી કરાયા, ઉસકે બાદ ફિર હમને હી આદમ (અલૈ.) કો મુખાતબ કરકે યે સવાલ કિયા "અય આદમ ક્યા હમને તુમકો ઈસ દરખ્તકે પાસ ભટકનેસે ભી મના નહીં કર દિયા થા ઔર ક્યા ઉસસે ભી ખબરદાર નહીં કર દિયા થા કે દેખો શયતાન તુમહારા બડા પક્કા દુશ્મન હૈ ઉસકે કહેમેં ન આના ફિર તુમ ઉન સબ બાતોંકો ફરામોશ કરકે (ભૂલકર) ક્યૂં ગેહૂં ખા બૈઠે.

અબ નસલે ઈન્સાનીકો ખૂબ સુન લેના ચાહિયે કે ઉસકે જવાબમેં હઝરત આદમ (અલૈ.) ને જો જવાબ દિયા વો સિર્ફ ગિરયાઝારી થા ઉસકે સિવા એક હર્ફ તક મુંહસે નહીં નિકલા ઔર કલિમાતે ઈસ્તિગફાર ભી ઉસ વક્ત કેહનેકી જુરઅત કી જબકે પરવરદિગાર હીકી તરફસે ઉનકા ઈલકા કિયા ગયા. ઈસ વાકિઆમેં ભી બડા સબક થા કે:જો ખાલિક ઔર માલિક હો ઉસસે સવાલ કરનેકા હક કિસીકો નહીં પહોંચતા યે હક સિર્ફ

ઉસીકા હૈ કે વો અપની મખ્લૂકસે બાઝપુર્સ કરે. યહાં મુમકિન થા કે કિસીકે દિલમેં વસ્વસા ગુઝર જાતા કે શાયદ હઝરત આદમ (અલૈ.) કે દિલમેં ઉસ વક્ત જવાબ ન આ સકા હોગા ઈસ લિયે આલમે ગૈબમેં ઈસ ઉકદહકે હલકે લિયે ભી એક મહેફિલે મુકાલમા મુરત્તબ ફરમાઈ ગઈ ઔર આલમે ગૈબમેં કશ્ફે ઈસરારકે લિયે યે ભી એક તરીકા હૈ ઔર ગુફ્તહ આયદ દર હદીસે દીગરાં, કી સૂરતસે મઆમલાકી હકીકત વાઝેહ કર દી ગઈ. યહાં અબૂલ બશરસે મુકાલમાકે લિયે મશિય્યતે ઈલાહીને ઉનકી ઔલાદમેંસે ઐસે ફરઝંદકો મુન્તખબ ફરમાયા જો ફિતરતન તેઝ મિઝાજ ઔર નાઝ પરવરદા થે તાકે ઉનસે ગુફતગૂકી ઈબ્તિદા કર સકેં ઔર ઉનકે સામને સવાલ વ જવાબકે લિયે યેહી મૌઝૂઅ રખ દિયા ઔર ઝિમનમેં યે વાઝેહ કર દિયા કે અબૂલ બશરકે પાસ જવાબ તો થા ઔર ઐસા થા કે હઝરત મૂસા (અલૈ.) જૈસા ઉલૂલ અઝમ પૈગંબર ભી ઉસકે જવાબસે આજિઝ હો ગયા. યહાં મઆમલા મખ્લૂકા મખ્લૂકકે સામને થા લેકિન જબ યેહી મઆમલા ખાલિકકે સામને પેશ આયા થા તો આદમ (અલૈ.) ઐસે લાજવાબ થે કે ગિરયા વ ઝારીકે સિવા ઉનકે પાસ કોઈ ઔર જવાબ હી ન થા.

યે વાઝેહ રેહના ચાહિયે કે જો સવાલ હઝરત મૂસા (અલૈ.) કી જાનિબસે યહાં હઝરત આદમ (અલૈ.) કે સામને પેશ કિયા ગયા હૈ વો યે નહીં હૈ કે આપને ગેહૂં ખાયા ક્યૂં, બલ્કે યે હૈ કે આપને હમકો ઈસ દારે તકલીફમેં રેહનેકી મુસીબતમેં ક્યૂં ડાલ દિયા, મગર ચૂંકે યહાં આના ગેહૂં ખાનેકે નતીજેમેં હુવા થા ઈસ લિયે ઉસકા ઝિક્ર ભી ઝિમનન આ ગયા હૈ. ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે અપની મુસીબતકે લિયે તકદીરકા ઉઝર કરના કિસીકે લિયે ભી જાઈઝ નહીં હૈ ચે જાએકે નબીકે લિયે વરના તો ફિર તમામ બિસાતે શરીઅત હી દરહમ બરહમ હો જાતી હૈ ઔર દુનિયા અપને તમામ ગુનાહોંકે લિયે તકદીરકા ઉઝર પેશ કરકે અપના પીછા છુડા સકતી હૈ. પસ આદમ (અલૈ.) ને તકદીરકા ઉઝર અપની મુસીબતકે લિયે નહીં કિયા બલ્કે દુનિયામેં આનેકી જો મુસીબત ઉનકી ઔલાદકો

પેશ આ ગઈ હૈ ઉસકી તસલ્લી વ તશફફીકે લિયે કિયા થા. મતલબ યે થા કે યે મુસીબત તુમહારે લિયે પેહલેસે મુકદર હો ચુકી થી ફિર જો બાત પેહલેસે મુકદર હો ચુકી થી ઉસકા સબબ ચાહે મૈં હી હુવા લેકિન ઉસ પર મુઝે મલામત કરના દુરૂસ્ત નહીં વો તો શુદની (યાની હોનેવાલા) અમ્ર થા, હોકર રહા. મુસીબતમેં તકદીરકા ઝિક્ર કરના રઝા બ કઝાકી અલામત હૈ ઔર ગુનાહ પર તકદીરકી આડ લેના ઈન્તિહાઈ જસારત (બેબાકી) હૈ. આજ ભી દુનિયા ઈસ કિસમકે મવાકેઅમેં તકદીર હીકા તઝકેરા કરકે અપને દિલકી તસલ્લીકા સામાન કિયા કરતી હૈ. મસલન અગર કોઈ શખ્સ તિજારતકા એક શોઅબા છોડકર દૂસરા શોઅબા ઈખ્તિયાર કર લે ઔર ઉસમેં ઉસકો કાફી નુકસાન હો જાએ તો અગર લોગ ઉસ તબદીલી પર ઉસકો મલામત કરેં તો ઉનસે પીછા છુડાને ઔર અપને નફસકો તસલ્લી દેનેકે લિયે વો તકદીરકા હી પેહલૂ ઈખ્તિયાર કરતા હૈ ઔર કેહતા હૈ કે મેરે મુકદરકી બાત થી ઈસ લિયે નુકસાન હોના થા હો ગયા, હાફિઝ ઈબ્ને તયમિય્યહ (રહ.) ને અપની મુખ્તલિફ કિતાબોંમેં ઈસ વાકિઆકી ભી તૌઝીહ ફરમાઈ હૈ ઔર યેહી સબસે મુસ્તહસન ઔર બેતકલ્લુફ ભી હૈ મગર ઉસકી પૂરી વઝાહત હાફિઝ ઈબ્ને કય્યિમ (રહ.) ને ફરમાઈ હૈ, ઈસકે અલાવા ભી ઔર જવાબાત દિયે ગયે હૈં મગર વો સબ તકલ્લુફ માલૂમ હોતે હૈં. હાફિઝ ઈબ્ને કય્યિમ (રહ.) ને ઉનકી તરદીદ ભી ફરમાઈ હૈ. (દેખો શિફાઉલ અલીલ સફા ૧૮, શરહે અકીદતુત તહાવિયહ સફા ૭૯, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ, જિલ્દ ૧, સફા ૮૫, તર્જુમાનુસ સુન્નહ, જિલ્દ ૩, સફા ૬૯, હદીસ નંબર ૯૧૪)

એક ઝમાના આએગા કે કબ્રકી ઝમીન ભી મહેંગી હો જાએગી

અબૂ ઝર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક મરતબા રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ગધે પર સવાર હુએ ઔર મુઝે અપને પીછે બિઠા લિયા. ફિર

ફરમાયા (૧) "અગર કિસી ઝમાનામેં લોગ ભૂખકી સખ્તીમેં મુબ્તલા હોં, ઐસી ભૂખ કે ઉસકી વજહસે તુમ અપને બિસ્તરસે ઉઠકર નમાઝકી જગહ ભી ન આ સકો તો બતાઓ ઉસ વક્ત તુમ ક્યા કરોગે?" ઉનહોંને અર્ઝ કિયા યે તો ખુદા તઆલા ઔર ઉસકા રસૂલ (સ.અ.વ.) હી ઝિયાદા જાન સકતે હૈં. ફરમાયા "દેખો ઉસ વક્ત ભી કિસીસે સવાલ ન કરના." (૨) "અચ્છા અબૂ ઝર (રદિ.)! બતાઓ અગર લોગોંમેં મૌતકી એક ગરમ બાઝારી હો જાએ કે એક કબ્રકી કીમત એક ગુલામકે બરાબર જા પહોંચે, ભલા ઐસે ઝમાનેમેં તુમ ક્યા કરોગે?" યે બોલે કે ઈસકો તો અલ્લાહ તઆલા ઔર ઉસકા રસૂલ (સ.અ.વ.) હી ઝિયાદા જાનતે હૈં. ફરમાયા "દેખો, સબ્ર કરના." ઉસકે બાદ આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા (૩) "અગર લોગોંમેં ઐસા કત્લો કિતાલ હો કે ખૂન "હિજારઝિયત" તક બેહ જાએ ભલા ઉસ વક્ત તુમ ક્યા કરોગે?" ઉનહોંને અર્ઝ કિયા યે બાત તો અલ્લાહ તઆલા ઔર ઉસકા રસૂલ (સ.અ.વ.) હી ઝિયાદા જાનતે હૈં. ફરમાયા "બસ અપને ઘરમેં ઘુસે રેહના ઔર અંદરસે અપના દરવાઝા બંદ કર લેના." ઉનહોંને અર્ઝ કિયા અગર ઉસ પર ભી છૂટ ન સકૂં. ફરમાયા કે "ફિર જિસ કબીલેમેંકે હો વહાં ચલે જાના." ઉનહોંને અર્ઝ કિયા અગર મૈં ભી અપને હથિયાર સંભાલ લૂં? ફરમાયા "તો તુમ ભી ફિત્નેમેં ઉનકે શરીક સમઝે જાઓગે. ઈસ લિયે શિરકત હરગિઝ ન કરના, ઔર અગર તુમકો ડર હો કે તલવારકી ચમક તુમકો ખૌફઝદા કર દેગી તો અપની ચાદરકા પલ્લા અપને મુંહ પર ડાલ લેના ઔર કતલ હોના ,પસંદ કર લેના તુમહારે ઔર કાતિલકે ગુનાહ સબકે સબ કાતિલ હીકે સર પર જાએંગે."

(ઈબ્ને હબ્બાન, તર્જુમાનુસ સુન્નહ, જિલ્દ ૪,સફા ૨૭૪)

તહજ્જુદકે વક્ત નીચેકે કલિમાત દસ દસ મરતબા પઢેં

અલ્લાહુ અકબર દસ બાર

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ — દસ બાર

સુબ્હાનલ્લાહિ વ બિહમ્દિહી — દસ બાર

સુબ્હાનલ્ મલિકિલ્ કુદ્દૂસ — દસ બાર

અસ્તગ્ફિરૂલ્લાહ — દસ બાર

લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ — દસ બાર

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિન્ ઝીકિ દુન્યા વ ઝીકિ યૌમિલ્ કિયામતિ. — દસ બાર

(બહવાલા અબૂ દાઉદ શરીફ, જિલ્દ ૨, સફા ૬૯૪, ઈબ્નુસ સુન્ની, સફા ૭૬૧)

દિલકી બીમારિયાં દૂર કરનેકા મુજર્રબ નુસ્ખા

"યા કવિય્યુલ કાદિરૂલ મુક્તદિરૂ કવ્વિની વ કલ્બી" ૭ મરતબા હર નમાઝકે બાદ દાહના હાથ દિલ પર રખકર પળ્હે. અગર દૂસરા પળ્હે તો કહે.

"યા કવિય્યુલ કાદિરૂલ્ મુક્તદિરૂ કવ્વિહિ વ કલ્બહૂ"

તમામ ઝરૂરતોંકો પૂરા કિયે જાનેકા મુજર્રબ નુસ્ખા

"યા અલ્લાહુ યા રહમાનુ યા રહીમુ" કસરતસે પળ્હા જાએ, તા'દાદકી કોઈ કૈદ નહીં.

ઈયાદતકે વક્ત બીમારકી શિફાયાબીકી દુઆ

અસ્અલુલ્લાહલ્ અઝીમ રબ્બલ્ અર્શિલ્ અઝીમિ અંય્યશ્ફિયક, ૭ (સાત) મરતબા પળ્હનેસે મરીઝકો શિફા હોતી હૈ.

(મિશ્કાત શરીફ, ૧૩૫)

રિઝકમેં બરકત ઔર ઝાહિરી વ બાતિની ગિનાકા મુજર્રબ નુસ્ખા

"યા મુગ્ની" ૧૧૧૧ (ગયારહ સો ગ્યારહ) મરતબા કિસી વક્ત આગે પીછે દુરૂદ શરીફ ૧૧-૧૧ મરતબા પાબંદીસે પળ્હેં.

અમલ સૂરએ ફલક હાસિદકે હસદસે બચનેકા મુજર્રબ નુસ્ખા હૈ

સૂરએ ફલક ૩૬૦ મરતબા પળ્હકર પાની પર દમ કરકે પિલાએં ઔર દુકાન વ મકાનમેં છિડકેં, અગર ઈસ કદર ન હો સકે તો ૨૪૦ મરતબા, યે ભી ન હો સકે તો ૧૨૦ મરતબા પળ્હેં. કઈ લોગ મિલકર પળ્હ સકતે હૈં, તીન કિસ્તોંમેં (હિસ્સોંમેં) ભી પળ્હ સકતે હૈં.

દુશ્મનકે શરસે હિફાઝતકા મુજર્રબ નુસ્ખા

સૂરએ ઈખ્લાસ, સૂરએ ફલક, સૂરએ નાસ, તીન તીન મરતબા બાદ ફજર ઔર બાદ મગરિબ પળ્હના બહોત નાફેઅ હૈ.

બીમારીસે સિહ્હત પાનેકા મુજર્રબ નુસ્ખા

"યા સલામુ" ૧૪૨ મરતબા રોઝાના સુબહ વ શામ પળ્હેં. અવ્વલ વ આખિર દુરૂદ શરીફ તીન તીન મરતબા, અલગ અલગ વક્તમેં જિસ કદર પળ્હ સકેં પળ્હ લિયા કરેં.

મુખાલિફીનકે શરસે હિફાઝતકા મુજર્રબ નુસ્ખા

"અલ્લાહુમ્મક્ ફિનાહુ બિમા શિઅ્ત અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અજ્અલુક ફી નુહૂરિહિમ્ વ અઊઝુબિક મિન શુરૂરિહિમ. હર નમાઝકે બાદ ૧૧ મરતબા પળ્હા કરેં.

બાહિરકે અસરાતકો હટાને ઔર ફિત્નોંકે શરસે હિફાઝતકા મુજર્રબ નુસ્ખા

દુરૂદ શરીફ તીન બાર, સૂરએ ફાતિહા તીન બાર, આયતુલ કુરસી તીન બાર, સૂરએ ઈખ્લાસ તીન બાર, સૂરએ ફલક તીન બાર, સૂરએ નાસ તીન બાર.

પળ્હકર દમ કરના ઔર જો પળ્હ ન સકે ઉન પર દૂસરા દમ કરે ઔર પાનીં પર દમ કરકે પિલાના હર નમાઝકે બાદ, વરના સુબહ વ શામ રોઝાના ૧૧ મરતબા પળ્હના બેહતર હૈ.

નિકાહ વ મુનાસિબ રિશ્તાકી આસાનીકે લિયે

(૧) વાલિદૈન યા સરપરસ્તમેંસે કોઈ પળ્હે **"યા લતીફુ યા વદૂદુ"** તા'દાદ ગ્યારહસો ગ્યારહ મરતબા ઈશાકે બાદ અવ્વલ વ આખિર દુરૂદ શરીફ ગ્યારહ ગ્યારહ મરતબા.

(૨) લડકા લડકી પળ્હે **"યા જામિઉ"** ગ્યારહસો ગ્યારહ મરતબા અવ્વલ વ આખિર દુરૂદ શરીફ ગ્યારહ ગ્યારહ મરતબા.

હર બીમારીસે શિફાકે લિયે

"અલ હમ્દુ શરીફ" ગ્યારહ બાર રોઝાના પાની પર દમ કરકે પિલાતે

રહેં, બરાબર સિલસિલા રખ્ખા જાએ, સૂરએ ફલક, સૂરએ નાસ તીન તીન બાર બળ્હા લેં તો બહોત અચ્છા હૈ.

દુશ્મનોંકે શરસે હિફાઝત ઔર ગલ્બાકે લિયે

ઈન્ના કફૈનાકલ્ મુસ્તહ્ઝિઈન" (પારા ૧૪, રૂકૂઅ ૬) એક હઝાર મરતબા બાદ નમાઝે ઈશા ૧૧ દિન ફિર ૧૦૦ મરતબા રોઝાના. અહમ મઆમલામેં ૧૧ દિનસે ઝિયાદા પળ્હના બેહતર હૈ.

કામકે પૂરા હોને ઔર આસાનીકે વાસ્તે

"યા સુબ્બૂહુ યા કુદ્દૂસુ યા ગફૂરૂ યા વદૂદુ" હાકિમકે સામને યા જિસસે કામ હો યા જો શખ્સ પરેશાન કરતા હો ઉસકે સામને જાને પર ઉસસે બાત ચીત પર ચુપકે ચુપકે પળ્હેં, તા'દાદકી કોઈ કૈદ નહીં.

ખાસ વિર્દ

અવ્વલ આખિર દુરૂદ શરીફ ગ્યારહ ગ્યારહ મરતબા

હસ્બુનલ્લાહુ વ નિઅ્મલ્ વકીલ.

(૧) શર ઔર ફિત્નોંસે હિફાઝતકે વાસ્તે ૩૪૧ મરતબા

(૨) વુસ્અતે રિઝ્ક વ અદાએ કર્ઝકે વાસ્તે ૩૦૮ મરતબા

(૩) તકમીલે ખાસ કામકે વાસ્તે ૧૧૧ મરતબા

(૪) મુસીબત, પરેશાનીકે દૂર કરનેકે વાસ્તે ૧૪૦ મરતબા

બનિય્યતે ઈસ્લાહે હાલ ઔર અદાએ હુકૂક

"યા મુકલ્લિબલ્ કુલૂબિ વલ અબ્સારિ યા ખાલિકલ્લૈલિ વન્નહારિ

યા અઝીઝુ યા લતીફુ યા ગફ્ફારુ"

૨૦૦ મરતબા ચાલીસ દિન તક કિસી વક્ત, ફિર ઉસકે બાદ રોઝાના ૨૧-૨૧ મરતબા અવ્વલ વ આખિર ૧૧-૧૧ મરતબા દુરૂદ શરીફ.

શયતાનકી કહાની ઉસકી ઝબાની
આગાઝ તો અચ્છા હે અંજામ ખુદા જાને

શયતાનકે મક્રો ફરેબકે બારેમેં હદીસે પાકમેં બહોત હી અજીબ વાકિઆ આયા હૈ. ઈબ્ને આમિરને ઉબૈદ બિન યસારસે લેકર નબી (અલૈ.) તક ઈસ વાકિઆકી સનદ પહોંચાઈ હૈ. યે વાકિઆ તલ્બીસે ઈબ્લીસમેં ભી નકલ કિયા ગયા હૈ.

બની ઈસરાઈલમેં બરસીસા નામકા એક રાહિબ થા. ઉસ વક્ત બની ઈસરાઈલમેં ઉસ જૈસા કોઈ ઈબાદત ગુઝાર નહીં થા. ઉસને એક ઈબાદત ખાના બનાયા હુવા થા. વો ઉસીમેં ઈબાદતમેં મસ્ત રેહતા થા. ઉસે લોગોંસે કોઈ ગર્ઝ નહીં થી, ન તો વો કિસીસે મિલતા થા ઔર ન હી કિસીકે પાસ આતા જાતા થા. શયતાનને ઉસે ગુમરાહ કરનેકા ઈરાદા કિયા.

બરસીસા અપને કમરેસે બાહિર નિકલતા હી નહીં થા. વો ઐસા ઈબાદતગુઝાર થા કે અપના વક્ત હરગિઝ ઝાએઅ (બરબાદ) નહીં કરતા થા. શયતાનને દેખા કે જબ દિનમેં કુછ વક્ત યે થકતે હૈં તો કભી કભી અપની ખિડકીસે બાહિર ઝાંકકર દેખ લેતે હૈં. ઉધર કોઈ આબાદી નહીં થી. ઉસકા અકેલા સૂમઆ (ઈબાદતખાના) થા. ઉસકે ઈર્દ ગિર્દ ખેત ઔર બાગ થે. જબ ઉસને દેખા કે વો દિનમેં એક યા દો મરતબા ખિડકીસે દેખતે હૈં તો મરદૂદને ઈન્સાની શકલમેં આકર ઉસ ખિડકીકે સામને નમાઝકી નિય્યત બાંધ લી. ઉસકો નમાઝ ક્યા પઢની થી, ફક્ત શકલ બનાકર ખડા થા..... અબ દેખો કે જિસકી જો લાઈન હોતી હૈ ઉસકો ગુમરાહ કરનેકે લિયે ઉસકે મુતાબિક (દિલકશ) બેહરૂપ બનાતા હૈ.....

ચુનાંચે જબ ઉસને ખિડકીમેંસે બાહિર ઝાંકા તો એક આદમીકો

કિયામકી હાલતમેં દેખા. વો બડા હૈરાન હુવા. જબ દિનકે દૂસરે હિસ્સેમેં ઉસને દો બારહ ઈરાદતન બાહિર દેખા તો વો રૂકૂઅમેં થા. બડા લંબા રૂકૂઅ કિયા. ફિર તીસરી મરતબા સિજદેકી હાલતમેં દેખા. કઈ દિન ઈસી તરહ હોતા રહા. આહિસ્તા આહિસ્તા બરસીસાકે દિલમેં યે બાત આને લગી કે યે તો કોઈ બડા હી બુઝુર્ગ ઈન્સાન હૈ જો દિન રાત ઈતની ઈબાદતેં કર રહા હૈ. વો કઈ મહીનોં તક ઈસી તરહ શકલ બનાકર કિયામ, રૂકૂઅ ઔર સિજદે કરતા રહા. યહાં તક કે બરસીસાકે દિલમેં યે બાત આને લગી કે મૈં ઉસસે પૂછૂં તો સહી કે યે કૌન હૈ?

જબ બરસીસાકે દિલમેં યે બાત આને લગી તો શયતાનને ખિડકીકે કરીબ મુસલ્લા બિછાના શુરૂ કર દિયા. જબ મુસલ્લા ખિડકીકે કરીબ આ ગયા ઔર બરસીસાને બાહિર ઝાંકા તો ઉસને શયતાનસે પૂછા, તુમ કૌન હો? વો કેહને લગા, આપકો મુઝસે ક્યા ગર્ઝ હૈ, મૈં અપને કામમેં લગા હુવા હૂં, મુઝે ડિસ્ટ્રબ ન કરેં. વો સોચને લગા કે અજીબ બાત હૈ કે કિસીકી કોઈ બાત સુનના પસંદ હી નહીં કરતા. દૂસરે દિન બરસીસાને પૂછા કે આપ અપના તઆરૂફ (પહેચાન) તો કરવાએં. વો કેહને લગા મુઝે અપના કામ કરને દો.

અલ્લાહકી શાન કે એક દિન બારિશ હોને લગી. વો બારિશમેં ભી નમાઝકી શકલ બનાકર ખડા હો ગયા. બરસીસાકે દિલમેં બાત આઈ કે જબ યે ઈતના ઈબાદત ગુઝાર હૈ કે ઉસને બારિશકી ભી કોઈ પરવાહ નહીં કી, ક્યૂં ન મૈં હી અચ્છે અખ્લાકકા મુઝાહિરા કરૂં ઔર ઉસસે કહૂં કે મિયાં! અંદર આ જાઓ. ચુનાંચે ઉસને શયતાનકો પેશકશ કી કે બાહિર બારિશ હો રહી હૈ તુમ અંદર આ જાઓ. વો જવાબમેં કેહને લગા ઠીક હૈ, મોમિનકો મોમિનકી દઅવત કબૂલ કર લેની ચાહિયે, લિહાઝા મૈં આપકી દઅવત કબૂલ કર લેતા હૂં. વો તો ચાહતા હી યેહી થા. ચુનાંચે ઉસને કમરેમેં આકર નમાઝકી નિય્યત બાંધ લી. વો કઈ મહીનોં તક ઉસકે કમરેમેં ઈબાદતકી શકલમેં બના રહા. વો દર અસલ ઈબાદત નહીં કર રહા થા ફક્ત નમાઝકી શકલ બના રહા થા, લેકિન દૂસરા યેહી સમઝ

રહા થા કે વો નમાઝ પઢ રહા હૈ. ઉસકો નમાઝસે ક્યા ગર્ઝ થી, વો તો અપને મિશન પર થા.

જબ કઈ મહીને ગુઝર ગયે તો બરસીસાને ઉસે વાકઈ બહોત બડા બુઝુર્ગ સમઝના શુરૂ કર દિયા ઔર ઉસકે દિલમેં ઉસકી અકીદત પૈદા હોના શુરૂ હો ગઈ. ઈતને અરસેકે બાદ શયતાન બરસીસાસે કેહને લગા કે અબ મેરા સાલ પૂરા હો ચુકા હૈ લિહાઝા મૈં અબ યહાંસે જાતા હૂં. મેરા મકામ કહીં ઔર હૈ. રવાના હોતે વક્ત વૈસે હી દિલ નરમ હો ચુકા હોતા હૈ લેહિાઝા વો બરસીસાસે કેહને લગા, અચ્છા મૈં આપકો જાતે જાતે એક ઐસા તોહફા દે જાતા હૂં જો મુઝે અપને બડોંસે મિલા થા. વો તોહફા યે હૈ કે અગર તુમહારે પાસ કોઈ ભી બીમાર આએ તો ઉસ પર યે પઢકર દમ કર દિયા કરના, વો ઠીક હો જાયા કરેગા. તુમ ભી ક્યા યાદ કરોગે કે કોઈ આયા થા ઔર તોહફા દે ગયા થા. બરસીસાને કહા, મુઝે ઉસકી કોઈ ઝરૂરત નહીં હૈ. વો કેહને લગા કે હમેં યે નેઅમત લંબી મુદ્દતકી મહેનતકે બાદ મિલી હૈ, મૈં વો નેઅમત તુમહેં તોહફેમેં દે રહા હૂં ઔર તુમ ઈન્કાર કર રહે હો, તુમ તો બડે નાલાઈક ઈન્સાન હો. યે સુનકર બરસીસા કેહને લગા, અચ્છા જી, મુઝે ભી સિખા હી દેં. ચુનાંચે શયતાનને ઉસે એક દમ સિખા દિયા ઔર યે કેહતે હુએ રૂખ્સત હો ગયા કે અચ્છા ફિર કભી મિલેંગે.

વો વહાંસે સીધા બાદશાહકે ઘર ગયા. બાદશાહકે તીન બેટે ઔર એક બેટી થી. શયતાનને જાકર ઉસકી બેટી પર અસર ડાલા ઔર વો મજનૂના (પાગલ) સી બન ગઈ. વો ખૂબસૂરત ઔર પઢી લિખ્ખી લડકી થી લેકિન શયતાનકે અસરસે ઉસે દૌરે પડના શુરૂ હો ગયે. બાદશાહને ઉસકે ઈલાજકે લિયે હકીમ ઔર ડાક્ટર બુલવાએ. કઈ દિનોં તક વો ઉસકા ઈલાજ કરતે રહે લેકિન કોઈ ફાઈદા ન હુવા.

જબ કઈ દિનોંકે ઈલાજકે બાદ ભી કુછ ઈફાકા (ફાઈદા) ન હુવા તો શયતાનને બાદશાહકે દિલમેં યે બાત ડાલી કે બડે હકીમોં ઔર ડાકટરોંસે ઈલાજ તો કરવા લિયા હૈ, અબ કિસી દમવાલે હીસે દમ

કરવાકર દેખ લો. યે ખયાલ આતે હી ઉસને સોચા કે હાં કિસી દમવાલેકો તલાશ કરના ચાહિયે. ચુનાંચે ઉસને અપને સરકારી નુમાઈન્દે ભેજે તાકે વો પતા કરકે આએં કે ઈસ વક્ત સબસે ઝિયાદા નેક બંદા કૌન હૈ? સબને કહા કે ઈસ વક્ત સબસે ઝિયાદા નેક આદમી તો બરસીસા હૈ ઔર વો તો કિસીસે મિલતા હી નહીં હૈ. બાદશાહને કહા કે અગર વો કિસીસે નહીં મિલતા તો ઉનકે પાસ જાકર મેરી તરફસે દરખ્વાસ્ત કરો કે હમ આપકે પાસ આ જાતે હૈં.

કુછ આદમી બરસીસાકે પાસ ગયે. ઉસને ઉનહેં દેખકર કહા આપ મુઝે ડિસ્ટ્રબ કરને ક્યૂં આએ હૈં? ઉનહોંને કહા કે બાદશાહકી બેટી બીમાર હૈ, હકીમોં ઔર ડાક્ટરોંસે બડા ઈલાજ કરવાયા લેકિન કોઈ ફાઈદા નહીં હુવા, બાદશાહ ચાહતે હૈં કે આપ બેશક યહાં ન આએં તાકે આપકી ઈબાદતમેં ખલલ ન આએ, હમ આપકે પાસ બચ્ચીકો લેકર આ જાતે હૈં, આપ યહીં ઉસ બચ્ચીકો દમ કર દેના, હમેં ઉમ્મીદ હૈ કે આપકે દમ કરનેસે વો ઠીક હો જાએગી. ઉસકે દિલમેં ખયાલ આયા કે હાં મૈંને એક દમ સીખા તો થા, ઉસ દમકો આઝમાનેકા યે અચ્છા મૌકા હૈ. ચલો યે તો પતા ચલ જાએગા કે વો દમ ઠીક ભી હૈ યા નહીં, ચુનાંચે ઉસને ઉન લોગોંકો બાદશાહકી બેટીકો લાનેકી ઈજાઝત દે દી.

બાદશાહ અપની બેટીકો બરસીસાકે પાસ લેકર આ ગયા, ઉસને જૈસે હી દમ કિયા વો ફૌરન ઠીક હો ગઈ. મર્ઝ ભી શયતાનને લગાયા થા ઔર દમ ભી ઉસીને બતાયા થા. લિહાઝા દમ કરતે હી શયતાન ઉસકો છોડકર ચલા ગયા ઔર વો બિલકુલ ઠીક હો ગઈ. બાદશાહકો પક્કા યકીન હો ગયા કે મેરી બેટી ઈસકે દમસે ઠીક હુઈ હૈ.

એક ડેઢ મહીનાકે બાદ ઉસને ફિર ઈસી તરહ બચ્ચી પર હમ્લા કિયા ઔર વો ઉસે ફિર બરસીસાકે પાસ લે આએ. ઉસને દમ કિયા તોં વો ફિર ઉસે છોડકર ચલા ગયા હત્તાકે દો ચાર દિનકે બાદ બાદશાહકો પક્કા યકીન હો ગયા કે મેરી બેટીકા ઈલાજ ઉસકે દમમેં હૈ. અબ બરસીસાકી બડી શોહરત હુઈ કે ઉસકે દમસે બાદશાહકી બેટી ઠીક હો જાતી હૈ.

કુછ અરસાકે બાદ ઉસ બાદશાહકે મુલ્ક પર કિસીને હમ્લા કિયા. વો અપને શેહઝાદોંકે હમરાહ દુશ્મનકા મુકાબલા કરનેકે લિયે તૈયારી કરને લગા. અબ બાદશાહ સોચમેં પડ ગયા કે અગર જંગમેં જાએં તો બેટીકો કિસકે પાસ છોડકર જાએં. કિસીને મશ્વરા દિયા કે કિસી વઝીરકે પાસ છોડ જાએં ઔર કિસીને કોઈ ઔર મશ્વરા દિયા. બાદશાહ કેહને લગા કે અગર ઈસકો દો બારહ બીમારી લગ ગઈ તો ફિર ક્યા બનેગા? બરસીસા તો કિસીકી બાત ભી નહીં સુનેગા. ચુનાંચે બાદશાહને કહા કે મૈં ખૂદ બરસીસાકે પાસ અપની બેટીકો છોડ જાતા હૂં..... દેખો શયતાન કૈસે જોડ મિલા રહા હૈ..... બાદશાહ અપને તીનોં બેટોં ઔર બેટીકો લેકર બરસીસાકે પાસ પહોંચ ગયા ઔર કેહને લગા કે હમ જંગ પર જા રહે હૈં, ઝિંદગી ઔર મૌતકા પતા નહીં હૈ. મુઝે ઈસ વક્ત સબસે ઝિયાદા ભરોસા તુમ હી પર હૈ ઔર મેરી બેટીકા ઈલાજ ભી તુમહારે હી પાસ હૈ લિહાઝા મૈં ચાહતા હૂં કે યે બચ્ચી તુમહારે પાસ હી ઠહેર જાએ. બરસીસા કેહને લગા, તૌબા તૌબા!!! મૈં યે કામ કૈસે કર સકતા હૂં કે યે અકેલી મેરે પાસ ઠેહરે. બાદશાહને કહા નહીં ઐસી કોઈ બાત નહીં હૈ, બસ આપ ઈજાઝત દે દેં, મૈં ઉસકે રેહનેકે લિયે આપકે ઈબાદતખાનેકે સામને એક ઘર બનવા દેતા હૂં ઔર યે ઉસી ઘરમેં ઠહેરેગી. બરસીસાને યે સુનકર કહા, ચલો ઠીક હૈ. જબ ઉસને ઈજાઝત દી તો બાદશાહને ઉસકે ઈબાદત ખાનેકે સામને ઘર બનવા દિયા ઔર બચ્ચીકો વહાં છોડકર જંગ પર રવાના હો ગયે.

અબ બરસીસાકે દિલમેં બાત આઈ કે મૈં અપને લિયે તો ખાના બનાતા હી હૂં, અગર બચ્ચીકા ખાના ભી મૈં હી બના દિયા કરૂં તો ઉસમેં ક્યા હરજ હૈ. ક્યૂંકે વો અકેલી હૈ પતા નહીં કે અપને લિયે ખાના પકાએગી ભી યા નહીં પકાએગી. ચુનાંચે વો ખાના બનાતા ઔર આધા ખૂદ ખાકર બાકી આધા ખાના અપને ઈબાદત ખાનેકે દરવાઝેકે બાહિર રખ દેતા ઔર અપના દરવાઝા ખિટખિટા દેતા. યે ઉસ લડકીકે લિયે ઈશારા હોતા થા કે અપના ખાના ઉઠા લો. ઈસ તરહ વો લડકી ખાના ઉઠાકર લે જાતી ઔર

ખા લેતી. કઈ મહીનોં તક યેહી મામૂલ રહા.

ઉસકે બાદ શયતાનને ઉસકે દિલમેં યે બાત ડાલી કે દેખો, વો લડકી અકેલી રેહતી હૈ, તુમ ખાના પકાકર અપને દરવાઝેકે બાહિર રખ દેતે હો ઔર લડકીકો વો ખાના ઉઠાનેકે લિયે ગલીમેં નિકલના પડતા હૈ. અગર કભી કિસી મર્દને દેખ લિયા તો વો તો ઉસકી ઈઝ્ઝત ખરાબ કર દેગા. ઈસ લિયે બેહતર યે હૈ કે ખાના બનાકર ઉસકે દરવાઝેકે અંદર રખ દિયા કરો તાકે ઉસકો બાહિર ન નિકલના પડે. ચુનાંચે બરસીસાને ખાના બનાકર ઉસકે દરવાઝેકે અંદર રખના શુરૂ કર દિયા. વો ખાના રખકર કુંડી ખિટખિટા દેતા ઔર વો ખાના ઉઠા લેતી. યેહી સિલસિલા ચલતા રહા.

જબ કુછ ઔર મહીને ભી ગુઝર ગયે તો શયતાનને ઉસકે દિલમેં ડાલા કે તુમ ખૂદ તો ઈબાદતમેં લગે રેહતે હો. યે લડકી અકેલી હૈ, ઐસા ન હો કે તન્હાઈકી વજહસે ઔર ઝિયાદા બીમાર હો જાએ, ઈસ લિયે બેહતર હૈ કે ઉસકો કુછ નસીહત કર દિયા કરો તાકે યે ભી ઈબાદત ગુઝાર બન જાએ ઔર ઉસકા વક્ત બરબાદ ન હો. યે ખયાલ દિલમેં આતે હી ઉસને કહા કે હાં, યે બાત તો બહોત અચ્છી હૈ લેકિન ઈસ કામકી ક્યા તરતીબ હોની ચાહિયે. શયતાનને ઈસ બાતકા જવાબ ભી ઉસકે દિલમેં ડાલા કે ઉસકો કેહ દો કે વો અપને ઘરકી છત પર આ જાયા કરે ઔર તુમ ભી અપને ઘરકી છત પર બૈઠ જાયા કરો ઔર ઉસે વઅઝ ઔર નસીહત કિયા કરો. ચુનાંચે ઉસને ઈસી તરતીબસે વઅઝ ઔર નસીહત કરના શુરૂ કર દી. ઉસકે વઅઝકા ઈસ લડકી પર બડા અસર હુવા. ઉસને નમાઝેં ઔર વઝીફે શુરૂ કર દિયે. અબ શયતાનને ઉસકે દિલમેં યે બાત ડાલી કે દેખ, તેરી નસીહતકા ઉસ પર કિતના અસર હુવા. ઐસી નસીહત તો હર રોઝ હોની ચાહિયે. ચુનાંચે ઉસને રોઝાના નસીહત કરની શુરૂ કર દી.

ઈસી તરહ કરતે કરતે જબ કુછ વક્ત ગુઝર ગયા તો શયતાનને ફિર ઉસકે દિલમેં યે બાત ડાલી કે તુમ અપને ઘરકી છત પર બૈઠતે હો

ઔર વો અપને ઘરકી છત પર બૈઠતી હૈ, રાસ્તેમેંસે ગુઝરનેવાલે ક્યા બાતેં સોચેંગે કે યે કૌન બાતેં કર રહે હૈં? ઈસ તરહ તો બહોત હી ગલત અસર પૈદા હો જાએગા, ઈસ લિયે બેહતર યે હૈ કે છત પર બૈઠકર ઊંચી આવાઝસે બાત કરનેકે બજાએ તુમ દરવાઝેસે બાહિર ખડે હોકર તકરીર કરો ઔર વો દરવાઝેકે અંદર ખડે હોકર સુન લે, પરદા તો હોગા હી સહી. ચુનાંચે અબ તરતીબસે વઅઝ વ નસીહત શુરૂ હો ગઈ. કુછ અરસા તક ઈસી તરહ મા'મૂલ રહા.

ઉસકે બાદ શયતાનને ફિર બરસીસાકે દિલમેં ખયાલ ડાલા કે તુમ બાહિર ખડે રેહકર તકરીર કરતે હો, દેખનેવાલે ક્યા કહેંગે કે પાગલોંકી તરહ ઐસે હી બાતેં કર રહા હૈ, ઈસ લિયે અગર તકરીર કરની હી હૈ તો ચલો કિવાડકે અંદર ખડે હોકર કર લિયા કરો. વો દૂર ખડી હોકર સુન લિયા કરેગી. ચુનાંચે અબ ઉસને દરવાઝેકે અંદર ખડે હોકર તકરીર કરના શુરૂ કર દી, જબ ઉસને અંદર ખડે હોકર તકરીર કરના શુરૂ કી તો લડકીને ઉસકો બતાયા કે ઈતની નમાઝેં પઢતી હૂં ઔર ઈતની ઈબાદત કરતી હૂં. યે સુનકર ઉસે બડી ખૂશી હુઈ કે મેરી બાતોંકા ઉસ પર બડા અસર હો રહા હૈ. અબ મૈં અકેલા હી ઈબાદત નહીં કર રહા હૂં બલ્કે યે ભી ઈબાદત કર રહી હૈ. કઈ દિન તક યેહી સિલસિલા ચલતા રહા.

આખિરકાર શયતાનને લડકીકે દિલમેં બરસીસાકી મુહબ્બત ડાલી ઔર બરસીસાકે દિલમેં લડકીકી મુહબ્બત ડાલી. ચુનાંચે લડકીને કહા કે આપ જો ખડે ખડે બયાન કરતે હૈં, મૈં આપકે લિયે ચારપાઈ ડાલ દિયા કરૂંગી, આપ ઉસ પર બૈઠકર બયાન કર દિયા કરના ઔર મૈં દૂર બૈઠકર સુન લિયા કરૂંગી. ઉસને કહા, બહોત અચ્છા. લડકીને દરવાઝેકે કરીબ ચારપાઈ ડાલ દી. બરસીસા ઉસ પર બૈઠકર નસીહત કરતા રહા ઔર લડકી દૂર બૈઠકર બાત સુનતી રહી. ઉસ દૌરાન શયતાનને બરસીસાકે દિલમેં લડકીકે લિયે બડી શફકત ઔર હમદર્દી પૈદા કર દી. કુછ દિન ગુઝરે તો શયતાનને આબિદકે દિલમેં બાત ડાલી કે નસીહત સુનાની તો લડકીકો હોતી હૈ દૂર બૈઠનેકી વહજસે ઊંચા બોલના પડતા હૈ. ગલીસે ગુઝરનેવાલે

લોગ ભી સુનતે હૈં, કિતના અચ્છા હો કે યે ચારપાઈ ઝરા આગે કરકે રખ લિયા કરેં ઔર પસ્ત (યાની ધીમી) આવાઝમેં ગુફતગૂ કર લિયા કરેં. ચુનાંચે બરસીસાકી ચારપાઈ લડકીકી ચારપાઈકે કરીબતર હો ગઈ ઔર વઅઝ વ નસીહતકા સિલસિલા જારી રહા.

કુછ અરસા ઈસી તરહ ગુઝરા તો શયતાનને લડકીકો મુઝય્યન કરકે (યાની શણગાર કરકે) બરસીસાકે સામને પેશ કરના શુરૂ કર દિયા ઔર વો યૂં ઈસ લડકીકે હુસ્નો જમાલકા ગિરવીદા (યાની આશિક) હોતા ગયા. અબ શયતાનને બરસીસાકે દિલમેં જવાનીકે ખયાલાત ડાલના શુરૂ કર દિયે, હત્તાકે બરસીસાકા દિલ ઈબાદતખાનેસે ઉચાટ હો ગયા ઔર ઉસકા ઝિયાદા વક્ત લડકીસે બાતેં કરનેમેં ગુઝર જાતા. સાલ ગુઝર ચુકા થા. એક દફા શેહઝાદોંને આકર શેહઝાદીકી ખબરગીરી કી તો શેહઝાદીકો ખૂશો ખુર્રમ પાયા ઔર રાહિબકે ગુન ગાતે દેખા. શેહઝાદોંકો લડાઈકે સફર પર દો બારહ જાના થા ઈસ લિયે વો મુત્મઈન હોકર ચલે ગયે. અબ શેહઝાદોંકે જાનેકે બાદ શયતાનને અપની કોશિશેં તેઝ તર કર દીં. ચુનાંચે ઉસને બરસીસાકે દિલમેં લડકીકા ઈશ્ક પૈદા કર દિયા ઔર લડકીકે દિલમેં બરસીસાકા ઈશ્ક ભર દિયા. હત્તાકે દોનોં તરફ બરાબરકી આગ સુલગ ઉઠી.

અબ જિસ વક્ત આબિદ નસીહત કરતા તો સારા વક્ત ઉસકી નિગાહેં શેહઝાદીકે ચેહરે પર જમી રેહતીં. શયતાન લડકીકો નાઝો અંદાઝ સિખાતા ઔર વો સરાપા નાઝનીન રશ્કે કમર અપને અંદાઝ વ અતવારસે બરસીસાકા દિલ લુભાતી. હત્તાકે આબિદને અલાહિદા ચારપાઈ પર બૈઠનેકે બજાએ લડકીકે સાથ એક હી ચારપાઈ પર બૈઠના શુરૂ કર દિયા. અબ ઉસકી નિગાહેં જબ શેહઝાદીકે ચેહરે પર પડીં તો ઉસને ઉસે સરાપા હુસ્નો જમાલ ઔર જાઝિબે નઝર પાયા. ચુનાંચે આબિદ અપને શેહવાની જઝબાત પર કાબૂ ન રખ સકા ઔર ઉસ શેહઝાદીકી તરફ હાથ બઢાયા. શેહઝાદીને મુસ્કુરાકર ઉસકી હૌસલા અફઝાઈ કી. યહાં તકકે બરસીસા ઝિનાકા મુરતકિબ હો ગયા. જબ દોનોંકે દરમિયાનસે હયા (શરમ) કી દીવાર હટ

ગઈ ઔર ઝિનાકે મુરતકિબ હુએ તો વો આપસમેં મિયાં બીવીકી તરહ રેહને લગ ગયે. ઉસ દૌરાન શેહઝાદી હામિલા હો ગઈ.

અબ બરસીસાકો ફિક્ર લાહિક હુઈ કે અગર કિસીકો પતા ચલ ગયા તો ક્યા બનેગા, મગર શયતાનને ઉસકે દિલમેં ખયાલ ડાલા કે કોઈ ફિક્રકી બાત નહીં, જબ બચ્ચા પૈદા હોગા તો નૌમૌલૂદકો ઝિંદા દફન કર દેના ઔર લડકીકો સમઝા દેના, વો અપના ભી ઐબ છુપાએગી ઔર તુમહારા ઐબ ભી છુપાએગી. ઉસ ખયાલકે આતે હી ડરા ઔર ખૌફકે તમામ હિજાબ દૂર હો ગયે ઔર બરસીસા બે ખૌફ વ ખતર હવસ પરસ્તી ઔર નફસ પરસ્તીમેં મશ્ગૂલ રહા.

એક વો દિન ભી આયા જબ ઉસ શેહઝાદીને બચ્ચેકો જનમ દિયા. જબ બચ્ચેકો વો દૂધ પિલાને લગી તો શયતાનને બરસીસાકે દિલમેં ડાલા કે અબ તો ડેઢ દો સાલ ગુઝર ગયે હૈં ઔર બાદશાહ ઔર દૂસરે લોગ જંગસે વાપસ આનેવાલે હૈં. શેહઝાદી ઉનકો સારા માજરા સુના દેગી. ઈસ લિયે તુમ ઉસકા બેટા કિસી બહાનેસે કતલ કર દો તાકે ગુનાહકા સુબૂત ન રહે.

ચુનાંચે એક દફા શેહઝાદી સોઈ હુઈ થી. ઉસને બચ્ચેકો ઉઠાયા ઔર કતલ કરકે ઘરકે સહનમેં દબા દિયા. અબ માં તો માં હી હોતી હૈ. જબ વો ઉઠી તો ઉસને કહા, મેરા બેટા કિધર હૈ? ઉસને કહા, મુઝે તો કોઈ ખબર નહીં હૈ. માંને ઈધર ઉધર દેખા તો બેટેકા કહીં સુરાગ (યાની પતા) ન મિલા. ચુનાંચે વો ઉસસે ખફા હોને લગી. જબ વો ખફા હોને લગી તો શયતાનને બરસીસાકે દિલમેં બાત ડાલી કે દેખો, યે માં હૈ, યે અપને બચ્ચેકો હરગિઝ નહીં ભૂલેગી, પેહલે તો ન માલૂમ યે બતાતી યા ન બતાતી, અબ તો યે ઝરૂર બતા દેગી લિહાઝા અબ એક હી ઈલાજ બાકી હૈ લડકીકો ભી કતલ કર દો, તાકે ન રહે બાંસ ન બજે બાંસરી. જબ બાદશાહ આકર પૂછેગા તો બતા દેના કે વો બીમાર હુઈ થી ઔર મર ગઈ થી. જૈસે હી ઉસકે દિલમેં યે બાત આઈ કેહને લગા કે બિલકુલ ઠીક હૈ. ચુનાંચે ઉસને લડકીકો ભી કતલ કર દિયા ઔર લડકેકે સાથ હી સહનમેં દફન કર દિયા.

ઉસકે બાદ વો અપની ઈબાદતમેં લગ ગયા.

કુછ મહીનોંકે બાદ બાદશાહ સલામત વાપસ આ ગયે. ઉસને બેટોંકો ભેજા કે જાઓ અપની બહેનકો લે આઓ. વો બરસીસાકે પાસ આએ ઔર કેહને લગે, જી હમારી બહેન આપકે પાસ થી, હમ ઉસે લેને આએ હૈં. બરસીસા ઉનકી બાત સુનકર રો પડા ઔર કેહને લગા કે આપકી બહેન બહોત અચ્છી થી, બડી નેક થી ઔર ઐસે ઐસે ઈબાદત કરતી થી, લેકિન વો અલ્લાહકો પ્યારી હો ગઈ, યે સહનમેં ઉસકી કબ્ર હૈ. ભાઈયોંને જબ સુના તો વો રો ધોકર વાપસ ચલે ગયે.

ઘર જાકર જબ વો રાતકો સોએ તો શયતાન ખ્વાબમેં બડે ભાઈકે પાસ ગયા ઔર ઉસસે પૂછને લગા, બતાઓ તુમહારી બહેનકા ક્યા બના? વો કેહને લગા, હમ જંગકે લિયે ગયે હુએ થે, ઉસે બરસીસાકે પાસ છોડકર ગયે થે, વો અબ ફૌત હો ચુકી હૈ. શયતાન કેહને લગા, વો તો ફૌત નહીં હુઈ. ઉસને પૂછા કે અગર ફૌત નહીં હુઈ તો ફિર ક્યા હુવા? વો કેહને લગા બરસીસાને ખૂદ યે કરતૂત કિયા હૈ ઔર ઉસને ખૂદ ઉસે કતલ કિયા હૈ ઔર ફલાં જગહ ઉસે દફન કિયા ઔર બચ્ચેકો ઉસને ઉસીકે સાથ દફન કિયા હૈ. ઉસકે બાદ વો ખ્વાબમેં હી ઉસકે દરમિયાને ભાઈકે પાસ ગયા ઔર ઉસકો ભી યેહી કુછ કહા ઔર ફિર ઉસકે છોટે ભાઈકે પાસ જાકર ભી યેહી કુછ કહા.

તીનોં ભાઈ જબ સુબહ ઉઠે તો એકને કહા મૈંને એક ખ્વાબ દેખા હૈ. દૂસરેને કહા કે મૈંને યેહી ખ્વાબ દેખા, ઔર તીસરેને કહા મૈંને ભી યેહી ખ્વાબ દેખા હૈ. વો આપસમેં કેહને લગે કે યે અજીબ ઈત્તિફાક હૈ કે સબકો એક જૈસા ખ્વાબ આયા હૈ. સબસે છોટે ભાઈને કહા યે ઈત્તિફાકકી બાત નહીં હૈ બલ્કે મૈં તો જાકર તેહકીક કરૂંગા. દૂસરેને કહા, છોડો ભાઈ યે કૌનસી બાત હૈ, જાને દો, વો કેહને લગા નહીં મૈં તો ઝરૂર તફતીશ (તેહકીક) કરૂંગા. ચુનાંચે છોટા ભાઈ ગુસ્સામેં આકર ચલ પડા. ઉસે દેખકર બાકી ભાઈ ભી ઉસકે સાથ હો લિયે. ઉનહોંને જબ જાકર ઝમીનકો ખોદા તો ઉનહેં ઉસમેં બહેનકી હડ્ડિયાં ભી મિલ ગઈ ઔર સાથ હી છોટેસે બચ્ચેકી

હડ્ડિયોંકા ઢાંચા ભી મિલ ગયા.

જબ સુબૂત મિલ ગયા તો ઉનહોંને બરસીસાકો ગિરિફ્તાર કર લિયા. ઉસે જબ કાઝીકે પાસ લે જાયા ગયા તો ઉસને કાઝીકે રૂબરૂ અપને ઈસ ઘનાવને (બુરે) ઔર મકરૂહ કામકા ઈકરાર કર લિયા ઔર કાઝીને બરસીસાકો ફાંસી દેનેકા હુકમ દે દિયા.

જબ બરસીસાકો ફાંસીકે તખ્તે પર લાયા ગયા ઔર ઉસકે ગલેમેં ફંદા ડાલા ગયા ઔર ફિર ફંદા ખીંચનેકા વક્ત આયા તો ફંદા ખીંચનેસે ઠીક દોચાર લમ્હે પેહલે શયતાન ઉસકે પાસ વોહી ઈબાદત ગુઝારકી શકલમેં આયા. વો ઉસસે કેહને લગા, ક્યા મુઝે પહેચાનતે હો કે મૈં કૌન હૂં? બરસીસાને કહા, હાં મૈં તુમહેં પહેચાનતા હૂં, તુમ વોહી ઈબાદત ગુઝાર હો જિસને મુઝે વો દમ બતાયા થા. શયતાનને કહા, વો દમ ભી આપકો મૈંને બતાયા થા. લડકીકો ભી મૈંને અપના અસર ડાલકર બીમાર કિયા થા, ઉસે કતલ ભી મૈંને તુઝસે કરવાયા થા, ઔર અગર અબ તૂ બચના ચાહે તો મૈં હી તુઝે બચા સકતા હૂં. બરસીસાને કહા, અબ તુમ મુઝે કૈસે બચા સકતે હો? યે કેહને લગા, તુમ મેરી એક બાત માન લો મૈં તુમહારા યે કામ કર દેતા હૂં. ઉસને પૂછા કે મૈં આપકી કૌનસી બાત માનૂં? ઉસ શયતાનને કહા કે બસ યે કેહ દો કે ખુદા નહીં હૈ. બરસીસાકે તો હવાસ બાખ્તા હો ચુકે થે. (યાની ઘભરા ગયા થા) ઉસને સોચા કે ચલો મૈં એક દફા યે કેહ દેતા હૂં, ફિર ફાંસીસે બચનેકે બાદ દો બારહ ઈકરાર કર લૂંગા. ચુનાંચે ઉસને કેહ દિયા, ખુદા મૌજૂદ નહીં હૈ. ઠીક ઉસ લમ્હામેં ખીંચનેવાલેને ફંદા ખીંચ દિયા ઔર યૂં ઈસ ઈબાદત ગુઝારકી કુફ્ર પર મૌત આ ગઈ.

ઈસસે અંદાઝા લગાઈયે કે યે કિતની લાંગ ટ્રમ પ્લાનિંગ કરકે ઈન્સાનકો ગુનાહકે કરીબ કરતા ચલા જાતા હૈ ઉસસે ઈન્સાન નહીં બચ સકતા, અલ્લાહ હી ઉસસે બચા સકતા હૈ. લિહાઝા અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે સામને યૂં દુઆ માંગની ચાહિયે.

"અલ્લાહુમ્મહ્ ફઝ્ના મિનશ્શૈતાનિ ર્રજીમિ. રબ્બિ અઊઝુબિક

મિન હમઝાતિશશયાતીનિ વ અઊઝુબિક રબ્બિ અંય્યહ્ઝુરૂન."

(અય અલ્લાહ! હમેં શયતાન મરદૂદકે શરસે મહેફૂઝ ફરમા. અય પરવરદિગાર! મૈં આપકી પનાહ માંગતા હૂં ઉસસે કે શયતાન મેરે પાસ આએં).

વસ્વસોંસે દીનકા નુકસાન બિલકુલ નહીં હોતા ઈત્મીનાન રખિયે

સવાલ :- મુકર્રમ વ મોહતરહમ જનાબ મૌલાના સાહબ

અસ્સલામુ અલૈકુમ વ રહમતુલ્લાહિ વ બરકાતુહ

બાદ સલામ ગુઝારિશ હૈ કે આજકલ મૈં વસ્વસોંકા મરીઝ બન ચુકા હૂં. દિન બદિન વસ્વસે બઢતે જા રહે હૈં. જિસસે દિલમેં સખ્ત બેકરારી હોતી હૈ. બરાએ કરમ કોઈ મુનાસિબ ઈલાજ મેરે લિયે તજવીઝ ફરમાઈયે.

જવાબ :- નીચેકી બાતોંકા એહતિમામ કીજિયે.

(૧) વસ્વસોંસે દીનકા નુકસાન બિલકુલ નહીં હોતા, ઈત્મીનાન રખિયે.

(૨) કિસી દીની યા દુન્યવી કામમેં મશ્ગૂલ હો જાઈયે.

(૩) વસાવિસકો દૂર કરનેકી ફિક્ર મત કીજિયે, ઉસસે ઔર લિપટતે હૈં.

(૪) વસાવિસકી મિસાલ ઐસી હૈ કે જૈસે કુત્તા ભોંકતા હૈ ઉસકે ભગાનેકી ફિક્ર ન કી જાએ.

(૫) વસાવિસ આતે હી **આમન્તુ બિલ્લાહિ વ રસૂલિહી** પઢ લેના કાફી હૈ. યાની ઈમાન લાયા મૈં અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) પર.

(હિસ્ને હસીન સફા ૨૨૫)

(૬) **લા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહિલ અલિય્યિલ અઝીમકા**

વિર્દ રખિયે.

(૭) સુબહ વ શામ ઈસ દુઆકા એહતિમામ કીજિયે. "અલ્લાહુમ્મ ફાતિરસ્સમાવાતિ વલ અર્ઝિ આલિમલ્ ગૈબિ વશ્શહાદતિ રબ્બ કુલ્લિ શૈઈંવ્ વ મલીકહૂ અશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત અઊઝુબિક મિન્ શર્રિ નફસી વ મિન શર્રિ શ્શૈતાનિ વ શિર્કિહી વ અન્ અક્તરિફ અલા નફસી સૂઅન્ ઔ અજુર્રહૂ ઈલા મુસ્લિમ."

(અબૂ દાઊદ, સહીહ તિરમિઝી જિલ્દ ૩, સફા ૧૪૨)

(૮) અઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ પઢિયે. દસ મરતબા સુબહ. (હિસ્ને હસીન સફા ૨૨૫)

(૯) અલ્લાહુ અહદ, અલ્લાહુ સ્સમદ, લમ યલિદ્ વ લમ્ યૂલદ્ વ લમ્ યકુલ્લહૂ કુફુવન્ અહદ. (અલ્લાહ એક હૈ, બેનિયાઝ હૈ, ન ઉસસે કોઈ પૈદા હુવા ન વો કિસીસે પૈદા હુવા, ઔર ન કોઈ ઉસકા હમસર હૈ) પઢિયે.

(હિસ્ને હસીન સફા ૨૨૫)

વલ્લાહુ અઅલમ

વસ્સલામ

અલ્લાહકી રઝાકા તાલિબ : મુહમ્મદ યૂનુસ પાલનપુરી

માલદાર યા માલકે ચોકીદાર

યે બાત ઝહન નશીન કર લેં કે કુછ લોગ માલદાર હોતે હૈં ઔર કુછ લોગ માલકે ચોકીદાર હોતે હૈં. માલદાર તો વો હોતે હૈં કે જિનકે પાસ માલ હો ઔર અલ્લાહકે રાસ્તેમેં ખૂબ લગા રહે હોં. ઔર માલકે ચોકીદાર વો હોતે હૈં જો રોઝાના બેંક બેલેન્સ ચેક કરતે હૈં. વો ગિન્તે રેહતે હૈં કે અબ ઈતને હો ગયે અબ ઈતને હો ગયે. વો બેચારે ચોકીદારી કર રહે હોતે હૈં. ખૂદ તો ચલે જાએંગે ઔર ઉનકી ઔલાદેં અય્યાશિયાં કરેંગી.

દુન્યવી ઝિંદગીકી મિસાલ કુરઆનને પાનીસે ક્યૂં દી હે?

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમાતે હૈં :

વઝ્રિબ્ લહુમ્ મષલલ્ હયાતિ દુન્યા કમાઈન્ અન્ઝલ્નાહૂ મિનસ્સમાઈ. (સૂરએ કહફ ૪૫)

"ઔર ઉનકો બતા દેં કે દુનિયાકી ઝિંદગીકી મિસાલ ઐસી હૈ જૈસે હમને ઉતારા પાની આસમાનસે."

ઈસ આયતમેં અલ્લાહ તઆલાને ઝિંદગીકી મિસાલ પાનીસે દી હૈ. દુનિયા ઔર પાનીમેં આપકો કઈ ચીઝેં મુશ્તરકા નઝર આએંગી. ઈસ સિલસિલેમેં ચંદ મિસાલેં પેશે ખિદમત હૈં.

(૧) પાનીકી સિફત હૈ કે વો એક જગહ પર કભી નહીં ઠહેરતા. ઉસે જહાં બેહનેકા મૌકા મિલે બેહતા હૈ. જિસ તરહ પાની એક જગહ પર કભી નહીં ઠહેરતા. ઈસી તરહ દુનિયા ભી એક જગહ નહીં ઠહેરતી, જહાં મૌકા મિલતા હૈ દુનિયા હાથસે નિકલ જાતી હૈ. જો બંદા યે સમઝતા હૈ કે મેરે પાસ દુનિયા હૈ ઉસકે પાસસે દુનિયા રોઝાના ખિસક રહી હોતી હૈ. યાદ રખ્ખેં કે યે આહિસ્તા આહિસ્તા ખિસકતી હૈ. કિસીકે પાસસે પચાસ સાલમેં ખિસકતી હૈ, કિસીકે પાસસે સત્તર સાલમેં ખિસકતી હૈ ઔર કિસીકે પાસસે સો સાલમેં ખિસકતી હૈ. મગર બંદેકો પતા નહીં ચલતા. યે હર બંદેકે પાસ જાતી હૈ મગર યે કિસીકે પાસ ઠહેરતી નહીં હૈ. ઉસને કઈ લોગોંસે નિકાહ કિયે ઔર ઉનકો રંડવા કિયા. એક બુઝુર્ગને એક મરતબા ખ્વાબમેં દુનિયાકો એક કુંવારી લડકીકી તરહ દેખા. ઉનહોંને પૂછા તૂને લાખોં નિકાહ કિયે ઉસકે બાવજૂદ કુંવારી હી રહી? કેહને લગી, જિનહોંને મુઝસે નિકાહ કિયે વો મર્દ નહીં થે ઔર જો મર્દ થે વો મુઝસે નિકાહ કરને પર તૈયાર હી નહીં હુએ.

ઈસ લિયે અલ્લાહવાલે દુનિયાકી તરફ મુહબ્બતકી નઝરસે નહીં

દેખતે. ઉનકી નઝરમેં મતલૂબે હકીકી અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી ઝાત હોતી હૈ. લિહાઝા ઉનકી તવજ્જોહ ઉસીકી તરફ હોતી હૈ. વો આખિરતકી લઝ્ઝતોંકે ખ્વાહિશમંદ હોતે હૈં. બલ્કે જબ જબ ઉનકો દુનિયાકી લઝ્ઝતેં મિલતી હૈં તો વો ઈસ બાતસે ઘભરાતે હૈં કે ઐસા ન હો કે નેક આ'માલકા અજ્ર આખિરતકે બજાએ કહીં હમેં દુનિયા હીમેં ન દે દિયા જાએ.

(૨) દૂસરી સિફત યે હૈ કે જો આદમી ભી પાનીમેં દાખિલ હોતા હૈ વો તર (યાની ભીગા) હુએ બગૈર નહીં રેહતા. ઈસી તરહ દુનિયા ભી ઐસી હૈ કે જો આદમી ભી ઉસમેં ઘુસેગા વો મુતા'સ્સિર હુએ બગૈર નહીં રેહતા.

(૩) તીસરી સિફત યે હૈ કે પાની જબ ઝરૂરતકે મુતાબિક હો ફાઈદામંદ હોતા હૈ ઔર જબ ઝરૂરતસે બઢ જાએ તો નુકસાન દેહ હોતા હૈ, ઈસી તરહ દુનિયા ભી અગર ઝરૂરતકે મુતાબિક હો તો બદેકે લિયે ફાઈદામંદ હોતી હૈ ઔર જબ ઝરૂરતસે બઢ જાએ તો ફિર યે નુકસાન પહોંચાના શુરૂ કર દેતી હૈ. પાનીકા સૈલાબ જબ આતા હૈ તો બંદ ભી તોડ દેતા હૈ ક્યૂંકે વો ઝરૂરતસે ઝિયાદા હોતા હૈ. ઈસી તરહ જિન લોગોંકે પાસ ભી ઝરૂરતસે ઝિયાદા માલ હોતા હૈ વો અય્યાશિયાં કરતે હૈં ઔર શરીઅતકી હુદૂદકો તોડ દેતે હૈં. જો લોગ જુએકી (જુગારકી) બાઝિયાં લગાતે હૈં ઔર એક એક રાતમેં લાખોં ગિનવાતે હૈં વો ઉનકી ઝરૂરતકા પૈસા થોડા હી હોતા હૈ. ઉનહેં તો બિલકુલ પરવાહ નહીં હોતી.

દુનિયા ઈસ્તિગ્ના (બે-પરવાઈ) સે આતી હૈ

હમારે અકાબિરીન પર ઐસે ઐસે વાકિઆત પેશ આએ કે ઉનહેં વક્તકે બાદશાહોંને બડી બડી જાગીરેં પેશ કીં મગર ઉનહોંને અપની ઝાતકે લિયે કભી કબૂલ ન કીં. હઝરત ઉમર ઈબ્ને ખત્તાબ (રદિ.) કે પોતે હઝરત સાલિમ (રહ.) એક મરતબા હરમે મક્કામેં તશરીફ લાએ. મતાફમેં આપકી મુલાકાત વક્તકે બાદશાહ હિશામ બિન અબ્દુલ મલિકસે

હુઈ. હિશામને સલામકે બાદ અર્ઝ કિયા હઝરત! કોઈ ઝરૂરત હો તો હુકમ ફરમાએં તાકે મૈં આપકી કોઈ ખિદમત કર સકૂં. આપને ફરમાયા હિશામ! મુઝે બૈતુલ્લાહકે સામને ખડે હોકર ગૈરૂલ્લાહકે સામને હાજત બયાન કરતે હુએ શરમ આતી હૈ ક્યૂં કે અદબે ઈલાહીકા તકાઝા હૈ કે યહાં ફક્ત ઉસીકે સામને હાથ ફૈલાયા જાએ. હિશામ લાજવાબ હો ગયા. કુદરતન જબ આપ હરમ શરીફસે બાહિર નિકલે તો હિશામ ભી ઠીક ઉસી વક્ત બાહિર નિકલા. આપકો દેખકર વો ફિર કરીબ આયા ઔર કેહને લગા હઝરત! અબ ફરમાઈયે કે મૈં આપકી ક્યા ખિદમત કર સકતા હૂં? આપને ફરમાયા હિશામ! બતાઓ મૈં તુમસે ક્યા માંગૂં દીન યા દુનિયા? હિશામ જાનતા થા કે દીનકે મૈદાનમેં તો આપકા શુમાર વક્તકી બુઝુર્ગ તરીન હસ્તિયોંમેં હોતા હૈ, લિહાઝા કેહને લગા, હઝરત! આપ મુઝસે દુનિયા માંગેં. આપને ફૌરન જવાબ દિયા કે "દુનિયા તો મૈંને કભી દુનિયાકે બનાનેવાલેસે ભી નહીં માંગી ભલા તુમસે ક્યા માંગૂંગા." યે સુનતે હી હિશામકા ચેહરા લટક ગયા ઔર વો અપનાસા મુંહ લેકર રેહ ગયા.

શયતાન રિશ્વત નહીં લેતા

ઈમામ ગઝાલી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે શયતાન હમારા ઐસા દુશ્મન હૈ કે જો કભી રિશ્વત કબૂલ નહીં કરતા, બાકી દુશ્મન ઐસે હોતે હૈં કે અગર કોઈ હદિયે, તોહફે ઔર રિશ્વત દે દે તો વો નરમ પડ જાએંગે ઔર મુખાલિફત (દુશ્મની) છોડ દેંગે. ઔર અગર ખૂશામદ કી જાએ તો ઉસે ભી વો માન જાએંગે. મગર શયતાન વો દુશ્મન હૈ જો ન તો રિશ્વત કબૂલ કરતા હૈ ઔર ન ખૂશામદ કબૂલ કરતા હૈ. યે કોઈ નહીં કેહ સકતા કે હમ એક દિન બૈઠકર ઉસકી ખૂશામદ કર લેંગે ઔર યે હમારી જાન છોડ જાએ. યે હરગિઝ નહીં છોડેગા ઈસ લિયે કે યે ઈમાનકા ડાકૂ હૈ ઔર ઉસકી હર વક્ત ઈસ બાત પર નઝર હૈ કે મૈં કિસ તરહ ઈન્સાનકો ઈમાનસે મહેરૂમ કર દૂં.

વુઝૂકી તરતીબમેં સુન્નતકો ફર્ઝ પર મુકદ્દમ ક્યૂં કિયા?

મુકર્રમ વ મોહતરમ

અસ્સલામુ અલૈકુમ વ રહમતુલ્લાહિ વ બરકાતુહૂ

સવાલ :- બાદ સલામ ગુઝારિશ હૈ કે મુઝે એક તાલિબે ઈલ્માના સવાલ હોતા હૈ કે વુઝૂમેં ચેહરેકા ધોના ફર્ઝકી રવસે ઝરૂરી હૈ જબકે ઈસ ફરઝિય્યતકી અદાઈગીસે પેહલે હાથ ભી ધોતે હૈં, કુલ્લી ભી કરતે હૈં ઔર નાકમેં ભી પાની ડાલતે હૈં જબ કે યે સબ ચીઝેં સુન્નતકી કબીલસે હૈં તો વુઝૂકી તરતીબમેં હક યે બનતા હૈ કે ફર્ઝ પેહલે હો ઔર સુન્નતેં બાદમેં હોં, લિહાઝા સુન્નતકો ફર્ઝ પર મુકદ્દમ ક્યૂં કિયા?

જવાબ :- ફુકહાને ઉસકા યેહી જવાબ દિયા હૈ કે જબ કોઈ આદમી પાનીસે વુઝૂ કરને લગેગા ઔર વો અપને હાથમેં પાની લેગા તો ઉસે આંખોંસે દેખકર પાનીકે રંગકા પતા ચલેગા, જબ મુંહમેં ડાલેગા તો ઝાઈકાકા પતા ચલેગા, ઔર જબ નાકમેં ડાલેગા તો ઉસે બૂ કા પતા ચલ જાએગા. ઈસી તરીકાસે જબ ઉસે તસલ્લી હો જાએગી કે પાનીકા રંગ ભી ઠીક હૈ, ઉસકા ઝાઈકા ભી ઠીક હૈ ઔર ઉસકી બૂ ભી ઠીક હૈ તો વો શરીઅતકા હુકમ પૂરા કરનેકે લિયે ચેહરેકો ધોએગા.

મુકર્રમ વ મોહતરમ

અસ્સલામુ અલૈકુમ વ રહમતુલ્લાહિ વ બરકાતુહ

સવાલ :- બાદ સલામ ગુઝારિશ હૈ કે અલ્લાહ તઆલાને કુરઆન મજીદમેં દુનિયાકો ખેલ તમાશા ક્યૂં ફરમાયા?

જવાબ :- કુરઆનમેં અલ્લાહ તઆલાને ઈરશાદ ફરમાયા :

વમા હાઝિહિલ્ હયાતુ દુન્યા ઈલ્લા લહ્વુંવ્ વ લઈબ, વ ઈન્ન દારલ્ આખિરત લહિયલ્ હયવાનુ લૌ કાનૂ યઅ્લમૂન. (સૂરએ અન્કબૂત ૬૪)

"ઔર યે દુનિયાકી ઝિંદગી નહીં મગર ખેલ તમાશા, ઔર

આખિરતકી ઝિંદગી તો હમેશા રેહનેવાલી હૈ કાશ યે જાન લેતે."

જવાબ :- (૧) દુનિયામેં સબસે જલ્દી ખતમ હોનેવાલી ચીઝ ખેલ તમાશા હૈ. જિતને ભી ખેલ તમાશે હૈં વો ચંદ ઘડિયોંકે હોને હૈં. સ્ક્રીન પર તમાશા દેખેં તો ભી ચંદ ઘડિયોંકા હોતા હૈ. સરકસકા તમાશા ભી ચંદ ઘડિયોંકા હોતા હૈ, રીંછ બંદરકા તમાશા ભી ચંદ ઘડિયોંકા હોતા હૈ, અલ્લાહ તઆલાને ભી દુનિયાકો ખેલ તમાશેકે સાથ તશ્બીહ દી હૈ તાકે લોગોંકો પતા ચલ જાએ કે દુનિયા ઘડી દો ઘડીકા મઆમલા હૈ, યેહી વજહ હૈ કે કિયામતકે દિન કહેંગે.

"મા લબિષૂ ગૈર સાઅહ" (સૂરએ રૂમ ૫૫)

(વો નહીં ઠેહરે મગર એક ઘડી)

હત્તા કે કુછ તો યહાં તક કહેંગે :

લમ યલ્બષૂ ઈલ્લા અશિય્યતન્ ઓ ઝુહાહા.

(સૂરએ નાઝિઆત ૪૬)

(વો દુનિયામેં નહીં રહે મગર સુબહકા થોડાસા વક્ત યા શામકા થોડાસા વક્ત)

સો સાલકી ઝિંદગી ભી થોડીસી નઝર આએગી ગોયા

"ખ્વાબ થા જો કુછ દેખા, જો સુના અફસાના થા

જવાબ (૨) :- દુનિયાકો ખેલ તમાશેસે તશ્બીહ દેનેમેં દૂસરી બાત યે થી કે આમ તૌર પર ખેલ તમાશા દેખનેકે બાદ બંદેકો અફસોસ હી હોતા હૈ ઔર વો કેહતા હૈ કે બસ પૈસે ભી ઝાએઅ કિયે ઔર વક્ત ભી ઝાએઅ કિયા. અકસર દેખનેમેં આતા હૈ કે જો લોગ ખેલ તમાશા દેખતે હૈં વો બાદમેં કેહતે હૈં કે બસ હમ ઐસે હી ચલે ગયે, હમારે બહોતસે ઝરૂરી કામ રહ ગયે હૈં. દુનિયાદારકા ભી બિલકુલ યેહી હાલ હોતા હૈ કે અપની મૌતકે વક્ત અફસોસ કરતા હૈ કે મૈંને તો અપની ઝિંદગી ઝાએઅ કર દી.

જવાબ (૩) :- એક વજહ યે ભી હૈ કે આજકલકે ખેલ તમાશે આમ તૌર પર સાયાકી તરહ હોતે હૈં. સ્ક્રીન પર તો નઝર આતા હૈ કે બંદે ચલ રહે હૈં મગર હકીકતમેં ઉનકા સાયા ચલ રહા હોતા હૈ ઔર જો ઉનકે

પીછે ભાગતે હૈં વો સાયાકે પીછે ભાગ રહે હોતે હૈં. દુનિયાકા મઆમલા ભી ઐસા હી હૈ, જો ઉસકે પીછે ભાગતા હૈ વો ભી સાયાકે પીછે ભાગ રહા હોતા હૈ, ઉસસે કુછ હાસિલ નહીં હોતા.

બેહતરીન માલ વો હૈ જો જેબમેં હો દિલમેં ન હો, બદતરીન માલ વો હૈ જો જેબમેં ન હો દિલમેં હો

માલકી મિસાલ પાનીકી તરહ હૈ. કશ્તીકે ચલનેકે લિયે પાની ઝરૂરી હૈ. મગર કશ્તી તબ ચલતી હૈ જબ પાની કશ્તીકે નીચે હોતા હૈ, ઔર અગર નીચેકે બજાએ પાની કશ્તીકે અંદર આ જાએ તો યેહી પાની ઉસકે ડૂબનેકા સબબ બન જાએગા. યહાંસે માલૂમ હુવા કે અય મોમિન! તેરા માલ પાનીકી તરહ હૈ ઔર તૂ કશ્તીકી તરહ હૈ, અગર યે માલ તેરે નીચે રહા તો તેરે તૈરનેકા ઝરીઆ બનેગા. ઔર અગર યહાંસે નિકલકર તેરે દિલમેં આ ગયા તો ફિર યે તેરે ડૂબનેકા સબબ બન જાએગા. ઈસ લિયે સાબિત હુવા કે અગર માલ જેબમેં હો તો વો બેહતરીન ખાદિમ હૈ ઔર અગર દિલમેં હો તો બદતરીન આકા હૈ.

(મલ્ફૂઝાત વાલિદ સાહબ નવ્વલ્લાહુ મરકદહૂ)

મિયાં બીવીકો શયતાન જલ્દી લડા દેતા હૈ

શયતાન ખૂશગવાર ઈઝદિવાજી ઝિંદગીકો બિલકુલ નાપસંદ કરતા હૈ. વો ચાહતા હૈ કે મિયાં બીવીમેં રંજિશ (યાની બિગાડ) પૈદા હો ઔર ઈઝદિવાજી તઅલ્લુકાતમેં ખરાબી પૈદા હો. વો ખાસ તૌર પર ખાવિંદોંકે દિમાગમેં ફુતૂર (ફિત્ના) ડાલતા હૈ. લિહાઝા ખાવિંદ બાહિર દોસ્તોંકે અંદર ગુલાબકા ફૂલ બના રેહતા હૈ ઔર ઘરકે અંદર કરેલા નીમ ચળ્હા બન જાતા હૈ. નૌજવાન આકર કેહતે હૈં, હઝરત! પતા નહીં ક્યા વજહ હૈ કે ઘરમેં આતે હી દિમાગ ગરમ હો જાતા હૈ. વો અસલમેં શયતાન

ગરમ કર રહા હોતા હૈ. વો મિયાં બીવીકે દરમિયાન ઉલઝનેં પૈદા કરના ચાહતા હૈ.

શયતાન પેહલે મિયાં બીવીકે દરમિયાન ઝગડા કરવાકર ખાવિંદકે મુંહસે તલાકકે અલ્ફાઝ કહેલવાતા હૈ. જબ ઉસકી અકલ ઠિકાને આતી હૈ તો વો કેહતા હૈ મૈંને તલાકકે અલ્ફાઝ કેહ દિયે થે. ચુનાંચે વો બગૈર કિસીકો બતાએ મિયાં બીવીકે તૌર પર આપસમેં રેહના શુરૂ કર દેંગે. વો જિતની મુદ્દત ઈસી હાલમેં એક દૂસરેસે મિલતે રહેંગે તબ તક ઉનહેં ઝિનાકા ગુનાહ મિલતા રહેગા. અબ દેખેં કે કિતના બડા ગુનાહ કરવા દિયા, યે ઐસે કલીદી ગુનાહ કરવાતા હૈ.

હદીસે પાકમેં આયા હૈ કે કુર્બે કિયામતકી અલામાતમેંસે હૈ કે ખાવિંદ અપની બીવિયોંકો તલાક દેંગે ઔર ફિર નિકાહ ઔર રૂજૂઅકે બગૈર ઉનકે સાથ ઈસી તરહ અપની ઝિંદગી ગુઝારેંગે.

શયતાનકી શરારત

એક મરતબા એક આદમીને શયતાનકો દેખા. ઉસને કહા મરદૂદ! તૂ બડા હી બદમાશ હૈ, તૂને ક્યા ફસાદ મચાયા હુવા હૈ, અગર તૂ આરામસે એક જગહ બૈઠ જાતા તો દુનિયામેં અમન હો જાતા. વો મરદૂદ જવાબમેં કેહને લગા, મૈં તો કુછ નહીં કરતા, સિર્ફ ઉન્ગલી લગાતા હૂં. ઉસને પૂછા, ક્યા મતલબ? શયતાન કેહને લગા, અભી દેખના. કરીબ હી એક હલવાઈ (મિઠાઈ) કી દુકાન થી. વહાં કિસી બરતનમેં શીરા પડા હુવા થા. શયતાનને ઉન્ગલી શીરામેં ડુબોઈ ઔર દીવાર પર લગા દી. મખ્ખી આકર શીરે પર બૈઠ ગઈ. ઉસ મખ્ખીકો ખાનેકે લિયે એક છિપકલી આ ગઈ. સાથ હી એક આદમી કામ કર રહા થા. ઉસને છિપકલીકો દેખા તો ઉસને જૂતા ઉઠાકર છિપકલીકો મારા. વો જૂતા દીવારસે ટકરાકર હલવાઈકી મિઠાઈ પર ગિરા. જૈસે હી જૂતા મિઠાઈ પર ગિરા તો હલવાઈ ઉઠ ખડા હુવા ઔર ગુસ્સામેં આકર કેહને લગા, અરે! તૂને મેરી મિઠાઈમેં

જૂતા ક્યૂં મારા? અબ વો ઉલઝને લગ ગયે. ઈધરસે ઉસકે દોસ્ત આ ગયે ઔર ઉધરસે ઉસકે દોસ્ત પહોંચ ગયે. આખિરકાર ઐસા ઝગડા મચા કે ખુદાકી પનાહ! અબ શયતાન ઉસ આદમીસે કેહને લગા, દેખ! મૈં નહીં કેહતા થા કે મૈં તો સિર્ફ ઉન્ગલી લગાતા હૂં. જબ ઉસકી એક ઉન્ગલીકા યે ફસાદ હૈ તો પૂરે શયતાનમેં કિતની નહૂસત હોગી.

(મલ્ફૂઝાત હઝરત મૌલાના થાનવી રહ.)

હસદ ઔર હિર્સ દો ખતરનાક રૂહાની બીમારિયાં હૈં

જબ હઝરત નૂહ (અલૈ.) અપને ઉમ્મતિયોંકો લેકર કશ્તીમેં બૈઠે તો ઉનહેં કશ્તીમેં એક બૂઢ્હા નઝર આયા. ઉસે કોઈ પહેચાનતા ભી નહીં થા. આપ (અલૈ.) ને હર ચીઝકા જોડા જોડા કશ્તીમેં બિઠાયા મગર વો અકેલા થા. લોગોંને ઉસે પકડ લિયા. વો હઝરત નૂહ (અલૈ.) સે પૂછને લગે કે યે બૂઢ્હા કૌન હૈ? હઝરત નૂહ (અલૈ.) ને ઉસસે પૂછા બતાઓ તુમ કૌન હો? વો કેહને લગા જી મૈં શયતાન હૂં. આપને સુનકર ફરમાયા, તૂ ઈતના ચાલાક બદમાશ હૈ કે કશ્તીમેં આ ગયા, કેહને લગા જી મુઝસે ગલતી હો ગઈ અબ આપ મુઝે મઆફ ફરમા દેં. આપને ફરમાયા, તુમહેં હમ ઐસે હી નહીં છોડેંગે, તૂ હમેં અપના ગુર (ફારમોલા- તરીકા) બતાતા જા જિસસે તૂ લોગોંકો સબસે ઝિયાદા નુકસાન પહોંચાતા હૈ. કેહને લગા જી મૈં સચ સચ બતાઉંગા, અલબત્તા આપ વા'દા કરેં કે આપ મુઝે છોડ દેંગે. આપને ફરમાયા, ઠીક હૈ હમ તુમકો છોડ દેંગે. વો કેહને લગા મૈં દો બાતોંસે ઈન્સાનકો ઝિયાદા નુકસાન પહોંચાતા હૂં.

(૧) હસદ (૨) હિર્સ

ફિર વો કેહને લગા કે હસદ એક ઐસી ચીઝ હૈ કે મૈં ખૂદ ઉસકી વજહસે બરબાદ હુવા. ઔર હિર્સ વો ચીઝ હૈ જિસકી વજહસે આદમ (અલૈ.) કો જન્નતસે ઝમીન પર ઉતાર દિયા ગયા. ઈસ લિયે મૈં ઈનહીં દો

ચીઝોંકી વજહસે ઈન્સાનકો સબસે ઝિયાદા નુકસાન પહોંચાતા હૂં.

વાકઈ યે દોનોં ઐસી ખતરનાક બીમારિયાં હૈં જો તમામ બીમારિયોંકી બુન્યાદ બનતી હૈં. આજકે સબ લડાઈ ઝગડે યા તો હસદકી વજહસે હૈં યા હિર્સકી વજહસે. હાસિદ ઈન્સાન અંદર હી અંદર આગમેં જલતા રેહતા હૈ. વો કિસીકો અચ્છી હાલતમેં દેખ નહીં સકતા. દૂસરે ઈન્સાન પર અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમતેં હોતી હૈં ઔર હાસિદકે અંદર મરોડ પૈદા હોતે હૈં કે વો અચ્છી હાલતમેં ક્યૂં હૈ. (મલ્ફૂઝાત હઝરત જી મૌલાના ઈન્આમુલ હસન સાહબ (રહ.) ખુસૂસી મજલિસમેં.)

શયતાનકી ચાલાકિયાં

એક દફા શયતાનકી હઝરત મૂસા (અલૈ.) સે મુલાકાત હો ગઈ. ઉનહોંને પૂછા, તૂ કૌન હૈ? વો કેહને લગા મૈં શયતાન હૂં. ઉનહોંને ફરમાયા, તૂ લોગોંકો ગુમરાહ કરનેકે લિયે બડે ડોરે ડાલતા હૈ, તેરે તજુર્બેમેં કૌનસી બાત આઈ હૈ? વો કેહને લગા, આપને તો બડી અજીબ બાત પૂછી હૈ, યે કૈસે હો સકતા હૈ કે મૈં આપકો અપની સારી ઝિંદગીકા તજુર્બા બતા દૂં. હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ફરમાયા, ફિર ક્યા હૈ બતા દે? વો કેહને લગા, તીન બાતેં મેરે તજુર્બાતકા નિચોડ હૈં.

(૧) પેહલી બાત તો યે હૈ કે અગર આપ સદકા કરનેકી નિય્યત કર લેં તો ફૌરન દે દેના. ક્યૂંકે મેરી કોશિશ યે હોતી હૈ કે નિય્યત કરનેકે બાદ બંદેકો ભુલા દૂં. જબ મૈં કિસીકો ભુલા દેતા હૂં તો ફિર ઉસે યાદ નહીં હોતા કે મૈંને નિય્યત કી થી યા નહીં.

(૨) દૂસરી બાત યે હૈ કે જબ આપ અલ્લાહ તઆલાસે કોઈ વા'દા કરેં તો ઉસે ફૌરન પૂરા કર દેના. ક્યૂંકે મેરી કોશિશ યે હોતી હૈ કે મૈં ઉસ વા'દેકો તોડ દૂં.

મસલન કોઈ વા'દા કરે કે અય અલ્લાહ! મૈં યે ગુનાહ નહીં કરૂંગા તો મૈં ખાસ મહેનત કરતા હૂં કે વો ઉસ ગુનાહમેં ઝરૂર મુબ્તલા હો.

(૩) તીસરી બાત યે હૈ કે કિસી ગૈર મહરમકે સાથ તન્હાઈમેં ન બૈઠના, ક્યૂંકે મૈં મર્દકી કશિશ ઔરતકે દિલમેં પૈદા કરતા હૂં ઔર ઔરતકી કશિશ મર્દકે દિલમેં પૈદા કર દેતા હૂં. મૈં યે કામ અપને ચેલોંસે નહીં લેતા બલ્કે મૈં બઝાતે ખૂદ યે કામ કરતા હૂં. (તલ્બીસે ઈબ્લીસ)

મૌતકે વક્ત બીમારકે કરીબ જાકર મત કહો કે મુઝે પહેચાનતે હો કે નહીં

અગર બીમાર એક દફા કલિમહ પળ્હ લે તો ઉસકે સાથ બારબાર બાતેં મત કરો ઔર ઉસકા આખરી કલામ કલિમહ હી રેહને દેં. ઐસા ન હો કે બહેન આકર કહે, મુઝે પહેચાન રહે હો મૈં કૌન હૂં? ઉસ વક્ત ઉસસે અપની પહેચાન મત કરવાએં ઔર ખામોશ રહેં તાકે ઉસકા પળ્હા હુવા કલિમહ અલ્લાહ તઆલાકે યહાં કબૂલ હો જાએ. યે ચીઝેં સાહિબે દિલ લોગોંકે પાસ બૈઠકર સમઝમેં આતી હૈં વરના અકસર રિશ્તેદાર ઉસ પર ઝુલ્મ કરતે હૈં ઔર ઉસે ઉસ વક્ત કલિમહસે મહેરૂમ કર દેતે હૈં. અલ્લાહ કરે કે મૌતકે વક્ત કોઈ સાહિબે દિલ પાસ હો જો બંદેકો ઉસ વક્ત કલિમહ પળ્હનેકી તલ્કીન કર દે. આમીન.

શયતાન દો સિમ્તેં ભૂલ ગયા ઈસ લિયે હમ બચ ગયે

જબ શયતાનને કહા કે અય અલ્લાહ! મૈં ઔલાદે આદમ પર દાએં, બાએં, આગે ઔર પીછે ચારોં તરફસે હમ્લે કરૂંગા. તો ફરિશ્તે યે સુનકર બડે હૈરાન હુએ. અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા "મેરે ફરિશ્તો! ઈતને મુતઅજ્જિબ ક્યૂં હો રહે હો?" ફરિશ્તોંને કહા અય અલ્લાહ! અબ તો ઈબ્ને આદમકે લિયે મુશ્કિલ બન ગઈ હૈ, વો તો ઈસ મરદૂદકે હથકંડોંસે

નહીં બચ સકેંગે. પરવરદિગારે આલમને ફરમાયા "તુમ ઈતને મુતઅજ્જિબ ન હો, ઉસને ચાર સિમ્તોંકા નામ તો લિયા હૈ મગર ઉપર ઔર નીચેવાલી દો સિમ્તોંકો ભૂલ ગયા હૈ ઈસ લિયે મેરા ગુનેહગાર બંદા જબ કભી નાદિમ ઔર શરમિંદા હોકર મેરે દર પર આ જાએગા ઔર અપને હાથ માંગનેકે લિયે ઉઠા લેગા તો ચૂંકે ઉસકે હાથ ઉપરકી સિમ્તકો ઉઠેંગે ઔર શયતાન ઉપરકી સિમ્તસે અસર અંદાઝ નહીં હો સકેગા, ઈસ લિયે અભી મેરે બંદેકે હાથ નીચે નહીં જાએંગે કે મૈં ઉસસે પેહલે ઉસકે ગુનાહોંકો મઆફ ફરમા દૂંગા. ઔર અગર કભી મેરા બંદા નાદિમ વ શરમિંદા હોકર મેરે દર પર આકર અપને સરકો ઝુકા દેગા તો ચૂંકે સર નીચેકી સિમ્તકો ઝુકાએગા ઔર શયતાન નીચેકી સિમ્તસે અસર અંદાઝ નહીં હો સકેગા ઈસ લિયે મેરા બંદા ભી સિજદહસે સર નહીં ઉઠાએગા કે ઉસસે પેહલે મૈં ઉસકે ગુનાહ મઆફ ફરમા દૂંગા.

મેરે દોસ્તો! ઉપર ઔર નીચેકી સિમ્તેં મહેફૂઝ હૈં ઈસ લિયે પરવરદિગારે આલમસે અપને ગુનાહોંકી મઆફી માંગ લીજિયે. તન્હાઈયોંમેં હાથ ઉઠાકર મઆફી માંગિયે, સિજદહમેં સર ડાલકર મઆફી માંગિયે. પરવરદિગારે આલમકી રહમતોંકા મહીના હૈ, બલ્કે મગફિરતકા અશરહ હૈ. ઔર આપ હઝરાત યહાં અલ્લાહકે દરકી ચોખટકો પકડકર બૈઠે હૈં, કયા બઈદ હૈ કે હમમેં કિસીકી નદામત અલ્લાહકો પસંદ આએ ઔર ઉસકે ઈખ્લાસકી બરકતસે અલ્લાહ તઆલા સબકી તૌબાકો કબૂલ ફરમા લે.

રબ્બે કરીમ! હમેં આનેવાલી ઝિંદગીમેં શયતાનકે હથકંડોંસે મહેફૂઝ ફરમા લે ઔર મૌતકે વક્ત ઈમાનકી હિફાઝત અતા ફરમા દે. (આમીન સુમ્મ આમીન)

ડાકટર મૌતકે વક્ત નશેકા ઈન્જીકશન ન દે

જબ આપ દેખેં કે કિસીકી મૌતકા વક્ત કરીબ હૈ તો ઉસે ડાક્ટરોંસે

બચાઈયે. અલ્લાહ ઉન ડાક્ટરોંકો હિદાયત દે કે વો મૌતકી અલામાત ઝાહિર હોનેકે બાદ ભી ઉસે નશેકા ટીકા લગા દેતે હૈં. નશેકા ટીકા લગનેકી વજહસે ઉસ બેચારેકો કલિમહ પઢનેકી તૌફીક હી નહીં મિલતી ઔર વો ઈસી તરહ દુનિયાસે ચલા જાતા હૈ. ઈસ લિયે જબ પતા ચલ જાએ કે અબ મૌતકા વક્ત કરીબ હૈ તો ડાક્ટરકો ડાંટકર કહેં કે ખબરદાર ઉસે નશેકા ઈન્જીકશન મત લગાના, ક્યૂંકે હમ મુસલમાન હૈં ઔર મોમિન મરનેકે લિયે હર વક્ત તૈયાર હોતા હૈ. ઉસસે કેહ દેં કે જનાબ! આપ અપની તરફસે ઉસકા ઈલાજ કર ચુકે હૈં, અબ ચૂંકે મૌતકી અલામત ઝાહિર હો રહી હૈ ઈસ લિયે ઉસે અલ્લાહકે હુઝૂરમેં પહોંચનેકે લિયે તૈયારી કરને દેં ઔર ઉસે હોશમેં રેહને દેં તાકે આખરી વક્તમેં કલિમહ પઢકર દુનિયાસે રૂખ્સત હો.

બૈતુલ્લાહ જાઈયે ઔર યે અશ્આર પઢિયે

શુક્ર હૈ તેરા ખુદાયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
તૂને અપને ઘર બુલાયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
અપના દીવાના બનાયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
ગિર્દે કા'બાકે ફિરવાયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
મુદતોંકી પ્યાસકો સૌરાબ તૂને કર દિયા
જામ ઝમઝમકા પિલાયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
ડાલ દી ઠંડક મેરે સીનેમેં તૂને સાકિયા
અપને સીનેસે લગા લિયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
ભા ગયા મેરી ઝબાનકો ઝિક્ર ઈલલ્લાહકા
યે સબક કિસને પઢાયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
ખાસ અપને દરકા રખ્ખા તૂને અય મૌલા મુઝે
યૂં નહીં દર દર ફિરાયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
મેરી કોતાહી કે તેરી યાદસે ગાફિલ રહા

પર નહીં તૂને ભુલાયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
મૈં કે થા બે રાહ તૂને દસ્તગીરી આપકી
તૂહી મુઝકો દરપે લાયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
અહદ જો રોઝે અઝલમેં કિયા થા યાદ હૈ
અહદ વો કિસને નિભાયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
તેરી રહમત તેરી શફકતસે હુવા મુઝકો નસીબ
ગુંબદે ખિઝરાકા સાયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
મૈંને જો દેખા સો દેખા બારગાહે કુદસમેં
ઔર જો પાયા સો પાયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા
બારગાહે સૈયિદુલ કૌનૈન (સલ્લ.) મેં આકર યૂનુસ
સોચતા હૂં કૈસે આયા, મૈં તો ઈસ કાબિલ ન થા

આઠ ઘંટાકી ડ્યૂટી આસાન હૈ
આઠ મિનટકી તહજ્જુદ મુશ્કિલ હૈ

કિતની અજીબ બાત હૈ કે વો દુકાન ઔર દફતર જિસસે ઈન્સાનકો સબબકે તૌર પર રિઝક મિલતા હૈ. વહાં વો રોઝાના આઠ ઘંટે ડ્યૂટી દેતા હૈ. અય ઈન્સાન જિસ સબબસે તુઝકો રિઝક મિલતા હૈ ઉસ સબબ પર મહેનત કરનેમેં રોઝાના આઠ ઘંટે લગાતા હૈ ઔર મુસબ્બિબુલ અસ્બાબ જહાંસે બગૈર સબબકે રિઝ્ક મિલતા હૈ ઉસકે સામને દામન ફૈલાનેકી તુઝે આઠ મિનટકી ભી ફુરસત નહીં હૈ. ક્યા કભી કિસીને આઠ મિનટ તહજ્જુદકે વક્ત અલ્લાહકે સામને દામન ફૈલાયા? વહાં તો સબબકે બગૈર ડાયરેક્ટ મિલ રહા હોતા હૈ. અરે! વાસ્તેકે ઝરીએ લેને પર આઠ ઘંટે ઔર જહાંસે બગૈર વાસ્તા મિલતા હૈ વહાં આઠ મિનટ ભી નહીં દિયે. હમેં ચાહિયે કે હમ તન્હાઈમેં અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે સામને બૈઠેં ઔર અપને સબ અહવાલ ઉસીકે સામને બયાન કરેં. ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલા ઈસ બાતસે ખૂશ હોતે હૈં કે બંદા હર ચીઝ ઉસીસે માંગે ઔર હર

વક્ત ઉસીસે માંગે ઔર નેઅમતેં મિલને પર અલ્લાહ તઆલાકા શુક્ર અદા કરે.

આપકે દિલમેં આ ગયા કે મૈં અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમતોંકા શુક્ર અદા નહીં કર સકતા ગોયા આપને શુક્ર અદા કર લિયા

હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને એક મરતબા અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝતસે અર્ઝ કિયા કે અય અલ્લાહ **કૈફ અશ્કુરૂક** મૈં આપકા શુક્ર કૈસે અદા કરૂં? ક્યૂંકે આપકી એક એક નેઅમત ઐસી હૈ કે મૈં સારી ઝિંદગી ભી ઈબાદતમેં લગા રહૂં તો મૈં સિર્ફ એક નેઅમતકા ભી શુક્ર અદા નહીં કર સકતા, ઔર આપકી તો બેઈન્તિહા નેઅમતેં હૈં. મૈં ઉન સબ નેઅમતોંકા શુક્ર કૈસે અદા કર સકતા હૂં? જબ ઉન્હોંને યે કહા તો અલ્લાહ તઆલાને ઉસી વક્ત ઉન પર વહી નાઝિલ ફરમાઈ ઔર ફરમાયા કે "અય મૂસા! અગર આપકે દિલમેં યે બાત હૈ કે આપ સારી ઝિંદગી શુક્ર અદા કરેં તો ફિર ભી શુક્ર અદા નહીં કર સકતે તો સુન લેં કે **અલ આન શકર્તની** અબ તો આપને મેરા શુક્ર અદા કરનેકા હક અદા કર દિયા હૈ." સુબ્હાનલ્લાહ!

અલ્લાહને આપકો બહોત માલ દિયા હૈ ઉસમેં દૂસરોંકા ભી હક હૈ

મેરે દોસ્તો! બા'ઝ ઔકાત અલ્લાહ તઆલાને ઈન્સાનકો રિઝકકી ફરાવાની ઈસ લિયે ભી ઝિયાદા દી હોતી હૈ કે વો રિઝ્ક ઉસકા અપના નહીં હોતા બલ્કે વો તલબા, ગરીબોં ઔર અલ્લાહકે દૂસરે મુસ્તહિક બંદોંકા હોતા હૈ. અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો ઈસ લિયે દિયા હોતા હૈ તાકે વો ઉન

તક યે પહોંચા દે. મગર જબ વો અલ્લાહકે રાસ્તે પર ખર્ચ નહીં કરતા ઔર ડાક નહીં પહોંચાતા તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ ડાકિયેકો મા'ઝૂલ કર દેતે હૈં ઔર ઉસકી જગહ કિસી ઔરકો ઝરીઆ બના દેતે હૈં.

ઈસ લિયે જબ અલ્લાહ તઆલા ઝરૂરતસે ઝિયાદા રિઝક દે તો સમઝેં કે ઉસમેં સિર્ફ મેરા હી હક નહીં બલ્કે **વલ્લઝીન ફી અમ્વાલિહિમ્ હક્કુમ્ મઅ્લૂમુન. લિસ્સાઈલિ વલ મહરૂમ.** (સૂરએ મઆરિજ : ૨૪-૨૫) કે મિસ્દાક ઉસમેં અલ્લાહકે બંદોંકા ભી હક હૈ. યે ભી અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી નેઅમતોંકા શુક્ર હૈ. રબ્બે કરીમ હમેં અપની નેઅમતોંકી કદરદાનીકી તૌફીક અતા ફરમા દેં ઔર હમેં મહેરૂમિયોંસે મહેફૂઝ ફરમા દેં. કુફ્ફારકે સામને ઝલીલ વ રૂસ્વા હોનેસે મહેફૂઝ ફરમા લેં. ઔર જિસ તરહ પરવરદિગારને હમારે સરકો ગૈરકે સામને ઝુકનેસે બચા લિયા વો પરવરદિગાર હમારે હાથોંકો ભી ગૈરકે સામને ફૈલનેસે મહેફૂઝ ફરમા લે. (આમીન સુમ્મ આમીન)

બંદોંસે અલ્લાહકી એક શિકાયત

અતા (રહ.) બિન અબી રિબાહ અલ્લાહકે એક બુઝુર્ગ સાલેહ બંદે ગુઝરે હૈં. વો ફરમાયા કરતે થે કે "એક મરતબા અલ્લાહ તઆલાને મેરે દિલમેં યે બાત ડાલી કે અય અતા! ઉન લોગોંસે કેહ દો કે અગર ઉનકો રિઝકકી થોડીસી તંગી પહોંચે તો યે ફૌરન મહેફિલમેં બૈઠકર મેરે શિકવે કરના શુરૂ કર દેતે હૈં જબ કે ઉનકે નામએ આ'માલ ગુનાહોંસે ભરે હુએ મેરે પાસ આતે હૈં મગર મૈં ફરિશ્તોંકી મહેફિલમેં ઉનકી શિકાયતેં બયાન નહીં કરતા.

રાબિઆ બસરિયા (રહ.) કી નસીહત અજીબ અંદાઝમેં

રાબિઆ બસરિયા (રહ.) એક મરતબા કહીં ખડી થીં. ઉનકે કરીબસે એક નૌજવાન ગુઝરા. ઉસને અપને સરમેં પટ્ટી બાંધી હુઈ થી.

ઉનહોંને પૂછા બેટા ક્યા હુવા? ઉસને કહા અમ્માં! મેરે સરમેં દર્દ હૈ જિસકી વજહસે પટ્ટી બાંધી હુઈ હૈ, પેહલે તો કભી દર્દ નહીં હુવા. ઉનહોંને પૂછા, બેટા આપકી ઉમર કિતની હૈ? વો કેહને લગા, જી મેરી ઉમર તીસ સાલ હૈ. યે સુનકર વો ફરમાને લગીં બેટા! તેરે સરમેં તીસ સાલ તક દર્દ નહીં હુવા તૂને શુક્રકી પટ્ટી તો કભી ન બાંધી, તુઝે પેહલી દફા દર્દ હુવા હૈ તો તૂને શિકવેકી શિકાયતકી પટ્ટી ફૌરન બાંધ લી હૈ. હમારા હાલ ભી યેહી હૈ કે હમ સાલહા સાલ ઉસકી નેઅમતેં ઔર સુકૂનકી ઝિંદગી ગુઝારતે હૈં, હમ ઉસકા તો શુક્ર અદા નહીં કરતે, ઔર જબ ઝરાસી તકલીફ પહોંચતી હૈ તો ફૌરન શિકવે કરના શુરૂ કર દેતે હૈં.

નેઅમતોંકી બકાકા આસાન નુસ્ખા

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમાતે હૈં : લઈન્ શકર્તુમ્ લઅઝી દન્નકુમ. (સૂરએ ઈબ્રાહીમ : ૭)

અગર તુમ શુક્ર અદા કરોગે તો હમ અપની નેઅમતેં ઝરૂર બિઝ્ઝરૂર ઔર ઝિયાદા અતા કરેંગે. ગોયા શુક્ર એક ઐસા અમલ હૈ કે જિસકી વજહસે નેઅમતેં બાકી રેહતી ભી હૈં ઔર બઢતી ભી ચલી જાતી હૈં.

ટૂટે રિશ્તે વો જોડ દેતા હૈ
બાત રબ પે જો છોડ દેતા હૈ
ઉસકે લુત્ફો કરમકા ક્યા કેહના
લાખ માંગો કરોડ દેતા હૈ

યેહી વજહ હૈ કે હમેશા માંગને વાલોંકો અપને માંગનેમેં કમીકા શિકવા રહા જબ કે દેનેવાલેકે ખઝાને બહોત ઝિયાદા હૈં ઔર માંગને વાલોંકે દામન છોટે હૈં જો જલ્દી ભર જાતે હૈં.

અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમતોંકા શુક્ર અદા કીજિયે

એક મરતબા સુલેમાન બિન હરબ (રહ.) તશરીફ ફરમા થે.

વક્તકા બાદશાહ હારૂન રશીદ ઉસ વક્ત ઉનકે દરબારમેં મૌજૂદ થા. હારૂન રશીદકો પ્યાસ લગી. ઉસને અપને ખાદિમસે કહા કે મુઝે પાની પિલાઓ. ખાદિમ એક ગ્લાસમેં ઠંડા પાની લેકર આયા. જબ બાદશાહને ગ્લાસ હાથમેં પકડ લિયા તો સુલેમાન બિન હરબ (રહ.) ને ઉનસે કહા કે બાદશાહ સલામત! ઝરા રૂક જાઈયે. વો રૂક ગયે. ઉનહોંને કહા કે મુઝે એક બાત બતાઈયે કે જૈસે આપકો અભી પ્યાસ લગી હૈ ઐસે હી આપકો પ્યાસ લગે ઔર પૂરી દુનિયામેં ઈસ પાનીકે સિવા કહીં ઔર પાની ન હો તો આપ યે બતાએં કે આપ ઈસ પ્યાલેકો કિતની કીમતમેં ખરીદને પર તૈયાર હો જાએંગે? હારૂન રશીદને કહા, મૈં તો આધી સલ્તનત દે દૂંગા. ફિર સુલેમાન બિન હરબ (રહ.) ને ફરમાયા કે અગર આપ યે પાની પી લેં ઔર યે આપકે પેટમેં ચલા જાએ, લેકિન અંદર જાકર આપકા પેશાબ બંદ હો જાએ ઔર ફિર વો નિકલ ન પાએ ઔર પૂરી દુનિયામેં સિર્ફ એક ડાક્ટર યા હકીમ હો જો ઉસે નિકાલ સકતા હો તો બતાઈયે કે ઉસકો નિકલાનેકી ફીસ કિતની દેંગે? સોચકર હારૂન રશીદને કહા, બકિય્યા આધી સલ્તનત ભી ઉસકો દે દૂંગા. વો કેહને લગે, બાદશાહ સલામત! ઝરા ગૌર કરના કે આપકી પૂરી સલ્તનત પાનીકા એક પ્યાલા પીને ઔર પેશાબ બનકર નિકલનેકે બરાબર હૈ.

અગર હમ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી નેઅમતોં પર ગૌર કરેં તો ફિર દિલસે યે આવાઝ નિકલેગી કે હમેં અપને રબકા બહોત ઝિયાદા શુક્ર અદા કરના ચાહિયે. હમ પર તો ઉસકી બડી નેઅમતેં હૈં. હમ તો વાકઈ ઉનકા શુક્ર અદા હી નહીં કર સકતે.

માદ્દી એ'તિબારસે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી જિતની નેઅમતેં આજ હૈં ઈતની ઈસસે પેહલે નહીં થીં. આજકા આમ બંદા ભી પેહલે વક્તકે બાદશાહોંસે કઈ મઆમલાતમેં બેહતર ઝિંદગી ગુઝાર રહા હૈ. પેહલે વક્તકે બાદશાહોંકે ઘરોંમેં ઘી કે ચિરાગ જલતે થે જબ કે આજકે ગરીબ આદમીકે ઘરમેં ભી બિજલીકા કુમકુમા (બલ્બ) જલતા હૈ. ઐસી રોશની પેહલે વક્તકે બાદશાહોંકો ભી નસીબ નહીં થી. બાદશાહોંકે

ખાદિમ ઉનકો હાથસે પંખા કિયા કરતે થે જબ કે આજકે ગરીબ આદમીકે ઘરમેં ભી બિજલીકા પંખા મૌજૂદ હૈ. જો ઠંડા પાની આજ એક આદમીકો હાસિલ હૈ વો પેહલે વક્તકે બાદશાહોંકો ભી હાસિલ નહીં થા. ઈસ પર કયાસ કરતે જાઈયે કે પેહલે વક્તકે બાદશાહ અગર સફર કરતે થે તો ઉનકો ઘોડોં પર સફર કરના પડતા થા ઔર ઉનહેં એક એક મહીના સફરમેં લગ જાતા થા. આપ ઘોડે પર સવાર હોકર દહેલીસે મુંબઈ ચલેં તો એક મહીનાકા સફર બનેગા. લેકિન આજકા એક આમ ઈન્સાન અગર રેલગાડી પર બૈઠકર મુંબઈ જાના ચાહે તો યે એક દિન સવાર હોગા ઔર દૂસરે દિન સૂરજ ડૂબનેસે પેહલે મુંબઈ પહોંચ ચુકા હોગા. પેહલે વક્તકે બાદશાહોંકો સિર્ફ મોસમકે ફલ મિલતે થે જબકે આજ એક આમ ગરીબ આદમીકો ભી બગૈર મોસમકે ફલ નસીબ હૈં. પેહલે ઈલાકાઈ ફલ મિલા કરતે થે જબકે આજ આદમીકો દૂસરે મુલ્કોંકે ફલ ભી હાસિલ હો જાતે હૈં ઔર વો મઝેસે ખા રહા હોતા હૈ. અલ્લાહ તઆલાને અપને બંદોંકી કમઝોરીકો દેખતે હુએ યે નેઅમતેં આમ કર દી.

ગોયા માદ્દી એ'તિબારસે નેઅમતોંકી જિતની બારિશ આજ હૈ ઉતની પેહલે કભી નહીં થી, લેકિન ઉસકે બાવજૂદ અલ્લાહ તઆલાકી જિતની નાશુક્રી આજ હૈ ઈસસે પેહલે કભી નહીં થી. જિસકી ઝબાનસે સુનો ઉસકી ઝબાન પર નાશુક્રી હૈં, હર બંદા કહેગા કે કારોબાર અચ્છા નહીં, ઘરમેં મુશ્કિલાત હૈં ઔર સિહ્હત ખરાબ હૈ. હઝારોંમેંસે કોઈ એક બંદા હોગા જિસસે બાત કરેં તો વો અલ્લાહકા શુક્ર કરેગા આખિર વજહ ક્યા હૈ? ખાને પીનેકી બોહતાતકા યે આલમ હૈ કે આજકા ફકીર ઔર ભિખારી ભી રોટી નહીં માંગતા બલ્કે સિગરેટ પીનેકે લિયે દો રૂપિયે માંગતા હૈ. ઈસ લિયે કે ઉસે નશા કરના હૈ ઔર મઝીદ બાત યે હૈ કે વોહી ભિખારી મોબાઈલ ફોન ઉઠાએ ફિરતા હુવા મિલેગા. નાગપાડા પર એક ફકીરકો દો રૂપિયે દિયે ઉસને જેબમેંસે પાંચ રૂપિયે નિકાલકર મુઝે દિયે કે બચ્ચોંકો ચાય પિલા દેના, અબ દો રૂપિયેકા ઝમાના નહીં હૈ.

એક અહમ નસીહત

કુછ ચીઝેં વજનમેં ઈતની હલકી હોતી હૈં વો પાનીકે સાથ બેહ જાતી હૈં. મસલન કાગઝ, લકડી ઔર ઘાસ ફૂસ વગૈરહ. લેકિન કુછ ચટાનેં હોતી હૈં જો પાનીકે સાથ બેહતી નહીં હૈં બલ્કે વો પાનીકા રૂખ મોડ દેતી હૈં. હમ મોમિન હૈં ઈસ લિયે હમ ઘાસ ફૂસ ઔર તિન્કે ન બનેં બલ્કે હમ ચટાન બન જાએં ઔર બેહતે હુએ પાનીકા રૂખ ફેર દેં.

દરખ્તને સિર્રી સક્તીકો નસીહત કી

એક મરતબા હઝરત સિર્રી સકતી (રહ.) જા રહે થે, દો પહરકા વક્ત થા. ઉનહેં નીંદ આઈ. વો કયલૂલાકી નિય્યતસે એક દરખ્તકે નીચે સો ગયે. કુછ દેર લેટનેકે બાદ જબ ઉનકી આંખ ખુલી તો ઉનહેં એક આવાઝ સુના દી. ઉન્હોંને ગૌર કિયા તો પતા ચલા કે ઉસ દરખ્તમેંસે આવાઝ આ રહી થી જિસકે નીચે વો લેટે હુએ થે. જી હાં, જબ અલ્લાહ તઆલા ચાહતે હૈં તો ઐસે વાકિઆત ઝાહિર કર દેતે હૈં. દરખ્ત ઉનસે કેહ રહા થા, **યા સિર્રી! કુન્ મિષ્લી**, અય સિર્રી તૂ મેરે જૈસા હો જા. વો યે આવાઝ સુનકર બડે હૈરાન હુએ. જબ પતા ચલા કે યે આવાઝ દરખ્તસે આ રહી હૈ તો આપને ઉસ દરખ્તસે પૂછા, **કૈફ અકૂનુ મિષ્લક** કે અય દરખ્ત મૈં તેરે જૈસા કૈસે બન સકતા હૂં? દરખ્તાને જવાબ દિયા, **ઈન્નલ્લઝીન યરમૂનની બિલ અહજારિ ફઅરમીહિમ બિલ અષ્માર** અય સિર્રી! જો લોગ મુઝ પર પત્થર ફેંકતે હૈં મૈં ઉન લોગોંકી તરફ અપને ફલ લૌટાતા હૂં. ઈસ લિયે તૂ ભી મેરે જૈસા બન જા. વો ઉસકી બાત સુનકર ઔર ભી ઝિયાદા હૈરાન હુએ. મગર અલ્લાહવાલોંકો અકલ મિલી હોતી હૈ લિહાઝા ઉનકે ઝહનમેં ફૌરન ખયાલ આયા કે અગર યે દરખ્ત ઈતના હી અચ્છા હૈ કે જો ઉસે પત્થર મારે, યે ઉસે ફલ દેતા હૈ. તો ફિર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને દરખ્તકી લકડીકો આગકી ગિઝા ક્યૂં બનાયા? ઉનહોંને

પૂછા કે અય દરખ્ત! અગર તૂ ઈતના હી અચ્છા હૈ તો ફકૈફ મસીરૂક ઈલન્નારિ? યે બતા કે અલ્લાહ તઆલાને તુઝે આગકી ગિઝા ક્યૂ બના દિયા? ઉસ પર દરખ્તને જવાબ દિયા, અય સિર્રી! મેરે અંદર ખૂબી ભી બહોત બડી હૈ મગર ઉસકે સાથ હી એક ખામી ભી બહોત બડી હૈ. ઉસ ખામીને મેરી ઈતની બડી ખૂબી પર પાની ફેર દિયા હૈ. અલ્લાહ તઆલાકો મેરી ખામી ઈતની નાપસંદ હૈ કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝે આગકી ગિઝા બના દિયા હૈ. મેરી ખામી યે હૈ કે ફઅમ્લૈતુ બિલ હવા હાકઝા હાકઝા જિધરકી હવા ચલતી હૈ મૈં ઉધરકો હી ડોલ જાતા હૂં, યાની મેરે અંદર ઈસ્તિકામત (જમાવ) નહીં હૈ.

તકબ્બુરકી સઝા દુનિયામેં જલ્દી મિલતી હૈ અલ્લાહ હિફાઝત ફરમાએ

એક બડા જમીનદાર આદમી થા. અંગ્રેજોંકી હુકૂમતને ઉસે ઈતની જમીન દીં કે રેલગાડી ચલતી તો અગલા સ્ટેશન ઉસકી જમીનસે આતા થા, ફિર રેલગાડી ચલતી તો દૂસરા સ્ટેશન ભી ઉસકી જમીન હીમેં આતા થા, ફિર રેલગાડી ચલતી તો તીસરા સ્ટેશન ભી ઉસકી જમીનસે આતા થા. ગોયા રેલગાડીકે તીન સ્ટેશન ઉસકી જમીનોંમેં આતે થે. વો અરબોં પતી આદમી થા. ઉસકા આલીશાન ઘર થા. ખૂબસૂરત બીવી થી ઔર એક હી બેટા થા. ઉસકી ઝિંદગી ઠાઠકી ગુઝર રહી થી. વો એક મરતબા અપને દોસ્તોંકે સાથ શહેરકે એક ચોકમેં ખડા આઈસ્ક્રીમ ખા રહા થા. ઈસી દૌરાન ઉસકે દોસ્તોંને કહા કે આજકલ કારોબાર અચ્છા નહીં હૈ, કુછ પરેશાની હૈ ઔર હમ મશ્ગૂલ રેહતે હૈં યે સુનકર ઉસકે અંદર "મૈં" આઈ ઔર વો કેહને લગા, યાર! તુમ ભી ક્યા હો, હર વક્ત પરેશાન ફિરતે હો કે આએગા કહાંસે? લેકિન મૈં તો પરેશાન ફિરતા હૂં કે લગાઉંગા કહાં પે. મેરી તો એક્કીસ નસલોંકો ભી કમાનેકી પરવા નહીં હૈ. જબ ઉસને

તકબ્બુરકી યે બાત કી તો અલ્લાહ તઆલાકો સખ્ત નાપસંદ આઈ. નતીજા યે નિકલા કે વો છ મહીનોંકે અંદર ઈસ દુનિયાસે રૂખ્સત હો ગયા.

ઝમાનએ જાહિલિયતમેં ઔરતકા ક્યા મકામ થા

ઈઝદિવાજી ઝિંદગીકે ઉનવાન પર બાત કરતે હુએ ઈસ પસે મંઝરકો ઝહનમેં રખના ઝરૂરી હોગા કે ઈસ્લામસે પેહલે દુનિયાકી મુખ્તલિફ તેહઝીબોં ઔર મુખ્તલિફ મઆશરોંમેં ઔરતકો ક્યા મકામ હાસિલ થા? તારીખે આલમકા મુતાલઆ કિયા જાએ તો યે બાત સાફ તૌર પર ઝાહિર હોતી હૈ કે ઈસ્લામસે પેહલે દુનિયાકે મુખ્તલિફ મુલ્કોંમેં ઔરત અપને બુન્યાદી હુકૂકસે બિલકુલ મહેરૂમ થી.

(૧) ફ્રાન્સમેં ઔરતકે બારેમેં યે તસવ્વુર (ખયાલ) થા કે યે આધા ઈન્સાન હૈ ઈસ લિયે મઆશરેકી તમામ ખરાબિયોંકા ઝરીઆ બનતી હૈ.

(૨) ચીનમેં ઔરતકે બારેમેં યે તસવ્વુર થા કે ઉસમેં શયતાની રૂહ હોતી હૈ લિહાઝા યે બુરાઈયોંકી તરફ ઈન્સાનકો દઅવત દેતી હૈ.

(૩) જાપાનમેં ઔરતકે બારેમેં યે તસવ્વુર થા કે યે નાપાક પૈદા કી ગઈ હૈ, ઈસ લિયે ઈબાદતગાહોંસે ઉસકો દૂર રખ્ખા જાતા થા.

(૪) હિન્દુઈઝમમેં જિસ ઔરતકા ખાવિંદ મર જાતા થા ઉસકો મઆશરેમેં ઝિંદા રેહનેકે કાબિલ નહીં સમઝા જાતા થા. ઈસ લિયે ઝરૂરી થા કે વો અપને ખાવિંદકી નઅશકે સાથ ઝિંદા જલકર અપને આપકો ખતમ કર લે, અગર વો ઈસ તરહ ન કરતી તો ઉસકો મઆશરામેં ઈઝ્ઝતકી નિગાહસે નહીં દેખા જાતા થા.

(૫) ઈસાઈ દુનિયામેં ઔરતકો મઅરિફતે ઈલાહીકે રાસ્તેમેં રૂકાવટ સમઝા જાતા થા. ઔરતોંકો તાલીમ દી જાતી થી કે કુંવારી રેહકર ઝિંદગી ગુઝારેં. જબકે મર્દ રાહિબ બનકર રેહના (યાની દુનિયા છોડ દેના) ઈઝ્ઝત સમઝતે થે.

(૬) જઝીરએ અરબમેં બેટીકા પૈદા હોના આર (શરમ) સમઝા જાતા

થા. લિહાઝા માં બાપ ખૂદ અપને હાથોંસે બેટીકો ઝિંદા દરગોર કર દિયા કરતે થે. ઔરતકે હુકૂક ઈસ કદર પામાલ કિયે જા ચુકે થે કે અગર.

(૭) કોઈ આદમી મર જાતા તો જિસ તરહ વરાસતકી ચીઝેં ઉસકી ઔલાદમેં તકસીમ હોતી થીં ઈસી તરહ બીવી ભી ઉસકી ઔલાદકે નિકાહમેં આ જાતી થી.

(૮) અગર કિસી ઔરતકા ખાવિંદ ફૌત હો જાતા તો મક્કા મુકર્રમાસે બાહિર એક કાલી કોઠરીમેં ઉસ ઔરતકો દો સાલકે લિયે રખ્ખા જાતા થા. તહારત (પાકી) કે લિયે પાની ઔર દૂસરી ઝરૂરિયાતે ઝિંદગી ભી પૂરી ન દી જાતી થીં. અગર દો સાલ યે જતન કાટકર ભી ઔરત ઝિંદા રેહતી તો ઉસકા મુંહ કાલા કરકે મક્કા મુકર્રમામેં ફિરાયા જાતા. ઉસકે બાદ ઉસે ઘરમેં રેહનેકી ઈજાઝત દી જાતી થી.

અબ સોચિયે તો સહી કે ખાવિંદ તો મરા અપની કઝાસે, ભલા ઉસમેં બીવીકા ક્યા કુસૂર? મગર યે મઝલૂમા ઈતની બેબસ થી કે અપને હકમેં કોઈ આવાઝ હી નહીં ઉઠા સકતી થી. ઐસે માહોલમેં જબકે ચારોં તરફ ઔરતકે હુકૂકકો પામાલ કિયા જા રહા થા અલ્લાહ તઆલાને અપને પ્યારે નબી (સ.અ.વ.) કો ઈસ્લામકી નેઅમત દેકર ભેજા. આપ (સ.અ.વ.) દુનિયામેં તશરીફ લાએ ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને આકર ઔરતકે મકામકો નિખારા. બતલાયા કે અય લોગો! અગર યે બેટી હૈ તો તુમહારી ઈઝ્ઝત હૈ, અગર બહેન હૈ તો તુમહારા નામોસ (આબરૂ) હૈ, અગર બીવી હૈ તો ઝિંદગીકી સાથી હૈ, અગર માં હૈ તો ઉસકે કદમોંમેં તુમહારી જન્નત હૈ.

અચ્છી ઔરતકી ક્યા સિફાત હોની ચાહિયે?

અલ્લાહવાલોંને લિખ્ખા હૈ કે બીવીમેં ચાર સિફાત ઝરૂર હોની ચાહિયેં,

(૧) પેહલી સિફત ઉસકે ચેહરે પર હયા હો. યે બાત બુન્યાદી હૈસિયત રખતી હૈ કે જિસ ઔરતકે ચેહરે પર હયા હોગી ઉસકા દિલ ભી

હયાસે લબરેઝ હોગા. મસલ (કહાવત) મશ્હૂર હૈ કે ચેહરા ઈન્સાનકે દિલકા આઈના હોતા હૈ. હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કા કૌલ હૈ કે મરદોંમેં ભી હયા બેહતર હૈ મગર ઔરતમેં બેહતરીન હૈ.

(૨) દૂસરી સિફત ઉસકી ઝબાનમેં શીરીની (મિઠાસ) હો યાની જો બોલે તો કાનોંમેં રસ ઘોલે. યે ન હો કે હર વક્ત ખાવિંદકો જલી કટી સુનાતી રહે યા બચ્ચોંકો બાત બાત પર ઝિડકતી રહે.

(૩) તીસરી સિફત યે કે ઉસકે દિલમેં નેકી હો.

(૪) ચોથી સિફત યે કે ઉસકે હાથ કામકાજમેં મસરૂફ (મશ્ગૂલ) રહેં.

યે ખૂબિયાં જિસ ઔરતમેં હોં યકીનન વો બેહતરીન બીવીકી હૈસિયતસે ઝિંદગી ગુઝાર સકતી હૈ.

બે દીન ઔરતકી ઝબાન વો તલવાર હૈ જો કભી ઝંગ આલૂદ નહીં હોતી

બદ ઝબાન બીવી અપને શૌહરકો કબ્ર તક પહોંચાનેકે લિયે ઘોડેકી ડાકકા કામ કરતી હૈ, જિસકી બીવી બદ ઝબાન હો ઉસકો સારી ઝિંદગી સુકૂન નહીં મિલ સકતા. ઔરતકો કહા ગયા હૈ કે વો અપની ઝબાનકે અંદર નરમી ઔર મિઠાસ પૈદા કરે ઔર અચ્છે અંદાઝસે બાત કરે. વૈસે યે પક્કી બાત હૈ કે મીઠીસે મીઠી ઔરત ક્યૂં ન હો ફિર ભી ઉસકે અંદર થોડી બહોત તલ્ખી (કડવાહટ) ઝરૂર હોતી હૈ ક્યૂંકે તઅલ્લુક હી ઐસા નાઝ વ અંદાઝકા હોતા હૈ. ફિર ભી ઔરતકી ઝબાનમેં નરમી હોની ચાહિયે. શરીઅતને કહા અપને ખાવિંદસે નરમ અંદાઝમેં બાત કરે, જહાં કિસી ગૈર મર્દસે બાત કરનેકા વક્ત હો તો સખ્તીસે બાત કરે તાકે ઉસે દૂસરી બાત પૂછનેકી હિંમત ન હો. આજકલકી ફેશનેબલ ઔરતોંકા મઆમલા ઉલટા હૈ. ખાવિંદસે બાત કરની હો તો સારી દુનિયાકી કડવાહટ સમેટ આતી હૈ. ઔર કિસી ગૈરસે (યાની પરાયેસે) બાત કરની હો તો સારી દુનિયાકી

શીરીની (મિઠાસ) સિમટ આતી હૈ. બહરહાલ યે માની હુઈ હકીકત હૈ કે જિન રિશ્તોંકો તલવાર નહીં કાટ સકતી ઉસકો ઝબાન કાટકે રખ દેતી હૈ. યે ભી યાદ રખિયે કે ઔરતકી ઝબાન વો તલવાર હૈ જો કભી ઝંગ આલૂદ નહીં હોતી. બા'ઝ ઔરતેં તો ઈતની બદ ઝબાન હોતી હૈં કે અગર ઔરતેં ન હોતીં તો નાકાબિલે બરદાશ્ત હોતીં. કઈ ઔરતેં તો બદઝબાની ઔર બદગુમાની હીકી વજહસે ઘર બરબાદ કર લેતી હૈં. શરીઅતને હુકમ દિયા કે મહરમ મર્દસે બાત કરો તો નરમીસે, ગૈર મહરમસે બાત કરની પડ જાએ તો સખ્તીસે કરો, દાનાયાને ફિરંગમેંસે (યુરોપકે અકલમંદોંમેંસે) કિસીકા કૌલ હૈ કે અગર ઔરત સારે દિનમેં એક મરતબા અપને ખાવિંદસે નરમીસે બાત કરે જિસ નરમીસે વો પડોસી મર્દસે બાત કરતી હૈ તો ઘર આબાદ રહે. ઈસ તરહ અગર મર્દ પૂરે દિનમેં એક મરતબા બીવીકો ઈસ મુહબ્બતકી નિગાહસે દેખે જિસ નઝરસે વો પડોસી ઔરતકો દેખતા હૈ તો ભી ઘર આબાદ રહે.

નોટ : ગૈર મહરમ ઔરતકો દેખના યા ગૈર મહરમ મર્દકો દેખના શરીઅતમેં નાજાઈઝ હૈ.

સલફે સાલિહીનકા મામૂલ અપની કુંવારી બેટિયોંકે બારેમેં

અલ્લાહ તઆલાને કુરઆને પાકકી એક પૂરી સૂરત જિસે "સૂરએ નિસાઅ" કેહતે હૈં ઉસમેં મર્દ ઔર ઔરતકી ઈઝદિવાજી ઝિંદગીકે અહકામ બતલાએ હૈં. સલફે સાલિહીનકા (અગલે ઝમાનાકે નેક લોગોંકા) યે મામૂલ થા કે વો અપની બેટિયોંકો નિકાહસે પેહલે સૂરએ નિસાઅ ઔર સૂરએ નૂર તર્જુમાકે સાથ પઢ્હા દિયા કરતે થે. હમેં ભી ચાહિયે કે જિનકે યહાં બેટી હો વો ઉસકો અગર પૂરા કુરઆન પાક તર્જુમાકે સાથ નહીં પઢ્હા સકતે તો કમ અઝ કમ સૂરએ નિસાઅ ઔર સૂરએ નૂરકો તર્જુમાકે સાથ પઢ્હા દિયા કરેં તાકે લડકી અચ્છી ઈઝદિવાજી ઝિંદગી ગુઝાર સકે.

બાઝ સલફે સાલિહીનકા તો અજીબ મામૂલ થા કે જબ બચ્ચી પળ્હ લિખ જાતી ઔર અભી શાદીકા કોઈ ઈન્તિઝામ નહીં હોતા થા (ઉસ વક્ત પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ નહીં હોતે થે) તો યે બેટીકે ઝિમ્મે લગા દેતે કે બેટી અપને લિયે એક કુરઆન પાક લિખ લો, તો યે બચ્ચી રોઝાના બાવુઝૂ હોકર ખૂશ નવેસીસે (અચ્છે હુરૂફસે) કુરઆન પાક લિખતી થી ઔર જબ કુરઆન પાક મુકમ્મલ હો જાતા તો સુનેહરી જિલ્દ બાંધકર બાપ અપની બેટીકો જહેઝમેં દિયા કરતા થા. યે પેહલે વક્તોંકા જહેઝ હુવા કરતા થા, ગોયા ઉસકે ખાવિંદકો પૈગામ મિલ રહા હોતા થા કે મેરી બીવીને ઘરમેં જો ઝિંદગી ગુઝારી હૈ ઉસકા ફારિગ વક્ત ઈસ કુરઆન પાકકો લિખનેમેં ગુઝરા હૈ.

મકાન હાથોંસે બન જાયા કરતે હૈં
મગર ઘર હમેશા દિલોંસે બના કરતે હૈં

કેહને વાલેને કહા હૈ કે મકાન તો હાથોંસે બન જાયા કરતે હૈં મગર ઘર હમેશા દિલોંસે બના કરતે હૈં. ઈંટેં જુડતી હૈં મકાન બન જાતે હૈં મગર જબ દિલ જુડતે હૈં તો ઘર આબાદ હો જાયા કરતે હૈં. મેરે દોસ્તો! હમ ઈન બાતોંકો તવજ્જોહકે સાથ સુનેં ઔર અચ્છી ઈઝદિવાજી ઝિંદગી ગુઝારનેકી કોશિશ કરેં. હમ દયારે ગૈરમેં બૈઠે હૈં હમારી છોટી છોટી બાતોં પર હોનેવાલે ઝગડે જબ મકામી ઈન્તિઝામિયાકો પહોંચતે હૈં તો વો ઈસ્લામ પર હંસતે હૈં. વો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી તાલીમાત પર ઉન્ગલિયાં ઉઠાતે હૈં, કિતની બદબખ્તી હૈ. અગર હમને અપની કમ ઝર્ફી (કમીનાપન) કી વજહસે કિસીકો ઈસ્લામ પર ઉન્ગલી ઉઠાનેકા મૌકા દિયા, છોટી છોટી બાતેં અપને ઘરમેં સમેટ લિયા કરેં. ઐસા ઝગડા ન બનાએં જો કમ્યૂનિટીમેં (યાની બિરાદરીમેં) ટેક ઓફ ધી ટાઉન બના કરે, હમ અપની ઝાતકે ખોલસે બાહિર નિકલેં. હમ મુસલમાનોંકી બદનામીકે બજાએ મુસલમાનોંકી

નેકનામીકા ઝરીઆ બનેં. આજ ઐસી સોચ રખનેવાલે ઈતને થોડે હૈં. ચિરાગે રૂખે ઝેબા લેકર ઢૂંઢનેકી ઝરૂરત હૈ.

એક હુજૂમ ઐલાદે આદમકા જિધર ભી દેખિયે
ઢૂંઢિયે તો હર તરફ અલ્લાહકે બંદોંકા કાલ

આમ તૌર પર દેખા ગયા હૈ કે જબ મિયાં બીવી કરીબ હોતે હૈં તો એક દૂસરેસે લડાઈયાં હોતી હૈં. અગર ઈસી હાલતમેં ખાવિંદ ફૌત હો જાએ તો યેહી બીવી સારી ઝિંદગી ખાવિંદકો યાદ કરકે રોતી રહેગી કે જી ઈતના અચ્છા થા, મેરે લિયે તો બહોત હી અચ્છા થા. અગર બીવી ફૌત હો જાએ તો યેહી ખાવિંદ સારી ઝિંદગી યાદ કરકે રોતા રહેગા કે બીવી ઈતની અચ્છી થી, મેરા કિતના ખયાલ રખતી થી. હમ બંદેકી કદર ઉસકે કરીબ રેહતે હુએ કર લિયા કરેં. કઈ મરતબા યે દેખા ગયા હૈ કે મિયાં બીવી ઝગડેમેં એક દૂસરેકો તલાક દે દેતે હૈં, જબ હોશ આતા હૈ તો ખાવિંદ અપની જગહ પાગલ બના ફિરતા હૈ ઔર બીવી અપની જગહ પાગલ બની ફિરતી હૈ. ફિર હમારે પાસ આતે હૈં કે મૌલવી સાહબ કોઈ ઐસી સૂરત નહીં હો સકતી કે હમ ફિરસે મિયાં બીવી બનકર રેહ સકેં. ઐસી સૂરતે હાલ હરગિઝ નહીં આને દેની ચાહિયે. મઆફી ઔર દરગુઝર ઔર સમઝાનેસે કામ લેના ચાહિયે, બલ્કે એક રૂઠે તો દૂસરેકો મના લેના ચાહિયે. કિસી શાઈરને ક્યા અચ્છી બાત કહી હૈ.

ઈતને અચ્છે મોસમમેં
રૂઠના નહીં અચ્છા
હાર જીતકી બાતેં
કલ પે હમ ઉઠા રખ્ખેં
આજ દોસ્તી કર લેં

ઈસી મઝમૂનકો એક દૂસરે શાઈરને નયે રંગસે બાંધા હૈ.

ઝિંદગી યૂંહી બહોત કમ હૈ મુહબ્બતકે લિયે
રૂઠકર વકત ગંવાનેકી ઝરૂરત ક્યા હૈ

એક મર્દે સાલેહકા અજીબ કિસ્સા
હમેશા બાવુઝૂ રહિયે રોઝીમેં બરકત હોગી

હઝરત ફઝલ અલી કુરૈશી (રહ.) કી જમીન થી. ઉસમેં ખૂદ હલ ચલાતે થે. ખૂદ પાની દેતે થે, ખૂદ કાટતે, ખૂદ બીજ નિકાલતે, ફિર વો ગંદુમ (ઘઉં) ઘર આતા થા. ફિર રાતકો ઈશાકે બાદ મિયાં બીવી ઉસે પીસા કરતે ઔર ઉસ આટેસે બની હુઈ રોટી ખાનકાહમેં મુરીદોંકો ખિલાઈ જાતી થી. આપ અંદાઝા કીજિયે કે હઝરત (રહ.) યે સબ કુછ ખૂદ કરતે થે. હઝરતકી આદત થી કે હમેશા બાવુઝૂ રેહતે થે, ઘરવાલોંકી ભી યેહી આદત થી. એક દિન હઝરતને ખાના પકવાયા ઔર ખાનકાહમેં લે આએ. અલ્લાહ અલ્લાહ સીખનેવાલે સાલિકીન આએ હુએ થે વો ખાના હઝરતને ઉનકે સામને રખ્ખા. જબ વો ખાને લગે, આપને ઉહેં કહા "ફકીરો (હઝરત કુરૈશી મુરીદોંકો ફકીર કેહતે થે) તુમહારે સામને જો રોટી પડી હૈ ઉસકે લિયે હલ ચલાયા ગયા તો વુઝૂકે સાથ, ફિર બીજ ડાલા ગયા તો વુઝૂકે સાથ, ફિર ઉસકો પાની દિયા તો વુઝૂકે સાથ, ફિર ઉસકો કાટા ગયા તો વુઝૂકે સાથ, ફિર ગંદુમ (ઘઉં) ભૂસેસે અલગ કિયા ગયા તો વુઝૂકે સાથ, ફિર ગંદુમ (ઘઉં) કો પીસા ગયા તો વુઝૂકે સાથ, ફિર આટા ગૂંધા ગયા તો વુઝૂકે સાથ, ફિર રોટી પકાઈ ગઈ તો વુઝૂકે સાથ, ફિર આપકે સામને ખાના લાકર રખ્ખા ગયા તો વુઝૂકે સાથ. કાશ કે તુમ વુઝૂકે સાથ ઈસે ખા લેતે." હદીસ શરીફમેં હૈ હમેશા બાવુઝૂ રહિયે રોઝીમેં બરકત હોગી.

(લંબી હદીસ હૈ દેખિયે બિખરે મોતી, જિલ્દ ૩, સફા ૮૯)

નેઅમતકી મૌજૂદગીમેં નેઅમતકી કદર કરના સીખિયે

બુખારી વ મુસ્લિમમેં નીચેકી હદીસ હૈ કે :

બની ઈસરાઈલકે તીન આદમી થે. ઉનમેં એક આદમી બર્સ (કોઢ) કા મરીઝ થા, ઉસકે પાસ એક આદમીને આકર કહા કે ભાઈ! ક્યા અપકો કોઈ પરેશાની હૈ? ઉસને કહા, મૈં કૌનસી પરેશાની આપકો બતાઉં? એક તો મૈં બર્સકા મરીઝ હૂં જિસકી વજહસે લોગ મેરી શકલ દેખના ભી પસંદ નહીં કરતે ઔર દૂસરા રિઝકકી બડી તંગી હૈ. ઉસ આદમીને કહા, અચ્છા અલ્લાહ તઆલા આપકી બીમારી ભી દૂર કર દે ઔર આપકો રિઝકમેં બરકત ભી અતા ફરમા દે. નતીજા યે નિકલા કે અલ્લાહ તઆલાને ઉસકી બીમારી ભી દૂર કર દી ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઉસે એક ઊંટની અતા ફરમાઈ. ઉસ ઊંટનીકી નસલ ઈતની બઢી કે વો હઝારોં ઊંટોં ઔર ઊંટનિયોંકે રેવડકા માલિક બન ગયા જિસકી વજહસે વો બડા અમીર (માલદાર) આદમી બન ગયા ઔર રહાઈશ (રેહને) કે લિયે મહલ્લાત (બંગલે) બના લિયે.

દૂસરા આદમી ગંજા થા, વો આદમી ઉસ ગંજેકે પાસ આયા ઔર પૂછા કે ક્યા તુમહારી કોઈ પરેશાની હૈ? ઉસને કહા, જનાબ મેરે સર પર તો બાલ હી નહીં હૈં, જિસકે પાસ બૈઠૂં વોહી મઝાક કરતા હૈ, જો કારોબાર કરતા હૂં ઠીક નહીં ચલતા. ઉસને કહા અચ્છા, અલ્લાહ તઆલા તુઝે સર પર ખૂબસૂરત બાલ ભી અતા ફરમાએ ઔર તુઝે અલ્લાહ તઆલા રિઝક ભી દે દેં. ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલાને ઉસે એક ગાય અતા કી, ઉસ ગાયકી નસલ ઈતની બઢી કે વો હઝારોં ગાયોંકે રેવડકા માલિક બન ગયા. વો ભી આલીશાન મહેલમેં બડે ઠાઠકી ઝિંદગી ગુઝારને લગ ગયા.

તીસરા આદમી અંધા થા, વો આદમી ઉસ અંધેકે પાસ ગયા ઔર ઉસસે પૂછા, ભાઈ આપકો કોઈ પરેશાની તો નહીં? ઉસને કહા, જી મૈં તો દર બદરકી ઠોકરેં ખાતા હૂં, લોગોંકે ઘરોંસે જાકર માંગતા હૂં, હાથ ફૈલાતા હૂં, મેરી ભી કોઈ ઝિંદગી હૈ, ટુકડે માંગ માંગકર ખાતા ફિરતા હૂં, મૈં ન અપની માં કો દેખ સકતા હૂં ઔર ન બાપકો, ઈસકે અલાવા રિઝકકી તંગી ભી હૈ. ઉસ આદમીને ઉસકી બીનાઈ (રોશની) કે લિયે ઔર રિઝકકી ફરાખીકે લિયે દુઆ કર દી. અલ્લાહ તઆલાને ઉસે બીનાઈ ભી દે દી ઔર

ઉસકો એક બકરી દી. ઉસ બકરીકા રેવડ ઈતના બઢ્હા કે વો હઝારોં બકરિયોંકા માલિક બન ગયા. ઈસ તરહ વો ભી આલીશાન મહેલમેં ઈઝ્ઝતકી ઝિંદગી ગુઝારને લગ ગયા. કઈ સાલોંકે બાદ વો તીનોં અપને વક્તકે શેઠ કેહલાને લગે.

કાફી અરસા ગુઝરનેકે બાદ વોહી આદમી પેહલે આદમીકે પાસ આયા ઔર ઉસને ઉસસે કહા, મૈં એક મોહતાજ હૂં, અલ્લાહકે નામ પર માંગનેકે લિયે આયા હૂં, ઉસી અલ્લાહને આપકો સબ કુછ દિયા, આપકે પાસ તો કુછ ભી નહીં થા, આજ ઈતના કુછ આપકે પાસ હૈ, આપ ઉસમેંસે ઉસી અલ્લાહકે નામ પર મુઝે ભી કુછ દે દેં. જબ ઉસને સુના કે તુમહારે પાસ કુછ ભી નહીં થા તો ઉસકા પારહ ચઢ્હ ગયા ઔર કેહને લગા, ઝલીલ કિસમકે લોગ માંગનેકે લિયે આ જાતે હૈં, ખબરદાર! આઈન્દા ઐસી બાત ન કરના, મૈં અમીર, મેરા બાપ અમીર ઔર મેરા પરદાદા અમીર થા. હમ તો જદ્દી પુશ્તી (બાપ-દાદાસે) અમીર હૈં, તુમ કૌન હો બાત કરનેવાલે કે તુમહારે પાસ કુછ ભી નહીં થા, ચલો જાઓ યહાંસે વરના મૈં જૂતે લગવાઉંગા. ચુનાંચે ઉસને કહા, અચ્છા મિયાં! નારાઝ ન હોના, તુમ જૈસે થે અલ્લાહ તુમહેં વૈસા હી કર દે. જબ યે કેહકર ચલા ગયા તો ઉસકે જાનવરોંમેં એક બીમારી પડ ગઈ ઔર ઉસકે સબ ઊંટ વગૈરહ મર ગયે ઔર બર્સકી બીમારી ભી દો બારહ લગ ગઈ, ગોયા વો જિસ પોજીશનમેં થા ઉસી પોજીશનમેં દો બારહ લૌટ આયા.

ઉસકે બાદ વો શખ્સ દૂસરે આદમીકે પાસ ગયા ઔર ઉસસે કહા કે મૈં મોહતાજ હૂં, મૈં ઉસી અલ્લાહકે નામ પર માંગને આયા હૂં જિસને આપકો સબ કુછ દિયા હૈ, આપકે પાસ તો કુછ ભી નહીં થા, આજ ઈતના કુછ હૈ, જબ ઉસને યે બાત કી તો વો બડા ગુસ્સેમેં આ ગયા ઔર કેહને લગા, તુમ તો મુફતખોરે હો, હમને કમાકર ઈતના કુછ બનાયા હૈ, મૈંને ફલાં સોદા કિયા તો ઈતની બચત હુઈ ઔર ફલાં સોદા કિયા તો ઈતને કમાએ, લોગ મુઝે બડા બિજનેસ માઈન્ટેડ કેહતે હૈં. મેરી તો યે ખૂન પસીનેકી કમાઈ હૈ ઐસે હી દરખ્તોંસે તોડકર નહીં લાએ, ઔર ન યે ચોરીકા માલ હૈ. અબ

ચલા જા યહાંસે વરના દો થપ્પડ લગાઉંગા. જબ ઉસ અમીર આદમીને ખૂબ ડાંટ ડપટ કી તો ઉસને કહા ભાઈ! નારાઝ ન હોના, તુમ જૈસે પેહલે થે અલ્લાહ તુમહેં દો બારહ વૈસા હી કર દે. ચુનાંચે ઉસકે સરકે બાલ ભી ગાઈબ હો ગયે ઔર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઉસકી ગાયોંમેં એક ઐસી બીમારી પૈદા કર દી જિસસે સબ ગાયેં મર ગઈ, ઈસ તરહ વો જૈસા પેહલે થા વૈસા હી બન ગયા.

ઉસકે બાદ વો શખ્સ તીસરે આદમીકે પાસ ગયા ઔર ઉસસે કહા, ભાઈ મૈં અલ્લાહકે નામ પર માંગને આયા હૂં, મોહતાજ હૂં, આપકે પાસ કુછ ભી નહીં થા, અલ્લાહને આપકો સબ કુછ દિયા, અબ ઉસી અલ્લાહકે નામ પર મુઝે ભી દે દો. જબ ઉસને યે બાત સુની તો ઉસકી આંખોંમેં આંસૂ આ ગયે, વો કેહને લગા, ભાઈ! તુમને બિલકુલ સચ કહા હૈ, મૈં તો અંધા થા, લોગોંકે લિયે સિર્ફ રાતકો અંધેરા હોતા હૈ ઔર મેરે લિયે તો દિનમેં ભી અંધેરા હુવા કરતા થા, મૈં તો દર દરકી ઠોકરેં ખાતા થા, લોગોંસે માંગ માંગકર ઝિંદગી ગુઝારતા થા, મેરી ભી કોઈ હાલત થી? કોઈ ખુદાકા બંદા આયા, ઉસને મુઝે દુઆ દી, અલ્લાહને મુઝે બીનાઈ (રોશની) દે દી ઔર ઈતના રિઝક ભી દે દિયા. આજ આપ ઉસ અલ્લાહકે નામ પર માંગનેકે લિયે આએ હૈં તો મિયાં! ઈન દો પહાડોંકે દરમિયાન હઝારોં બકરિયાં ફિર રહી હૈં, જિતની ચાહો તુમ અલ્લાહકે નામ પર લે જાઓ. જબ ઉસ અમીર આદમીને યે બાત કી તો મુખાતબ કેહને લગા, મુબારક હો, મૈં તો અલ્લાહ તઆલાકા ફરિશ્તા હૂં, અલ્લાહ તઆલાને મુઝે તીન બંદોંકી તરફ આઝમાઈશ બનાકર ભેજા થા, દો તો અપની બુન્યાદકો ભૂલ ગયે હૈં મગર તુમને અપની બુન્યાદકો યાદ રખ્ખા હૈ, અલ્લાહ તઆલા તુમહારે માલમેં ઔર ઝિયાદા બરકત અતા ફરમાએ. ચુનાંચે કેહતે હૈં કે વો આદમી બની ઈસરાઈલકા સબસે બડા અમીર કબીર આદમી થા. સાબિત હુવા કે બંદા અગર અપની ઔકાત ઔર બુન્યાદકો યાદ રખ્ખે તો અલ્લાહ તઆલા બરકત દે દેતે હૈં. અલ્ફાઝ બંદેકે હૈં, હદીસકા મઝમૂન બુખારી વ મુસ્લિમમેં હૈ.

(બુખારી વ મુસ્લિમ)

કલ બગૈર દેખે સોદા થા ઈસ લિયે સસ્તા થા
કિસ્સા ગૌરસે પઢિયે

હારૂન રશીદકે ઝમાનેમેં બેહલોલ (રહ.) નામી એક બુઝુર્ગ ગુઝરે હૈં. વો મજઝૂબ ઔર સાહિબે હાલ થે. હારૂન રશીદ ઉનકા બડા એહતિરામ કરતા થા. હારૂન રશીદકી બીવી ઝુબેદા ખાતૂન ભી એક નેક ઔર પારસા (પરહેઝગાર) ઔરત થી. ઉસને અપને મહેલમેં એક હઝાર ઐસી ખાદિમાએં રખ્ખી હુઈ થીં જો કુરઆનકી હાફિઝા ઔર કારિયા થીં. ઉન સબકી ડ્યૂટિયાં મુખ્તલિફ શિફટોંમેં લગી હુઈ થીં. ચુનાંચે ઉસકે મહેલસે ચોબીસ ઘંટે ઉન બચ્ચિયોંકે કુરઆન પઢનેકી આવાઝ આ રહી હોતી થી. ઉસકા મહેલ કુરઆનકા ગુલશન મહેસૂસ હોતા થા.

એક દિન હારૂન રશીદ અપની બીવીકે સાથ દરિયાકે કિનારે ટહેલ રહા થા કે એક જગહ બેહલોલ દાના (રહ.) કો બૈઠે હુએ દેખા. ઉસને કહા અસ્સલામુ અલૈકુમ. બેહલોલ દાના (રહ.) ને જવાબમેં કહા, વ અલૈકુમુસ્સલામ. હારૂન રશીદને કહા, બેહલોલ! ક્યા કર રહે હો? ઉનહોંને કહા કે મૈં રેતકે ઘર બના રહા હૂં. પૂછા કિસકે લિયે બના રહે હો? બેહલોલને જવાબ દિયા કે જો આદમી ઈસકો ખરીદેગા મૈં ઉસકે લિયે દુઆ કરૂંગા કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઈસકે બદલે ઉસકો જન્નતમેં ઘર અતા ફરમા દે. બાદશાહને પૂછા, બેહલોલ ઈસ ઘરકી કીમત ક્યા હૈ? ઉનહોંને કહા કે એક દીનાર. હારૂન રશીદને સમઝા કે યે એક દીવાનેકી બડ (યાની બકવાસ) હૈ લિહાઝા વો આગે ચલા ગયા.

ઉસકે પીછે ઝુબેદા ખાતૂન આઈ. ઉસને બેહલોલ (રહ.) કો સલામ કિયા, ફિર પૂછા બેહલોલ (રહ.)! ક્યા કર રહે હો? ઉનહોંને કહા કે મૈં રેતકે ઘર બના રહા હૂં. ઉસને પૂછા, કિસ લિયે ઘર બના રહે હો? બેહલોલ (રહ.) ને કહા કે જો આદમી ઈસ ઘરકો ખરીદેગા મૈં ઉસકે લિયે દુઆ કરૂંગા કે યા અલ્લાહ! ઈસકે બદલે ઉસકો જન્નતમેં ઘર અતા ફરમા દે.

ઉસને પૂછા, બેહલોલ ઈસ ઘરકી કીમત ક્યા હૈ? બેહલોલને કહા એક દીનાર. ઝુબેદા ખાતૂનને એક દીનાર નિકાલકર ઉસકો દે દિયા ઔર કહા કે મેરે લિયે દુઆ કર દેના. વો દુઆ કરવાકર ચલી ગઈ.

રાતકો જબ હારૂન રશીદ સોયા તો ઉસને ખ્વાબમેં જન્નતકે મનાઝિર દેખે, આબશારેં, મર્ગઝારેં (સબ્ઝાઝારેં) ઔર ફલ ફૂલ વગૈરહ દેખનેકે અલાવા બડે ઊંચે ઊંચે ખૂબસૂરત મહલ્લાત ભી દેખે. એક સુર્ખ યાકૂતકે બને હુએ મહેલ પર ઉસને ઝુબેદાકા નામ લિખ્ખા હુવા દેખા. હારૂન રશીદને સોચા કે મૈં દેખૂં તો સહી, ક્યૂંકે યે મેરી બીવીકા ઘર હૈ. વો મહેલમેં દાખિલ હોનેકે લિયે જૈસે હી દરવાઝે પર પહોંચા તો એક દરબાનને ઉસે રોક લિયા. હારૂન રશીદ કેહને લગા, ઈસ પર તો મેરી બીવીકા નામ લિખ્ખા હુવા હૈ, ઈસ લિયે મુઝે અંદર જાના હૈ. ઉસને કહા નહીં, યહાંકા દસ્તૂર અલગ હૈ, જિસકા નામ હોતા હૈ ઉસીકો અંદર જાનેકી ઈજાઝત હોતી હૈ, કિસી દૂસરેકો ઈજાઝત નહીં હોતી, લિહાઝા આપકો દાખિલ હોનેકી ઈજાઝત નહીં હૈ. જબ દરબાનને હારૂન રશીદકો પીછે હટાયા તો ઉસકી આંખ ખુલ ગઈ. ઉસે બેદાર હોને પર ફૌરન ખયાલ આયા કે મુઝે તો લગતા હૈ કે બેહલોલકી દુઆ ઝુબેદાકે હકમેં અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે યહાં કબૂલ હો ગઈ. ફિર ઉસે અપને આપ પર અફસોસ હુવા કે મૈં ભી અપને લિયે એક ઘર ખરીદ લેતા તો કિતના અચ્છા હોતા. વો સારી રાત ઈસી અફસોસમેં કરવટેં બદલતા રહા. સુબહ હુઈ તો ઉસને દિલમેં સોચા કે આજ ફિર મૈં ઝરૂર દરિયાકે કિનારે જાઉંગા. અગર આજ મુઝે બેહલોલ મિલે તો મૈં ભી એક મકાન ઝરૂર ખરીદૂંગા.

ચુનાંચે વો શામકો ફિર બીવીકો લેકર ચલ પડા. વો બેહલોલકો તલાશ કરતે હુએ ઈધર ઉધર દેખ રહા થા. ઉસને દેખા કે એક જગહ બેહલોલ બૈઠા ઉસી તરહકા મકાન બના રહા થા. ઉસને કહા અસ્સલામુ અલૈકુમ! બેહલોલને જવાબમેં વ અલૈકુમુસ્સલામ કહા. હારૂન રશીદને પૂછા, ક્યા કર રહે હો? બેહલોલને કહા, મૈં ઘર બના રહા હૂં. ઉસને પૂછા કિસ લિયે? બેહલોલને કહા, જો આદમી યે ઘર ખરીદેગા મૈં ઉસકે

લિયે દુઆ કરૂંગા કે અલ્લાહ તઆલા ઉસે ઈસકે બદલે જન્નતમેં ઘર અતા કર દે. હારૂન રશીદને પૂછા, બેહલોલ ઈસકી કીમત ક્યા હૈ? બેહલોલને કહા, ઈસકી કીમત પૂરી દુનિયાકી બાદશાહી હૈ. હારૂન રશીદને કહા, ઈતની કીમત તો મૈં દે નહીં સકતા, કલ તો એક દીનારકે બદલે દે રહે થે ઔર આજ પૂરી દુનિયાકી બાદશાહી માંગતે હો. બેહલોલને કહા, બાદશાહ સલામત! કલ બગૈર દેખે મઆમલા થા ઔર આજ દેખા હુવા મઆમલા હૈ. કલ બગૈર દેખે સોદા થા ઈસ લિયે સસ્તા મિલ રહા થા, ઔર આજ ચૂંકે દેખકર આએ હો ઈસ લિયે અબ ઈસકી કીમત ઝિયાદા દેની પડેગી.

હમારી મિસાલ ઐસી હી હૈ કે આજ હમને અલ્લાહ તઆલા ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કો બગૈર દેખે માના થા ઈસ લિયે જન્નત બડી સસ્તી હૈ. લેકિન જબ મૌતકે વક્ત આખિરતકી નિશાનિયાં દેખ લેંગે તો ઉસકે બાદ ફિર ઉસકી કીમત અદા નહીં કર સકેંગે. ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ :

યવદ્દુલ મુજરિમુ લૌ યફ્તદી મિન અઝાબિ યૌમઈઝિમ્ બિબનીહ. વ સાહિબતિહી વ અખીહ. વ ફસીલતિ હિલ્લતી તુઅ્વીહ. વ મન ફીલ અર્ઝિ જમીઅન્ ષુમ્મ યુન્જીહિ. કલ્લા (સૂરએ મઆરિજ, ૧૧-૧૪)

રોઝે મેહશર મુજરિમ યે તમન્ના કરેગા કે કાશ મૈં અપની સઝાકે બદલેમેં અપના બેટા દે દેતા, બીવી દે દેતા, અપના ભાઈ દે દેતા, વો ખાનદાન વાલે દે દેતા, જો ઉસે ઠિકાના દેતે થે કે જો કુછ દુનિયામેં હૈ વો સબ દે દેતા ઔર મૈં જહન્નમસે બચ જાતા. ફરમાયા હરગિઝ નહીં, હરગિઝ નહીં.

ગમોંસે નજાતકા કુરઆની ઔર નબવી નુસ્ખા

લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત સુબ્હાનક ઈન્ની કુન્તુ મિનઝ્ઝાલિમીન.
(પારહ ૧૭, સૂરએ અંબિયા, આયત ૮૭)

તર્જુમા :- તેરે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, તૂ પાક હૈ બેશક મૈં ઝાલિમોંમેં હો ગયા.

ફઝીલત

(૧) હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) ને ફરમાયા કે આપકો ઉસકી ખબર દેતા હૂં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હમારે સામને અવ્વલ દુઆકા ઝિક્ર કિયા હી થા કે અચાનક એક એ'રાબી (ગામડીયા) આ ગયા ઔર આપ (સ.અ.વ.) કો અપની બાતોંમેં મશ્ગૂલ કર લિયા, બહોત વક્ત ગુઝર ગયા. અબ હુઝૂર (સ.અ.વ.) વહાંસે ઉઠે ઔર મકાનકી તરફ તશરીફ લે ચલે, મૈં ભી આપ (સ.અ.વ.) કે પીછે હો લિયા, જબ આપ (સ.અ.વ.) ઘરકે કરીબ પહોંચ ગયે, મુઝે ડર હુવા કે કહીં આપ (સ.અ.વ.) અંદર ન ચલે જાએં ઔર મૈં રેહ જાઉં તો મૈંને ઝોર ઝોરસે ઝમીન પર પાંવ મારકર ચલના શુરૂ કિયા, મેરી જૂતિયોંકી આહટ સુનકર આપ (સ.અ.વ.) ને મેરી તરફ દેખા ઔર ફરમાયા કૌન અબૂ ઈસ્હાક? મૈંને કહા, જી હાં યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મૈં હૂં. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ક્યા બાત હૈ? મૈંને કહા હુઝૂર (સ.અ.વ.)! આપને અવ્વલ દુઆકા ઝિક્ર કિયા ફિર વો એ'રાબી આ ગયા ઔર આપ (સ.અ.વ.) કો મશ્ગૂલ કર લિયા. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, હાં હાં વો દુઆ હઝરત ઝુન્નૂન (અલૈ.) કી હૈ જો ઉનહોંને મછલીકે પેટમેં કી થી યાની **લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત સુબ્હાનક ઈન્ની કુન્તુ મિનઝ્ઝાલિમીન.** સુનો જો ભી મુસલમાન કિસી મઆમલામેં જબ કભી અપને રબસે યે દુઆ કરે અલ્લાહ તઆલા ઝરૂર ઉસે કબૂલ ફરમાતા હૈ.

(૨) ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હૈ જો ભી હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કી ઈસ દુઆકે સાથ દુઆ કરે ઉસકી દુઆ ઝરૂર કબૂલ કી જાએગી.

(૩) અબૂ સઈદ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઈસી આયતમેં ઉસકે બાદ હી ફરમાન હૈ હમ ઈસી તરહ મોમિનોંકો નજાત દેતે હૈં.

(૪) ઈબ્ને જરીરમેં હૈ હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં ખુદાકા વો નામ જિસસે વો પુકારા જાએ તો કબૂલ ફરમા લે ઔર જો માંગા જાએ વો અતા

ફરમાએ વો હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કી દુઆમેં હૈ.

(૫) હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં મૈંને કહા યા રસૂલલ્લાલહ (સ.અ.વ.)! વો દુઆ હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કે લિયે હી ખાસ થી યા તમામ મુસલમાનોંકે લિયે આમ જો ભી યે દુઆ કરે. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ક્યા તૂને કુરઆનમેં નહીં પઢ્હા કે હમને ઉસકી દુઆ કબૂલ ફરમાઈ, ઉસે ગમસે છુડાયા ઔર ઈસી તરહ હમ મોમિનોંકો છુડાતે હૈં. પસ જો ભી ઈસ દુઆકો કરે ઉસસે અલ્લાહકા કબૂલિયતકા વા'દા હો ચુકા હૈ.

(૬) ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હૈ કે કસીર બિન સઈદ ફરમાતે હૈં મૈંને ઈમામ હસન બસરી (રહ.) સે પૂછા કે અબૂ સઈદ! ખુદાકા વો ઈસ્મે આ'ઝમ કે જબ ઉસકે સાથ ઉસસે દુઆ કી જાએ અલ્લાહ તઆલા કબૂલ ફરમા લે ઔર જબ ઉસકે સાથ ઉસસે સવાલ કિયા જાએ તો અતા ફરમાએ ક્યા હૈ? આપને જવાબ દિયા કે બિરાદરઝાદે! ક્યા તુમને કુરઆને કરીમમેં ખુદાકા યે ફરમાન નહીં પઢ્હા? ફિર આપને યેહી દો આયતેં તિલાવત ફરમાઈ ઔર ફરમાયા, ભતીજે! યેહી ખુદાકા વો ઈસ્મે આ'ઝમ હૈ કે જબ ઉસકે સાથ દુઆ કી જાએ કબૂલ ફરમાતા હૈ ઔર જબ ઉસકે સાથ ઉસસે માંગા જાએ વો અતા ફરમાતા હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૩૯૫-૩૯૬)

(૭) હદીસ શરીફમેં આયા હૈ કે જિસ મુસલમાનને અપની બીમારીકી હાલતમેં ચાલીસ મરતબા ઉપર લિખ્ખી ગઈ આયતે કરીમા પઢ્હ લી તો અગર ઉસ બીમારીમેં વફાત પા ગયા તો ચાલીસ શહીદોંકા અજર પાએગા ઔર અગર તંદુરૂસ્ત હો ગયા તો ઉસકે તમામ ગુનાહ બખ્શ દિયે જાએંગે.

(હિસ્ને હસીન, સફા ૨૪૧)

વાલિદૈનકા હક અદા કરનેકી દુઆ

અલ હમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન રબ્બિસ્સમાવાતિ વ

રબ્બિલ્ અર્ઝિ રબ્બિલ્ આલમીન, વ લહુલ કિબ્રિયાઉ ફીસ્સમાવાતિ વલ અર્ઝિ વ હુવલ અઝીઝુલ હકીમ, લિલ્લાહિલ્ હમ્દુ રબ્બિસ્સમાવાતિ વ રબ્બિલ અર્ઝિ રબ્બિલ આલમીન, વ લહુલ અઝ્મતુ ફીસ્સમાવાતિ વલ અર્ઝિ વહુવલ અઝીઝુલ હકીમ, હુવલ મલિકુ રબ્બુસ્સમાવાતિ વ રબ્બુલ અર્ઝિ વ રબ્બુલ આલમીન, વ લહુન્નૂરૂ ફીસ્સમાવાતિ વલ અર્ઝિ વહુવલ અઝીઝુલ હકીમ.

અલ્લામા અયની (રહ.) ને શરહે બુખારીમેં એક હદીસ નકલ કી હૈ કે જો શખ્સ એક મરતબા ઉપરવાલી દુઆ પઢે ઔર ઉસકે બાદ યે દુઆ કરે કે યા અલ્લાહ ઈસકા સવાબ મેરે વાલિદૈનકો પહોંચા દે, ઉસને વાલિદૈનકા હક અદા કર દિયા. ઔર તીન મરતબા કુલ હુવલ્લાહ, તીન મરતબા અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ શરીફ ઔર તીન મરતબા દુરૂદ શરીફ ભી શામિલ કર લે તો વાલિદૈનકા ફરમાંબરદાર શુમાર હોગા. હદીસમેં હૈ કે આદમી અગર કોઈ નફલ સદકા કરે તો ઉસમેં ક્યા હરજ હૈ કે ઉસકા સવાબ વાલિદૈનકો બખ્શ દિયા કરે બશર્તેકિ વો મુસલમાન હોં, ઈસ સૂરતમેં ઉનકો સવાબ પહોંચ જાએગા ઔર સદકા કરનેવાલેકે સવાબમેં કોઈ કમી ન હોગી. (કન્ઝ)

નોટ :- ઔઝાઈ (રહ.) કેહતે હૈં કે મુઝે યે બાત પહોંચી હૈ કે જો શખ્સ અપને વાલિદૈનકી ઝિંદગીમેં નાફરમાન હો ફિર ઉનકે ઈન્તિકાલકે બાદ ઉનકે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર કરે, અગર ઉનકે ઝિમ્મે કર્ઝ હો તો ઉસકો અદા કરે ઔર ઉનકો બુરા ન કહે તો વ ફરમાંબરદારોંમેં શુમાર હો જાતા હૈ. ઔર જો શખ્સ વાલિદૈનકી ઝિંદગીમેં ફરમાંબરદાર થા લેકિન ઉનકે મરનેકે બાદ ઉનકો બુરા ભલા કેહતા હૈ, ઉનકા કર્ઝ ભી અદા નહીં કરતા, ઉનકે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર ભી નહીં કરતા વો નાફરમાન શુમાર હો જાતા હૈ. (દુર્રે મન્સૂર)

હિકમત ભરા કલામ

હઝરત લુકમાન (અલૈ.) ને અપને સાહબઝાદેકો નસીહત કરતે હુએ કહા

(૧) અય બેટે! તુમ હિફાઝત કરો નમાઝમેં અપને દિલકી
(૨) લોગોંકી મહેફિલમેં અપની ઝબાનકી.
(૩) દૂસરોંકે ઘરોંમેં અપની નિગાહોંકી.
(૪) દસ્તરખ્વાન પર અપને મે'દાકી

ઔર દોચીઝોંકો ભૂલ જાયા કરો :

(૧) તુમહારે સાથ દૂસરોંકા બુરા બરતાવ.
(૨) તુમહારા દૂસરોંકે સાથ અચ્છા બરતાવ.

ઔર દો ચીઝોંકો હમેશા યાદ રખ્ખો :

(૧) અલ્લાહકી યાદ
(૨) મૌતકી તૈયારી

ઈરશાદે રબ્બાની

(૧) મૈંને અપની રઝાકો નફસકી મુખાલિફતમેં રખ દિયા હૈ.
લોગ ઉસે નફસકી પૈરવીમેં તલાશ કરતે હૈં.

ભલા વો કૈસે પાએંગે?

(૨) મૈંને આરામકો જન્નતમેં રખ દિયા હૈ
લોગ ઉસે દુનિયામેં તલાશ કરતે હૈં

ભલા વો કૈસે પાએંગે?

(૩) મૈંને ઈલ્મ વ હિકમતકો ભૂખમેં રખ દિયા હૈ
લોગ ઉસે પેટ ભરનેમેં તલાશ કરતે હૈં
ભલા વો કૈસે પાએંગે?

(૪) મૈંને તવંગરીકો કનાઅતમેં રખ દિયા હૈ
લોગ ઉસે માલમેં તલાશ કરતે હૈં
ભલા વો કૈસે પાએંગે?

(૫) મૈંને ઈઝ્ઝતકો અપની ઈતાઅતમેં રખ દિયા હૈ
લોગ ઉસે બાદશાહોંકે દરવાઝોં પર તલાશ કરતે હૈં
ભલા વો કૈસે પાએંગે?

અલ્લાહ તઆલા અપને બંદોંસે ફરમાતા હૈ

મેરી તરફ આકર તો દેખ
મુતવજ્જેહ ન હૂં તો કેહના
મેરી રાહમેં ચલકર તો દેખ
રાહેં ન ખોલ દૂં તો કેહના
મેરે લિયે બેકદર હોકર તો દેખ
કદરકી હદ ન કર દૂં તો કેહના
મેરે લિયે મલામત સેહકર તો દેખ
ઈકરામકી ઈન્તિહા ન કર દૂં તો કેહના
મેરે લિયે લુટકર તો દેખ
રહમતકે ખઝાને ન લુટા દૂં તો કેહના
મેરે કૂચેમેં બિકકર તો દેખ
તુઝે અનમોલ ન કર દૂં તો કેહના
મુઝે અપના રબ માનકર તો દેખ
સબસે બેનિયાઝ ન કર દૂં તો કેહના
મેરે ખૌફસે આંસૂ બહાકર તો દેખ

મગફિરતકે દરિયા ન બહા દૂ તો કેહના
વફાકી લાજ નિભાકર તો દેખ
અતાકી હદ ન કર દૂં તો કેહના
મેરે નામકી તા'ઝીમ કરકે તો દેખ
તકરીમકી ઈન્તિહા ન કર દૂં તો કેહના
મેરી રાહમેં નિકલકે તો દેખ
અસરાર અયાં ન કરદૂં તો કેહના
મુઝે હય્યુલ કય્યૂમ માનકર તો દેખ
અબદી હયાતકા અમીન ન બનાદૂં તો કેહના
અપની હસ્તીકો ફના કરકે તો દેખ
હર કિસીકો તેરા ન બના દૂં તો કેહના

જબ બાલિગ હુએ તો ક્યા દેખા

દૌલતકી નુમાઈશ કરનેવાલોંકો
મુફલિસીકી આગોશમેં દેખા
ઈલ્મકી નુમાઈશ કરનેવાલોંકો
જાહિલોંકી મજલિસ સજાતે દેખા
તાકતકી નુમાઈશ કરનેવાલોંકો
કમઝોરોંકી ગુલામી કરતે દેખા
ઈબાદતકી નુમાઈશ કરનેવાલોંકો
દીનસે મુંહ મોડતે દેખા
સખાવતકી નુમાઈશ કરનેવાલોંકો
સદકાતકી રોટી પર પલતે દેખા
લોગોંકે રહમ પર પલનેવાલોંકો
હમેશા મુફલિસી ઔર મોહતાજીમેં દેખા
દીનસે દુનિયા કમાનેવાલોંકો

ચેહરેસે રોનક ઉડતે દેખા
સબ્ર વ શુક્ર કરનેવાલોંકો
દુનિયામેં બાવકાર દેખા
હસદ વ કીનામેં જલને વાલોંકો
રોઝીકી તંગદસ્તીમેં દેખા
ઝૂઠ બોલને વાલોંકો
ઈમાનસે દૂર હોતે દેખા
ગુસ્સામેં રેહને વાલોંકો
અકલકી મહેરૂમીમેં દેખા
લોગોંસે ઉમ્મીદેં રખને વાલોંકો
નાઉમ્મીદ ઔર પરેશાન દેખા
લોગોંસે સવાલ કરને વાલોંકો
બેઈઝ્ઝતીકે આલમમેં દેખા
સચ્ચી તૌબા કરને વાલોંકો
ઈબાદતમેં લઝ્ઝત લેતે દેખા
ગુનાહોંમેં જીને વાલોંકો
પરેશાનીકે દલદલમેં ધંસતે દેખા
બંદોંકે હુકૂક ઝુઠલાને વાલોંકો
અપને હક પર રોતે દેખા
નાજાઈઝ કમાઈ પર પલને વાલોંકો
મુસીબતોંકે જાલમેં ફંસતે દેખા
વાલિદૈનકે ફરમાંબરદારોંકો
તરક્કીકી મંઝિલ છૂતે દેખા
માં બાપકે નાફરમાનોંકો
ઔલાદકે ઝુલ્મ વ સિતમ સેહતે દેખા
ઝુલ્મ વ સિતમ કરને વાલોંકો
મઝલૂમકી ખૂશામદ કરતે દેખા

અલ્લાહકે હુકૂક અદા કરને વાલોંકો
અપને હી સાયેસે ડરતે દેખા
બંદોંકે હુકૂક અદા કરને વાલોંકો
દુનિયામેં શોહરત પાતે દેખા
ઉસ્તાદકી ખિદમત કરને વાલોંકો
ખિદમત ગુઝારોંકે સાયેમેં દેખા
બેહોશીમેં જીને વાલોંને
જબ હોશમેં આએ તો ક્યા ક્યા દેખા

મુસલમાન ઔરતોંસે ઈસ્લામકે મુતાલબે

(૧) અપની ઝેબો ઝીનતકી ચીઝોંકા મરદોં પર ઈઝહાર ન હોને દેં.

(૨) અપને ઝેવરાતકી આવાઝ તક ગૈર મહરમોંકે કાન તક ન જાને દેં.

(૩) ખૂશ્બૂ, ઈત્ર વગૈરહ લગાકર ઘરસે બાહિર ન નિકલેં.

(૪) મરદોંસે બાતચીત કરતે વક્ત લબો-લેહજા ઔર આવાઝમેં નઝાકત પૈદા ન કરેં.

(૫) રાસ્તા ચલતે યા મર્દસે બાતેં કરતે વક્ત અપની નઝરેં નીચી રખ્ખેં.

(૬) ઐસે રાસ્તેસે ન ગુઝરેં જહાં મરદોંકી રેલ પેલ (ભીડ) હો બલ્કે કિનારે કિનારે હોકર ગુઝરેં.

(૭) ઘરસે બાહિર નિકલનેકે બાદ અપની ચાલ ઢાલમેં હયાકો મુકદ્દમ (આગે) રખ્ખેં.

(૮) કિસી ગૈર ઔરતકી સિફત અપને ખાવિંદસે બયાન ન કરેં.

(૯) કિસી ગૈર મહરમકે સાથ સફર ન કરેં ચાહે હજકા સફર હી ક્યૂં ન હો.

(૧૦) અપની ઈસમત (આબરૂ) કી હિફાઝત કરેં.

ખૂદકી હકીકત

અગર સારી દુનિયા હમારી તારીફ કરે તો ઉસ તારીફસે હમારા કુછ ભલા ન હોગા જબ તક કે અલ્લાહ આલા કિયામતકે દિન યે ન ફરમા દેં કે મૈં તુમસે રાઝી હો ગયા. અલ્લામા સૈયદ સુલેમાન નદવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે દુનિયામેં અગર બહોતસે લોગ તુમહારી તારીફ કરેં તો તુમ અપની કીમત ન લગા લેના, ક્યૂંકે ગુલામોંકી કીમત લગાનેસે ગુલામોંકી કીમત નહીં બળ્હતી, ગુલામોંકી કીમત માલિકકી રઝાસે બળ્હતી હૈ, લિહાઝા સૈયદ સુલેમાન નદવી (રહ.) કા એક શઅર હૈ.

હમ ઐસે રહે યા કે વૈસે રહે .
વહાં દેખના હૈ કે કૈસે રહે

યહાં હમારી ખૂબ તા'રીફેં હો રહી હૈં લેકિન વહાં હમારી કીમત ક્યા હોગી યે કિયામતકે દિન માલૂમ હોગા. ઉનકા દૂસરા શઅર હૈ.

હયાતે દો રોઝાકા ક્યા ઐશ વ ગમ
મુસાફિર રહે જૈસે તૈસે રહે

ક્યૂંકે આરઝી ઝિંદગીસે બાઝ વક્ત આદમીકો ધોકા લગ જાતા હૈ.

જિસે દુનિયાકા ઐશ હાસિલ હો ઝરૂરી નહીં કે ઉસકે દિલમેં ભી ઐશ હો. મૌલાના જલાલુદ્દીન રૂમી (રહ.) ફરમાતે હૈં.

અઝ બરૂં ચૂ ગોર કાફિર પુર હલલ
વ અંદરૂન કહરે ખુદાએ અઝ્ઝ વ જલ્લ

અગર કિસી કાફિર બાદશાહકી કબ્ર પર સંગે મરમર લગા દિયા જાએ ઔર દુનિયાભરકે બાદશાહ અગર વહાં ફૂલોંકી ચાદરેં ચળ્હા દેં ઔર બેન્ડ બાજે બજ જાએં ઔર ફૌજકી સલામી હો લેકિન કબ્રકે અંદર જો અલ્લાહ તઆલાકા અઝાબ હો રહા હૈ ઉસકી તલાફી કબ્રકે ઉપર સંગે મરમર નહીં કર સકતે. ઔર ઉપરકી રોશનિયાં ઔર બિજલિયાં ઔર દુનિયા વાલોંકે સલૂટ (ફૌજી સલામ) ઔર સલામતી કુછ મુફીદ નહીં હૈં.

ઈસ લિયે અગર અલ્લાહ તઆલાકો રાઝી નહીં કિયા, ચાહે એરકન્ડીશનમેં બૈઠે હોં, બીવી બચ્ચે ભી હોં ઔર ખૂબ ખઝાના હો, હર વક્ત રિયાલોંકી (રૂપિયોંકી) ગિન્તી હો રહી હો ઔર બેન્કમેં ભી કાફી પૈસા જમા હો લેકિન યે ઝાહિરકા આરામ હૈ.

યે જિસ્મ એક કબ્ર હૈ, જિસ્મકે ઉપરકા ઠાઠબાઠ દિલકે ઠાઠબાઠકે લિયે ઝરૂરી નહીં હૈ. એરકન્ડીશન હમારી ખાલોંકો તો ઠંડા કર સકતે હૈં મગર દિલકી આગકો નહીં બુઝા સકતે. અગર અલ્લાહ તઆલા નારાઝ હૈં તો જિસ્મ લાખ આરામમેં હો લેકિન દિલ અઝાબમેં મુબ્તલા રહેગા ઔર ચૈન નહીં પા સકતા. એક બુઝુર્ગ ફરમાતે હૈં.

દિલ ગુલિસ્તાં થા તો હર શયસે ટપકતી થી બહાર
દિલ બયાબાં હો ગયા આલમ બયાબાં હો ગયા

ઔર એક બુઝુર્ગકા અરબી શઅર હૈ

લિકુલ્લિ શૈઈન્ ઈઝા ફારક્તહૂ ઈવઝ
વ લૈસ લિલ્લાહિ ઈન ફારક્ત મિન ઈવઝ

યાની હર શય જિસસે તુમ જુદા હોગે ઉસકા બદલ મિલ સકતા હૈ મગર અલ્લાહ તઆલાસે તુમકો જુદાઈ હો ગઈ તો હક સુબ્હાનહૂ તઆલાકા કોઈ હમસર ઔર બદલ નહીં.

ખાનેકા મઝા જુદા જુદા હૈ ઈસી તરહ આ'માલકા મઝા ભી જુદા જુદા હૈ

મેરે દોસ્તો! જિસ તરહ હર ખાનેકા મઝા જુદા હૈ અલ્લાહકી કસમ હર નેક અમલકી લઝ્ઝત જુદા હૈ. જૈસે

આમ ખાઈયે ઉસકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
અનાર ખાઈયે ઉસકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
પપીતા ખાઈયે ઉસકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
શરબત પીજિયે ઉસકા મઝા કુછ અલગ હૈ.

ઠંડા પાની પીજિયે ઉસકા મઝા કુછ અલગ હૈ.

મુખ્તલિફ કિસમકે મશરૂબાત (શરબત) કે જિનકા મઝા અલગ અલગ હૈ.

તો જિસ તરહ ખાને પીનેકી મુખ્તલિફ ચીઝોંકા મુખ્તલિફ ઔર અલગ અલગ મઝા હૈ ઈસી તરહ દીનકે મુખ્તલિફ શોઅબોંકે મુખ્તલિફ આ'માલકા મઝા ભી જુદા જુદા હૈ.

- પુરખુલૂસ નમાઝ પઢિયે મઝા કુછ ઔર હૈ.
- રોઝા રખિયે મઝા કુછ ઔર હૈ.
- ઈમાનમેં યકીનકી પુખ્તગીકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- ઝિક્રુલ્લાહકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- ચિલ્લા દેનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ
- ગશ્ત કરનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- મઆમલાતમેં ઝૂઠ, ધોકા વગૈરહસે બચનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- માં-બાપકે સાથ હુસ્ને સુલૂકકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- ઔલાદકે દરમિયાન બરાબરી કરનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- અચ્છી બુરી તકદીર પર રઝામંદીકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- ઈન્આમાત પર શુક્રકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- નફસમેં સબ્ર વ ઝબ્તકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- ફરાઈઝ ઔર સુન્નતોંકી પાબંદીકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- મુસલમાનસે ખંદા પેશાનીસે મિલનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- બુરાઈકા બદલા ભલાઈસે દેનકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- ઝાલિમકા બદલા મઆફી ઔર દરગુઝરસે દેનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- યતીમોંકે સર પર શફકતકા હાથ ફેરનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- બેવા ઔરતોંકી ફરિયાદરસીકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- ગૈર મહરમસે આંખ બંદ કરનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ.
- સચ બોલનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ.

●મસ્જિદવાર જમાઅતમેં બૈઠનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ.

● દૂસરેકી ખાતિર કુરબાની દેનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ.

● કિસી મુસલમાનકી હાજતકે લિયે ચલનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ.

યેહી વજહ હૈ કે અલ્લાહ વાલે તિલાવતે કુરઆનકે દૌરાન એક એક આયત પળ્હને પર મઝા મહેસૂસ કરતે હૈં જૈસે આઈસ્ક્રીમ ખાનેવાલા હર ચમચા પર મઝા મહેસૂસ કરતા હૈ.

તીન ચિલ્લા પૈદલ જમાઅતમેં જાનેકા મઝા કુછ ઔર હૈ.

ઈરશાદે બારી તઆલા :

વ ઈઝા તુલિયત્ અલૈહિમ્ આયાતુહૂ ઝાદત્હુમ્ ઈમાના.

(સૂરએ અન્ફાલ, આયત ૨)

જબ ઉસકી આયાત પળ્હી જાતી હૈં ઉનકા ઈમાન ઔર ઝિયાદા હો જાતા હૈ.

હમેં તિલાવતે કુરઆનકા લુત્ફ ક્યૂં નહીં આતા?

જબ અલ્લાહકા તઆલા કુરઆન પળ્હા જાતા હૈ, અલ્લાહ વાલોંકો લુત્ફ આતા હૈ હમેં લુત્ફ ક્યૂં નહીં આતા? ઈસ લિયે કે હમને અંદરકી માયા પર મહેનત નહીં કી હૈ. આજ નમાઝ પળ્હ રહે હોતે હૈં ઔર ખયાલોંમેં બાઝારમેં ફિર રહે હોતે હૈં, તિલાવત કર રહે હોતે હૈં દિલ દિમાગ કિસી દૂસરેકે ખયાલાતમેં લગા હુવા હોતા હૈ, ઐસે વક્તમેં ઈબાદાતકી લઝ્ઝત કૈસે નસીબ હો સકતી હૈ.

અજીબ ઈબાદતેં

આજ હમારી ઈબાદાતકી હાલત અજીબ હૈ. ઐસે ભી મૌકે આએ કે ઈમામકો નમાઝકી રકા'તોંમેં સહ્વ હુવા (યાની ભૂલ હો ગઈ), બાદમેં મુકતદિયોંસે પૂછા કિતની રકા'ત પળ્હીં, ભરી મસ્જિદમેં કોઈ બતાનેવાલા

નહીં કિતની રકા'ત પઢીં... સબ ગૈર હાઝિર. અલ્લાહુ અકબર. યે નમાઝોંકી હાલત હૈ, યે ઈબાદાતકી કૈફિયત હૈ. કિસી આરિફને ક્યા પ્યારી બાત કહી, ફરમાતે હૈં:

બ ઝમીન ચૂં સિજદહ કરદમ ઝ ઝમીન નિદા બર આમદ
કે મુરા ખરાબ કર દી તૂ બસિજદહ રિયાઈ

જબ મૈંને ઝમીન પર સિજદહ કિયા તો ઝમીનસે નિદા આઈ, ઓ રિયાકે સિજદહ કરનેવાલે તૂને મુઝે ભી ખરાબ કર દિયા.

મૈં જો સર બસિજદહ હુવા કભી તો ઝમીનસે આને લગી સદા
તેરા દિલ તો હૈ સનમે આશના તુઝે ક્યા મિલેગા નમાઝમેં

જબ દિલ સનમખાના બન ચુકા હો બુતખાના બન ચુકા હો તો ફિર સિજદેકી લઝ્ઝત નહીં આયા કરતી.

વો સિજદહ રૂહે ઝમીન જિસસે કાંપ જાતી થી
ઉસીકો આજ તરસ્તે હૈં મિમ્બરો-મેહરાબ

જિનપે સિજદે મચલતે થે વો પેશાનિયાં કહાં ગઈ. જો અલ્લાહકે ડરસે કાંપતે થે વો દિલ કહાં ગયે? આજ ઝિંદગી મુખ્તલિફ હો ગઈ.

તેરી મહેફિલ ભી ગઈ ચાહનેવાલે ભી ગયે
શબકી આહેં ભી ગઈં સુબહકે નાલે ભી ગયે

આએ ઉશ્શાક ગયે વાદએ ફરદા લેકર
અબ ઉનહેં ઢૂંઢ ચિરાગે રૂખે ઝેબા લેકર

ન તલ્કીને ગઝાલી નઝર આતી હૈ, ન પેચો-તાબ રાઝી નઝર આતા હૈ ક્યા વજહ હૈ? મહેનતકા રૂખ જુદા હો ગયા. અસલી માયા પર મહેનત કરનેકે બજાએ આજ હમને નકલી માયા પર મહેનત કરના શુરૂ કર દી હૈ. અસલી માયાકો ભુલા બૈઠે, જબ હમને અસલી માયાકો ભુલા દિયા તો હમ દુનિયાકે અંદર ઝિલ્લતકી ઝિંદગી ગુઝાર રહે હૈં.

જિસ દૌર પે નાઝા થી દુનિયા હમ અબ વો ઝમાના ભૂલ ગયે
ગૈરોંકી કહાની યાદ રહી હમ અપના ફસાના ભૂલ ગયે

મુંહ દેખ લિયા આઈનેમેં પર દાગ ન દેખે સીનેમેં
જી ઐસા લગાયા જીનેમેં મરનેકો મુસલમાં ભૂલ ગયે

તકબીર તો અબ ભી હોતી હૈ મસ્જિદકી ફિઝામેં અય અનવર
જિસ ઝર્બસે દિલ દહલ જાતે હૈં વો ઝર્બ લગાના ભૂલ ગયે

કહાં ગયે વો નૌજવાન જો રાતકે આખરી પહેરમેં ઉઠકર લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહકી ઝર્બેં લગાયા કરતે થે. ઉનકે સીનોંમેં દિલ કાંપતે થે, જિનકે માસૂમ હાથ ઉઠતે થે તો દુનિયામેં ઐસે ઈન્કિલાબ આ જાતે થે જો એટમબમોંસે ભી નહીં બરપા હોતે. રાતકો ઉઠકર રોનેકી લઝ્ઝતસે આજ હમ ના આશના (યાની નાવાકિફ) હૈં. તહજ્જુદકા વક્ત તો દુઆકે કબૂલ હોનેકા વક્ત હોતા હૈ.

મુનાજાત

યા ઈલાહી રોઝો શબ તૌફીકે એહસાં દે મુઝે
ખૌફ અપના ઝાહિર વ બાતિનમેં યકસાં દે મુઝે
હુબ્બે સુન્નત યા ઈલાહી ઈશ્કે કુરઆં દે મુઝે
નેઅમતે દારૈન યાની નૂરે ઈમાં દે મુઝે
મૈં નહીં કેહતા કે તૂ તખ્તે સુલેમાં (અલૈ.) દે મુઝે
અપની ઉલ્ફત દે મુઝે બસ અઝ્મ વ ઈકાં દે મુઝે
તા દમે આખિર રહૂં ઈસ્લામ પર સાબિત કદમ
ઈસ્તિકામત પુખ્તગી હર લમ્હા હર આં દે મુઝે
અઝ્મ દે ઐસા પહાડોંસે ભી જા ટકરાઉં મૈં
કુવ્વતે હેદર (રદિ.) દે મુઝકો જઝબે સુલેમાં દે મુઝે
મશ્અલે રાહે હિદાયત ઉસ્વએ ફારૂક (રદિ.) હો
ઈશ્કે નબી (સ.) જઝબએ સિદ્દીક (ર.) વ ઉસ્માન (ર.) દે મુઝે
રાહે ખિદમતમેં હી મર મિટનેકી હૈ બસ આરઝૂ
અય મેરે અલ્લાહ તૂ અસ્બાબ વ સામાં દે મુઝે

તુઝકો પાકર અય ખુદા પાઉં હયાતે જાવેદાં
જો ખિઝાં નાઆશના હો વો ગુલિસ્તાં દે મુઝે
બહરે ઝુલ્મતમેં બને મેરે લિયે જો ખિઝરે રાહ
ગૈબસે ઐસા કોઈ મર્દે મુસલમાં દે મુઝે
કલ્બ દે ઐસા જો તેરી યાદમેં પિઘલ જાએ
ખૌફસે અપને ઈલાહી ચશ્મે ગિરયાં દે મુઝે
કર મુઝે યા રબ ગિનાએ ઝાહિર વ બાતિન અતા
તંદુરૂસ્તી અય તબીબ દર્દમંદા દે મુઝે
અહલે બિદઅત ઔર બદકારોંકી સોહબતસે બચા
યા ઈલાહી ઉલ્ફતે પરહેઝગારાં દે મુઝે
કામ મેરા ઝિંદગી ભર ખિદમતે કુરઆન હો
ફહમે કુરઆં દે ખુદાયા નૂરે ઈરફાં દે મુઝે
રાઝ વ અહકરકો અતા કર અય ખુદા અપની રઝા
ઈસ્તિકામત તા દમે આખિર અય રહમાં દે મુઝે

અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
વો હાઝિર વ નાઝિર કાદિરે મુતલક
વારિદે મેહશર કાહિરે બરહક
આલમકી ઝિયા વો નૂરે ફલક
સબસે નિરાલા સબસે ગની

અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
સબકા માલિક સબકા ખાલિક
સબકા હાકિમ સબકા રાઝિક
સબસે લાઈક સબસે ફાઈક
દુનિયા ઉસકે કુનસે બની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
હાથ પસારેં કિસકે આગે
સબ ગૌષ વ કુતુબ મોહતાજ ઉસકે
લેના દેના ઉસકે કબ્ઝે
ઉસને હી બનાઈ જિસકી બની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
ઉસકો મનાએં સબ મન જાએં
ઉસસે છુટેં સબ છુટ જાએં
ફિર ક્યૂં ન ઉસીકો અપનાએં
સુનતા હૈ જો હર દમ બાત અપની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
જબ હુકમે કઝા આ જાએગા
સબ ઠાઠ પડા રેહ જાએગા
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
વોહી મારે વોહી જિલાએ

વોહી ખિલાએ વોહી પિલાએ
વોહી જગાએ વોહી સુલાએ
હે ઉસસે બડા ફિર કૌન ધની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
કોઈ ભી નહીં ઉસકા હમ સર
હો પીર વ વલી યા પૈગંબર
સબ શાહો ગદા ઉસકે ચાકર
ફિર ક્યૂં ન હો ઉસસે હુસ્ને ઝની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
જિસકો ચાહે ઈઝ્ઝત દે દે
જિસકો ચાહે ઝિલ્લત દે દે
સૂરત દે દે સીરત દે દે
કોઈ નહીં હે ઉસસે મુસ્તગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
નૂહકા બેડા પાર લગાયા
આગકો ભી ગુલઝાર બનાયા
ફખ્રે જહાં સરદાર બનાયા
તકદીરે શિકસ્તા અપની બની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની
અલ્લાહુ ગની - અલ્લાહુ ગની

દો ચાર દિનોંકા ડેરા હૈ
યે દુનિયા એક બખેડા હૈ
ઈન્સાનકો તમઅને ઘેરા હૈ
યે તેરા હૈ વો મેરા હૈ

યે ઝિંદગી આની જાની હૈ
યે દુનિયા દારે ફાની હૈ
બેકારકી આના કાની હૈ
યે તેરા હૈ વો મેરા હૈ

ઈસ દુનિયામેં જો આએગા
કુછ રોઝ ઠહેર કે જાએગા
યે ઝગડા કામ ન આએગા
યે તેરા હૈ વો મેરા હૈ

કારૂન ગયા દૌલત ન ગઈ
દારા ભી ગયા હશ્મત ન ગઈ
ઈન્સાનકી મગર ખસ્લત ન ગઈ
યે તરા હૈ વો મેરા હૈ

ઝર ઝોર ઝમીં, ઝન ઝેવર સબ
હૈં બાઈસે કત્લ વ જંગ વ ગઝબ
દુનિયાકે હર એક ઝગડેકા સબબ
યે તેરા હૈ વો મેરા હૈ

જબ રૂહ જુદા હો ગઈ તનસે
વાપસ નહીં આ સકતી ધનસે
ફિર ક્યૂં યે તપસ્યા હૈ મનસે
યે તરા હૈ વો મેરા હૈ

દૌલતકા શૌક હૈ હિર્સ આગીં
મહર નેક નહીં તો બદ ભી નહીં
ઈતના ન મગર બળહ જાએ કહીં
યે તરા હૈ વો મેરા હૈ

★ ★ ★ ★

અદમસે બશર આએગા એક દિન
ઝમાના કહેગા ઉસે નેક દિન
લડકપનકે દિન હોંગે શાહીકે દિન
મુહબ્બતકે દિન બેગુનાહીકે દિન
ખૂશી ઉન દિનોં નૂર બરસાએગી
મગર યે ઘડી ભી ગુઝર જાએગી
ફિર આએગા મદહોશ કરને શબાબ
રહેગા ખયાલે શરાબ વ કબાબ
કભી જોશે મસ્તી કભી નોશે ખ્વાબ
ન ફિક્રે સવાબ વ ન ખૌફે અઝાબ
ઘટા દિલ પે પંદારકી છાએગી
મગર યે ઘડી ભી ગુઝર જાએગી
સિપાહી જવાં મર્દ કેહલાએગા
લડાઈમેં ઝખ્મ ગિરાં ખાએગા
ગશ આએગા સેરોં લહૂ જાએગા
કરાહેગા તડપેગા ચિલ્લાએગા
ફિઝા બૂંદ પાનીકો તરસાએગી
મગર યે ઘડી ભી ગુઝર જાએગી
બશર હોગા આલમમેં ઝી એહતિશામ
બઢેગી લિયાકતસે શોહરત તમામ
રહેગી ન શોહરત ભી ઉસકી મદામ
કે શોહરતકો ભી યાં નહીં હૈ કયામ
યે શોહરત નયા રંગ ચમકાએગી
મગર યે ઘડી ભી ગુઝર જાએગી
ઝમાના કરેગા જવાંકો અધેડ
તવાનાઈકા હોગા પઝમુર્દા પેડ

લગાએગા અસ્પે જવાનીકો એડ
નકાહત કરેગી કુવાઓંસે છેડ
તબીઅત ઉસ આફતસે ઘભરાએગી
મગર યે ઘડી ભી ગુઝર જાએગી

બુઢ્હાપેસે હોગા બડા ઈન્કિલાબ
ન હોગી દિલેરી ન હોગા શબાબ
ઝઈફી કરેગી કુલ આ'ઝા ખરાબ
યહાં તકકે જીના ભી હોગા અઝાબ
અજલ ચીલસી સર પર મુંડલાએગી
મગર યે ઘડી ભી ગુઝર જાએગી

મર્ઝ મૌતકા જબ ઉઠાએગા સર
દવા કરકે હારેંગે કુલ ચારા ગર
બિગડ જાએગા ખેલ સબ સર બસર
બન આએગી બીમારકી જાન પર
બડી સખ્તિયાં નર્ગા દિખલાએગી
મગર યે ઘડી ભી ગુઝર જાએગી

સિહ્હતકા ફારમોલા

જહાં તક કામ ચલતા હો ગિઝાસે
વહાં તક ચાહિયે બચના દવાસે
અગર તુઝકો લગે જાડેમેં સરદી
તો ઈસ્તેમાલ કર અંડેકી ઝરદી
જો હો મેહસૂસ મે'દેમેં ગિરાની
તો પી લે સોંફ યા અદરકકા પાની
બને ગર ખૂન કમ, બલગમ ઝિયાદા
તો ખા ગાજર, ચને, શલગમ ઝિયાદા

જિગરકે બલ પે હૈ ઈન્સાન જીતા
અગર ઝો'ફે જિગર હૈ ખા પપીતા

જિગરમેં હો અગર ગરમી દહી ખા
અગર આંતોંમેં ખુશ્કી હો તો ઘી ખા

થકનસે હોં અગર ઉઝલાત ઢીલે
તો ફૌરન દૂધ ગરમા ગરમ પી લે

ઝિયાદા ગર દિમાગી હે તરા કામ
તો ખા લે શહદકે હમરાહ બાદામ

અગર હો કલ્બ પર ગરમીકા એહસાસ
મુરબ્બા આમલા ખા ઔર અનન્નાસ

જો દુખતા હો ગલા નઝલેકે મારે
તો કર નમકીન પાનીકે ગરારે

અગર હે દર્દસે દાંતોંકે બેકલ
તો ઉન્ગલીસે મસોડોં પર નમક મલ

જો બદ હઝમીમેં ચાહે તૂ ઈફાકા
તો દો એક વકતકા કર લે તૂ ફાકા

હમ્દે બારી તઆલા

તેરી ઝાત પાક હે અય ખુદા
તેરી શાન જલ્લ જલાલુહૂ
નહીં કોઈ તુઝસા ભી દૂસરા
તેરી શાન જલ્લ જલાલુહૂ
તૂ ખુદા ગરીબ વ અમીરકા
તૂ સહારા શાહ વ ફકીરકા
તૂ હે સારી દુનિયાકા આસરા
તેરી શાન જલ્લ જલાલુહૂ

જિસે ચાહે તૂ વો જલીલ હો
જિસે ચાહે તૂ વો ઝલીલ હો
કરે કૌન તુઝસે મુકાબલા
તેરી શાન જલ્લ જલાલુહૂ
કરે કૌન ઝાહિર જો બયાં
તૂ સભોંકી ભરતા હૈ ઝોલિયાં
હૈ મુઝે ભી તેરા હી આસરા
તેરી શાન જલ્લ જલાલુહૂ
જિસે ચાહે ઝિંદા ઉઠાએ તૂ
જિસે ચાહે મુરદા ઉઠાએ તૂ
તેરે હાથમેં હૈ ફના બકા
તેરી શાન જલ્લ જલાલુહૂ

મુનાજાત

અય ખાલિકે અર્ઝો સમા
અય માલિકે રોઝે જઝા
તૂ ઈબ્તિદા, તૂ ઈન્તિહા
કોઈ નહીં તેરે સિવા
સબકા તૂ હી હાજત રવા
મુશ્કિલમેં તૂ મુશ્કિલ કુશા
કરતે હૈં તુઝસે ઈલ્તિજા
સુન લે હમારી ભી દુઆ
જો રાહ સીધી હો દિખા
રસ્તો સહીહ હમકો ચલા
કર ઈલ્મકી દૌલત અતા
ઈઝ્ઝત અતા, શોહરત અતા

રખ હર બુરાઈસે પરે
જબ હૈ ભલાઈમેં ભલા
લે કામ ભી હમસે વોહી
જિસમેં હો બસ તેરી રઝા
કર સુર્ખરૂ દુનિયામેં ભી
ઉકબાકે ભી કાબિલ બના
હર એકકા બેડા પાર કર
સબકો ઠિકાનેસે લગા

હર કિસમકી બીમારી, મુસીબત, તિજારતી કર્ઝ, દુશ્મનોંસે હિફાઝતકા નુસ્ખા

હર કિસમકી બીમારી, મુસીબત, તિજારતી કર્ઝ, દુશ્મનોંસે બચાવ ઔર હિફાઝતમેં અલ્લાહ તઆલાકે ચાહનેસે યે દુઆ સુબહ પઢી જાએ તો કભી કભી તો શામ તક નતીજા સામને આ જાતા હૈ ઔર કભી અલ્લાહકે ચાહનેસે થોડા ઈન્તિઝાર કરના પડ સકતા હૈ લેકિન તાસીર અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ અપને વક્ત પર અસર દિખાકર રેહતી હૈ

દુઆકે વક્ત સિર્ફ અરબી મતન હી પઢેં. તર્જુમા ઈસ લિયે લિખ્ખા ગયા હૈ કે પઢનેવાલા યે સમઝ સકે કે ક્યા કુછ પઢ રહા હૈ.

સોલા (૧૬) આયાતે હિફાઝત

અઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ.

(૧) વલા યઊદુહૂ હિફ્ઝુહુમા, વહુવલ અલિય્યુલ અઝીમ.

(સૂરએ બકરહ, આયત ૨૫૫)

ઔર ઉન સબકી હિફાઝત કરનેમેં વો કભી થકતા નહીં, વો બહોત

આલીશાન ઔર અઝીમુશ્શાન હૈ.

(૨) ફલ્લાહુ ખૈરુન હાફિઝંવ્ વહુવ અર્હમુર્રાહિમીન.

(સૂરએ યૂસુફ, આયત ૬૪)

બેહતર હિફાઝત કરનેવાલા તો બસ અલ્લાહ હી હૈ ઔર વોહી સબ મહેરબાનોંસે ઝિયાદા મહેરબાન હૈ.

(૩) વ હિફ્ઝમ્ મિન્ કુલ્લિ શૈતાનિમ્ મારિદ.

(સૂરએ સાફ્ફાત, આયત ૭)

ઔર આસમાનકો હમને હર મરદૂદ વ શયતાનકે શરસે મહેફૂઝ કર દિયા.

(૪) વ હિફ્ઝન્, ઝાલિક તક્દીરુલ અઝીઝિલ્ અલીમ.

(સૂરએ હા-મીમ સિજદહ, આયત ૧૨)

ઔર મુકમ્મલ હિફાઝત હૈ. યે અંદાઝા બાંધા હુવા હૈ ગાલિબ ઈલ્મ વાલેકા.

(૫) વ હફિઝ્નાહા મિન કુલ્લિ શૈતાનિર્રજીમ.

(સૂરએ હિજ્ર, આયત ૧૭)

ઔર આસમાનકી હિફાઝતકે લિયે હમને હર શયતાન મરદૂદ પર અંગારોંકા પથરાવ જારી કર દિયા.

(૬) ઈન્ કુલ્લુ નફ્સિલ્ લમ્મા અલૈહા હાફિઝ.

(સૂરએ તારિક, આયત ૪)

ઐસી કોઈ ભી જાન નહીં હૈ કે ઉસ પર મુહાફિઝ મુકર્રર ન હો.

(૭) બલ હુવ કુરઆનુમ્ મજીદ. ફી લૌહિમ્ મહ્ફૂઝ.

(સૂરએ બુરૂજ, આયત ૨૧-૨૨)

બલ્કે યે તો વો કુરઆન હૈ જો બડી શાનવાલા હૈ જૈસા લૌહે મહફૂઝમેં થા વૈસા હી યહાં આયા હૈ.

(૮) વ યુર્સિલુ અલૈકુમ હફઝહ.

(સૂરએ અન્આમ, આયત ૬૧)

ઔર અલ્લાહ તુમ પર હિફાઝત કરનેવાલા પેહરેદાર ભેજતાં હૈ.

(૯) ઈન્ન રબ્બી અલા કુલ્લ શૈઈન્ હફીઝ.

(સૂરએ હૂદ,, આયત ૫૭)

બેશક મેરા રબ હર ચીઝ પર ખૂદ હી નિગેહબાન ઔર હિફાઝત ફરમાનેવાલા હૈ.

(૧૦) લહૂ મુઅક્કિબાતુમ્ મિમ્ બૈનિ યદૈહિ વ મિન્ ખલ્ફિહી યહ્ફઝૂનહૂ મિન્ અમ્રિલ્લાહ. (સૂરએ રઅદ, આયત ૧૧)

અલ્લાહને હર શખ્સકે આગે પીછે લગે હુએ ચોકીદાર મુકર્રર કર દિયે હૈં જો અલ્લાહકે હુકમસે આદમીકી હિફાઝત કરતે હૈં.

(૧૧) ઈન્ના નહ્નુ નઝ્ઝલ્નઝ્ ઝિક્ર વઈન્ના લહૂ લહાફિઝૂન.

(સૂરએ હિજ્ર, આયત ૯)

બેશક ઈસ નસીહતનામાકો હમને નાઝિલ ફરમાયા હૈ ઔર યકીનન હમ ઉસકી હિફાઝત કરેંગે.

(૧૨) વ કુન્ના લહુમ્ હાફિઝીન. (સૂરએ અંબિયા, આયત ૮૨)

ઔર ઉન સબકે લિયે હિફાઝત કરનેવાલે હમ થે.

(૧૩) વ રબ્બુક અલા કુલ્લિ શૈઈન્ હફીઝ.

(સૂરએ સબા, આયત ૨૧)

જબ કે આપકા રબ તો હર ચીઝકી ખૂદ હી હિફાઝત કરનેવાલા હૈ.

(૧૪) અલ્લાહુ હફીઝુન અલૈહિમ્ વમા અન્ત અલૈહિમ્ બિવકીલ.

(સૂરએ શૂરા, આયત ૬)

ઉનકી હિફાઝત સિર્ફ અલ્લાહ કરતા હૈ ઉનકી નિગરાની કરના આપકી ઝિમ્મેદારી નહીં.

(૧૫) વ ઈન્દના કિતાબુન્ હફીઝ. (સૂરએ કૉફ, આયત ૪)

હમારે પાસ હિફાઝતકા દસ્તૂર લિખ્ખા હુવા મૌજૂદ હૈ.

(૧૬) વ ઈન્ન અલૈકુમ્ લહાફિઝીન.

(સૂરએ ઈન્ફિતાર, આયત ૧૦)

ઔર બેશક તુમ પર હિફાઝત કરનેવાલે ફરિશ્તે મુકર્રર હૈં.

બીમારીસે શિફાયાબીકી દુઆ

ઐસી બીમારી જિસસે તબીબ (ડાક્ટર) ભી આજિઝ આ ચુકે હોં તો ઉસકે લિયે બડી આસાન તરકીબ હૈ. અવ્વલ વ આખિર ૧૭-૧૭ મરતબા દુરૂદ શરીફ, ૧૭ મરતબા સૂરએ ફાતિહા મઅ બિસ્મિલ્લાહકે વસ્લકે સાથ, (યાની મિલાકર), ૧૭ મરતબા સૂરએ ઈખ્લાસ, ૧૭ મરતબા આયતુલ કુરસી (કુલ ૮૫ મરતબા) પાની પર દમ કરકે મરીઝ યા મરીઝાકો પિલાએં. ઈન્શા અલ્લાહ ખુદાકે હુકમસે જલ્દ યા દેર ઈફાકા હોગા.

ઘરવાલોંમેં ઈત્તિફાક પૈદા કરનેકા નુસ્ખા

અગર આપસમેં ઘરવાલોંમેં ના ઈત્તિફાકી હો તો **બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ** સાત મરતબા પઢકર ખાને પર દમ કરકે સબ ખા લિયા કરેં તો ઈન્શા અલ્લાહ આપસમેં મુહબ્બત પૈદા હો જાએગી.

મુમકિન નહીં

(૧) જૈસી સોહબતમેં બૈઠે વૈસા ન બને.

(૨) હર કામમેં જલ્દી કરે ઔર નુકસાન ન ઉઠાએ.

(૩) હિંમત ઔર ઈસ્તિકલાલકો શિઆર બનાએ ઔર મુરાદકો ન પહોંચે.

(૪) ઔરતોંકી સોહબતમેં બૈઠે ઔર રૂસ્વા ન હો.

(૫) દૂસરોંકે ઝગડોંમેં પડતા ફિરે ઔર આફતમેં ન ફંસે.

(૬) દુનિયાસે દિલ લગાએ ઔર પશેમાન ન હો.

(૭) ઝિયાદા બાતેં કરે ઔર કોફત (દુઃખ) ન ઉઠાએ.

ભરોસા નહીં

(૧) અબ્ર (બાદલ) કે સાયાકા.

(૨) ગૈર ઔરતકી મુહબ્બતકા.

(૩) ખૂશામદીકી તા'રીફકા.

(૪) ગર્ઝમંદકી દોસ્તીકા.

(૫) જુવારી (જુગારી) કી માલદારીકા.

(૬) ખાને પીનેકે યારોંકા.

(૭) તંદુરૂસ્તી ઔર ઝિંદગીકા.

મત ખા

(૧) ઝિયાદા.

(૨) હર કિસીકે સામને.

(૩) બાઝારમેં ખડે હોકર.

(૪) બગૈર ખૂબ ભૂખકે.

(૫) બાત બાત પર કસમ.

(૬) બખીલકે યહાં દઅવત.

(૭) હરામ માલ.

આતી હૈ

(૧) મુહબ્બત વ દયાનત ઔર કિફાયત શિઆરીસે દૌલત.

(૨) બે અદબી કરનેસે બદ નસીબી.

(૩) ફુઝૂલ ખર્ચીસે મુફલિસી.

(૪) બડોંકી સોહબતમેં બૈઠનેસે અકલ.

(૫) ગીબત કરને ઔર સુનનેસે બીમારી.

(૬) મુસીબત વ તકલીફમેં સબ્ર કરને ઔર શિકવા ન કરનેસે રાહત.

(૭) યતીમ, બેવા ઔર વક્ફકા માલ નાહક ખાનેસે બરબાદી.

શિકસ્ત ખા લે

(૧) ઈલ્મો હુનરકે ઈઝહારમેં ઉસ્તાદસે.

(૨) ઝબાન ચલાનેમેં ઔરતસે.

(૩) ઊંચી આવાઝસે બોલનેમેં ગધેસે.

(૪) બહસ કરનેમેં જાહિલસે.

(૫) ખાને પીનેમેં સાથીસે.

(૬) માલ ખર્ચ કરનેમેં શેખીખોરસે.

(૭) લડાઈમેં બીવીસે.

કબૂલ કર લે

(૧) ભાઈકા ઉઝર ચાહે દિલ ન માને.

(૨) નસીહતકી બાત ચાહે કડવી હો.

(૩) દોસ્તકા હદિયા ચાહે હકીર (થોડા) હો.

(૪) અપની ગલતી ચાહે ઝિલ્લત હો.

(૫) ગરીબકી દઅવત ચાહે તકલીફ હો.

(૬) માં બાપકા હુકમ ચાહે નાગવાર હો.

(૭) બીવીકી મુહબ્બત ચાહે બદસૂરત હો.

નેકી ઔર શરાફત

(૧) બાલ-બચ્ચોંવાલે મુફલિસકી ખુફિયા મદદ કરના.

(૨) મખ્ફી (પોશીદા) કર્ઝ ઔર હકકો અદા કર દેના.

(૩) બુરાઈ પાનેકે બાવજૂદ રિશ્તેદારોંકે સાથ એહસાન વ સુલૂક કરતે રેહના.

(૪) જહાં કોઈ ન કેહ સકે ઔર ઝરૂરત હો વહાં હક બાત કેહ દેના.

(૫) કમઝોર ઔર મઝલૂમકી હિમાયત કરના.

(૬) કાબૂ પાકર મઆફ કર દેના.

શિકાયત મત કર

(૧) અપની કિસ્મતકી ઔર ઝમાનાકી.

(૨) અપને ઝાતી મકાનકી તંગીકી.

(૩) ઔલાદકે સામને અપને બડોંકી.

(૪) કભી ભૂલકર ભી માં બાપ ઔર ઉસ્તાદકી.

(૫) ગૈરકે સામને અપને દોસ્તકી.

(૬) બીવીકે સામને ઉસકે મયકે વાલોંકી.

(૭) રૂખ્સત કરનેકે બાદ અપને મહેમાનકી.

મુન્તઝિર રહે

(૧) ઝિયાદા ખાનેવાલા બીમારીકા.

(૨) ઓબાશ (બદમાશ) યારોંવાલા બરબાદીકા.

(૩) ચુગલખોરી કરનેવાલા ઝિલ્લત વ ખ્વારીકા.

(૪) ખુસર વ સાસસે બુરા બરતાવ કરનેવાલા અપને દામાદકા.

(૫) માં બાપકા નાફરમાન અપની ઔલાદકી નાફરમાની ઔર મુફલિસીકા.

(૬) ઝુલ્મ કરનેવાલા અપની હલાકતકા.

(૭) પડોસીકો તકલીફ પહોંચાનેવાલા ખુદાકે કહરો-અઝાબકા.

બેહતર હૈ

(૧) બદકાર ઔર બુરે આદમીકી સોહબતસે સાંપકી સોહબત
(૨) ઝગડા મોલ લેનેસે ગમ ખાના.
(૩) બે ગૈરતીકી ઝિંદગીસે ઈઝ્ઝતકી મૌત.
(૪) બે મૌકા બોલનેકી આદતસે ગૂંગા હો જાના.
(૫) છિછોરે (કમીના) આદમીકી મદદ ઔર હદિયાસે ફાકા.
(૬) હરામ માલકી માલદારીસે મુફલિસી.
(૭) ખૌફ વ ઝિલ્લતકે હલવેસે આઝાદીકી ખુશ્ક રોટી.

દૂર ભાગ

(૧) તોહમતકી જગહસે.
(૨) ઝગડે ઔર મુકદમાબાજીસે.
(૩) સમધિયાના (વેવાઈ) કે પડોસસે
(૪) ગીબતકે કરને ઔર સુનનેસે.
(૫) ફહશ નાવેલોં ઔર રિસાલોંસે.
(૬) નશાબાઝોંસે.
(૭) બુરી સોહબતસે.

આઝમાયા જાતા હૈ

(૧) બહાદુર મુકાબલેકે વક્ત.
(૨) મુસ્તકિલ મિઝાજ મુસીબતકે વક્ત.
(૩) અમાનતદાર મુફલિસીકે વક્ત.
(૪) ઔરતકી મુહબ્બતકો ફાકાકે વક્ત.
(૫) દોસ્ત ઝરૂરતકે વક્ત.

(૬) શરીફ મઆમલા ટૂટનેકે વક્ત.
(૭) બુર્દબાર ગુસ્સાકે વક્ત.

ઝાહિર મત કર

(૧) કિસીકા ઐબ.
(૨) દિલકા ભેદ.
(૩) સફર કરનેકી સિમ્ત.
(૪) અપની તિજારતકા ફાઈદા ઔર નુકસાન.
(૫) અમાનતકી બાત.
(૬) પૂરી તાકત.
(૭) ઝિયાદા ઝરૂરત.

આઠ આદમિયોં પર તઅજ્જુબ હે!

(૧) તઅજ્જુબ હૈ ઉસ શખ્સ પર જો મૌતકો જાનતા હો ઔર ફિર ભી હંસે.

(૨) તઅજ્જુબ હૈ ઉસ શખ્સ પર જો યે જાનતા હો કે યે દુનિયા આખિર એક દિન ખતમ હોનેવાલી હૈ ફિર ભી ઉસમેં રગબત કરે.

(૩) તઅજ્જુબ હૈ ઉસ શખ્સ પર જો યે જાનતા હો કે હર ચીઝ મુકદ્દરસે હૈ ફિર ભી કિસી ચીઝકે જાતે રેહને પર અફસોસ કરે.

(૪) તઅજ્જુબ હૈ ઉસ શખ્સ પર જિસકો આખિરતમેં હિસાબકા યકીન હો ફિર ભી માલ જમા કરે.

(૫) તઅજ્જુબ હૈ ઉસ શખ્સ પર જિસકો જહન્નમકી આગકા ઈલ્મ હો ફિર ભી ગુનાહ કરે.

(૬) તઅજ્જુબ હૈ ઉસ શખ્સ પર જો અલ્લાહકો જાનતા હો ફિર ભી કિસી ઔરકા ઝિક્ર કરે.

(૭) તઅજજુબ હૈ ઉસ શખ્સ પર જિસકો જન્નતકી ખબર હો ફિર ભી કિસી ચીઝમેં રાહત પાએ.

(૮) તઅજજુબ હૈ ઉસ શખ્સ પર જો શયતાનકો દુશ્મન સમઝે ફિર ભી ઉસકી ઈતાઅત કરે.

ખાનેકી કુછ સુન્નતેં

(૧) દસ્તરખ્વાન બિછાના.

(૨) દોનોં હાથ ગટ્ટોં તક ધોના.

(૩) કુલ્લી કરના ઝરૂરી નહીં, લેકિન અગર કોઈ મુંહકી સફાઈકે લિયે કરના ચાહે તો મના નહીં હૈ. અલબત્તા હાલતે જનાબત (નાપાકી) મેં કુલ્લીકે બગૈર ખાના મકરૂહ હૈ.

(૪) બુલંદ આવાઝસે બિસ્મિલ્લાહ પઢના.

(૫) દાહને હાથસે ખાના.

(૬) ખાનેકી મજલિસમેં જો શખ્સ સબસે ઝિયાદા બુઝુર્ગ ઔર બડા હો ઉસસે ખાના શુરૂ કરાના.

(૭) ખાના એક કિસમકા હો તો અપને સામનેસે ખાના.

(૮) અગર કોઈ લુકમા ગિર જાએ તો ઉઠાકર સાફ કરકે ખાના.

(૯) ટેક લગાકર ન ખાના.

(૧૦) ખાનેમેં કોઈ ઐબ ન નિકાલના.

(૧૧) જૂતા ઉતારકર ખાના.

(૧૨) ખાનેકે વક્ત ઉકડૂ બૈઠના કે દોનોં ઘુટને ખડે હોં ઔર સુરીન ઝમીન પર હો. યા એક ઘુટન ખડા હો ઔર દૂસરે ઘુટનેકો બિછાકર ઉસ પર બૈઠે યા દોનોં ઘુટને ઝમીન પર બિછાકર કાઅદાકી તરહ આગેકી તરફ ઝરા ઝુકકર બૈઠે.

(૧૩) ખાનેકે બાદ બરતન, પ્યાલા ઔર પ્લેટકો અચ્છી તરહ ઉન્ગલીસે સાફ કર લેના, ક્યૂંકે બરતન ભી ઉસકે લિયે દુઆએ મગફિરત

કરતા હૈ. (મિશ્કાત)

(૧૪) ખાનેકે બાદકી દુઆ પઢના : **અલ્હમ્દુલિલ્લા હિલ્લઝી અત્અમના વ સકાના વ જઅલના મિનલ્ મુસ્લિમીન.**

તર્જુમા : તમામ તા'રીફેં અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને હમેં ખિલાયા ઔર પિલાયા ઔર મુસલમાન બનાયા.

(૧૫) પેહલે દસ્તરખ્વાન ઉઠવાના ફિર ખૂદ ઉઠના.

(૧૬) દોનોં હાથ ધોના.

(૧૭) કુલ્લી કરના.

(૧૮) અગર શુરૂમેં બિસ્મિલ્લાહ પઢના ભૂલ જાએ તો યૂં પઢે : **બિસ્મિલ્લાહિ અવ્વલહૂ વ આખિરહૂ.**

(૧૯) જબ કિસીકે યહાં દઅવત ખાએ તો મેઝબાનકો યે દુઆ દે :

અલ્લાહુમ્મ અત્ઈમ મન અત્અમની વસ્કિ મન્ સકાની.

તર્જુમા : અય અલ્લાહ! જિસને મુઝે ખિલાયા તૂ ઉસે ખિલા ઔર જિસને મુઝે પિલાયા ઉસે પિલા.

અઝ્કારે આલિયહ- અલ્લાહકા ઝિક્ર હર હાલમેં

જબ કોઈ ભી કામ શુરૂ કરે તો કહે **બિસ્મિલ્લાહ**

જબ કિસી કામકે કરનેકા વા'દા કરે તો કહે **ઈન્શા અલ્લાહ**

જબ કિસી ચીઝમેં મૌજૂદ ખૂબીકી તા'રીફ કરે તો કહે **સુબ્હાનલ્લાહ**

જબ કોઈ દુઃખ તકલીફ પેશ આએ તો કહે **યા અલ્લાહ**

જબ કિસી ચીઝકો પસંદીદગીકી નિગાહસે દેખે તો કહે **માશા અલ્લાહ**

જબ કિસીકા શુક્રિયા અદા કરે તો કહે **જઝાકલ્લાહ**

જબ નીંદસે બેદાર હો તો કહે **લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ**

જબ છીંક આએ તો કહે અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ

જબ કિસી દૂસરેકો છીંકતા હુવા દેખે તો કહે યરહમુકલ્લાહ

જાને અંજાનેમેં કોઈ ગુનાહ સરઝદ હો જાએ તો કહે

અસ્તગ્ફિરૂલ્લાહ

જબ કિસીકો કુછ ખૈરાત કરે તો કહે ફી સબીલિલ્લાહ

જબ કિસીકો રૂખ્સત કરે તો કહે ફી અમાનિલ્લાહ

જબ કોઈ મુસીબત યા મુશ્કિલ દરપેશ હો તો કહે

તવક્કલ્તુ અલલ્લાહ

જબ કોઈ નાપસંદીદા, નાઝેબા કલિમાત સુને યા કહે હોં તો કહે

નઊઝુબિલ્લાહ

જબ કોઈ દિલપસંદ બાત કહે યા સુને તો કહે ફતબારકલ્લાહ

જબ દુઆમેં શરીક હો તો કહે આમીન

જબ કિસીકી મૌતકી ખબર મિલે તો કહે

ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન

ઉમ્મતે મુસ્લિમાસે કુરઆનકી શિકાયત હૈ કે

(૧) આપને કુરઆનકા હક અદા નહીં કિયા, ઉસસે ગફલત બરતી.

(૨) આપકે ઘરસે ફહશ ગાનોંકી આવાઝ તો આતી હૈ મગર કુરઆનકી તિલાવતકી નહીં.

(૩) આપને ઉસે જુઝદાનોં ઔર તાકોંમેં સજાયા મગર ઝિંદગિયોંમેં નહીં ઉતારા.

(૪) આપકે પાસ કેબલ ટી.વી. ઔર ફિલ્મેં દેખને, રેડિયો સુનને, ટેપ રિકાર્ડ સુનને, મ્યૂઝિક સુનને, નાવેલ, ગંદે ફિલ્મી રિસાલોંકે પઢનેકે લિયે વક્ત હૈ લેકિન કુરઆનકી તિલાવત ઔર દીની માલૂમાત વાલી કિતાબોંકે પઢનેકે લિયે વક્ત નહીં.

અજીબ કિસ્સા

બાદશાહકી બીવીને બાદશાહસે કહા તૂ જહન્નમી હૈ, બાદશાહને કહા અગર મૈં જહન્નમી હૂં તો તુઝે તીન તલાક, અબ યે બીવી હલાલ હૈ યા હરામ

ઈમામ શાફઈ (રહ.) યા કિસી ઔર ફકીહકે ઝમાનાકા વાકિઆ હૈ કે ઉસ વક્તકા બાદશાહ અપની બીવીકે સાથ તખ્લિયા (તન્હાઈ) મેં થા. ઉસકી બીવી કિસી વજહસે ઉસસે નારાઝ થી, બાદશાહ ચાહતા કે મુહબ્બત ઔર પ્યારમેં વક્ત ગુઝારેં, ઔર બીવી જલી બૈઠી થી ઔર વો ચાહતી થી કે ઉસકી શકલ એક આંખ ભી ન દેખૂં. ઈધરસે ઈસરાર ઔર ઉધરસે ઈન્કાર. જબ બહોત દેર ગુઝર ગઈ તો બાદશાહને મુહબ્બતમેં કુછ ઔર બાત કર દી. જબ બાદશાહને બાત કર દી તો બીવીને કહા, જહન્નમી દફા હો યહાંસે. જબ બીવીને ઈતની બડી બાત કેહ દી તો બાદશાહકો ભી ગુસ્સા આ ગયા, ચુનાંચે કેહને લગા, અચ્છા અગર મૈં જહન્નમી હૂં તો તુઝે ભી તીન તલાક. અબ બાદશાહને બાત તો કેહ દી, મગર વો દોનોં પૂરી રાત ફિકરમંદ રહે કે આયા તલાક હુઈ ભી હૈ યા નહીં.

ખૈર સુબહ ઉઠે તો ઉનકે દિમાગ ઠંડે હો ચુકે થે. ચુનાંચે ફતવા લેનેકે લિયે ફિકરમંદ હો ગયે. કિસી મકામી આલિમકે પાસ પહોંચે ઔર ઉનકો પૂરી સૂરતે હાલ બતાઈ ઔર કહા કે બતાએં કે તલાક વાકેઅ ભી હુઈ યા નહીં ક્યૂં કે મશરૂત થી, ઉનહોંને કહા, મૈં ઉસકા ફતવા નહીં દે સકતા ક્યૂંકે મૈં નહીં જાનતા કે તુમ જહન્નમી હો યા નહીં. કઈ ઔર ઉલમાસે ભી પૂછા ગયા મગર ઉન સબને કહા કે હમ ઈસકા ફતવા નહીં દે સકતે

ક્યૂંકે બાત મશરૂત (યાની શર્ત પર મૌકૂફ) હૈ.

બાદશાહ ચાહતા થા કે ઈસ કદર ખૂબસૂરત ઔર અચ્છી બીવી મુઝસે જુદા ન હો. મગર મસ્અલાકા પતા નહીં ચલ રહા થા કે અબ હલાલ ભી હૈ યા નહીં, ચુનાંચે બડા મસ્અલા બના. બલ્કે બાદશાહકા મસ્અલા તો ઔર ઝિયાદા ફૈલતા હૈ. આખિરકાર એક ફકીહકો બુલાયા ગયા ઔર ઉનસે અર્ઝ કિયા ગયા કે આપ બતાએં. ઉનહોંને ફરમાયા કે મૈં જવાબ તો દૂંગા મગર ઉસકે લિયે મુઝે બાદશાહસે તન્હાઈમેં કુછ પૂછના પડેગા. ઉસને કહા ઠીક હૈ, પૂછેં. ચુનાંચે ઉનહોંને બાદશાહસે અલાહિદગીમેં પૂછા કે ક્યા આપકી ઝિંદગીમેં કભી કોઈ ઐસા મૌકા આયા હૈ કે આપ ઉસ વક્ત ગુનાહ કરને પર કાદિર હોં મગર આપને અલ્લાહકે ખૌફસે વો કબીરા ગુનાહ છોડ દિયા હો.

બાદશાહ સોચને લગા, કુછ દેરકે બાદ ઉસને કહા, હાં! એક મરતબા ઐસા વાકિઆ પેશ આયા થા. પૂછા, વો કૈસે? વો કેહને લગા, એક મરતબા જબ મૈં આરામકે લિયે દોપહરકે વક્ત અપને કમરેમેં ગયા તો મૈંને દેખા કે મહલમેં કામ કરનેવાલી લડકિયોંમેંસે એક બહોત હી ખૂબસૂરત લડકી મેરે કમરેમેં કુછ ચીઝેં સંવાર રહી થી. જબ મૈં કમરેમેં દાખિલ હુવા તો મૈંને ઉસ લડકીકો કમરેમેં અકેલે પાયા. ઉસકે હુસ્નો જમાલ (ખૂબસૂરતી) કો દેખકર મેરા ખયાલ બુરાઈકી તરફ ચલા ગયા, ચુનાંચે મૈંને દરવાઝેકી કુંડી લગા દી ઔર ઉસકી તરફ આગે બળ્હા. વો લડકી એક નેક અફીફા ઔર પાકદામન થી. ઉસને જૈસે હી દેખા કે બાદશાહને કુંડી લગા લી હૈ ઔર મેરી તરફ ખાસ નઝરકે સાથ કદમ ઉઠા રહા હૈ તો વો ફૌરન ઘભરા ગઈ, જબ મૈં ઉસકે કરીબ પહોંચા તો વો કેહને લગી **યા મલિકુ! ઈત્તકિલ્લાહ** અય બાદશાહ! અલ્લાહસે ડર. જબ ઉસને યે અલ્ફાઝ કહે તો અલ્લાહકા નામ સુનકર મેરે રોંગટે ખડે હો ગયે ઔર અલ્લાહકા જલાલ મેરે ઉપર ગાલિબ આ ગયા. ચુનાંચે મૈંને ઉસ લડકીસે કહા, અચ્છા ચલી જા. મૈંને દરવાઝા ખોલા ઔર ઉસે કમરેસે ભેજ દિયા. અગર મૈં ગુનાહ કરના ચાહતા તો ઉસ વક્ત ઉસ લડકીસે ગુનાહ કર સકતા થા, મુઝસે કોઈ પૂછનેવાલા

નહીં થા, મગર અલ્લાહકે જલાલ, અઝમત ઔર ખૌફકી વજહસે મૈંને ઉસ લડકીકો ભેજ દિયા ઔર ગુનાહસે બચ ગયા.

ઉસ ફકીહને ફરમાયા કે અગર તેરે સાથ યે વાકિઆ પેશ આયા થા તો મૈં ફતવા દેતા હૂં કે તૂ જન્નતી હૈ ઔર તેરી તલાક વાકેઅ નહીં હુઈ હૈ.

અબ દૂસરે ઉલમાને કહા, જનાબ! આપ કૈસે ફતવા દે સકતે હૈં? ઉનહોંને ફરમાયા, જનાબ! મૈંને અપની તરફસે ફતવા નહીં દિયા બલ્કે યે ફતવા તો કુરઆન દે રહા હૈ. વો હૈરાન હો ગયે કે કુરઆનને ફતવા કહાં દિયા. ઉનહને જવાબમેં કુરઆનકી આયત પઢી :

વ અમ્મા મન્ ખાફ મકામ રબ્બિહી વ નહન્નફ્સ અનિલ્ હવા ફઈન્નલ્ જન્નત હિયલ મઅ્વા.

કે જો અપને રબકે સામને ખડે હોનેસે ડર ગયા ઔર ઉસને અપને નફસકો ખ્વાહિશાતમેં પડનેસે બચા લિયા તો ઐસે બંદેકા ઠિકાના જન્નત હોગી.

ફિર ઉનહોંને બાદશાહકો મુખાતબ કરકે ફરમાયા, ચૂંકે તુમને અલ્લાહકે ખૌફકી વજહસે ગુનાહકો છોડા થા ઈસ લિયે મૈં લિખકર દેતા હૂં કે અલ્લાહ તઆલા તુમહેં જન્નત અતા ફરમા દેંગે.

અલ્લાહ તઆલા હમેં મઈય્યતકા યે ઈસ્તેહઝાર નસીબ ફરમા દેં, હમેં ગુનાહોંકી લઝ્ઝતસે મહેફૂઝ ફરમા દેં ઔર બકિય્યા ઝિંદગી ગુનાહોંસે પાક હોકર ગુઝારનેકી તૌફીક અતા ફરમા દેં. (આમીન સુમ્મ આમીન)

ઈશ્કકી ચોટ તો પડતી હૈ સભી પર યકસાં
ઝર્ફ કે ફર્કસે આવાઝ બદલ જાતી હૈ

આસમાની કિતાબોંમેં સિર્ફ કુરઆન અપની અસલી સૂરત પર બાકી હૈ

એક દીની આલિમકો બેરૂને મુલ્કમેં (વિદેશમેં) ઐસી જગહોં પર બૈઠનેકા મૌકા મિલા જહાં ઈસાઈયોંકા પાદરી ભી બૈઠા હોતા થા, યહૂદિયોંકા

રૂબાઈ ભી હોતા થા ઔર હિન્દુઓંકા પંડિત ભી હોતા થા, ગોયા મુખ્તલિફ મઝહબોંકે આલિમ હોતે થે ઔર હર એકકો અપને અપને મઝહબકે બારેમેં બાત કરની હોતી થી.

એક મરતબા એક ઈસાઈને પૂછા કે આઈન્દા જબ હમારી મહેફિલ હોગી તો હમેં ઉસ વક્ત ક્યા કરના ચાહિયે? ઉન આલિમ સાહબને કહા કે હર હર મઝહબ વાલેકે પાસ જો "અલ્લાહકા કલામ હૈ" ઉસકી તિલાવત કરની ચાહિયે ઔર પઢકર સમઝાના ભી ચાહિયે કે ઉસકા ખુલાસા ક્યા હૈ. ઈસ બાત પર સબ તૈયાર હો ગયે.

ચુનાંચે જબ અગલી દફા પહોંચે તો ઉનહોંને સબસે પેહલે ઉન આલિમસે કહા કે આપ હી શુરૂ કરેં. ઉસ મૌલાનાને સૂરએ ફાતિહા પઢી ઔર ઉસકા ખુલાંસા ભી ઉનહેં સમઝાયા. ક્યૂંકે યે ફાતિહતુલ કિતાબ હૈ. મૌલાનાકે બાદ ઈસાઈકી બારી થી. ઉસને બાઈબલ પઢની શુરૂ કી, જબ ઉસને બાઈબલ પઢી તો મૌલાનાને ઉસસે કહા કે મુઝે એક બાતકી વઝાહત (તશરીહ-ખુલાસા) મતલૂબ હૈ. વો કેહને લગા, ક્યા વઝાહત મતલૂબ હૈ? મૌલાનાને કહા, આપ બાઈબલ કિસ ઝબાનમેં પઢ રહે હૈં? કેહને લગા, અંગ્રેજી ઝબાનમેં. મૌલાનાને કહા, આપ અલ્લાહકા કલામ પઢેં, અલ્લાહકા કલામ અંગ્રેજી ઝબાનમેં તો નાઝિલ નહીં હુવા થા, ચૂંકે યે બાત તય હુઈ થી કે હર મઝહબ વાલેકે પાસ જો અલ્લાહકા કલામ હૈ વો પઢેંગે ઈસ લિયે આપ અલ્લાહકા કલામ પઢેં. વો કેહને લગા, જી વો તો હમારે પાસ નહીં હૈ, હમારે પાસ તો ફક્ત ઉસકા ઈંગ્લિશ તર્જુમા હૈ જો કે ઈન્સાનોંકે અલ્ફાઝ હૈં. આગે યહૂદી બૈઠા થા વો કેહને લગા કે ફિર તો હમારે પાસ ભી અલ્લાહકા કલામ નહીં હૈ. મૌલાનાને પૂછા, ક્યૂં? વો કેહને લગા કે જિસ ઝબાનમેં હમારી યે કિતાબ નાઝિલ હુઈ આજ વો ઝબાન ભી દુનિયામેં કહીં મૌજૂદ નહીં હૈ, ઉસ ઝબાનકો પઢને ઔર સમઝનેવાલે હી મૌજૂદ નહીં તો વો કિતાબ કૈસે પઢેં?

આખિરકાર સબને ઈસ બાત પર ઈત્તિફાક કિયા કે પૂરી દુનિયાકે દીનોંમેંસે સિર્ફ દીને ઈસ્લામ વાલે લોગ ઐસે હૈં જિનકે પાસ અલ્લાહ રબ્બુલ

ઈઝ્ઝતકા કલામ અસલ શકલમેં આજ તક મૌજૂદ હૈ. જબ મૌલાનાને ઉનહેં બતાયા કે ઈસ કિતાબકે હમારે યહાં હાફિઝ ભી મૌજૂદ હૈં તો વો બડે હૈરાન હુએ. મૌલાનાને કહા કે આપકી કિતાબકે કિસી એક સફહા (પેજ) કા કોઈ હાફિઝ હો તો મુઝે દિખાએં. અવ્વલ તો કિતાબ હી મહેફૂઝ નહીં ઔર જો કુછ મૌજૂદ હૈ ઉસકે એક સફાકા ભી કોઈ હાફિઝ નહીં. યે શર્ફ અલ્લાહ તઆલાને દીને ઈસ્લામ હીકો બખ્શા હૈ.

હાલાતકે કદમોંમેં કલંદર નહીં ગિરતા
ટૂટે જો સિતારા તો ઝમીન પે નહીં ગિરતા
ગિરતે હૈં સમંદરમેં બડે શૌકસે દરિયા
લેકિન કિસી દરિયામેં સમંદર નહીં ગિરતા

નાજાઈઝ ઈશ્કસે દુનિયા વ આખિરત તબાહ હો જાતી હૈ- તાઆતકા નૂર સલ્બ હો જાતા હૈ

બદનિગાહીકે મઝર્રાત (નુકસાનાત) ઈસ કદર હૈં કે બસા ઔકાત ઉનસે દુનિયા વ દીન દોનોં તબાહ વ બરબાદ હો જાતે હૈં, આજકલ ઈસ મર્ઝે રૂહાનીમેં મુબ્તલા હોનેકે અસ્બાબ બહોત ઝિયાદા ફૈલતે જા રહે હૈં, ઈસ લિયે મુનાસિબ માલૂમ હુવા કે ઉસકે બાઝ મઝર્રાત (નુકસાનાત) ઔર ઉનસે બચનેકા ઈલાજ મુખ્તસર તૌર પર લિખ દિયા જાએ, તાકે ઉસકે નુકસાનાતસે હિફાઝત કી જા સકે, ચુનાંચે નીચેવાલે ઉમૂરકા એહતિમામ કરનેસે નઝરકી હિફાઝત આસાનીસે હો સકેગી.

(૧) જિસ વક્ત ઔરતોંકા ગુઝર હો, એહતિમામસે નિગાહ નીચી રખના, ચાહે કિતના હી નફસકા તકાઝા દેખનેકા હો.

જૈસાકે ઈસ પર આરિફ હિન્દી હઝરત ખ્વાજા અઝીઝુલ હસન સાહબ મજઝૂબને ઈસ તૌર પર તમ્બીહ ફરમાઈ હૈ.

દીનકા દેખ હે ખતર, ઉઠને ન પાએ હાં નઝર
કૂએ બુતાંમેં તૂ અગર જાએ તો સર ઝુકાએ જા

(૨) અગર નિગાહ ઉઠ જાએ, કિસી પર પડ જાએ તો ફૌરન નિગાહ નીચી કર લેના, ચાહે કિતની હી ગિરાની હો ચાહે દમ નિકલ જાનેકા અંદેશા હો.

(૩) યે સોચના કે નિગાહકી હિફાઝત ન કરનેસે દુનિયામેં ઝિલ્લતકા અંદેશા હૈ, તાઆતા નૂર સલ્બ (ખતમ) હો જાતા હૈ, આખિરતકી તબાહી યકીની હૈ.

(૪) બદનિગાહી પર કમ અઝ કમ ચાર રકા'ત નફલ પઢ્નેકા એહતિમામ ઔર કુછ ન કુછ તાકતકે મુતાબિક ખૈરાત ઔર કસરતસે ઈસ્તિગ્ફાર કરનેકા મામૂલ બના લેના ચાહિયે.

(૫) યે સોચના કે બદનિગાહીકી ઝુલ્મતસે દિલકા સત્યાનાસ હો જાતા હૈ ઔર યે ઝુલ્મત બહોત દેરમેં દૂર હોતી હૈ, હત્તાકે જબ તક બારબાર નિગાહકી હિફાઝત ન કી જાએ, બાવજૂદ તકાઝેકે ઉસ વક્ત તક દિલ સાફ નહીં હોતા.

(૬) યે સોચના કે બદનિગાહીસે મૈલાન, મૈલાનસે મુહબ્બત ઔર મુહબ્બતસે ઈશ્ક પૈદા હો જાતા હૈ ઔર નાજાઈઝ ઈશ્કસે દુનિયા વ આખિરત તબાહ હો જાતી હૈ.

(૭) યે સોચના કે બદનિગાહીસે તાઆત, ઝિક્ર, શુગ્લસે રફતા રફતા રગબત કમ હો જાતી હૈ. હત્તાકે છોડનેકી નૌબત આતી હૈ ફિર નફરત પૈદા હોને લગતી હૈ.

મેરા દિલ સાફ હૈ, મેરી નઝર પાક હૈ

યે જુમ્લા કેહના આમ તૌરસે
શયતાનકા ધોકા હોતા હૈ

"કુન્તુમ્ ખૈર ઉમ્મતિન." યે બેહતરીન ઉમ્મત થી જો તમામ કાઈનાતકે લિયે ભલાઈ ફૈલાને ઔર બુરાઈસે રોકનેકે લિયે પૈદા કી ગઈ

થી, લેકિન વોહી ઉમ્મત આજ ખૂદ હી જરાઈમ (ગુનાહ) કી આદી હો રહી હૈ.

તૂ નહીં હૈ ઈસ જહાંમેં મુંહ છુપાનેકે લિયે
તૂ નમૂના બનકે આયા હૈ ઝમાનેકે લિયે
તૂ નહીં હૈ વક્ત ગફલતમેં ગંવાનેકે લિયે
તૂ હૈ દુનિયા ભરકે સોતોંકો જગાનેકે લિયે

ઈરશાદ ફરમાયા કે બેપર્દગીકે મફાસિદ (નુકસાનાત) કો મુફતી હઝરાતસે પૂછિયે. એક ઔરતને ખત લિખ્ખા કે મેરી બહેન બગૈર પરદા આતી જાતી થી, મેરે શૌહરકા દિલ ઉસ પર આયા, મુઝે ભંગનકી તરહ ઝલીલ રખતા હૈ, કોઈ તા'વીઝ દીજિયે. બા'ઝ લોગ દિલ સાફ ઔર નઝર પાક યા નઝર સાફ ઔર દિલ પાકકા બહાના કરતે હૈં, ઉનસે પૂછતા હૂં કે હઝરત અલી (રદિ.) કે દિલ ઔર ઉનકી નઝરકે બારેમેં ક્યા ખયાલ હૈ, કેહને લગે, 'અરે સાહબ ક્યા કેહના હૈ ઉનકા દિલ તો પાક ઔર નઝર ભી પાક થી. મૈંને કહા ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉનકો ક્યૂં હુકમ દિયા કે અય અલી (રદિ.)! પેહલી અચાનક નઝર મઆફ હૈ, મગર ખબરદાર દૂસરી નઝર મત ડાલના. ફિર મૈંને પૂછા કે ક્યા આપ લોગોંકી નઝર ઔર આપ લોગોંકા દિલ હઝરત અલી (રદિ.) સે ઝિયાદા સાફ ઔર પાક હૈ.

દેખિયે અગર બિજલીકા તાર નંગા (યાની ખુલા હુવા) હો ઔર પાવર હાઉસસે ઉસ વક્ત બિજલી ન આ રહી હો તો ભી ઉસકો અકલમંદ નહીં છૂતે, ઔર કેહતે હૈં કે અરે ભાઈ પાવર હાઉસસે બિજલી આનેમેં દેર થોડી હી લગતી હૈ. બસ યેહી હાલ નઝરકા હૈ, અભી પાક હૈ મગર ઉસી નામહરમસે જિસસે નઝર અભી પાક હૈ ઝરા તન્હાઈ હુઈ તો નાપાક હોનેમેં એક સેકન્ડકી ભી દેર નહીં લગતી. જિનહોંને અપને નફસ પર ભરોસા કિયા ઉમ્ર ભરકા તકવા ઔર દીન ઝરાસી દેરમેં ગારત હો ગયા.

અંગૂઠી પર તા'વીઝ લિખના જાઈઝ હૈ યા નહીં

મુકર્રમ વ મોહતરમ

અસ્સલામુ અલૈકુમ વ રહમતુલ્લાહિ વ બરકાતુહૂ

બા'દ સલામ અર્ઝ હૈ કે મુઝે અંગૂઠીકે બારેમેં કુછ સવાલાત કરને હૈં, બરાએ કરમ તસલ્લી બખ્શ જવાબ મરહમત ફરમાએં.

સવાલ :- અંગૂઠી પર બાઝ મરતબા ઝિક્રુલ્લાહ યા હિકમતકા કલામ યા નામ યા દૂસરે તા'વીઝાત મસલન મુકત્તઆતે કુરઆનિયા, યા ઔર દૂસરે કલિમાત યા દુઆએં વગૈરહ લિખના ઔર પહેનના દુરૂસ્ત હૈ?

જવાબ :- હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) ને એક અંગૂઠી ચાંદીકી બનવાઈ ઔર ઉસ પર "મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ" નકશ કરાયા. (બુખારી, સફા ૮૭૩)

અબૂ શૈખકી એક રિવાયત બ વાસ્તા અનસ (રદિ.) હૈ કે આપકી અંગૂઠી પર લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ કંદા થા.

(ફત્હુલ બારી, જિલ્દ૧૦, સફા ૩૨૯)

ઈસસે માલૂમ હુવા કે અંગૂઠીકે નગીના પર ઝિક્રુલ્લાહ વગૈરહ કંદા કરાના દુરૂસ્ત હૈ. ચુનાંચે હઝરાતે સહાબા (રદિ.) ઔર તાબેઈન (રહ.) સે ભી અંગૂઠિયોં પર કંદા (યાની નકશ) કરાના મન્કૂલ હૈ. દેખિયે :

(૧) હઝરત હુઝૈફા ઔર હઝરત અબૂ ઉબૈદા (રદિ.) કી અંગૂઠિયોં પર
અલ્હમ્દુલિલ્લાહ

(૨) હઝરત મસરૂક (રદિ.) કી અંગૂઠી પર બિસ્મિલ્લાહ

(૩) હઝરત જઅફર (રદિ.) કી અંગૂઠી પર
અલ ઈઝ્ઝતુ લિલ્લાહ

(૪) ઈબ્રાહીમ નખઈ (રહ.) કી અંગૂઠી પર બિલ્લાહ લિખ્ખા હુવા થા.

(ફત્હુલ બારી, જિલ્દ, ૧૦, સફા ૩૨૮)

(૫) હઝરત સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) કી અંગૂઠી પર
નિઅમલ કાદિરૂલ્લાહ લિખ્ખા થા.

(તહાવી, સફા ૩૫૪)

(૬) હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર ઔર કાસિમ બિન મુહમ્મદ (રહ.) કી અંગૂઠી પર

નિઅમલ કાદિરૂલ્લાહ કંદા થા.

(૭) ઈબ્ને સીરીનને કહા કે અંગૂઠિયોં પર હસ્બિયલ્લાહકા નકશ હોનેમેં કોઈ હરજ નહીં. (જમ્ઉલ વસાઈલ, સફા ૧૮૪)

અલબત્તા ઈબ્ને સીરીનકા એક કૌલ નકશકી કરાહતકા ભી હૈ.

(ઉમ્દતુલ કારી, જિલ્દ ૨૨, સફા ૩૪)

(૮) હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી અંગૂઠી પર

મુહમ્મદુ રસૂલુલ્લાહ લિખ્ખા થા.

(૯) હઝરત ઉમર (રદિ.) કી અંગૂઠી પર

કફા બિલ્મૌતિ વાઈઝા

(૧૦) હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કી અંગૂઠી પર

લતસ્બિરન્ન ઔ લતન્દમન્ન

(૧૧) હઝરત અલી (રદિ.) કી અંગૂઠી પર

અલ મુલ્કુ લિલ્લાહ

(૧૨) હઝરત ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કી અંગૂઠી પર

કુલિલ્ ખૈર વ ઈલ્લા ફસ્કુત

(૧૩) હઝરત ઈમામ અબૂ યૂસુફ (રહ.) કી અંગૂઠી પર

મન્ અમિલ બિરઅ્યિહિ ફકદ્ નદિમ

(૧૪) હઝરત ઈમામ મુહમ્મદ (રહ.) કી અંગૂઠી પર

મન સબર ઝફર

(૧૫) હઝરત મૌલાના અશરફ અલી થાનવી (રહ.) કી અંગૂઠી પર

અઝ ગિરોહે ઔલિયા અશરફ અલી

(ઈશારા હઝરત અલી (રદિ.) કી તરફ)

મુલ્લા અલી કારીને લિખ્ખા હૈ કે અંગૂઠી પર અલ્લાહકે નામોંમેંસે કોઈ નામ કંદા કરાના ઔર પહેનના જાઈઝ હૈ. અલ્લામા નવવીને ભી જમહૂરકા કૌલ જાઈઝ હોનેકા લિખ્ખા હૈ. હાફિઝને ફત્હુલ બારીમેં લિખ્ખા હૈ કે કરાહત ઈસ્તિન્જા વગૈરહકી સૂરતમેં બે એહતિયાતીસે હો સકતી હૈ. વરના

કોઈ કરાહત (મકરૂહ) નહીં. (જિલ્દ ૧૦, સફા ૩૩૮) વૈસે ઈસ કિસમકી અંગૂઠિયોંકો પાખાના પેશાબસે પેહલે ઉતાર લેના ચાહિયે જૈસાકે હદીસે પાકમેં આપ (સ.અ.વ.) સે મન્કૂલ હૈ.

ઈસસે માલૂમ હુવા કે બા'ઝ અંગૂઠિયોં પર જો તા'વીઝાત લિખ્ખે હોતે હૈં જૈસાકે ઉપરવાલે સવાલમેં આપને બતાયા (મુકત્તઆતે કુરઆનિયા યા ઔર દૂસરે કલિમાત યા દુઆએં) તો ઉનકા પહેનના દુરૂસ્ત હૈ ઉનકો મમનૂઅ કરાર દેના મુત્લકન દુરૂસ્ત નહીં, ન ઉસમેં કોઈ કબાહત હૈ, અલબત્તા બે અદબીસે બચના ઝરૂરી હૈ. (શમાઈલે કુબરા, જિલ્દ ૨, સફા ૧૫૨-૧૫૩)

સવાલ :- પીતલ, સ્ટીલ ઔર લોહેકી અંગૂઠી પહેન સકતે હૈં કે નહીં?

જવાબ :- ઉપરવાલી અંગૂઠિયાં પહેનના મના હૈ :

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન બુરૈદા (રદિ.) અપને વાલિદસે નકલ કરતે હૈં કે એક આદમી આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા, ઉસકે હાથમેં પીતલકી અંગૂઠી થી, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ક્યા બાત હૈ મૈં તુમમેં બુતકી બૂ પાતા હૂં. ચુનાંચે ઉસને ઉસે ફેંક દિયા. ફિર આયા ઔર ઉસકે પાસ લોહેકી અંગૂઠી થી. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ક્યા બાત હૈ મૈં તુમ પર જહન્નમિયોંકા ઝેવર પાતા હૂં. ચુનાંચે ઉસને ઉસે ભી ફેંક દિયા ઔર પૂછા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મૈં કિસ ચીઝકી અંગૂઠી બનવાઉં? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ચાંદીકી બનવાઓ, સોના શામિલ ન કરના.

(અબૂ દાઉદ, સફા ૫૮૦)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર (રદિ.) સોનેકી અંગૂઠી પહેનતે થે. આપ (સ.અ.વ.) ને દેખા તો કરાહત મહેસૂસ કી, ઉનહોંને ઉતાર દી. ફિર ઉનહોંને લોહેકી અંગૂઠી પહેની, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, યે તો ઔર ઝિયાદા ખબીસ હૈ. ચુનાંચે ઉનહોંને ઉસે ભી ઉતાર દિયા ઔર ચાંદીકી અંગૂઠી પહેની તો આપ (સ.અ.વ.) ખામોશ રહે. (ઉમ્દતુલ કારી, જિલ્દ ૨૨, સફા ૩૩)

હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) કી રિવાયત હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) ને કિસી આદમીકે હાથમેં સોનેકી અંગૂઠી દેખી તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ઈસે નિકાલ ડાલો. ઉસને લોહેકી અંગૂઠી પહેની તો

આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા યે તો ઉસસે ઝિયાદા બુરા હૈ. ચુનાંચે ઉસને ચાંદીકી પહેની તો આપ (સ.અ.વ.) ખામોશ રહે.

(ઉમ્દતુલ કારી, જિલ્દ ૨૨, સફા ૩૩)

ફાઈદા :- કાઝીખાંને લિખ્ખા હૈ કે ચાંદીકે અલાવા કોઈ અંગૂઠી પહેનના મકરૂહ હૈ. સ્ટીલ ઔર લોહેકી અંગૂઠી ભી મકરૂહ હૈ. ક્યૂંકે યે દોઝખિયોંકા પહેનાવા હૈ. (જમઅ, સફા ૧૪૮)

બાઝ લોગ સ્ટીલકી ખૂશ્નુમા અંગૂઠી પહેનતે હૈં દુરૂસ્ત નહીં. ચાંદીકે અલાવાકી અંગૂઠી બિલકુલ નાજાઈઝ હૈ અલ્લામા અયનીને લિખ્ખા હૈ કે પીતલ, લોહા ઔર સાસ (સીસા ધાત) સબ બિલકુલ હરામ હૈ.

(જિલ્દ ૨૨, સફા ૩૭, શમાઈલે કુબરા, જિલ્દ ૨, સફા ૧૫૧-૧૫૨)

સવાલ :- અકીક, યાકૂત વગૈરહ પત્થરોંકી અંગૂઠિયાં બનાકર પહેન સકતે હૈં?

જવાબ :- અકીક, યાકૂત વગૈરહ પત્થર અંગૂઠીમેં ઈસ્તેમાલ હો સકતે હૈં. મુનાસિબ યે હૈ કે હલ્કા તો ચાંદીકા હો ઔર નગીના પત્થરકા.

હઝરત ફાતિમા (રદિ.) રસૂલે પાક (સ.અ.વ.) સે નકલ કરતી હૈં કે આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, જો અકીકકી અંગૂઠી બનાએગા વો હમેશા ભલાઈ પાએગા. (મજમઉઝ ઝવાઈદ, જિલ્દ ૫, સફા ૧૫૭, અન તબરાની)

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે ખાનદાને જઅફરસે કોઈ આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ આયા ઔર કહા, આપ પર મેરે માં બાપ ફિદા હોં, અય અલ્લાહકે રસૂલ આપ મેરે સાથ કિસીકો ભેજ દીજિયે જો ચપ્પલ યા જૂતા ઔર અંગૂઠી ખરીદ દે. આપ (સ.અ.વ.) ને હઝરત બિલાલકો બુલાયા ઔર ફરમાયા, બાઝાર ચલે જાઓ, ચપ્પલ ખરીદ લો મગર કાલા ન હો. અંગૂઠી ખરીદ લો જિસકા નગીના અકીકકા હો. (મજમઅ, સફા ૧૫૮)

ફાઈદા :- મુલ્લા અલી કારીને લિખ્ખા હૈ કે હુફફાઝને હદીસે મઝકૂરકો ગૈર સાબિત માના હૈ. જમઉલ વસાઈલમેં હૈ કે એક ઝઈફ રિવાયતમેં હૈ કે ઝર્દ યાકૂતકા નગીના તાઊનસે રોકતા હૈ. (સફા ૧૩૯)

મુલ્લા અલી કારીને લિખ્ખા હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) સે અકીકકી

અંગૂઠી પહેનના સાબિત હૈ. (સફા ૧૩૯)

શરઅતુલ ઈસ્લામકે હવાલાસે હૈ કે ચાંદી ઔર અકીકકા નગીના સુન્નત હૈ. એક રિવાયતમેં હૈ કે અકીકકી અંગૂઠી પહેનો, યે મુબારક પત્થર હૈ ઉસ જૈસા કોઈ પત્થર નહીં. મુનાસિબ યે હૈ કે હલ્કા તો ચાંદીકા હો ઔર નગીના પત્થરકા. (જમઉલ વસાઈલ, સફા ૧૪૦)

અલ્લામા અયનીને લિખ્ખા હૈ કે હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂકે પાસ એક અંગૂઠી યાકૂત પત્થરકી થી. દિલકી તાકતકે લિયે જિસ પર લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુલ મલિકુલ હક્કુલ મુબીન લિખ્ખા થા. (જિલ્દ ૨૨, સફા ૩૪)

પાખાના જાતે વક્ત તા'વીઝવાલી અંગૂઠી નિકાલ લે

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) જબ બૈતુલખલા તશરીફ લે જાતે તો અંગૂઠી ઉતાર દેતે થે.

(નસાઈ, જિલ્દ ૨, સફા ૨૮૯, ઈબ્ને હબ્બાન)

ફાઈદા :- અગર અંગૂઠીમેં કુછ લિખ્ખા હો તો બૈતુલખલાસે પેહલે ઉસે ઉતાર દે. આપ (સ.અ.વ.) કી અંગૂઠીમેં ચૂંકે કલિમહ મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ લિખ્ખા હુવા થા ઉસ એહતિરામકી વજહસે આપ (સ.અ.વ.) ઉતાર દેતે થે. (હાશિયા નસાઈ, સફા ૨૮૯)

ચૌદહ (૧૪) ઉયૂબ આમ તૌર પર માંઓં બહેનોંમેં પાએ જાતે હૈં જિનસે બચના બહોત ઝરૂરી હૈ

(૧) એક ઐબ યે હૈ કે બાતકા મા'કૂલ (સહીહ) જવાબ નહીં દેતીં જિસસે પૂછનેવાલેકો તસલ્લી હો જાએ, બહોતસી ફુઝૂલ બાતેં ઈધર ઉધરકી

ઉસમેં મિલા દેતી હૈં ઔર અસલ બાત ફિર ભી માલૂમ નહીં હોતી. હમેશા યાદ રખ્ખો કે જો શખ્સ જો કુછ પૂછે ઉસકા મતલબ ખૂબ ગૌરસે સમઝ લો ફિર ઉસકા જવાબ ઝરૂરતકે મુવાફિક દે દો.

(૨) એક ઐબ યે હૈ કે ચાહે કિસી ચીઝકી ઝરૂરત હો યા ન હો લેકિન પસંદ આનેકી દેર હૈ ઝરા પસંદ આઈ ઔર લે લી, ચાહે કર્ઝ હી હો જાએ લેકિન કુછ પરવાહ નહીં; ઔર અગર કર્ઝ ભી ન હુવા તબ ભી અપને પૈસેકો ઈસ તરહ બેકાર ખોના કૌનસી અકલકી બાત હૈ. ફુઝૂલ ખર્ચી ગુનાહ ભી હૈ. જહાં ખર્ચ કરના હો પેહલે ખૂબ સોચ લો કે યહાં ખર્ચ કરનેમેં કોઈ દીનકા ફાઈદા યા દુનિયાકી ઝરૂરત ભી હૈ? અગર ખૂબ સોચનેસે ઝરૂરત ઔર ફાઈદા માલૂમ હો તો ખર્ચ કરો નહીં તો પૈસા મત ખોઓ, ઔર કર્ઝ તો જહાં તક હો સકે હરગિઝ મત લો ચાહે થોડીસી તકલીફ ભી હો જાએ.

(૩) એક ઐબ યે હૈ કે જબ કહીં જાતી હૈં ચાહે શહેરમેં યા સફરમેં ટાલતે ટાલતે બહોત દેર કર દેતી હૈં કે વક્ત તંગ હો જાતા હૈ. અગર સફરમેં જાના હૈ તો મંઝિલ પર દેરમેં પહોંચેંગી. અગર રાસ્તામેં દેર હો ગઈ તો જાન ઔર માલકા અંદેશા હૈ, અગર ગરમીકે દિન હુએ તો ધૂપમેં ખૂદ ભી તપેંગી ઔર બચ્ચોંકો ભી તકલીફ હોગી, અગર બરસાત હૈ પેહલે તો બરસનેકા ડર, દૂસરે ગારે કીચડમેં ગાડીકા ચલના મુશ્કિલ ઔર દેરમેં દેર હો જાતી હૈ અગર સવેરેસે ચલેં તો હર તરહકી ગુન્જાઈશ રહે. ઔર અગર બસ્તી હીમેં જાના હુવા જબ ભી રિક્ષાકો ખડે ખડે પરેશાની, ફિર દેરમેં સવાર હોનેસે દેરમેં લૌટના હોગા, અપને કામોંમેં હરજ હોગા, ખાનેકે ઈન્તિઝામમેં દેર હોગી, કહીં જલ્દીમેં ખાના બિગડ ગયા, કહીં મિયાં તકાઝા કર રહે હૈં, કહીં બચ્ચે રો રહે હૈં, અગર જલ્દી સવાર હો જાતીં તો યે મુસીબતેં ક્યૂં હોતીં.

બા'ઝ ઔરતોંકો આવાઝકે પરદેકા બિલકુલ એહતિમામ નહીં હોતા હાલાંકે આવાઝકા પરદા ભી વાજિબ હૈ, જૈસા સૂરતકા પરદા ઝરૂરી હૈ લિહાઝા ગુનેહગાર હોતી હૈં, હર કિસમકે પરદેકા નિહાયત સખ્ત એહતિમામ કરના ચાહિયે.

(૪) એક ઐબ યે હૈ કે આપસમેં દો ઔરતેં જો બાતેં કરતી હૈં અકસર

યે હોતા હૈ કે એકકી બાત ખતમ હોને નહીં પાતી કે દૂસરી શુરૂ કર દેતી હૈ બલ્કે બહોત દફા ઐસા હોતા હૈ કે દોનોં એક દમસે બોલતી હૈં કે વો અપની કેહ રહી હૈ ઔર યે અપની હાંક રહી હૈ, ન વો ઉસકી સુને, ન યે ઉસકી, ભલા ઐસી બાત કરને હીસે ક્યા ફાઈદા, હમેશા યાદ રખ્ખો કે જબ એકકી બાત ખતમ હો જાએ ઉસ વક્ત દૂસરીકો બોલના ચાહિયે.

(૫) એક ઐબ યે હૈ કે ઝેવર ઔર કભી રૂપિયા પૈસા બેએહતિયાતીસે કભી તકિયાકે નીચે રખ દિયા કભી કિસી તાકમેં ખુલા રખ દિયા, કભી ગુસલખાનેમેં રખ દિયા. તાલા હોતે હુએ સુસ્તીકે મારે ઉસમેં હિફાઝતસે નહીં રખતીં, ફિર કોઈ ચીઝ જાતી રહી તો સબકા નામ લગાતી ફિરતી હૈં.

(૬) એક ઐબ યે હૈ કે ઉનકો એક કામકે વાસ્તે ભેજો, જાકર દૂસરે કામમેં લગ જાતી હૈં. જબ દોનોંસે ફરાગત હો જાએ તબ લૌટતી હૈં, ઉસમેં ભેજનેવાલેકો સખ્ત તકલીફ ઔર ઉલ્ઝન (પરેશાની) હોતી હૈ ક્યૂંકે ઉસને તો એક કામકા હિસાબ લગા રખ્ખા હૈ કે યે ઈતની દેરકા હૈ જબ ઈતની દેર ગુઝર જાતી હૈ ફિર ઉસકો પરેશાની શુરૂ હોતી હૈ ઔર અકલમંદ યે કેહતી હૈ કે આએ તો હૈં હી લાઓ દૂસરા કામ ભી લગે હાથ કરતે ચલેં. ઐસા મત કરો, અવ્વલ પેહલા કામ કરકે ઉસકી ફરમાઈશ પૂરી કર દો ફિર અપને તૌર પર ઈત્મીનાનસે દૂસરા કામ કર લો.

(૭) એક ઐબ સુસ્તીકા હૈ કે એક વક્તકે કામકો દૂસરે વક્ત પર ઉઠા રખતી હૈં ઉસસે અકસર હરજ ઔર નુકસાન હો જાતા હૈ.

(૮) એક ઐબ યે હૈ કે કોઈ ચીઝ ખો જાએ તો બગૈર તેહકીક કિસી પર તોહમત લગા દેતી હૈં યાની જિસને કભી કોઈ ચીઝ ચુરાઈ થી બેધડક કેહ દિયા કે બસ જી ઉસીકા કામ હૈ હાલાંકે યે ક્યા ઝરૂરી હૈ કે સારે ઐબ એક હી આદમીને કિયે હોં. ઈસી તરહ ઔર બુરી બાતોંમેં ઝરાસે શુબહસે ઐસા પક્કા યકીન કરકે અચ્છા ખાસા ઘડ મડ દેતી હૈં.

(૯) એક ઐબ યે હૈ કે અપની ભૂલ યા ગલતીકા કભી ઈકરાર ન કરેંગી, જહાં તક હો સકે બાતકો બનાએંગી ચાહે બન સકે યા ન બન સકે.

(૧૦) એક ઐબ યે હૈ કે કહીંસે થોડી ચીઝ ઉનકે હિસ્સેમેં આએ યા

હલકે દરજાકી ચીઝ આએ તો ઉસ પર નાક મારેંગી, તા'ના દેંગી કે ઘર ગઈ ઐસી ચીઝ ભેજનેકી ક્યા ઝરૂરત થી, ભેજતે હુએ શરમ ન આઈ. યે બુરી બાત હૈ કે ઉસકી ઈતની હી હિંમત થી તુમહારા તો ઉસને કુછ નહીં બિગાડા, ઔર ખાવિંદકે સાથ ભી ઉનકી યેહી આદત હૈ કે ખૂશ હોકર ચીઝ કમ લેતી હૈં ઉસકો રદ કરકે ઐબ નિકાલકર તબ કબૂલ કરતી હૈં.

(૧૧) એક ઐબ યે હૈ કે ઉનસે કિસી કામકો કહો ઉસમેં બકવાસ કર લેંગી ફિર ઉસ કામકો કરેંગી, ભલા જબ વો કામ કરના હૈ ફિર ઈસ વાહિયાતસે ક્યા ફાઈદા નિકલા, નાહક દૂસરેકા ભી જી બુરા કિયા.

(૧૨) એક ઐબ યે હૈ કે આનેકે વક્ત ઔર ચલનેકે વક્ત મિલકર ઝરૂર રોતી હૈં ચાહે રોના ન ભી આએ મગર ઈસ ડરસે રોતી હૈં કે કોઈ યૂં ન કહે કે ઉસકો મુહબ્બત નહીં.

(૧૩) એક ઐબ યે હૈ કે અકસર તકિયામેં યા વૈસે હી સૂઈ રખકર ઉઠ જાતી હૈં ઔર કોઈ બેખબરીમેં આ બૈઠતા હૈ ઉસકો સૂઈ ચુભ જાતી હૈ.

(૧૪) એક ઐબ યે હૈ કે બચ્ચોંકો ગરમી સરદીસે નહીં બચાતીં, ઉસસે અકસર બચ્ચે બીમાર હો જાતે હૈં ફિર તા'વીઝ ગંડે કરાતી હૈં, દવા, ઈલાજ યા આઈન્દાકો એહતિયાત ફિર ભી નહીં કરતીં.

વુઝૂકા બચા હુવા પાની અપને બચ્ચેકે ચેહરે પર ફેરિયે ઔર દુઆ દીજિયે

હઝરત અબૂ મૂસા (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને યે દુઆ ફરમાઈ, ઈસ છોટેસે બંદે અબૂ આમિરકો દરજામેં કિયામતકે દિન અકસર લોગોંસે ઉપર કર દેના.

હઝરત હસ્સાન બિન શદ્દાદ (રદિ.) ફરમાતે હૈં મેરી વાલિદાને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર અર્ઝ કિયા, યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મૈં આપકી ખિદમતમેં ઈસ લિયે હાઝિર હુઈ હૂં તાકે આપ મેરે ઈસ બેટેકે લિયે દુઆ કર દેં ઔર ઉસે બડા ઔર અચ્છા બના દેં. આપ (સ.અ.વ.)

ને વુઝૂ કિયા ઔર વુઝૂકે બચે હુએ પાનીકો મેરે ચ્રેહરે પર ફેરા ઔર યે દુઆ માંગી. અય અલ્લાહ! ઈસ ઔરતકે લિયે ઉસકે બેટેમેં બરકત અતા ફરમા ઔર ઉસે બડા ઔર ઉમદા બના. (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૩૮૩)

શાદી ઘર બસાનેકે લિયે કી જાતી હૈ

ઘરેલૂ ઝિંદગી મિયાં-બીવીકે ઈત્તિહાદસે હી પુરસુકૂન બનતી હૈ

શાદી ઘર બસાનેકે લિયે કી.જાતી હૈ. અગર મિયાં બીવી એક દૂસરેસે ઝિયાદા તવક્કુઆત (ઉમ્મીદ) વાબસ્તા કરને ઔર ઝિદ પર અડ જાનેકે બજાએ દરગુઝર (મઆફી) ઔર ઈસારકા તરીકા અપનાએં તો ઘર ખૂશિયોંકા ગેહવારા બન સકતા હૈ.

ઈન્સાનકી બકાકે લિયે કાનૂને ફિતરત મુસલસલ મસરૂફે અમલ હૈ. ઉસકી બુન્યાદ "મુહબ્બત" જૈસે પાકીઝા જઝબે પર રખ્ખી ગઈ હૈ કે કિસી ભી ઘરકો બુરાઈયોંસે પાક રખનેકે લિયે મુહબ્બત જૈસે પુર ખુલૂસ જઝબેકી ઝરૂરત હમેશા રહેગી. દીને ઈસ્લામમેં દિલોંકો આપસમેં જોડને ઔર આપસમેં હમ આહંગી પૈદા કરનેકે લિયે શાદી જૈસા મુકદ્દસ બંધન મૌજૂદ હૈ. શાદી એક ઐસા મઝહબી ફરીઝા હૈ જિસકે સબબ એક સહીહ મુકમ્મલ ખાનદાન, ઘર ઔર મઆશરા તશ્કીલ પાતા હૈ.

યૂં ભી ઝિંદગી એક સફરકી તરહ હૈ ઔર મિયાં બીવી ઈસ સફરકે ઐસે સાથી હૈં જિસકા રાસ્તા ભી એક હૈ ઔર મંઝિલ ભી એક, અગર ઉનકે દરમિયાન મુકમ્મલ ઝહની હમ આહંગી ઔર જઝબએ મુહબ્બત મૌજૂદ હો તો યે સફર નિહાયત આરામ ઔર સુકૂનસે કટ સકતા હૈ, વૈસે જબ દો રૂહેં નિકાહ જૈસે પાક બંધનમેં બંધતી હૈં તો ફિર ઉનકી યકજાઈ ખાનદાનકી અકાઈકો જનમ દેતી હૈ, યેહી અકાઈ આગે જાકર બેહતર ઘર ઔર નેક

મઆશરેકી સૂરતમેં ઢલતી હૈ. ગોયા બેહતરીન ઘર ઔર નેક મઆશરેકી તામીરકે લિયે ખાનદાનકી અકાઈકી મઝબૂતી ઔર ખૂબસૂરતી નિહાયત ઝરૂરી હૈ. યૂં સમઝિયે પુર સુકૂન ઘર ઔર મઆશરા પુર સુકૂન ઈઝદિવાજી ઝિંદગીસે મશરૂત હૈ. બઝાહિર તો કોઈ ભી લડકી નયે ઘરકી બુન્યાદ ઈસ લિયે નહીં રખતી કે ઉસે આબાદ ન કિયા જાએ, ઘરકા માહોલ ખૂશખવાર ન હો, મગર બાઝ ઔકાત હાલાત મુવાફિકત નહીં રખતે. બહોત કુછ ઉમ્મીદોંકે ખિલાફ હો જાતા હૈ તો ઝિંદગીકા સુકૂન દરહમ બરહમ હો જાતા હૈ. ઐસા હોના દુરૂસ્ત નહીં, યે તય હૈ કે મરદોંકી બનિસ્બત ઔરતોંકો ઝિયાદા કુરબાનિયાં ઔર ખિદમાત પેશ કરની પડતી હૈં લેકિન ઔરતકી કુરબાની ઔર ઈસારસે એક ખૂબસૂરત ઘર ઔર મઆશરા તખ્લીક પાતા હૈ તો ઉસસે બઢકર ઈઝઝત ક્યા હોગી. નીચે ઘર ઔર બેહતરીન મઆશરેકી તશ્કીલકે લિયે ચંદ બાતેં દર્જ કી ગઈ હૈં જો આમસી હોનેકે બાવજૂદ બેહદ અહમ હૈં ઔર ખૂશગવાર ઈઝદિવાજી ઝિંદગીકી કુંજી હૈં.

(૧) દિન ભરકા થકા હારા શૌહર જબ ઘરમેં દાખિલ હો તો ઉસકા ઈસ્તિકબાલ (સ્વાગત) એક ભરપૂર મુસ્કુરાહટ ઔર સલામસે કરેં, ઈસ તરહ વો સારી થકન ભૂલકર અપને આપકો એક દમ તરોતાઝા મહેસૂસ કરેગા. કોશિશ કરેં કે શૌહરકે આનેસે પેહલે ઘરકી સફાઈ ઔર લિબાસ સાફ સુથરા પહેનકર હલ્કા ફુલ્કા તૈયાર હોં ઔર બચ્ચોંકો ભી સાફ સુથરા રખ્ખેં. ઈસ તરહ ઘરકે માહોલમેં ખૂશગવારી રચી બસી રહેગી.

(૨) હર હાલમેં અલ્લાહકા શુક્ર અદા કરેં, અગર શૌહરકી આમદની (આવક) કમ હો તો ઈસ બાતકા તા'ના કભી ન દેં, બલ્કે ઐસે મરહલેમેં ઉનકા સાથ દેં. ઐસે હાલાતમેં કિફાયત શઆરી (કમ ખર્ચ) સે કામ લેં, નાશુક્રી ન કરેં. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને એક મરતબા ઔરતોંસે મુખાતિબ હોતે હુએ ફરમાયા થા કે મૈંને દોઝખમેં સબસે ઝિયાદા ઔરતોંકો દેખા હૈ. વજહ પૂછને પર બતાયા, શૌહરોંકી નાફરમાની ઔર નાશુક્રીકી વજહસે.

(૩) અપને ગુસ્સેકો કાબૂમેં રખ્ખેં, ક્યૂંકે ઝિયાદાતર ઈખ્તિલાફાત ગુસ્સાકી વજહસે હોતે હૈં. અગર શૌહર ગુસ્સામેં હો તો ખામોશ રહેં. કુછ

વક્ત ગુઝર જાનેકે બાદ ઉનહેં અપની બાત નિહાયત હી શીરીં (મીઠે) લેહજામેં સમઝાએં તાકે વો આપકે મૌકફકો અચ્છી તરહ સમઝ સકે, ઈસ તરહ બાત કભી નહીં બઢેગી. અલબત્તા શૌહરકે દિલમેં આપકી અહમિય્યત ઔર ઈઝ્ઝત મઝીદ બઢ જાએગી.

(૪) આપ સુસરાલી રિશ્તાદારોંકે મુતઅલ્લિક કોઈ બાત અપને મયકેમેં ન કરેં. ક્યૂંકે ઈસ તરહ દોનોં ખાનદાનોંકે દરમિયાન ઈખ્તિલાફાત પૈદા હોનેકા ખદશા હોતા હૈ. અપને સુસર, સાસ, નનદ, જેઠ ઔર દેવરકી ઈઝ્ઝત દિલસે કરેં. ઉનહેં ઈસ તરહ સમઝેં જૈસે મયકેમેં વાલિદૈન ઔર બહેન ભાઈયોંકો સમઝતી થીં, મામૂલી બાતોંકો દિલ પર ન લેં બલ્કે યે સોચકર ખૂદકો ઝહની તૌર પર મુત્મઈન કરેં કે જબ શાદીસે પેહલે ભી કભી વાલિદૈન કિસી બાત પર ડાંટ દેતે થે યા બહેન ભાઈયોંસે કિસી બાત પર ઈખ્તિલાફ હો જાતા થા તો હમ એક દૂસરેકો જલ્દીસે મના લિયા કરતે થે. મયકેકી તરહ અગર સુસરાલમેં ભી યેહી સોચ ઔર રવય્યા (બરતાવ) રખ્ખેંગી તો યકીનન ઝહની તૌર પર મુત્મઈન રહેંગી જિસસે આપકી તબીઅત ઔર મિઝાજ પર ભી બહોત અસર પડેગા.

(૫) કોશિશ કીજિયે કે શૌહરકી ઈજાઝતકે બગૈર કહીં બાહિર ન નિકલેં. ક્યૂંકે ઈસ તરહ તઅલ્લુકાતમેં ભી એ'તિમાદકી ફિઝા કાઈમ હો જાતી હૈ. બેહતર હૈ કે એક દૂસરેકો હર બાતસે આગાહ રખ્ખા જાએ તાકે રિશ્તેમેં મઝબૂતી ઔર એ'તિમાદ પૈદા હો.

જિસ તરહ બીવિયોંકે લિયે કુછ બાતેં અહમ હૈં ઈસી તરહ શૌહરોંકો ભી ચંદ બાતોંકા ખયાલ રખના ચાહિયે

(૧) માં, બહેન ઔર બીવીકા એહતિરામ કરેં, કિસી એક ફરીકકી બાત સુનકર દૂસરેકો બેઈઝ્ઝત કભી ન કરેં, બલ્કે પૂરી બાત જાનકર ઈન્સાફ કરેં ઔર હર હાલમેં એહતિયાતકા દામન થામે રહેં.

(૨) બીવીકી ખિદમાતકો સરાહેં, ઉસકે કામોંકી તા'રીફ કરેં, હર વક્ત નુક્સ (ખામી) ન નિકાલેં, બલ્કે ગલતી હો જાને પર ઉસે ઈત્મીનાનસે સમઝાએં કે પ્યારસે તો સંગદિલ (પત્થર દિલ) ભી રામ કિયા જા સકતા હૈ.

(૩) અપને લેહજેકો શીરીં બનાએં, આપકા શીરીં (મીઠા) લેહજા બીવીકે દિલમેં આપકે લિયે મુહબ્બત પૈદા કરનેકા ઝરીઆ હોતા હૈ.

(૪) બીવી પર બિલા વજહ તન્કીદ (નુકતાચીની) ન કરેં, હર મઆમલેમેં ખૂદકો ઉસસે બેહતર ખયાલ ન કરેં. હો સકતા હૈ કે કુછ બાતોંકી સમઝ ઉસે આપસે બેહતર હો. ઉસસે હર બાત મીઠી કરેં, ક્યૂંકે બીવી આપકી શરીકે હયાત હી નહીં અચ્છી દોસ્ત ભી હોતી હૈ. આપકે હર સુખ દુઃખકી સાથી હોતી હૈ. ઈસ લિયે અપની બીવીકી કદર કીજિયે ઔર ઉસે હમેશા ઈઝ્ઝતકી નિગાહસે દેખિયે, એક દૂસરેસે બહોત ઝિયાદા ઉમ્મીદેં વાબસ્તા કર લી જાએં તો ઉમર ગુઝર જાતી હૈ ઉમ્મીદેં પૂરી નહીં હોતીં. ઈસ લિયે ઝિયાદા નહીં ચંદ એક છોટી છોટી બાતોં હીકા ખયાલ રખ લિયા જાએ તો છોટાસા ઘર હંસતી મુસ્કુરાતી, જીતી જાગતી જન્નતકા નમૂના બન સકતા હૈ.

ખતકી શુરૂઆત ૭૮૬ સે મત કીજિયે

(૧) ખતકી શુરૂઆત હમેશા "બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ" સે કીજિયે, મુખ્તસર (ટૂંકમેં) કરના ચાહેં તો બિસ્મિહી તઆલા લિખિયે. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, જિસ કામકે શુરૂમેં બિસ્મિલ્લાહ નહીં કી જાતી વો અધૂરા ઔર બે બરકત રેહતા હૈ. બાઝ લોગ અલ્ફાઝકે બજાએ ૭૮૬ લિખતે હૈં, ઉસસે પરહેઝ કીજિયે. ઈસ લિયે કે અલ્લાહ તઆલાકે તલ્કીન કિયે હુએ અલ્ફાઝમેં ભી બરકત હૈ.

(૨) અપના પતા (એડ્રેસ) હર ખતમેં ઝરૂર લિખિયે. યે સોચકર પતા લિખનેમેં હરગિઝ સુસ્તી ન કીજિયે કે આપ સામનેવાલેકો અપના પતા ઈસસે પેહલે લિખ ચુકે હૈં યા ઉસકો યાદ હોગા. યે ઝરૂરી નહીં કે આપકા પતા ઉસકે પાસ મહેફૂઝ હો ઔર યે ભી ઝરૂરી નહીં કે ઉસકો

આપકા પતા (એડ્રેસ) યાદ હી હો.

(૩) અપના પતા દાંઈ તરફ ઝરાસા હાશિયા છોડકર લિખિયે. પતા હમેશા સાફ ઔર ખૂશખત લિખિયે ઔર પતેકી સિહ્હત ઔર ઈમ્લા (લિખાવટ) કી તરફસે ઝરૂર ઈત્મીનાન કર લીજિયે.

(૪) અપને પતેકે નીચે યા બાંઈ તરફ ઉપર તારીખ ઝરૂર લિખ દિયા કીજિયે.

(૫) તારીખ લિખનેકે બાદ મુખ્તસર અલ્કાબ વ આદાબકે ઝરીએ સામનેવાલેકો મુખાતબ કીજિયે. અલ્કાબ વ આદાબ હમેશા મુખ્તસર ઔર સાદા લિખિયે, જિસસે ખુલૂસ વ કુરબત મહેસૂસ હો, ઐસે અલ્કાબસે પરહેઝ કીજિયે જિનસે બનાવટ મહેસૂસ હો. અલ્કાબ વ આદાબકે સાથ હી યા અલ્કાબકે નીચે દૂસરી સતરમેં સલામ મસનૂન યા અસ્સલામુ અલૈકુમ લિખિયે, આદાબ, તસ્લીમાત વગૈરહ અલ્ફાઝ ન લિખિયે.

(૬) ગૈર મુસ્લિમકો ખત લિખ રહે હોં તો અસ્સલામુ અલૈકુમ યા સલામ મસનૂન લિખનેકે બજાએ આદાબ વ તસ્લીમાત વગૈરહ જૈસે અલ્ફાઝ લિખિયે.

(૭) અલ્કાબ વ આદાબકે બાદ અપના વો અસલ મતલબ વ મુદઆ લિખિયે જિસ ગર્ઝસે આપ ખત લિખના ચાહતે હૈં. મતલબ ઔર મુદઆકે બાદ ઉસકો અપના તઅલ્લુક ઝાહિર કરનેવાલે અલ્ફાઝકે સાથ અપના નામ લિખકર ખતકો ખતમ કીજિયે. મસલન આપકા ખાદિમ, દુઆકા તાલિબ, ખૈર અંદેશ, દુઆગો, અલ્લાહકી રઝાકા તાલિબ વગૈરહ વગૈરહ.

(૮) ખત નિહાયત સાફ, સાદા ઔર ખૂશખત (અચ્છે હુરૂફમેં) લિખિયે કે આસાનીસે પઢા ઔર સમઝા જા સકે ઔર ઉસકે દિલમેં ઉસકી વકઅત હો.

(૯) ખતમેં નિહાયત શુસ્તા (સાફ), આસાન ઔર સુલ્ઝી હુઈ ઝબાન ઈસ્તેમાલ કીજિયે.

(૧૦) ખત મુખ્તસર લિખિયે ઔર હર બાત ખોલકર વઝાહતસે લિખિયે, મહઝ ઈશારોંસે કામ ન લીજિયે.

(૧૧) પૂરે ખતમેં અલ્કાબ ઔર આદાબસે લેકર ખતમ તક

સામનેવાલેકે મરતબાકા લિહાઝ રખિયે.

(૧૨) નયા પેરેગ્રાફ શુરૂ કરતે વક્ત લફઝકી જગહ છોડ દીજિયે.

(૧૩) ખતમેં હમેશા સંજીદા અંદાઝ રખિયે, ગૈર સંજીદા બાતોંસે પરહેઝ કીજિયે.

(૧૪) ખત કભી ગુસ્સામેં ન લિખિયે ઔર ન કોઈ સખ્ત, સુસ્ત બાત લિખિયે. ખત હમેશા નરમ લેહજેમેં લિખિયે.

(૧૫) આમ ખતમેં કોઈ રાઝકી બાત ન લિખિયે.

(૧૬) જુમ્લેકે આખિરમેં ડેશ (-) ઝરૂર લગાઈયે.

(૧૭) કિસીકા મકતૂબ (યાની ખત) બગૈર ઈજાઝત હરગિઝ ન પઢિયે. યે ઝબરદસ્ત અખ્લાકી ખયાનત હૈ, અલબત્તા ઘરકે બુઝુર્ગોં ઔર સર પરસ્તોંકી ઝિમ્મેદારી હૈ કે વો છોટોંકે ખુતૂત પઢકર ઉનકી તરબિયત ફરમાએં, ઔર ઉનહેં મુનાસિબ મશ્વરે દેં. લડકિયોંકે ખુતૂત પર ખુસૂસી નઝર રખની ચાહિયે.

(૧૮) રિશ્તેદારોં ઔર દોસ્તોંકો ખૈર વ આફિયતકે ખુતૂત બરાબર લિખતે રહિયે.

(૧૯) કોઈ બીમાર હો જાએ, ખુદા ન ખ્વાસ્તા કોઈ હાદસા હો જાએ યા કિસી ઔર મુસીબતમેં કોઈ ફંસ જાએ તો ઉસકો હમદર્દીકા ખત ઝરૂર લિખિયે.

(૨૦) કિસીકે યહાં કોઈ તકરીબ (શાદી) હો, કોઈ અઝીઝ આયા હો, યા ખૂશીકા કોઈ ઔર મૌકા હો તો મુબારકબાદકા ખત ઝરૂર લિખિયે.

(૨૧) ખુતૂત હમેશા નીલી યા સિયાહ (કાલી) રોશનાઈસે લિખ્ખેં, પેન્સિલ યા સુર્ખ (લાલ) રોશનાઈસે હરગિઝ ન લિખિયે.

(૨૨) કોઈ શખ્સ ડાકમેં (પોષ્ટમેં) ડાલનેકે લિયે ખત દે તો નિહાયત ઝિમ્મેદારીકે સાથ બર વક્ત ઝરૂર ડાલ દિયા કીજિયે, લાપરવાહી ઔર તાખીર (દેર) હરગિઝ ન કીજિયે.

(૨૩) ગૈર મુતઅલ્લિક લોગોંકો જવાબ તલબ બાતોંકે લિયે જવાબી કાર્ડ યા ટિકટ ભેજ દિયા કીજિયે.

(૨૪) લિખકર કાટના ચાહેં તો હલ્કે હાથસે ઉસ પર ખત ખીંચ દિયા કીજિયે.

(૨૫) ખતમેં સિર્ફ અપની દિલચસ્પી ઔર અપને હી મતલબકી બાતેં ન લિખિયે, બલ્કે મુખાતબકે જઝબાત વ એહસાસાત ઔર દિલચસ્પિયોંકા ભી ખયાલ રખિયે. સિર્ફ અપને હી મુતઅલ્લિકીનકી ખૈરો આફિયત ન બતાઈયે બલ્કે મુખાતબકે મુતઅલ્લિકીનકી ખૈરો આફિયત ભી માલૂમ કીજિયે ઔર યાદ રખિયે : ખુતૂતમેં ભી કિસીસે ઝિયાદા મુતાલબે ન કીજિયે, ઝિયાદા મુતાલબે કરનેસે આદમીકી વકઅત નહીં રેહતી. આજકલ મોબાઈલ ઔર ફોનકી સહૂલતોંકી વજહસે ખત વ કિતાબતમેં કાફી કમી આઈ હૈ ઐસા ન કીજિયે બલ્કે ખત વ કિતાબતકી આદત રખિયે.

મજનૂંકો મજનૂં ક્યૂં કહા ગયા?

ઈન્સાનમેં શહવાની મુહબ્બત જુનૂનકી હદ તક પૈદા હો જાતી હૈ હત્તાકે વો ઈસ મુહબ્બતમેં પાગલ હો જાતા હૈ. અરબમેં કૈસ નામકા એક આદમી થા. ઉસકો કિસી ઔરતસે તઅલ્લુક હો ગયા. અગરચે વો ઔરત રાતકી તરહ કાલી થી ઔર ઉસકે માં બાપને ભી ઉસકા નામ લયલા રખ દિયા થા લેકિન કૈસ ઉસકી મુહબ્બતમેં દીવાના હો ગયા. સૈયદના હઝરત હસન (રદિ.) કી ખિલાફતકા ઝમાના થા. સૈયદના હસન (રદિ.) ઔર સૈયદના અમીર મુઆવિયા (રદિ.) કી આપસમેં સુલહ હુઈ. હદીસે પાકમેં ભી ઈન દોનોંકે લિયે ફરમાયા ગયા. **ફિઅતૈનિ અઝીમતૈન.** સૈયદના હસન (રદિ.) ને સૈયદના અમીર મુઆવિયા (રદિ.) કે હકમેં ખિલાફતસે દસ્તબરદારીકા (અલગ હોનેકા) એલાન કિયા. અગલે દિન સૈયદના હસન જા રહે થે કે રાસ્તેમેં ઉનકો કૈસ મિલ ગયા. ઉસકો સલામ કિયા, ફિર સૈયદના હસન (રદિ.) ને ફરમાયા, કૈસ! યે મૈંને અચ્છા કિયા હૈ નાં કે મૈંને હુકૂમત ઉનહીંકે સુપુર્દ કર દી હૈ જો ઉસકે ઝિયાદા લાઈક થે. કૈસ ખામોશ રહા. ઉનહોંને ફિર પૂછા. કૈસ! તુમ જવાબ ક્યૂં નહીં દેતે? કૈસ કેહને લગા, જી સચ્ચી બાત તો યે હૈ કે

હુકૂમત લયલાકો સજતી હૈ. યે સુનકર સૈયદના હસન (રદિ.) ને ફરમાયા **અન્ત મજનૂન** (તૂ પાગલ હૈ) ઉસ વક્તસે ઉસકા નામ મજનૂં પડ ગયા. ઉસકા યે નામ ઈતના મશ્હૂર હુવા કે ઉસકે અસલ નામસે બહોત લોગ નાવાકિફ હૈં. મજનૂંકે વાલિદને એક મરતબા ઉસે કહા કે તેરી વજહસે મેરી બડી બદનામી હોતી હૈ. ચલ તુઝે બૈતુલ્લાહ શરીફ લે જાતા હૂં ઔર વહાં જાકર ઈસ તઅલ્લુકસે તૌબા કરાતા હૂં. ચુનાંચે વો અપને વાલિદકે સાથ મકામે ઈબ્રાહીમ પર પહોંચ ગયા. વહાં ખડે હોકર ઉસકે વાલિદને ઉસસે કહા કે અબ દુઆ કરો કે અય અલ્લાહ! મૈં લયલાકી મુહબ્બતસે તૌબા કરતા હૂં. ઉસને વાલિદકે કેહને પર હાથ તો ઉઠા લિયે મગર દુઆ કરતે હુએ કેહને લગા :

ઈલાહી તુબ્તુ મિન કુલ્લિલ્ મઆસી
વલા કિન્ હુબ્બ લૈલા લા અતૂબુ

(અય અલ્લાહ! મૈં સબ ગુનાહોંસે તૌબા કરતા હૂં લેકિન લયલાકી મુહબ્બતસે તૌબા નહીં કરતા હૂં).

એક આદમીને સોચા કે લયલાકા બડા નામ સુના હૈ, ઝરા દેખૂં તો સહી કે વો હૂર પરી કૌનસી હૈ જિસકી મજનૂંકે સાથ ઈતની બાતેં મશ્હૂર હૈં. ઉસને દેખા તો વો આમ ઔરતોંસે ભી ગઈ ગુઝરી થી. લિહાઝા ઉસને દેખતે હી ઉસસે કહા :

અઝદ ગર ખૂબાં તૂ અફઝૂં નેસ્તી

(અય ખાતૂન! ક્યા બાત હૈ કે તૂ દૂસરી હસીન ઔરતોંસે બઢ્હી હુઈ તો નહીં હૈ)

વો કેહને લગી? ગુફ્ત ખામોશ ચૂં તૂ મજનૂં નેસ્તી.

(ઉસને કહા તૂ ચુપ હો જા ક્યૂંકે તૂ મજનૂં નહીં હૈ) યાની અગર તૂ મુઝે મજનૂંકી નઝરસે દેખેગા તો સારી દુનિયાકી હસીન ઔરતોંસે ઝિયાદા મૈં તુઝે હસીન નઝર આઉંગી. ઐસી મુહબ્બતકો મુહબ્બત નહીં કેહતે, બલ્કે પાગલપન કેહતે હૈં. એક દફા મજનૂં કુત્તેકો બૈઠા ચૂમ રહા થા, કિસીને કહા, અરે મજનૂં! તૂ કુત્તેકો ચૂમ રહા હૈ. કેહને લગા, હાં મૈં ઉસે ઈસ લિયે ચૂમ રહા હૂં કે યે ઉસ દયારસે હોકર આયા હૈ જહાં લયલા રેહતી હૈ.

શયતાનકે છ હથિયાર

શયતાન મુખ્તલિફ તરીકોંસે ફિતનામેં ડાલતા હૈ. (૧) ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે યે સબસે પેહલે ઈન્સાનકો તાઆતસે રોકતા હૈ. યાની ઈન્સાનકે દિલસે તાઆતકી અહમિય્યત નિકાલ દેતા હૈ જિસકી વજહસે બંદા કેહતા હૈ કે અચ્છા, મૈં નમાઝ પઢ લૂંગા, હાલાંકે દિલમેં પઢનેકી નિય્યત નહીં હોતી. (૨) અગર ઈન્સાન શયતાનકે કેહનેસે ભી નેકીસે ન રૂકે ઔર વો નિય્યત કર લે કે મુઝે યે નેકી કરની હૈ તો ફિર વો દૂસરા હથિયાર ઈસ્તેમાલ કરતા હૈ કે વો ઉસ નેક કામકો ટાલનેકી કોશિશ કરતા હૈ. મસલન કિસીકે દિલમેં યે બાત આઈ કે મૈં તૌબા કર લેતા હૂં તો યે ઉસકે દિલમેં ડાલતા હૈ કે અચ્છા, ફિર કલસે તૌબા કર લેના, કિસીકે દિલમેં યે બાત આઈ કે મૈં નમાઝ પઢૂંગા તો કેહતા હૈ કે કલસે નમાઝ શુરૂ કર દેના. યૂં શયતાન ઉસે નેકીકે કામસે ટાલનેકી કોશિશ કરતા હૈ, ઔર યાદ રખ્ખેં કે જો કામ ટાલ દિયા જાતા હૈ વો કામ ટલ જાયા કરતા હૈ. (૩) અગર કોઈ બંદા શયતાનકે ઉકસાને પર ભી નેક કામ કરનેસે ન ટલે ઔર વો કહે કે મુઝે યે કામ કરના હૈ તો ફિર વો દિલમેં ડાલતા હૈ કે જલ્દી કર લો. મસલન કિસી જગહ પર ખાના ભી ખાના હો ઔર નમાઝ ભી પઢની હો તો દિલમેં ડાલતા હૈ કે જલ્દીસે નમાઝ પઢ લે ફિર ખાના ખાના. નહીં ભઈ નહીં, બલ્કે યૂં કેહના ચાહિયે કે ભઈ! જલ્દી જલ્દી ખાના ખાલો, ફિર તસલ્લીસે નમાઝ પઢ લેંગે. (૪) અગર કોઈ આદમી જલ્દીમેં કોઈ નેક કામ કર લેતા હૈ તો ફિર વો ઉસમેં રિયા કરવાતા હૈ ઔર યૂં વો રિયાકે ઝરીએ ઉસકે કિયે હુએ અમલકો બરબાદ કરવાતા હૈ. વો દિલમેં સોચને લગતા હૈ કે ઝરા દૂસરે ભી દેખ લેં કે મૈં કૈસા નેક અમલ કર રહા હૂં. (૫) અગર ઉસમેં કામ કરતે વક્ત રિયા પૈદા ન હો તો વો ઉસકે દિલમેં ઉજ્બ (ઘમંડ) ડાલતા હૈ ઔર વો સોચતા હૈ કે મૈં દૂસરોંસે બેહતર હૂં. મસલન યે કેહતા હૈ કે મૈં તો ફિર ભી નમાઝ પઢ લેતા હૂં લેકિન ફલાં તો નમાઝ હી નહીં પઢતા. વો સમઝતા હૈ કે મૈં તો આખિર પઢા લિખ્ખા હૂં, હાફિઝ હૂં, કારી હૂં, આલિમ હૂં, ઔર મૈંને ઈતને હજ કિયે હૈં. જબ ઈસ તરહ ઉસમેં

તકબ્બુર આ જાતા હૈ તો યેહી ઉજ્બ ઉસકી બરબાદીકા સબબ બન જાતા હૈ. (૬) અગર ઉસકે દિલમેં ઉજ્બ ભી પૈદા ન હો તો વો આખરી હથિયાર યે ઈસ્તેમાલ કરતા હૈ કે વો ઉસકે દિલમેં શોહરતકી તમન્ના પૈદા કર દેતા હૈ. વો ઝબાનસે શોહરત પસંદીકી બાતેં નહીં કરેગા બલ્કે ઉસકે દિલમેં યે બાત હોગી કે લોગ મેરી તા'રીફેં કરેં ઔર જબ લોગ ઉસકી તા'રીફ કરેંગે તો વો ખૂશ હોગા. શયતાન ઈન છ હથકંડોંસે ઈન્સાનકે નેક આ'માલ બરબાદ કર દેતા હૈ.

પાંચ ચીઝોંમેં જલ્દ બાઝી જાઈઝ હૈ

(૧) જબ લડકી જવાન હો જાએ તો જિતની જલ્દી ઉસકા રિશ્તા મિલ સકે ઉતના અચ્છા હૈ, જબ મિલ જાએ તો ફિર ઉસકી શાદીમેં જલ્દી કરની ચાહિયે. (૨) અગર કિસીકે ઝિમ્મે કર્ઝ હો તો ઉસ કર્ઝકો અદા કરનેમેં જલ્દી કરની ચાહિયે. (૩) જબ કોઈ બંદા ફૌત હો જાએ તો ઉસ મર્હૂમકો દફન કરનેમેં જલ્દી કરની ચાહિયે. (૪) જબ કોઈ મહેમાન આ જાએ તો ઉસકી મહેમાન નવાઝીમેં જલ્દી કરની ચાહિયે. હમને એશિયાકી બીચકી રિયાસતોંમેં દેખા હૈ કે જૈસે હી મહેમાન ઘરમેં આતા હૈ તો વો ફૌરન કમ અઝ કમ પાની તો ઝરૂર હી મહેમાનકે સામને રખ દેતે હૈં. ઉસકે બાદ મશરૂબાત (શરબત) ઔર ખાને પેશ કિયે જાતે હૈં. યાદ રખ્ખેં કે પાની પિલાના ભી મહેમાન નવાઝીમેં શામિલ હૈ લિહાઝા જિસને મહેમાનકે સામને પાનીકા કટોરા ભરકર રખ દિયા ઉસને ગોયા મહેમાન નવાઝી કર લી. (૫) જબ કોઈ ગુનાહ સરઝદ હો જાએ તો ઉસસે તૌબા કરનેમેં જલ્દી કરની ચાહિયે.

તહજ્જુદકે લિયે તૌફીકકી દુઆ

જબ યે ઉમ્મત રાતોંકો રોયા કરતી થી તો દિનકો હંસા કરતી થી.

એક નુક્તા ઝહનમેં રખ લીજિયે કે અગર આપ થકે હુએ હૈં. નીંદ ગાલિબ હૈ ઔર ઉઠ નહીં સકતે, તો કઈ મરતબા ઈન્સાનકી રાતમેં આંખ ખુલતી હૈ. કિસી તકાઝેકી વજહસે કરવટ લેતે હુએ આંખ ઝરૂર ખુલતી હૈ.

જિન હઝરાતકો તહજ્જુદકી તૌફીક નહીં મિલતી વો જબ કરવટ લેનેકે લિયે બેદાર હોં તો ઉસકે એક લમ્હામેં અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતસે તહજ્જુદકી તૌફીકકી દુઆ ઝરૂર માંગ લિયા કરેં. યે એક છોટીસી બાત હૈ લેકિન ઉસકા આપકો યે ફાઈદા હોગા કે ઉસ લમ્હેકી માંગી હુઈ દુઆ ભી આપકો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકા મકબૂલ બના દેગી. હમારે મશાઈખ તો યહાં તક ફરમાતે હૈં કે જો ઔરતેં ફજરકી અઝાનસે પેહલે ઉઠકર ઘરોંકો સાફ કરતી હૈં યા ચાયં બના લેતી હૈં વો ભી અલ્લાહકી રહમતસે ફાઈદા પા લેતી હૈં.

લફ્ઝ "જનાબ" કિસી ઝમાનેમેં ગાલી હોતી થી

ઉર્દૂ ઝબાનકે કુછ અલ્ફાઝ ઐસે હૈં કે ઉનકા હર હર હર્ફ બડા માઅના વાલા હોતા હૈ. મિસાલકે તૌર પર એક જગહ પર કુછ અંગ્રેજી પળ્હે હુએ લોગ થે. વો દીની તલબાકો બહોત તંગ કરતે થે. વો અરબી મદારિસકે તલબાકો કભી કુરબાનીકા મેંઢા કેહતે, કભી કુછ કેહતે, કભી કુછ કેહતે. એક દિન વો સબ તલબા મિલ બૈઠે ઔર કેહને લગે કે અંગ્રેજી પળ્હે હુએ લોગોંકે લિયે કોઈ ઐસા લફ્ઝ બનાએં જિસમેં ઉનકી સારી સિફાત આ જાએં. ઉનહોંને એક દૂસરેસે કહા કે ઉનમેં હોતા ક્યા હૈ. એકને કહા કે ઉનમેં બડી જહાલત હોતી હૈ. દૂસરેને કહા કે યે લોગ બડે નાલાઈક હોતે હૈં. તીસરેને કહા કે યે બડે અહમક (નાદાન) હોતે હૈં. ચોથેને કહા કે યે તો બડે બેવકૂફ હોતે હૈં. ઉસકે બાદ ઉનહોંને કહા કે યે સબ બાતેં ઠીક હૈં, હમ ઈન ચારોં અલ્ફાઝકે પેહલે હર્ફકો લેકર એક લફ્ઝ બનાતે હૈં. ચુનાંચે ઉનહોંને એક લફ્ઝ બનાયા "જનાબ" જીમસે જાહિલ, નૂનસે નાલાઈક, અલિફસે અહમક, બાસે બેવકૂફ. ઉસકે બાદ ઉનહોંને હર અંગ્રેજી પળ્હે હુએકો જનાબ કેહના શુરૂ કર દિયા. યે લફ્ઝ ઐસા મશ્હૂર હુવા કે આજ કિસીકો પતા હી નહીં કે યે બના કૈસે થા. સબ એક દૂસરેકો જનાબ કેહતે ફિરતે હૈં. આજ લોગોંમેં જનાબકે માઅના "બારગાહ" મશ્હૂર હૈ. જૈસાકે હઝરતકે માઅના બારગાહ હૈ. જનાબ ઔર હઝરત યે દોનોં અલ્ફાઝ એ'ઝાઝી બન ગયે હૈં. અલ્લાહકા શુક્ર હૈ કે આજકલ

અંગ્રેજી પળ્હે લિખ્ખે ભી ખૂબ દીનદારીમેં આગે બળ્હ રહે હૈં. અલ્લાહુમ્મ ઝિદ્ ફઝિદ. (ખુત્બાતે ફકીર, જિલ્દ ૯, સફા ૧૯)

એક ઔરતકા દિલ ટૂટા, રોઈ, સોઈ આપ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત હો ગઈ

કિતાબોંમેં એક અજીબ વાકિઆ લિંખ્ખા હૈ કે એક ઔરત નિહાયત હી પાકદામન ઔર નેક થી. વો ચાહતી થી કે મુઝે નબીએ અકરમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત નસીબ હો. વો દુરૂદ શરીફ ભી બહોત પળ્હતી થી લેકિન ઝિયારત નહીં હોતી થી. ઉનકે ખાવિંદ બડે અલ્લાહ વાલે થે. એક દિન ઉનહોંને અપને ખાવિંદસે અપની યેહી તમન્ના ઝાહિર કી કે મેરા દિલ તો ચાહતા હૈ કે મુઝે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત નસીબ હો, લેકિન કભી યે શર્ફ નસીબ નહીં હુવા, ઈસ લિયે આપ મુઝે કોઈ અમલ હી બતા દેં જિસકે કરનેસે મૈં ખ્વાબમેં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારતકી સઆદત હાસિલ કર લૂં. ઉનહોંને કહા કે મૈં આપકો અમલ તો બતાઉંગા લેકિન આપકો મેરી બાત માનના પડેગી. વો કેહને લગી કે આપ મુઝે જો બાત કહેંગે મૈં વો માનૂંગી. વો કેહને લગે કે અચ્છા તુમ બન સંવરકર દુલહનકી તરહ તૈયાર હો જાઓ. ઉસને કહા, બહોત અચ્છા. ચુનાંચે ઉસને ગુસલ કિયા, દુલહનવાલે કપડે પેહને, ઝેવર પેહને ઔર દુલહનકી તરહ બન સંવરકર બૈઠ ગઈ, જબ વો દુલહનકી તરહ બન સંવરકર બૈઠ ગઈ તો વો સાહબ ઉનકે ભાઈકે ઘર ચલે ગયે ઔર જાકર ઉસસે કહા કે દેખો, મેરી કિતની ઉમર હો ચુકી હૈ ઔર અપની બહેનકો દેખો કે વો ક્યા બનકર બૈઠી હુઈ હૈ. જબ ભાઈ ઘર આયા, ઔર ઉસને અપની બહેનકો દુલહનકે કપડોંમેં દેખા તો ઉસને ઉસે ડાંટના શુરૂ કિયા કે તુમકો શરમ નહીં આતી, ક્યા યે ઉમર દુલહન બનનેકી હૈ, તુમહારે બાલ સફેદ હો ચુકે હૈં, તુમહારી કમર સીધી નહીં હોતી, ઔર બીસ સાલકી લડકી બનકર બૈઠી હુઈ હો. અબ જબ ભાઈને ડાંટ પિલાઈ તો ઉસકા દિલ ટૂટા ઔર ઉસને રોના શુરૂ કર દિયા. હત્તાકે વો રોતે રોતે સો ગઈ, અલ્લાહકી

શાન દેખિયે કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઉસે ઉસી નીંદમેં અપને મહેબૂબ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત કરવા દી. વો ઝિયારત કરનેકે બાદ બડી ખૂશ હુઈ, લેકિન ખાવિંદસે પૂછને લગી કે આપને વો અમલ બતાયા હી નહીં જો આપને કહા થા ઔર મુઝે ઝિયારત તો વૈસે હી હો ગઈ હૈ. વો કેહને લગે, અલ્લાહકી બંદી! યેહી અમલ થા, ક્યૂંકે મૈંને તેરી ઝિંદગી પર ગૌર કિયા, મુઝે તેરે અંદર હર નેકી નઝર આઈ, તેરી ઝિંદગી શરીઅત વ સુન્નતકે મુતાબિક નઝર આઈ, અલબત્તા મૈંને યે મહેસૂસ કિયા હૈ કે મૈં ચૂંકે આપસે પ્યાર મુહબ્બતકી ઝિંદગી ગુઝારતા હૂં ઈસ લિયે આપકા દિલ કભી નહીં ટૂટા, ઈસ વજહસે મૈંને સોચા કે જબ આપકા દિલ ટૂટેગા તો અલ્લાહ તઆલાકી રહમત ઉતરેગી ઔર આપકી તમન્નાકો પૂરા કર દિયા જાએગા. ઈસી લિયે તો મૈંને એક તરફ આપકો દુલહનકી તરહ બન સંવરકર બૈઠનેકો કહા ઔર દૂસરી તરફ આપકે ભાઈકો બુલાકર લે આયા, ઉસને આકર આપકો ડાંટ પિલાઈ જિસકી વજહસે આપકા દિલ ટૂટા ઔર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી ઐસી રહમત ઉતરી કે ઉસને આપકો અપને મહેબૂબ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત કરવા દી. અલ્લાહુ અકબર.

મુન્તખબ અશ્આર

દિલકી મેહરાબોં પે લિખ્ખી હૈં વફાકી આયતેં
દેખતે તો હૈં બઝાહિર ઉનકો પઢતા કૌન હૈ
મુહબ્બતકે મુસાફિરકી મહક સદિયોં નહીં જાતી
યહાંસે કૌન ગુઝરા હૈ યે રસ્તા બોલ દેતા હૈ
કશાં કશાં વો મેરે દિલ પે છાએ જાતે હૈં
ભુલા રહા હૂં મગર યાદ આએ જાતે હૈં
ચિરાગોંકો લહૂ દેના પડેગા
અંધેરોંકી હુકૂમત હો રહી હૈ
મુઝમેં બુરાઈયાં તૂ બરાબર તલાશ કર
લેકિન કમી કુછ અપને ભી અંદર તલાશ કર

ઉનહેં ક્યા ખૌફ તૂફાનોંકા હોગા
જો તૂફાનોંમેં પાલે જા રહે હૈં

અબૂ ઝર (રદિ.) કા ઈમાન અફરોઝ વાકિઆ

મેરા કફન વો દે જિસને હુકૂમતે ઉસમાનીમેં નોકરી ન કી હો

હઝરત અબૂ ઝર ગિફારી (રદિ.) જંગલમેં રેહતે થે, મૌતકા વક્ત આ ગયા, ઉન દિનોં વહાં કોઈ નહીં થા, સિર્ફ હજકે દિનોંમેં ઈરાકકે હાજી વહાંસે જાતે થે, ઉસ વક્ત હજકા મોસમ નહીં થા, ઉનકી સિર્ફ એક બીવી ઔર એક બેટી થી, અબ ઉનકો કફન દફન કૌન કરેગા, ગુસલ કૌન દેગા, જનાઝા કૌન પઢેગા, કબર કૌન ખોદેગા? બીવી કેહને લગી કે અબ ક્યા બનેગા હમારા, તુમહારા મસ્અલા યે હો ગયા, હમ ક્યા કરેં? તો કેહને લગે મા કઝબ્તુ મા કુઝિબ્તુ. ન તુમસે ઝૂઠ કહૂંગા, ન મુઝસે ઝૂઠ કહા ગયા. મૈં એક મહેફિલમેં બૈઠા થા, મેરે આકાને ફરમાયા કે તુમમેંસે એક આદમી ઐસા હૈ, અકેલા મરેગા, અકેલા ઉઠેગા, જનાઝા મુસલમાનોંકી એક જમાઅત પઢેગી, જિતને આદમી ઉસ મહેફિલમેં થે, વો સારે મર ગયે શહેરોંમેં, મૈં અકેલા બચ ગયા હૂં જંગલમેં, માલૂમ નહીં કૌન આએગા, કહાંસે આએગા, ઔર ખબર સચ્ચી હૈ, લિહાઝા ગમ ન કરો, મેરા જનાઝા પઢને કોઈ આએગા. યે તકવાકી ઐસી નિશાની હૈ કે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કા ઈલ્મ ઉનકે દિલોંમેં ઉતરા હુવા થા, દેખો બમ્બઈકે બાઝાર વાલોંસે પૂછો કે અલ્લાહકા દીન ક્યા કેહતા હૈ? ઉસ તિજારતમેં તુમહેં પતા હૈ? કિસ તરીકાસે યે કારોબાર ચલાયા જાએગા કે અલ્લાહ ઔર ઉસકા હબીબ નારાઝ ન હો જાએ, કોઈ

નહીં બતા સકતા, ઈસી તરહ ઝમીનદારોંસે પૂછ લો, તો ભાઈ! કિસ તરહ ઝમીનદારી કરની હૈ? કે અલ્લાહ ઔર ઉસકા રસૂલ રાઝી હો જાએ ઔર નારાઝ ન હો, જો સારે તાજિર કર રહે હૈં વો યે ભી કર રહા હૈ, યે ઝૂઠ બોલ રહા હૈ, ઔર વો ભી ઝૂઠ બોલ રહે હૈં, વો સૂદ પે ચલ રહા હૈ, યે ભી સૂદ પર ચલ રહે હૈં, લેકિન અબૂ ઝર ગિફારી (રદિ.) પર એક દિન ગુઝર ગયા, દૂસરા દિન ગુઝર ગયા, તીસરે દિન ઉન પર મૌતકે આસાર આ ગયે, બેટીકો બુલાયા કે બેટી! આજ મહેમાન ઝરૂર આએંગે મેરે જનાઝેમેં! રોટી પકાઓ તાકે મહેમાનોંકી ખિદમતમેં કમી ન આએ, મૈં ઝરૂર મર જાઉંગા, ઉનકો ખાના પકાનેમેં લગા દિયા ઔર બીવીસે કહા કે તૂ જા રાસ્તેમેં બૈઠ, કોઈ ન કોઈ ઝરૂર આએગા, વો જાકર બૈઠ ગઈ રાસ્તેમેં, અલ્લાહુ અકબર! કાફી વક્ત ગુઝર ગયા, ઉમ્મીદ નાઉમ્મીદીમેં બદલ ગઈ કે અચાનક ઈરાકકી સડકસે ગુબાર ઉઠતા હુવા નઝર આયા, જબ ગુબારકા પરદા ફટા તો બીસ (૨૦) ઊંટનિયોંકે સવાર નમૂદાર હુએ. ઉનકી બીવીને સામનેસે ખડે હોકર ઈશારા કિયા, જબ ઉનહોંને ઔરતકો જંગલ ઔર તન્હાઈમેં દેખા તો અપની સવારિયાં મોડ લીં, તો ઉસ ઔરતને કહા કે એક અલ્લાહકા બંદા મર રહા હૈ, ઉસકા જનાઝા પઢ લો તો તુમહેં સવાબ મિલેગા, ઉનહોંને કહા કે વો કૌન હૈ? કહા કે અલ્લાહકે હબીબકા સાથી અબૂ ઝર ગિફારી (રદિ.) હૈ. સારે યકદમ રોને લગે ઔર કહા, હમારે માં બાપ અબૂ ઝર (રદિ.) પર કુરબાન. યે અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) થે ઔર ઉનકે ૧૯ સાથી. ગૈબી નિઝામ કૈસે ચલા કે હઝરત ઉસમાન (રદિ.) હજ પર પહોંચે હુએ હૈં, હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) સે મશ્વરા તલબ કોઈ ચીઝ થી, તો ઉનસે કહેલવા ભેજા કે બૈઠે હો તો ખડે હો જાઓ ઔર ખડે હો તો ચલ પડો, હર હાલમેં મક્કા આકર મુઝસે મિલો, તુમસે મશ્વરા કરના હૈ, હજ મિલે યા ન મિલે ઉસકી ફિક્ર ન કરો, લેકિન ફૌરન મક્કા પહોંચ જાઓ. ઝાહિરી સબબ તો યે બના લેકિન અંદરકા સબબ અબૂ ઝર ગિફારી (રદિ.) કા જનાઝા બના કે ઉનકા જનાઝા કૌન આકર પઢેગા? ઉન હઝરાતને ઉમરેકા એહરામ બાંધા હુવા થા, તો યે હઝરાત સવારિયોંસે ઉતરે ઔર દૌડતે હુએ આએ. અબૂ ઝર (રદિ.) ઉસી

ઈત્મીનાનમેં હૈં. પેહલે હી પતા થા કે કોઈ આએગા, લેકિન અબૂ ઝર (રદિ.) તકવાકે ઈતને બડે મકામ પર પહોંચે હુએ હૈં કે ફરમાંતે હૈં, જિસને ઉસમાન (રદિ.) કી હુકૂમતકી નોકરી કી હો વો મુઝે કફન ન દે. ઈન ૧૯ મેંસે હર એકને હુકૂમતમેં મુલાઝિમત કી થી, અલબત્તા ઉનમેંસે એક નૌજવાન ખડે હુએ કે મૈંને આજ તક હુકૂમતકી નોકરી નહીં કી હૈ ઔર એહરામ ભી મૈંને અપને હાથસે બનાયા હૈ, કહા બસ ઠીક હૈ તૂ મેરા સારા ઈન્તિઝામ કરેગા. ફિર ઉનકા ઈન્તિકાલ હો ગયા, યે સારે ઉનકો દફન કરકે ચલને લગે, બેટીને અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) સે કહા કે અય ચચા ખાના તૈયાર હૈ. કહા યે ખાના પેહલેસે કૈસે તૈયાર હો ગયા. કહા મેરે બાબાને કહા થા કે આજ મેરે મહેમાન આએંગે મેરા જનાઝા પઢનેકે લિયે, ઉનકી ખિદમતમેં ગફલત ન હો, ઈસ લિયે પેહલેસે ખાના તૈયાર કરકે રખ્ખા. અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ને ફરમાયા, વાહ રે વાહ! અબૂ ઝર (રદિ.) ઝિંદા ભી સખી ઔર મરકર ભી સખી.

નોટ :- યે કિસ્સા અબૂ ઝર (રદિ.) કા મુખ્તલિફ અલ્ફાઝસે અકસર તારીખી કિતાબોંમેં મૌજૂદ હૈ.

(દેખિયે. સિયરૂસ્સહાબા, અસદુલ ગાબહ, હયાતુસ્સહાબા)

એક ઔરતકા હુસ્ને ઈન્તિખાબ

હજ્જાજકે દરબારમેં કેસ આયા, તીન આદમી થે, ઉનકે કત્લકા હુકમ દિયા, એક ઔરત ભી સાથ થી, ઉસને કહા છોડ દે, તેરી બડી મહેરબાની હોગી.

હજ્જાજ કેહને લગા, તીનોંમેંસે એક ચુન લે (ઉસ એકકો છોડૂંગા, બાકી દોકો કત્લ કરૂંગા) એક બેટા થા, એક ખાવિંદ થા, એક ભાઈ થા. ઔરતને કહા, ખાવિંદ દૂસરા ભી મિલ જાએગા, બચ્ચે ઔર ભી પૈદા હો જાએંગે, મેરે માં બાપ મર ગયે, ભાઈ અબ કોઈ નહીં મિલેગા, મેરા ભાઈ છોડ દે, બાકી સબકો કત્લ કર દે.

હજ્જાજને કહા, મૈં તેરે હુસ્ને ઈન્તિખાબ પર તીનોંકો છોડતા હૂં.
(ઈસ્લાહી વાકિઆત, સફા ૧૩૪)

દો ઔરતોંકા અજીબ વાકિઆ

એક બુઝુર્ગ હૈં, ઉનકા નામ હૈ હાશિમ (રહ.). વો કેહતે હૈં મૈં સફરમેં થા તો મૈં એક ખૈમેમેં ઉતરા, મુઝે ભૂખ લગી હુઈ થી, ઉસ ખૈમેમેં એક ઔરત બૈઠી હુઈ થી, મૈંને કહા કે બહેન ભૂખ લગી હૈ ખાના મિલ જાએગા? કેહને લગી કે મૈં મુસાફિરોંકે લિયે ખાના પકાને બૈઠી હૂં? જા અપના રાસ્તા લે. કેહને લગે કે ભૂખ ઐસી થી કે મૈં ઉઠ ન સકા, મૈંને સોચા કે યહીં સસ્તાકર (આરામ કરકે) ચલા જાઉંગા. ઈતનેમેં ઉસકા ખાવિંદ આ ગયા. ઉસને મુઝે દેખા ઔર કહા.

મરહબા કૌન હૈં?

કહા, મૈં મુસાફિર હૂં.

ખાના ખાયા?

નહીં ખાયા.

ક્યૂં?

માંગા થા લેકિન મિલા નહીં.

ઉસને અપની બીવીસે કહા, ઝાલિમ તૂને ઉસે ખાના હી ન ખિલાયા, ઉસને કહા કે મૈં કોઈ મુસાફિરોંકે લિયે બૈઠી હૂં? મુસાફિરોંકો ખિલા ખિલાકર અપના ઘર ખાલી કર લૂં.

ઐસી બદ અખ્લાકીમેં ખાવિંદને બીવીસે કોઈ બદ તમીઝી નહીં કી. કહા કે અલ્લાહ તુઝે હિદાયત દે. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે બેહતરીન મર્દ વો હૈ જો બીવીકે સાથ અચ્છા સુલૂક કરે. ઉનહોંને કહા, અચ્છા તૂ અપના ઘર ભર લે, ફિર ઉસને બકરી ઝબહ કી, ઉસકો કાટા ઔર ગોશ્ત બનાયા, પકાયા, ખિલાયા, ઔર સાથ હી મઅઝિરત ભી કી ઔર ઉનકો રવાના કિયા, ચલતે ચલતે આગે એક

જગહ પહોંચે, અગલી મંઝિલ પર ભી એક ખૈમા આયા વહાં પડાવ ડાલા તો એક ઔરત બૈઠી થી, કહા બહેન મુસાફિર હૂં ખાના મિલ જાએગા? ઉસને કહા મરહબા, અલ્લાહકી રહમત આ ગઈ, અલ્લાહકી બરકત આ ગઈ, અબ મૈં આપકો સચ બતાઉં. કિસી ઝમાનેમેં બુઢિયાં, દાદિયાં, કોઈ મહેમાન આતા તો વો ખૂશ હોકર કેહતીં, અલ્લાહકી બરકત આ ગઈ, નોકરાનિયોંકો હટાકર ખૂદ કામ કરના શુરૂ કર દેતીં. ઔર અબ જબ સારી સહૂલતેં હૈં ઉસ વક્ત યે કેહતી હૈં કે યે બેવક્ત આ ગયા, ઉનકો વક્તકા એહસાસ નહીં હોતા, ઔર આ જાતે હૈં. તો ઉસ ખાતૂનને કહા માશા અલ્લાહ મહેમાન આ ગયા, બરકત આ ગઈ, જલ્દીસે બકરી ઝબહ કી, પકાઈ ઔર પકાકર ઉસકે સામને રખ્ખી તો ઉસ પર ઉસકા ખાવિંદ આ ગયા.

ઉસને કહા કૌન હૈ તૂ?

કહા જી મૈં મહેમાન હૂં.

યે અંગૂઠી કહાંસે લી?

જી આપકી બેગમને દી.

તો ઉસને અપની બેગમ પર ચઢાઈ કર દી. તુઝે શરમ નહીં આતી, મહેમાનોંકો ખિલાકર મેરા ઘર ખાલી કર દેગી. તો ઉનકો હંસી આ ગઈ, ઝોરસે કેહકહા લગાયા તો વો કેહને લગા ક્યૂં હંસતે હો? કેહને લગે કે પીછે ઉસકા ઉલ્ટા દેખા થા, કેહને લગા કે જાનતે ભી હો વો કૌન હૈ? કહા કે વો મેરી બહેન હૈ યે ઉસકી બહેન હૈ. યાની એક ભાઈ બહેન બખીલ, એક ભાઈ બહેન સખી. (ઈસ્લાહી વાકિઆત, સફા ૧૩૫)

એક ઔરતને દીવારકે સાથ જવાની ગુઝાર દી

ફરોખ તાબેઈનમેંસે હૈં, બીવી હામિલા થી, કેહને લગે અલ્લાહકે રાસ્તામેં જાનેકી આવાઝ લગ રહી હૈ, ચિલ્લા ન જાઉં? બીવી કેહને લગી મૈં તો હામિલા હૂં, મેરા ક્યા બનેગા? કહા તૂ ઔર તેરા હમલ અલ્લાહકે

હવાલે. ઉનકો તીસ હઝાર દિરહમ દેકર ગયે કે યે તૂ ખર્ચા રખ ઔર મૈં અલ્લાહકે રાસ્તેમેં જાતા હૂં. કિતની ખિઝાએં ઔર બહારેં આઈં ઔર કિતને દિન સુબહસે શામમેં બદલે, શામ ઢલકર સુબહમેં બદલી, મગર ફરોખ ન આયા, દો, તીન, ચાર, પાંચ, દસ, બીસ, પચીસ, સત્તાઈસ, ઉન્નીસ તીસ સાલ ગુઝર ગયે, એક ઔરતને દીવારકે સાથ જવાની ગુઝાર દી. ફરોખ લૌટકર ન આયા, તીસ સાલ ગુઝર ગયે, એક દિન એક બડે મિયાં મદીનેકી ગલિયોંમેં દાખિલ હુએ, પરાગંદા શિકસ્તા હાલ, બુઢાપેકે આસાર ઔર અપને ઘોડે પે ચલે આ રહે હૈં, તીસ બરસમેં તો એક નસલ ખતમ હો જાતી હૈ, અબ યે પરેશાન હૈં કોઈ મુઝે પહેચાનેગા કે નહીં પહેચાનેગા? વો મર ગઈ યા ઝિંદા હૈ? ક્યા હુવા? ક્યા બના? ઘર વોહી હૈ કે બદલ ગયા? ઉનહીં પરેશાનિયોંમેં ગલતાં વ પેચાં (યાની પરેશાન) ઘરકે દરવાઝે પર પહોંચે. પહેચાના કે વોહી હૈ. અંદર જો દાખિલ હુએ તો ઘોડેકી આવાઝ, અપની આવાઝ, હથિયારોંકી આવાઝ, બેટા બેદાર હો ગયા, દેખા તો એક બડે મિયાં ચાંદકી ચાંદનીમેં ખડે હુએ હૈં. તો એક દમ ઝપટે ઔર ઉસ પર લપકે ઔર ગિરેબાનસે પકડા, જાનકે દુશ્મન! તુઝે શરમ નહીં આઈ, બુઢાપેમેં મુસલમાનકે ઘરમેં બગૈર ઈજાઝત દાખિલ હુએ હો? એક દમ ઝટકા દિયા, ઝિન્ઝોડા, વો ડરસે ઘભરા ગયે, વો સમઝે કે શાયદ મૈં ગલત ઘરમેં આ ગયા હૂં, મેરા ઘર બિક ગયા, કોઈ ઔર ઈસમેં આ ગયા, કેહને લગે બેટા! મઆફ કરના, ગલતી હો ગઈ, મૈં સમઝા મેરા હી ઘર હૈ, તો ઉનકો ગુસ્સા ચઢ આયા, કેહને લગે અચ્છા, એક ગલતી કી, ઔર અબ ઘર હોનેકા દાવા ભી, ચલો મૈં અભી તુઝે કાઝીકે પાસ લે ચલતા હૂં, તેરે લિયે વો સઝા તજવીઝ કરેગા, અબ વો ચઢ રહે હૈં ઔર યે દબ રહે હૈં, ઈધર બુઢાપા, ઉધર જવાની, ઈધર સફરોંને માર દિયા, હડિયાં ખોખલી હો ગઈ, ઔર ફિર શક ભી હૈ કે પતા નહીં મેરા ઘર હૈ યા કિસી ઔરકા? ઈસી કશમકશમેં ઉપરસે માં કી આંખ ખુલી, ઉસને ખિડકીસે દેખા તો ફરોખકા ચેહરા બીવીકી તરફ ઔર બેટેકી પુશ્ત બીવીકી તરફ, તો તીસ સાલકે દરીચે ખુલ ગયે, ઔર બુઢાપેકી ઝડિયોંમેંસે ફરોખકા ચમકતા ચેહરા

નઝર આને લગા ઔર ઉસકી એક ચીંખ નિકલી, અય રબીઆ! ઔર રબીઆકે તો પાંવ તલેસે ઝમીન નિકલ ગઈ, યે મેરી માં કો ક્યા હુવા? દેખા તો ઉપર ખડી હુઈ, અય રબીઆ!

ક્યા હુવા માં?

કૌન હૈ?

પતા નહીં!

અય ઝાલિમ! બાપસે લડ પડા, તેરા બાપ હૈ, જિસકે લિયે તેરી માંકી જવાની ગુઝર ગઈ, ઔર ઉસકી રાત દિનમેં ઢલ ગઈ, બાલ જિસકે ચાંદી બન ગયે, યે વો હૈ તેરા બાપ! જિસકે લિયે મૈંને સારી ઝિંદગી કાટ દી. રબીઆ રો દિયે, મઆફી નામે હો રહે હૈં, રાત કારગુઝારીમેં ગુઝર ગઈ, ફજરકી અઝાન પે ઉઠે, કેહને લગે રબીઆ કહાં હૈ? કહા વો તો અઝાનસે પેહલે ચલા જાતા હૈ, યે ગયે તો નમાઝ હો ચુકી થી. અપની નમાઝ પઢી, રોઝએ અતહર મસ્જિદસે બાહિર હોતા થા, આકર સલાતો સલામ પઢને લગે, પઢતે પઢતે જો મસ્જિદકી તરફ નઝર પડી તો યૂં મજમા ભરા પડા ઔર એક નૌજવાન હદીસ પઢા રહે હૈં, દૂરસે દેખા, નઝર કમઝોર થી, પતા ન ચલા કૌન હૈ? ઈધર હી પીછે બૈઠ ગયે ઔર સુનના શુરૂ કર દિયા. હદીસે પાકકા દર્સ હો રહા હૈ, જબ ફારિગ હુએ તો બરાબર વાલેસે કેહને લગા : બેટા! યે કૌન થા જો દર્સ દે રહા થા?

ઉસને કહા, આપ જાનતે નહીં, આપ મદીનેકે નહીં હૈં?

કેહને લગે, બેટા મૈં મદીનેકા હૂં, આયા બડી દેરસે હૂં.

કહા, યે રબીઆ હૈં, માલિકકે ઉસ્તાઝ, સુફયાન સૌરીકે ઉસ્તાઝ, અબૂ હનીફાકે ઉસ્તાઝ, વો અપને જોશમેં થા, તો સુનતે સુનતે કહને લગે, બેટા! તૂને યે તો નહીં બતાયા, બેટા કિસકા હૈ? કહા, ઉસકે બાપકા નામ ફરોખ થા, અલ્લાહકે રાસ્તેમેં ચલા ગયા.

ઈન મશક્કતકી વાદિયોંમેં ઈસ્લામને સફર કિયા હૈ.

(તારીખે બગદાદ, જિલ્દ ૮, સફા ૪૨૦)

મુન્તખબ અશ્આર

કેહનેકો એક ઝર્રએ નાચીઝ હૈં મગર
તામીરે કાઈનાતકે કામ આ રહે હૈં હમ

ઈસ લિયે આરઝૂ હૈ જીનેકી
દેખ લૂં ફિર ઝમીન મદીનેકી

સિતારે ડૂબના, શબનમકા રોના, શમઅકા બુઝના
હઝારોં મરહલે હૈં સુબહકે હંગામસે પેહલે

અજબ ક્યા? શાને રહમત ઢાંપ લે મેરે ગુનાહોંકો
ખતા કી હૈ, મગર તેરી અતાકો દેખકર કી હૈ

બિછડા કુછ ઈસ અદાસે કે રાત હી બદલ ગઈ
એક શખ્સ સારે શહેરકો વૈરાન કર ગયા

શુક્રિયા અય કબ્ર તક પહોંચાનેવાલો, શુક્રિયા
અબ અકેલે હી ચલે જાએંગે ઈસ મંઝિલસે હમ

અય શમઅ! તુઝ પે રાત યે ભારી હૈ જિસ તરહ
હમને તમામ ઉમર ગુઝારી હૈ ઈસ તરહ

છુપ ગયા આફતાબ, શામ હુઈ
એક મુસાફિર કી રાહ તમામ હુઈ

મુઝકો નીચેકા શઅર નિહાયત પસંદ હૈ. બકૌલ શાઈર :

કરૂંગા નાઝ કિયામત તલક મૈં કિસ્મત પર
બકીઅમેં જો મુકમ્મલ કયામ હો જાએ

અલ્લાહ તઆલા ફરમાએંગે મેરા બંદા સચ્ચા હૈ
તેરા કર્ઝા મૈં અદા કરૂંગા

હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે એક કર્ઝદારકો અલ્લાહ

તઆલા કિયામતકે દિન બુલાકર અપને સામને ખડા કરકે પૂછેગા કે તૂને કર્ઝ ક્યૂં લિયા ઔર ક્યૂં રકમ ઝાએઅ કર દી? જિસસે લોગોંકે હુકૂક બરબાદ હુએ? વો જવાબ દેગા કે ખુદાયા! તુઝે ખૂબ ઈલ્મ હૈ મૈંને યે રકમ ન ખાઈ, ન પી, ઔર ન ઉડાઈ, બલ્કે મેરે યહાંસે મસલન ચોરી હો ગઈ યા આગ લગ ગઈ યા કોઈ ઔર આફત આ ગઈ. અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા મેરા બંદા સચ્ચા હૈ આજ તેરે કર્ઝકે અદા કરનેકા સબસે ઝિયાદા મુસ્તહિક મૈં હી હૂં. ફિર અલ્લાહ તઆલા કોઈ ચીઝ મંગવાકર ઉસકી નેકિયોંકે પલડેમેં રખ દેગા, જિસસે નેકિયાં બુરાઈયોંસે બઢ જાએંગી ઔર અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ઉસે અપને ફઝલ વ રહમતસે જન્નતમેં લે જાએગા.

(મુસ્નદે અહમદ, તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૨, સફા ૩૭૨)

ખૂશીકા દિન સબસે ઝિયાદા બુરા દિન સાબિત હુવા

યઝીદ બિન મલિક ઉમ્વી ખલીફા ગુઝરે હૈં, યે નયે ખલીફા થે, ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝકે બાદ આએ થે, એક દિન વો કેહને લગે કે કૌન કેહતા હૈ કે બાદશાહોંકો ખૂશિયાં નસીબ નહીં હોતીં? મૈં આજકા દિન ખૂશીકે સાથ ગુઝારકર દિખાઉંગા, અબ મૈં દેખતા હૂં કે કૌન મુઝે રોકતા હૈ? કહા આજકલ બગાવત હો રહી હૈ, યે હો રહા હૈ, વો હો રહા હૈ, તો મુસીબત બનેગી, કેહને લગા, આજ મુઝે કોઈ મુલ્કી ખબર ન સુનાઈ જાએ, ચાહે બડીસે બડી બગાવત હો જાએ, મૈં કોઈ ખબર સુનના નહીં ચાહતા, આજકા દિન ખૂશીકે સાથ ગુઝારના ચાહતા હૂં. ઉસકી બડી ખૂબસૂરત લોંડી થી, ઉસકે હુસ્નો જમાલકા કોઈ મિસ્લ ન થા, ઉસકા નામ હુબાબા થા, બીવિયોંસે ઝિયાદા ઉસે પ્યાર કરતા થા, ઉસકો લેકર મહેલમેં દાખિલ હો ગયા, ફલ આ ગયે, ચીઝેં આ ગઈં, મશરૂબાત (શરબત) આ ગયે, આજકા દિન અમીરૂલ મુઅમિનીન ખૂશીસે ગુઝારના ચાહતે હૈં, આધેસે ભી કમ દિન ગુઝરા હૈ, હુબાબાકો ગોદમેં લિયે હુએ હૈ, ઉસકે સાથ હંસી મઝાક કર રહા હૈ, ઔર ઉસે અંગૂર ખિલા

રહા હૈ, અપને હાથસે તોડ તોડકર ઉસકો ખિલા રહા હૈ, એક અંગૂરકા દાના લિયા ઔર ઔર ઉસકે મુંહમેં ડાલ દિયા, વો કિસી બાત પર હંસ પડી તો વો અંગૂરકા દાના સીધા ઉસકી સાંસકી નાલીમેં જાકર અટકા ઔર એક ઝટકેકે સાથ ઉસકી જાન નિકલ ગઈ, જિસ દિનકો વો સબસે ઝિયાદા ખૂશીકે સાથ ગુઝારના ચાહતા થા, ઉસકી ઝિંદગીકા ઐસા બદતરીન દિન બના કે દીવાના હો ગયા, પાગલ હો ગયા, તીન દિન તક ઉસકો દફન કરને નહીં દિયા, તો ઉસકા જિસ્મ ગલ ગયા, સડ ગયા, ઝબરદસ્તી બનૂ ઉમૈયાકે સરદારોંને ઉસકી મય્યિતકો છીના ઔર દફન કિયા, ઔર દો હફતેકે બાદ યે દીવાનગીમેં મર ગયા. (હયાતુલ હયવાન)

એક કીમતી બાત

હાકિમે વક્ત એક દરિયાકી તરહ હૈ ઔર રિઆયા છોટી નદિયાં, અગર દરિયાકા પાની મીઠા હોગા તો નદિયાં ભી મીઠા પાની દેંગી, ઔર અગર દરિયાકા પાની તલ્ખ (કડવા) હોગા તો ઝરૂર નદિયોંકા પાની ભી તલ્ખ (કડવા) હોગા.

અલ્લાહને એક મોતીકો હિદાયત દી

સૈયદ અહમદ શહીદ (રહ.) ને જબ શીખોંકે ખિલાફ જિહાદ કિયા થા તો દેહલીકે કોઠે પર એક બહોત મશ્હૂર રક્કાસા (નાચનેવાલી) થી, મોતી ઉસકા નામ થા. શાહ ઈસ્માઈલ શહીદ (રહ.) ઈશાકી નમાઝ પઢકર નિકલે ઔર બાઝારે હુસ્નમેં પહોંચે ઔર મોતીકે ઘર પર દસ્તક દી, વહાંસે ઉનકો ખૈરાત દી જાને લગી, તો ઉનહોંને કહા ફકીર પેહલે સદા લગાતા હૈ, ફિર ખૈરાત લેતા હૈ, તુમ મેરી સદા સુન લો. સબ લોગ જમા હો ગયે તો કુરઆનકી આયાત તિલાવત કીં : વત્તીનિ વઝ્ઝયતૂન "કસમ હૈ તીન (અંજીર) કી ઔર ઝૈતૂનકી ઔર તૂરે સિનીનકી ઔર પાક શહેર કી. સબસે બેહતરીન હમને ઈન્સાનકો બનાયા, ફિર ઉસીકો હમને સબસે ઝલીલ બનાકર પીછે ભી

લૌટાયા." સબસે બેહતરીન ઔર ઝલીલકી તશરીહ (તફસીર) બયાન કરની શુરૂ કી તો મોતીકી આંખોંસે આંસૂ નિકલને લગે ઔર ઉન આંસૂઓંસે ઉસકી પિછલી ઝિંદગીકે સબ દાગ અલ્લાહને ધો દિયે ઔર ઉસને તૌબા કી ઔર કહા અબ મૈં સાથ જાઉંગી. ઉસકા નિકાહ એક શખ્સકે સાથ કરાયા ઔર ફિર વો મુજાહિદીનકે લિયે આટા પીસતી થી, ઔર મુજાહિદીનકી ખિદમત કરતે હુએ શહીદ હો ગઈ. ઉસ મોતીકો કોઠા કિસને છુડાયા? અલ્લાહને. વો કૌનસી હલાવત થી, લઝ્ઝત થી? વો કુરઆનકી હલાવત થી, કાશ હમ ઉસ મિઠાસસે બાખબર હો જાએં. **અલ્લાહુ નૂરૂસ્સમાવાતિ વલ અર્ઝ.** અલ્લાહ હીકા નૂર હૈ કાઈનાતમેં. અલ્લાહકી કસમ, અલ્લાહ કેહતા હૈ કે જો આંખોંકે પરદે હરામસે ગિરા લેતા હૈ, અલ્લાહ ઉસે ચપ્પે ચપ્પે પર અપના નૂર દિખાતા હૈ. કાઈનાતકા એક એક ઝર્રા અલ્લાહકી તસ્બીહ પઢ રહા હૈ. ઔર અલ્લાહકી કસમ અલ્લાહ સુનાતા હૈ ઔર જો અપને કાનોંકો ગાને બજાનેસે મહેફૂઝ કર લેતા હૈ. અલ્લાહ ઉસે સુનાતા હૈ જિસકી આંખોંને હરામ દેખના છોડા, જિસકે કાનોંને હરામ સુનના છોડા, અલ્લાહ ઉસકો દુનિયા હીમેં દિખા દેતા હૈ. અલ્લાહ પર ઈમાન લાઓ, સબ કુછ અલ્લાહ હીકે હાથમેં હૈ. અલ્લાહ કેહ રહા હૈ મેરે હુકમોં પર તિજારત કરો, મૈં તુમહારી તિજારતકે નફાકી ગેરંટી દેતા હૂં. કોઈ ચીઝ અપની ઝાતમેં કુછ નહીં. જો હૈ મેરે અલ્લાહકા અમ્ર હૈ.

(ઈસ્લાહી વાકિઆત, સફા ૫૨૬)

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ યે કિતાબ બિખરે મોતી જિલ્દ પંજુમ (૫) મક્કતુલ મુકર્રમહ હરમ શરીફમેં રાતકે વક્ત પોને એક બજે (૧૨ : ૪૫) પૂરી હુઈ. અલ્લાહ અપને ફઝલો કરમસે કબૂલ ફરમાએ.

(૨૦ જૂન ૨૦૦૬ ઈસવી સન બમુતાબિક ૨૩ જમાદીલ ઉલા સન હિજરી ૧૪૨૭ બરોઝ મંગલ)

ખતમ શુદ

